דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עיתון פועלי ארץ ישראל
מיסודו ועורכו הראשון ברל כצנלסון ז"ל
מאחד עם למרחב

יום שישי, א' בסיוון תשמ"ז, 29 במאי 1987 • גליון 19130 • היום 64 עמודים כולל דבר־השבוע
• המחיר 1.50 ש"ח, באילת 1.30 ש"ח

היום בדבר

ועדת פולארד/אמיר אורן, אמנון דנקנר. נפסו והשב"כ ובית המשפט/פרופ' אריאל רוזן־צבי, טובה צימוקי ועידה בין לאומית/ פרופ' אמנון סלע. מישל חדד / נתן רועי. לורנס אוליביה / דליה שרון. מיילס דיוויס/ אמיר רותם. יעל ברקוביץ: רבש. נשים בישראל ה'/ אבירמה גולן חדש: עוף הדרקורד (עמ' 15) / ש. אבק

מזג האויר

(ע). – תחזית מזג האויר להיום: מעונן חלקית עד בהיר עם טמפרטורות רגילות בעונה. תשקיף למחר: עליה קלה בטמפרטורות: ירושלים 15־26, רמת הגולן 14־28, נהריה 20־26, צפת 13־26, חיפה 20־27, טבריה 18־33, נצרת 15־28, השומרון 17־27, תל אביב 18־26, נמל תעופה בן גוריון 17־27, יריחו 18־35, עזה 19־25, באר שבע 18־30, אילת 22־36.

תיתכן הקמת ועדת חקירה ממלכתית לשב"כ שתעכב חקירה משטרתית עליה החליט חריש

היועץ המשפטי מתכוון להגיש הבוקר למפכ"ל המשטרה קראוס את חומר הראיות נגד אנשי השב"כ • בממשלה כועסים, בשב"כ – תדהמה • יימשכו הנסיונות לשכנע את חריש להסכים לחקירה משפטית

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

בוקר של היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש, לפתוח בחקירת משטרה נגד חוקרי נפסו, עדיין לא כוציאה מכלל אפשרות הקמת ועדת חקירה ממלכתית לחקר שיטות החקירה של השב"כ. אם תקום ועדה כזו אפשר שירושה המשך החקירה.

בצמרת הממשלה והשב"כ הגיבו אתמול בתדהמה ובכעס על החלטתו של חריש להגיש הבוקר למשטרה את חומר הראיות, שכן הוא הודיע כי לא יקבל החלטה בישיבת הממשלה ביום א' נגד אנשי השב"כ.

(המשך בעמ' 2)

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

מפכ"ל המשטרה רב־ניצב דוד קראוס ימנה בימים הקרובים ראש צוות חקירה מיוחד לחקירת פרשת עדויות השקר במשפטו של עיזאת

אתמול בשעות הבוקר נפגש היועץ המשפטי לממשלה עם ראש הממשלה שמיר ובשיחה זו הבהיר שמיר כי ועדת חקירה משפטית תסייע לשיקום שירות הבטחון הכללי, ואילו חקירת משטרה תחריף את המצב בשירות, שהוא גרוע ממילא. היועץ המשפטי לממשלה נטה לפתרון של מינוי ועדת חקירה משפטית, אך בשלב מסוים, בשעות הצהריים, החליט להגיש תלונה למשטרה על עדות שקר, לכאורה.

(המשך בעמ' 2)

מאת טלי זליגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

החלטת היועץ המשפטי לממשלה להעביר את בירור נהלי חקירתו של נפסו ועדויות אנשי השב"כ בעניין זה, לחקירה משטרתית, התקבלה במערכת הבטחון בתדהמה.

גורמים המקורבים לשב"כ הביעו אמש אכזבה מהמהלך שנקט חריש וביטאו חששות כבדים לגורל יכולת התיפקוד של אנשי השב"כ בנסיבות שנוצרו. „חקירה משטרתית תערער ותשבש את כוראל כל עובדי השב"כ ואת רמת התיפקוד שלהם בהיקף נזק שיהיה קשה לתקנו", העריכו גורמים מקורבים לנושא. „זה לא מגיע

(המשך בעמ' 2)

2 הנחקרים המרכזיים: יוסי גנוסר ו„פשוש"

החקירה תתקיים במיתקן מבודד – כבר נקבעו החוקרים

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

שני הנחקרים המרכזיים בפרשה יהיו יוסי גנוסר, ראש צוות חקירה. מיוחד לחקירתו של עיזאת נפסו, והאיש המכונה „פשוש", ששימש ראש אגף החקירות בשירות הבטחון הכללי.

אתמול בשעות הצהריים, עוד בטרם החליט היועץ המשפטי לממשלה על חקירה משטרתית, התכנסו אנשי שב"כ והעלו טענות רבות נגד אנשי הממשלה בישראל שנטשו אותם ברגעות הקשות ביותר שלהם והובילו אותם כמו גנבים – כטענתם – לחקירה.

הם התכוונו לפרסם הודעה, אך לאחר שהוברר כי תתקיים חקירה משטרתית, החליטו להמתין עד לשבוע הבא.

נודע, כי מפכ"ל המשטרה אינו נלהב לחקירת משטרה, אך ימנה ראש צוות חקירה שיחקור את הפרשה תוך שמירה על חסיון מלא. החקירה תתקיים במיתקן משטרתי מבודד ונראה שמפכ"ל המשטרה כבר יודע מי החוקרים שיחקרו פרשה זו.

מפכ"ל המשטרה דוד קראוס והיועץ המשפטי יוסף חריש מסתודדים בגבעת התחמושת, שלשום (צילום: אפי שריר)

רוטנשטרייך קורא לפרסם את הנספח לדו"ח „שאינו חסוי – ודן באחריות המיניסטריאלית"

(ע). – „אני מקווה, שהממשלה תפרסם את הנספח לדו"ח של הועדה, המטפל בעניין האחריות המיניסטריאלית ועניין האחריות הקולקטיבית של הממשלה, ואז העניין יובהר לציבור".

„לדעתנו, אין בנספח חומר חסוי וניתן לפרסמו" – אמר אתמול בערב ד"ר יהושע רוטנשטרייך, יו"ר ועדת הבירור בפרשת פולארד, שחזר לארץ מצידך.

ד"ר רוטנשטרייך, שהשיב לשאלות, דחה בתוקף את הביקורת על דו"ח הועדה, באמרו: „אין כאן שום מריחה, אלא קביעת עובדות ברורות וחד־משמעיות. אלה טענות דימגוגיות ושקריות".

„התפרסם רק חלק זעיר מאוד של הדו"ח", הוסיף רוטנשטרייך, „בשים לב לכל המיגבלות שהוטלו עלינו. יש לזכור, שהועדה פעלה בעוד

העניין של פולארד היה בעיצומו מבחינה פוליטית ומשפטית, כלומר נמשך יישוב היחסים עם ארה"ב, הוגש משפט פלילי נגד אל"ם אביאם סלע בארה"ב, ויש הליך של ביטול חסיון, שהוענק לשלושה אנשים המעורבים בפרשה. יש בנראה אנשים, שלא איכפת להם להשליך את התינוק יחד עם המים המלוכלכים".

רבין, פרס ואבן בכינוס „העבודה", אתמול (צילום: כפיר מאיר)

„השרים תמיד מאשרים החלטות בלי לקרוא את הפרוטוקולים"

הסביר חיים קורפו • ח"כ אלוני: יצר שררה וזלזול בחוק

מאת סופרת „דבר"

חה"כ שולמית אלוני (רצ) אמרה אתמול, כי נדהמה ממסקנות ועדות רוטנשטרייך־צור ודו"ח אבן בכל הקשור לפרשת פולארד.

בהתייחסה לדו"ח אבן אמרה חה"כ אלוני, כי הממשלה ושריה שכחו שהם נוצים מאמון הכנסת. הממשלה עצמה, סבורה אלוני, מזלזלת בחוק ואין לה נורמה אחרת המנחה אותה מלבד „יצר השררה, עבורו מוכנים חבריה לשלם כל תשלום".

קורפו אמר שהממשלה מאשרת החלטות של ועדות שונות, מבלי שחברי הממשלה יקראו לפני כן את פרוטוקול הועדה. זאת כיוון שלדבריו, הסמיכה הממשלה את הועדות והיא נותנת בהן אמון. „מי שמעוניין בכך, יכול לעיין בפרוטוקולים וכך זה גם בקשר לקבינט", אמר קורפו.

מהומה בוועדת הכספים בטרם אושרה הזרמת 65 מיליון שקלים לקיבוצים

נחמקין האשים, גרופר צעק ושפירא הגדיר: „גן חיות!"

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

ועדת הכספים של הכנסת החליטה אתמול להעביר 65 מיליוני שקלים לקיבוצים, על פי חלקה השני של תכנית הסיוע ולדון בסיוע למושבים „בקצב מהיר". לפני זה התנהלו הויכוחים והיה רצוף צעקות הירופים.

שיאו של העימות היה בתקרית מילולית חריפה בין שר החקלאות אריק נחמקין לבין קודמו בתפקיד וחבר הועדה כיום, פסח גרופר. נחמקין האשים את גרופר על כי „לא ידע מה נעשה סביבו ובשיאו של המשבר אי־אפשר להקים מפעלים אזוריים במושבים". גרופר הגיב בצעקות: „אתה משקר במצח נחושה. אני אעשה אתך חשבון. אתה שופך

דמם של אחרים וכל הדברים המלוכלכים באו ממך".

הדיון הופסק פעמיים בשל המהומה והיושב־ראש שפירא הגדיר את הנעשה: „גן־חיות", „גהינום" ו„בית משוגעים". בסופו של דבר הצליח הו"ד שמעון רביד להסביר את הרקע לדו"ח שהכין על המשבר במושבים.

עימות חריף במרכז „העבודה"

„התפשרת עם הליכוד" – האשים פרס; אבן: זכותי לדעה עצמאית

מאת עליזה ולך, סופרת „דבר" לענייני מפלגות

יו"ר מפלגת העבודה שמעון פרס תקף אתמול בחריפות את ח"כ אבא אבן, שעמד בראש תת־הועדה הפרלמנטרית לבדיקת פרשת פולארד, על מה שהגדיר כהתפשרותו של אבן עם עמיתיו חברי־הכנסת של הליכוד בניסוח המסקנות לגבי אחריותו שלו ושל השר רבין להסתבכות בפרשה.

שר הביטחון יצחק רבין לא חסך אף הוא מאבן את שבט ביקורתו, אלא שלא תקף אותו אישית אלא השווה את הניסוחים בין הדו"ח של ועדת אבן ובין הדו"ח של ועדת רוטנשטרייך־צור והדגיש את עדיפותו של השני על פני הראשון.

ח"כ אבן עצמו נשא במרכז מפלגת העבודה נאום אפולוגטי־שתקני, בו עמד על זכותו של חבר מפלגה לדעה עצמאית ודחה את האשמות נגדו, כאילו הפלה לרעה את מנהיגי המפלגה שהוא משתייך אליה.

מרכז מפלגת העבודה כונס אתמול בהתרעה קצרה במטרה להעניק גיבוי לראשי המפלגה, השרים פרס ורבין. ההערכה שאבא אבן יהיה מטרה למורת־רוחם של המנהיגים ושל החברים מהקווה לא התבדתה. נהמה של עויינות וקריאות־ביניים נגדו ליוו את נאומו של אבן.

מזכ"ל מפלגת העבודה, ברעם שחשש שכינוס המרכז אתמול ייהפך לבמה של ניגוח פנים־מפלגתי במקום להתקפה על מסע ההשמצות של חברי הליכוד בוועדת אבן, פתח ואמר, שהשמר של הועדה מנוצל באופן בולט, מכוון. מחושב ומתוכנן להכפשת פני העבודה ומנהיגיה".

רבין: מניעת הדיון אינה יכולה להיעשות בחודש השישי

סר הביטחון יצחק רבין היה ראשון הדוברים והוא הדגיש, שהחלטת הממשלה לאמץ את מסקנות דו"ח רוטנשטרייך־צור היא סוף פסוק. „מבחינת הממשלה זו הוועדה הרלוונטית היחידה", אמר רבין בעקיצה לדו"ח ועדת אבן. „הממשלה ציינה בסיפוק את היסודיות הסודיות שלה, חבל שאת אותם דברים – לפחות בנושא הסודיות – אי אפשר לומר על הוועדה האחרת".

בהדגשה ובתוקף דחה רבין את האשמותיו של ח"כ אולמרט, כאילו מסר ח"כ חריש לרבין סטנוגרמה מדיוני הוועדה. „אני מודיע שזה שקר גס", הסעים, „לא קיבלתי אף סטנוגרמה מישיבות ועדת המשנה, למעט הסטנוגרמה של דבריי, ששלח לי מזכיר הוועדה. לא ביקשתי אותה, קיבלתי אותה".

רבין קיעקע כמה מהניסוחים בדו"ח ועדת אבן, אותם כינה „מריחה קלה", בהשוותו אותם ל„צורה הורה, הפשוטה והברורה" של דו"ח ועדת רוטנשטרייך־צור, וייחס נביעים פוליטיים להבחנה בין רמת הפיקוח שלו ובין זו של ארנס.

„מניעת הדיון לא יכולה להיעשות בחודש השישי", הדגיש רבין. „קיבלתי את מסקנות ועדת רוטנשטרייך־צור, שרואה אחריות שווה על אי־ידיעה של השר בתקופה שנייה פולארד ועלי. זה לא מקרה שבוועדת־הכנסת היו הסתייגויות רק של שני הנדרים: מיכה חריש ושמחה דיניץ".

את נאומו סיים רבין בקריאה „בואו נשים סוף פסוק. אם נמשיך לדשדש בנושא זה, זה לא יהיה לטובת המדינה, לטובת היחסים עם ארצות־הברית, לטובת הבעיות העומדות בפנינו לקידום תהליך השלום".

אבן: אין בלבי אפילו קורטוב של תרעומה

ח"כ אבא אבן, יו"ר ועדת החוץ והביטחון, שקרא את רבין מהבמה שלא כהרגלו, דיבר בתחילת נאומו על ציטוטיו הסלקטיביים של רבין

(המשך בעמ' 2)

ביקורת קשה בעיתונות ארה"ב: קואליציית הטיוח חמקה מאחריות

מאת סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר") התגובות הראשונות בעיתונות האמריקאית מותחות ביקורת חריפה על ממצאיהן של שתי הועדות בעניין פולארד.

ב„ניו יורק טיימס" כתב אתמול בעל הטור ויליאם ספאייר, כי „קואליציית הטיוח, המבנה עצמה ממשלת אחדות לאומית, הצליחה לחמוק מנטילת אחריות אישית להחלטה להשתמש בכספי הסיוע האמריקאי כדי לשכור אזרח אמריקאי שיגנוב סודות צבאיים אמריקאיים". ספאייר כותב, כי „ועדת הכנסת, שחקרה את פרשת פולארד, ראתה מה היא הנבחנה, אולם חמקה ממנה".

באותה שעה, ועדת סיוח, שמונתה אחרי שמשפטנים ישראלים עצמאיים סירבו לשמש כחוקרים נטולי סמכויות, מילאה את הציפיות „מכנה שהאשימה את כולם, כותב ספייר – לפיכך לא האשימה איש". ספאייר כותב, כי שמעון פרס יכול לחוש בטוח בעצמו כשהוא שואל „איזה פשע ב„יצעתי"" משום שהוא דואג לכך שלא תמונה ועדת חקירה משפטית.

ספאייר כותב, כי אם ישאל אינה חשה בושה בהגיתה לאישי ממשלה לטעון, כי לא ידעו דבר על מעשיו הבלתים של המודייך הישראלי, הרי כשלונה של ישראל. ארה"ב כבר שפטה הרשיעה את המרגל ואין היא יכולה להדריך בעורקי ישראל את התחושה של התקוממות מוסרית כלפי מעשים נלוזים, שהיא התגובה הטובה ביותר שיש לדימוקראטיה כנגד שחיתות ועריצות.

ה„וושינגטון פוסט" כתב אתמול במאמר המערכת שלו, כי אף אחת מהועדות לא היה לה סמכויות חקירה של ממש, ועתה שתיהן, אחרי הליכים סודיים, העלו ממצאים שאין בהם „אלא להבוט קלות על פרקיריה של הממשלה". „החלטת הממשלה לאמץ את מסקנותיה של ועדת רוטנשטרייך בעניין האחריות הכוללת, אין בה יותר כאשר אמירת הכלים והאיש אינו משלם מחיר", נאמר.

העיתון אומר, כי ברוב המדיני לא חודה ההכרה בדבר הנזק ותת־קיקעי שגרמה פרשת פולארד לבסיס האמון שבין שתי המדינות. הרגש בירושלים הושם על שמירת המקום בממשלה ועל שאפשר הודגנה אל מתחת לשטיח.

העיתון כותב, כי ישראל החמיצה הזדמנות להתייצב אל מול העבירה החמורה שבפרשת פולארד והזהיר כי גם אם ההשפעה המיידית של דבר זה תהיה קלה, יישאר משקע של דחייה ואי אמון בארה"ב כלפי ישראל. „זוהי דרך איומה, כתב הוושינגטון פוסט להביא את הפרשה לסיום".

בעקבות מחלוקת שמיר־פרס

ישראל מהשבוע הבא – בלי שגריר בארה"ב

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

לראשונה בתולדות ישראל החל מהשבוע הבא לא יהיה לה שגריר בוואשינגטון, מאחר שהמחלוקת הפוליטית בין ראש הממשלה יצחק שמיר לממלא מקומו שמעון פרס מונעת מהם להגיע להסכמה.

לפיכך, יתמנה הציר המדיני עודד ערן לממונה על השגרירות עד שייבחר שגריר חדש במקומו של מאיר רוזן המסיים בעוד שלושה ימים את תפקידו. על אף האהדה הטובה יוסית שהיתה אתמול בפגישתם של יצחק שמיר ושמעון פרס הם לא הצליחו להסכים על מועמד משותף.

שמעון פרס שב והציע ליצחק שמיר לאשר את אחד משלושת המועמדים שהוא הציע לו: פרופסור איתמר רבינוביץ, יועצו המדיני נמרוד נוביק ואשר בן־נתן. ראש הממשלה הודיע, כי אף לא אחד מהמועמדים המוצעים נראה לו כתאים לתפקיד. הוא שב והציע את מועמדותם של חנן ברוון שהיה עד לאחרונה המשנה למנכ"ל משרד החוץ או את אורי לוברואני, מתאם פעולות הממשלה בלבנון.

ראש הממשלה הבטיח עם זאת לממלא מקומו למסור תשובה בהקדם.

המורים ישקלו מחר אפשרות חידוש השביתה

יעל פישביין, סופרת „דבר" לענייני חינוך

המורים יחליטו במוצאי־שבת אם להמשיך בשביתה.

אתמול הושבתה כל מערכת החינוך זו הפעם השניה בכתאה על קיצוץ שעות ההוראה ופיטורי מורים. נציגי ארגוני המורים נפגשו אתמול עם מנכ"ל משרד החינוך, ד"ר שמשון שושני, במטרה להסיר את איום הקיצוץ והפיטורים. לאחר הפגישה הוחלט לא לשבות היום.

במוצאי־שבת ייפגשו המורים שוב עם המנכ"ל, ולאחר הפגישה יחליטו אם להוסיף ולהשבית את המערכת. ביום א' ייפגשו שרי האוצר והחינוך וימשיכו במשא־ומתן על גובה הקיצוץ המתוכנן בתקציב החינוך.

המטוס הלבנוני יורט – והיאכטה הלבנונית הלכודה חולצה בידי חיל־האוויר

מאת טלי זליגר, הסופרת הצבאית של „דבר"

ספינות של חיל הים סייעו אתמול בחילוצה של יאכטה לבנונית פרטית, שהיתה ממוקמת בים בין צידון לצור.

הסיוע נתאפשר לאחר שמטוסי חיל האוויר יירטו מטוס פוגה של חיל האוויר הלבנוני שנראה לפני הצהריים בשמי הצפון קרוב לגבול ישראל בטיסה מצפון לדרום לאורך החוף הלבנוני.

הפוגה אולצה לנחות בבסיס חיל אוויר בצפון ובחקירת שני הטייסים הוברר, כי היו בדרכם לסייע לספינה המשודרת אותות מצוקה.

כאמור, יצאו ספינות חיל הים המשייטות באיזור לסייע ליאכטה בעוד שני הטייסים הלבנונים נחקרים, סועדים ארוחת־צהריים בבסיס הישראלי ומתודלקים את הפוגה. לאחר כארבע שעות הם שולחו לדרכם.

רדיו ביירות מסר, כי המטוס שב לשדה התעופה בחאלאת שמצפון לביירות אתמול אחר הצהריים. נמסר, כי שני אנשי הצוות נבדקו ונמצאו „במצב טוב". הרדיו טען, כי המטוס שוחרר לאחר התערבות כוח יוניפ"ל בלבנון.

מפקד הכוח טימור גוקסל אישר, כי ממשלת לבנון ביקשה את עזרת מפקדת הכוח בשחרור המטוס.

רדיו ביירות מסר קודם לכן, כי מסוק לבנוני ניסה להושיט עזרה למטוס בשעה שיורט, אולם מטוסי חיל האוויר הישראלי הניסו אותו.

ר"מ יוון מתחייב: הכרה מלאה בישראל תוך שנתיים

אתונה (א.פ.) . – ראש ממשלת יוון אנדריאס פאפנדריאו נתן ערבויות למנהיגי הקהילה היהודית האמריקאית, כי יכיר הכרה מלאה בישראל בתוך שנתיים – כך מסר דובר המשלחת אתמול. כידוע, יוון היא המדינה היחידה בשוק המשותף, שאין לה יחסים מלאים עם ישראל.

האוורד סקוואדרון, דובר משלחת בת שבעה אנשים מהקונגרס היהודי העולמי, אמר כי ראש הממשלה היווני הטעים, שיש צורך ב„צעדי בניית אמון" נוספים, אך יכונן יחסים מלאים עם ישראל „במהלך כהונת ממשלה זו". בממשלתו הסוציאליסטית של פאפאנדריאו תישאר בתפקיד עד אביב 1989.

בהיעדר תקציב וקרקע לא יוקמו עוד ישובים בגליל

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

בניגוד להחלטות הממשלה והבטחותיה למתיישבים בגליל, לא יוקמו בשלוש השנים הקרובות ישובים חדשים לאורך קו־העימות בגליל, בשל מיצוי הפוטנציאל החקלאי באזור והיעדר תקציבים.

מנהל מחלקת ההתיישבות בסוכנות, נסים זווילי, שסיפר על כך במהלך סיור שערך בצפון „פורום ההתיישבות" של מפלגת העבודה, ציין, כי השנה יעמוד תקציב של שמונה מיליון דולאר להשקעות בגליל בשהכוונה היא להשקיע את כל התקציבים בחיזוק הישובים הקיימים. לדבריו, אם לא יחוזקו המערכות הכלכליות של הישובים, קיימת סכנה שכבושים לאורך קו־העימות יתמוטטו.

זווילי ציין, כי כחצי מיליון דולאר יופנו לפיתוח מקאבי אנוש בגליל, בעיקר בכל הנוגע לבני הדור השני, דור הבנים של המתיישבים. זווילי אמר, כי אין עוד יכולת להגדיל את הפוטנציאל החקלאי בישובי העיבוים בגליל ולפיכך ייעשה מאמץ לשמור על הקיים ולנסות לגוון את מקורות התעסוקה.

יצויין כי גם בגולן אין צופים להקמת ישובים חדשים בעשור הקרוב לבד משני מושבים – כנף ודליה – שעתידים לעלות לנקודות הקבע שלהם בעוד מספר חודשים. גם באזור זה מוצה הפוטנציאל החקלאי ותפיסת שטחים נרחבים על־ידי צה"ל לצרכי הבטחון השוטף והאימונים אינה מאפשרת ניצול התיישבותי שלהם.

20 שנה להתיישבות ברמת הגולן

מוסף חגיגי מיוחד

ראה „דבר השבוע" עמ' 24–35

صكانا من الأهل

صكنا من الاجل

סקר חנוך סמית – ל„דבר"

שיפור קל בהערכת הציבור לממשלה

למרות תקופת המשבר, תדמיתה הציבורית של הממשלה השתפרה במידה קטנה בחודש האחרון. אלו הם הממצאים של סקר דעת־קהל שערך מכון סמית עבור „דבר", בין ה־11 ל־18 במאי בקרב מדגם מייצג של כ־1,200 יהודים בכל רחבי הארץ.

פרס לטיפולה בנושא הבטחון, בכל יתר הנושאים הערכות הציבור היו גבוהות יותר מכפי שהיו בחודש אפריל.

„האם מצליחה הממשלה או לא מצליחה בפעולות הבאות?" – (האחוז שענה שמצליחה או מצליחה לרוב).

הנושא	סקר ספטמבר 86	סקר ינואר 87	סקר אפריל 87	סקר מאי 87
טיפול בשטח הכלכלי	73	42	42	57
טיפול בשטח החברתי	37	30	25	32
טיפול בענייני בטחון	72	65	64	57
טיפול בענייני חוץ	72	59	41	46
דעה כללית על הממשלה	63	47	32	34

בתחום הכלכלי חלה העלייה המשמעותית ביותר. כ־42% שחשבו שהממשלה מצליחה בטיפולה בתחום זה באפריל ל־57% במאי. תופעה זו „גררה" אחריה עלייה גם בנושא החברתי. בטיפולה בענייני חוץ חלה עלייה קלה בהערכת הציבור (מ־41% ל־46%) אולם בענייני בטחון הבטיחה מגמת הירידה, בהערכה שיתכן ונובעת מפעולות הטרור כיו"ש. בדעה הכללית על הממשלה חלה עלייה קטנה ביותר מ־32% באפריל ל־34% בסקר מאי.

בסבכ לאחור ניתן לומר שמאז הרוטציה חלה ירידה ניכרת בהערכה הציבורית כלפי הממשלה. נתוני סקר מאי מצביעים על כך שיתכן והירידה נעצרה ואולי מתחיל שיפור מסויים.

הנושא הוכה להערכה הוא התחום הכלכלי ונראה שהציבור חושב שאנו נמצאים במצב כלכלי סביר ובכיוון הנכון. בהערכות כלפי אישים לא חלו בחודש האחרון שינויים גדולים. הערכה כלפי שרי המערך הבכירים ממשיכה לרדת בעוד ששרי הליכוד „התאוששו"

במקצת מהערכות הנמוכות שקיבלו בחודש אפריל (מיד לאחר ועידת־חירות).

„ביצד, לדעתך, ממלאים האישים הבאים את תפקידם?" – (האחוז שענו טוב או טוב מאוד)

האיש	סקר בספטמבר 86	סקר ינואר 87	סקר אפריל 87	סקר מאי 87
יצחק שמיר	55	47	36	39
שמעון פרס	77	67	62	58
יצחק רבין	71	74	64	54
דוד לוי	46	49	27	33
אריאל שרון	33	35	31	35
משה נסים	42	36	45	49
משה ארנס	–	–	42	38
יצחק נבון	–	–	–	51

הנתונים מראים שהערכה הציבורית של פרס ורבין ממשיכה לרדת בעוד שההערכות כלפי מרבית שרי הליכוד בעלייה קלה. בכל זאת, הציונים של שלושת שרי המערך הבכירים, פרס, רבין ונבון מקבלים גבוהים בדרגה מאלו של שלושת שרי הליכוד הבכירים – שמיר, לוי ושרון.

במבט לאחור הרי שמאז הרוטציה ההערכות של כל השרים הבכירים נמוכות יותר, פרס לשרון שנשאר פחות או יותר באותם אחוזים ונסים שהערכה לגביו עלתה. לגבי שרון, ההערכה כלפיו נשארה כל העת על אותה רמה די נמוכה ונסים יותר פופולרי היום מאשר בספטמבר 86.

כללית, הערכות הציבור בחודש מאי היו מאוד דומות לחודש אפריל. בעיני הציבור הכושלה איננה ממשלה מוצלחת. מרבית השרים הבכירים „אבוד" הערכה ציבורית אולם שרי המערך מקבלים הערכות גבוהות יותר מאשר שרי הליכוד. התמיכה במערך גבוהה יותר מזו של הליכוד ב־14%, פער קצת יותר קטן מאשר זה שנמדד בחודש אפריל, אולם הציבור עדיין איננו מעוניין בבחירות מוקדמות.

פרס תומך חד־משמעית בהמשך ה„לביא"; שמיר „נלהב פחות"

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

מ"מ ראש־הממשלה שמעון פרס חזר והביע אתמול תמיכה חד־משמעית ב„לביא", בהום ביקר בתעשייה האווירית לקראת חידוש הדיון בממשלה מחרתיים. במהלך הביקור נערכה מיבת־הניסוי ה־43 של ה„לביא", הטעם על־ידי הטייס י., שזו לו מיסתו המיבצעית הראשונה במטוס זה.

המנכ"ל משה קרת מסר למ"מ ראש־הממשלה כי התעשייה האווירית מבצעת השנה יצוא בסכום כולל של 700 מיליון דולר בקירוב, שהם 15 אחוז מכלל היצוא התעשייתי של ישראל. עוד מסר, כי סך כל מכירות המטוסים האזרחיים והצבאיים, לרבות השכחת מטוסי־קרב, בעולם כולו על־ידי התעשייה האווירית הגיעו בעשור האחרון ל־2.2 מיליארד דולאר.

מ"מ ראש־הממשלה אמר בתשובה על שאלת סופר „דבר" כי אין לו ספק בעליונותו של ה„לביא" מצד איכותו והמחלוקת המקשה על המשך הפרוייקט היא כספית בלבד. „אני בטוח, שאם יקמטו את המצה – יקצצו את הפתרון הנכון", אמר פרס. נודע, כי בשיחתו עם ראשי התעשייה האווירית העלה פרס שורה של רעיונות לפתרון הבעיות התקציביות של ה„לביא" ורמז, כי יציג פתרון מקיף בצוות השרים, שיוקם כצפוי לאחר סידרת הדיונים הצפויות בממשלה.

ראשי התעשייה האווירית „פתחו בפני פרס את כל הספרים" ומסרו לו את כל הנתונים, כהם המסווגים ביותר. השיחה התארכה שעה מעבר למתוכנן. אחר כך ביקר פרס בהאנגר ה„לביא" וטפס בזריזות לתא־הטייס, בו קיבל הסברים מיו"ר התעשייה האווירית בוסי הוד ומהמנכ"ל קרת. במקום המתין לו טייס־הניסוי הראשי של הפרוייקט מנחם שמול, הכוכר לפרס עוד מימי היותו סגן־שר־הבטחון בשנות השישים. בין השניים נקשרה מיד שיחה ידידותית.

פרס עם טוסי הוד בתא „לביא"

(צילום: חנניה הרמן)

כפי שנמסר לראשונה ב„דבר" ערב יום העצמאות, הכשירה התעשייה האווירית שני טייסים נוספים לביצוע טיסות־הניסוי של ה„לביא". השניים החלו השבוע בטיסות־הם המיבצעיות. עתה יש בפרוייקט ארבעה טייסים, שלושה מהם מחיל־האוויר ובשל כך אסור שמם לפירסום. הוספת הטייסים לפרוייקט נועדה להגדיל את מספר הטיסות ולאפשר לחיל־האוויר לקבל

חוות־דעת נוספת על המטוס. בעת הדיון בממשלה בשבוע שעבר הדגיש מפקד חיל־האוויר אלוף עמוס לפידות, כי את ידיעותיו על ביצועי ה„לביא" הוא שואב בין היתר „מטייס שלי שמבצע את טיסות־הניסוי". הוא רמז בכך לטייס ע., שהיה טייס־הניסוי השני אחרי שמול.

בתוך כך הזהיר אתמול יו"ר מועצת עובדי התעשייה האווירית,

חבר הוועדה המרכזת של ההסתדרות, יעקב שפי, כי יש לחץ כבד מצד העובדים לעבור מפעולות הסברה שקטות להבטחת המשך הפרוייקט, לפעולות „תקיפות יותר". „אני עוד לא התנגדתי בהפגנה של 20 אלף עובדים ובני משפחותיהם", הזהיר שפי. עוד גילה, כי העובדים שוקלים הטלת חרם על מוצרי „תדיראן", במחאה על פעילותו של מנכ"ל החברה יגאל נאמן נגד ה„לביא".

אתמול נודע, כי מנכ"ל התעשייה האווירית פנה בתלונה למערכת־הבטחון על פעילותם של קצינים בכירים במטה הכללי במאמץ לגבש חזית של תעשיינים ושל ועדי עובדים נגד ה„לביא". יש הנוקבים בשמותיהם של הרמטכ"ל דן שומרון ושל ראש אג"ת אביהו בן־נון, כפעילים בנסיון לגבש חזית ציבורית נגד המשך הפרוייקט.

ההכרעה בעניין עתיד פרוייקט ה„לביא" תדחה לעוד כחודשיים. הממשלה אמורה לדון בישיבתה השבועית מחרתיים בנושא, אך במגעים, מוקדמים סוכם שלא להכריע ולהטיל את המלאכה על ועדת שרים מיוחדת. דיוני הוועדה יימשכו עוד כחודשיים. בוועדה יהיו חברים ששה שרים, שלושה מכל מפלגה: ארנס, שרון ונסים מהליכוד ופרס רבין ויעקובי מהמערך.

לפיכך צפוי ביום א' דיון פורמאלי בלבד. רק לאחר שתסיים ועדת השרים את דיוניה היא תגיש את מסקנותיה לאישור מליאת הממשלה. שרים אמרו ל„דבר", כי הם אינם יודעים על רקע מסע הלחצים והטענות המנוגדות של התעשייה האווירית, צה"ל ושאר תעשיות הבטחון, מה צריכה להיות ההחלטה הטובה ביותר לאינטרסים של ישראל.

ל„דבר" נודע, כי ראש הממשלה שמיר „נלהב פחות" מהמשך פיתוח הלביא וחושש מהשלכות תקציביות.

ההסתדרות שואפת להגיע בתוך חודש להסכם שכר במגזר הציבורי

★ נציג האוצר מזהיר: תוספת שכר גדולה תביא לפיטורים; ★ הברפלד: ברמת שכר זו אי אפשר להמשיך

מאת חיים ביאור, כתב „דבר" לענייני עבודה

ההסתדרות שואפת להגיע בתוך חודש לחתימה על הסכם השכר החדש לעובדי השירות הציבורי. יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד הזהיר אתמול בפתיחת המשא ומתן עם המעסיקים שעיכוב בחתימה על ההסכם ישפיע לרעה על יחסי העבודה במשק.

הברפלד הדגיש שלנוכח הרמה הירודה של השכר חייבים המעסיקים הציבוריים להסכים להעלאתו באורח ריאלי לעומת אשתקד. לדבריו, ייקל על הממשלה לשלם תוספת שכר אם תבטל „מתנות" שהעניקה למגזרים מסויימים או תבצע שינויים פנימיים בתקציב. הוא ציין שאפילו חלק מהמעסיקים הציבוריים מודים שהשכר הנמוך מקשה על המשך התפקוד של המערכת. הממונה על השכר באוצר, הלל דוראי, השיב לו באותה מטבע: „בניגוד לראשי ההסתדרות, מצאתי קבוצות עובדים המוכנות לוותר על תוספת שכר, בתמורה להמשך היציבות במשק".

דוראי הציג את עמדת האוצר לפיה בשנת 87/1988 יעלה השכר בשיעור נמוך יותר מאשר בשנה שחלפה. הוא איים שתוספות שכר גדולות יגרמו לפיטורי עובדים ואף יביאו לפגיעה בשירותי הרווחה.

מזכיר הסתדרות הפקידים, משה בית־דגן, הגיב בזעם על הדברים: „אם 80 אחוז מהעובדים משתכרים סביב הכנסת המינימום – זה אומר הכל. פה לא יושבים לא פודלים ולא דוברמנים. אם יש לכם, המעסיקים, אינטרס לשמור על התקציב ולא לפרוץ אותו, עליכם לנצל את ההזדמנות ולהגיע להסכם, אפילו תוך שבועיים בחלק מהנושאים".

סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, אפרים זילוני הטעים שהשכר כיום עדיין שחוק לעומת רמתו ב־1984. „אנו רוצים שמה שנלקח יוחזר, בשלבים". נציגי העובדים במקצועות הפרה־רפואיים, דליה קלישבסקי וחיים בושי, התריעו שהשכר הירוד גורם לעזיבתם של עובדים מקצועיים לשוק הפרטי.

חיים הברפלד, שסיכם את הפגישה, שב והזהיר את דוראי: „אם אתם מתכוונים לא להעלות את השכר, אז מוטב שנדע זאת בהקדם. איננו מתנצלים על רצוננו בשכר גבוה יותר".

לפי הצעת דוראי ייצאו הצדדים למו"מ לפסק זמן של שבוע עד 10 ימים ואז יפגשו להמשך הדיונים על הסכם השכר.

זכו בפיס

בסך 180,000.00 ש"ח זכה המספר 574955.

הפרס המצטבר בסך 300,000 ש"ח עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 580,000 ש"ח (כולל צבירה).

בסך 12,000.00 ש"ח זכה המספר: 844846.

בסך 6,000.00 ש"ח זכו המספרים 287417 638378.

בסך 300.00 ש"ח זכו המספרים:

073781; 088710; 116407; 137005; 192183; 210817; 226035; 226345; 234211; 242262; 262481; 336931; 343009; 360481; 362048; 365848; 379556; 386843; 417168; 418953; 446630; 457955; 524307; 533577; 583424; 595083; 629069; 642750; 664448; 708797; 722005; 737993.

בסך 150.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־: 4417; 8610.

בסך 25.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־116; 331.

בסך 16.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־274; 833; 994.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 5 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

בסך 5.00 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים:

008; 014; 037; 090; 109; 129; 200; 226; 262; 297; 341; 406; 429; 470; 504; 507; 514; 574; 658; 664; 740; 822; 828; 865; 892; 966.

בסך 2.50 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים:

00; 02; 04; 05; 09; 18; 28; 29; 30; 32; 37; 43; 45; 47; 50; 64; 65; 68; 74; 75; 76; 80; 83; 96; 97.

דבר
DAVAR دافار
מאוחד עם למרחב

העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
עורך „דבר־השבוע"
טוביה מנדלסון
מנהל כללי אמנון ברנע
המו"ל – „דבר" בע"מ
נדפס בדפוס „דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד. 199
מיקוד 61001
טלפון 286141 (6 קוים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
298032, 281860, 286156

סניפים:
ת"א, בית „דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233

ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229

חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־2־642111, מ. 33104

אל"ף הוצאת ספרים בע"מ
רח' נחמני 49
תל־אביב
טל. 03)612003)

הטושים
אייל לוין
גן הפסלים של אלוהים
רומן
★
סעדיה דאמרי
כשהתימני צוחק
★
בלהה רובין
קיבה של מזל
שירים
★
גילה אוריאל
זוטות מוני־ציפליות
★
רות נצר
ירוק וטראומה
שירים
★
איתן אשל
פלופ
סיפורים

בנק־ישראל הוציא רוב העמלות הבנקאיות מפיקוח

מאת אמנון אמר, סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

בנק ישראל הוציא אתמול חלק מהעמלות הבנקאיות ממסגרת הפיקוח על המחירים. כתוצאה מכך יוכלו הבנקים לייקר את תעריפי השירותים השונים שהם מעניקים והמחירים יהיו שונים בכל בנק.

ההסדר החדש יחול במרבית הבנקים המסחריים ובשלב זה אינו חל על הבנקים למשכנתאות.

בתום שלושה חודשי נסיון יבחן בנק ישראל את השינויים שחלו בעמלות ויגיש את סיכומיו לוועדת המעקב. גם לאחר הצעד שבוצע אתמול נשארות חלק מהעמלות הבנקאיות במסגרת הפיקוח.

מדובר בעיקר בעמלות הקשורות לשירותים בנקאיים שאין להם אלטרנטיבה אחרת, כגון, מחיר פנקסי שיקים רגילים, עמלות משיכה מחשבון, ביצוע תשלומים והפקדת שיק בדלפק, עמלות על מכירת ניירות ערך, תשלומי ריבית והדיבידנד וקנייה ומכירה של מט"ח.

פסטיבל ישראל

האמת שבצלילים

מאת ישראל דליות

נגני התזמורת הקאמרית על שם ליסט (הונגריה), בראשותו של הכנר יאנוש רולה, אינם מחפשים רק את היופי ביצירות אלא בעיקר את האמת שבהן.

בנגינתם הם מוצאים אותה. האחדות הקבוצתית, המשיכה המאלפת בקשתות, הדייקנות המופתית, אינן מטרה בפני עצמה, אלא אמצעי לשרת את האמת המוסיקאלית. הנגינה פתוחה, רעננה, בלי תהודה מיותרת. התכנית השנייה היתה מעניינת ומגוונת. פרשנותם לבארטוק ולליאו וייגר (שני דיוורטימנטו) היתה מוסמכת למהדרין. (וייגר היה מלחין ופדאגוג יהודי־הונגרי, מורם של מוסיקאים מפורסמים).

„סוויטות הולברג" הפופולרית חוברה על־ידי גריג לרגל יום הולדתו ה־200 של הסופר והמחזאי לודוויג הולברג. גריג לא החשיב במיוחד יצירה זו ולא כלל אותה ברשימת יצירותיו. אילו שמע אמש את יצירתו בביצוע התזמורת ההונגרית – ודאי היה נמלך בדעתו.

החל מהיום יופיעו הנגנים מחוץ לירושלים. מחר, מוצאי־שבת, יערך בפסטיבל קונצרט חגיגי לכבוד ירושלים, בבריכת הסולטן עם הצלן הנודע יו יו מא – כסולן בליווי התזמורת הסימפונית ירושלים.

דיסקונט והבין־לאומי מצטרפים להסדר:

הריבית על משיכות יתר ל־1.5 אחוז בחודש

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

בנק דיסקונט והבנק הבין־לאומי יצטרפו אל שני הבנקים הגדולים „פועלים" ו„לאומי" הכולם יוריד את הריבית על משיכות יתר החל מן ה־1 ביוני לכדי 1.5 אחוז בחודש.

הריבית הנמוכה ביותר למשיכות יתר חריגות תהיה בבנק הבין־לאומי. כיוון שכל המערכת הבנקאית מורידה את הריבית בשבוע הבא לרמתה הקודמת, לפני ההעלאה הגדולה, צופים כי בנק ישראל יצטרף לתהליך מצדו כבר בימים הקרובים.

בינתיים, מובעת בבנקים שביעות רצון רבה מן ההחלטה לייקר את העמלות וסבורים, כי היא תגרום תרומה חשובה לשיפור נוסף ברווחי הבנקים שגדלו בשנה זו.

ח"כ שליטא למשפחה הצ'רקסית:

„השב"כ הסתמך על עדויות מפוקפקות – עיזאת לא אשם"

מאת שמעון ויים, סופר „דבר" בצפון

„על־פי המידע המצוי בידי כיום ממקורות שונים, יש ספק כבד שעיזאת נפסו אינו אשם ושהוא נקלע בטעות למערבולת של התרחשויות. יתכן מאוד שהשב"כ הסתמך בצורה עיוורת על מקורות מודיעיניים ועדויות שהיו מפוקפקות מלכתחילה", כך כותב ח"כ בני שליטא (ליכוד) לבני משפחתו של עיזאת נפסו בכפר קמא.

במכתב ששיגר ח"כ שליטא לראש המועצה המקומית בכפר קמא, יחיא נפסו, שהוא דודו של עיזאת, מצפיר שליטא בקרובי המשפחה לשכנע את עיזאת לפעול לסידורו המוחלט בבית המשפט העליון, שרק הוא רשאי לבטל פסקי הדין של בתי המשפט הצבאיים והסכמים שנתמנו בין הפרקליטות הצבאית לעורכי דינו של נפסו.

שמיר למובארק בערבית

לרגל סיום הרמאדן:

„כל שנה – ואתם בטוב"

מאת יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר"

„כל שנה ואתם בטוב" כך, בשפה הערבית, מסיים ראש הממשלה את אגרת הברכה שלו לנשיא מצרים חוסני מובארק לרגל סיום צום הרמאדן וחג עיד אל פיטר.

„ברצוני לאחל לך, למשפחתך ולעם המצרי מיטב איחולים לחג המסמל שלום ואחוות. אני תקווה שיהיה ביכולתנו להתקדם במהירות ליציבות ולשלום בין כל עמי האזור".

כרבע מן העצמאים בארץ חשודים בהעלמות מס

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

מנהל אגף המכס והמע"מ במשרד האוצר מרדכי ברקת, מודאג מאד מן התוצאות של המידגם שבוצע במשרדו ולפיו כרבע מן העצמאים בארץ המדווחים באורח סדיר למע"מ – חשודים בהעלמות מס.

ברקת אומר, כי מדובר בכ־50,000 נישומים שכחמישית מתוכם הם חשודים של ממש ויתרתם צריכים לעבור ביקורת מעמיקה יותר. כל זאת משום שהתברר כי הם מדווחים על הכנסה ברוטו של כ־800 שקלים לחודש, לכל היותר.

עוד גילה ברקת, כי משרדו החל לשתף פעולה עם משטרות זרות כדי לעלות על מוקדי הברחות בנמלים.

נבחרה מועצת עובדי „דבר"

בבחירות למועצת עובדי „דבר" שהתקיימו אתמול נבחרו החברים הבאים:

דפוס: ניסן שמואלי (25 קולות), יוחאי מסלטי (15 קולות), שמואל גודמן (13), דן גרבר (12), יעקב שגב (12), הרש פבזם (11), שלמה אליגון (11), אלברט אמסלם (11).

מינהלה: נסים אמיגה (57), לאה תירוש (45), פאול סגל (42), אלפרד לוי (42), רבקה ויסוקר (36), משה בדצור (35), משה סטטה (27), דבורה בר (21), יהודית ממלוק (21).

מערכת: הרצל אוליך (35), סייקה זילברמן (34), יגאל משיח (32), אסתר אמ־טל (31), טובה צימוקי (15).

ועדת בחירות: ניסן גרמור (יו"ר), לילה פתר, הרצל בקר.

שוטרים מפנים סטודנטים בטקס באוניברסיטה העברית (צילום: יצחק הררי)

באוניברסיטה העברית

שמיר קיבל ד"ר כבוד ואחרים קראו „בוז" בשל שכר הלימוד

רה"מ: כשהאחדות נשברת – הדבר ממיט שואה

מאת יורם לוי, סופר „דבר" בירושלים

ראש הממשלה יצחק שמיר קיבל אתמול תואר ד"ר כבוד מטעם האוניברסיטה העברית בטקס הענקת תוארי דוקטור של האוניברסיטה שהתקיים במעמד נשיא המדינה באמפיתאטרון שעל הר הצופים.

בקהל הרב היו גם כמה סטודנטים שניסו להפריע לשמיר בנאומו והורחקו על־ידי קציני הבטחון. לטקס הוזמנו גם מגיני הר הצופים והלוחמים על שחרור ההר. ראש הממשלה קיבל את התואר מתוך הערכה למנהיגותו ועל תרומתו להקמת המדינה ולמאבק על ביטחון ישראל ועל דרכה העצמאית. בעת שהוזמן שמיר לנאום קמו כעשרה סטודנטים וקראו קריאות בוז בשל החלטת הממשלה בעניין שכר הלימוד באוניברסיטאות.

„שכר לימוד אחיד לכל תלמיד" צעקו הסטודנטים, בראשם יו"ר האגודה אורי בן חור. קציני בטחון של האוניברסיטה הרחיקו במהירות את הסטודנטים מהמקום תוך שהם מוציאים מידיהם את הכרזות שהחזיקו.

ראש הממשלה לא הסתיר את מורת רוחו מן המהומה. קודם לכן הרחיקה קבוצת סטודנטים אחרת שהפגינה והפריעה מחוץ לאמפיתיאטרון למהלך הטקס. המשטרה ריכזה כוח של כמאה שוטרים בפיקוד ישיר של מפקד משטרת ירושלים כדי למנוע הפרות סדר חמורות יותר.

בדבריו עמד שמיר על הצורך בשמירת אחדות העם. לדבריו, רגעי השיא בהיסטוריה של עם ישראל היו בשעת אחדותו. אך כאשר האחדות נשברה – הדבר הוביל לצרות והמיט שואה על העם כולו.

ברומזו על המחלוקת סביב הוועידה הבינלאומית אמר שמיר: „השלום לא יוכל לעולם להיבנות על מחלוקת מבית – ורק האחדות הפנימית היא שתוביל לשלום עם יריבים מבחוץ".

בין תשעת מקבלי תואר ד"ר כבוד היה גם אריה לובה אליאב שקיבל את התואר לאות הערכה על פועלו הרב למען ישראל והעם היהודי בתחומי ההגנה, ההתיישבות, המדינאות והחינוך וכתוך הוקרה לאישיותו.

פרופ' נתן רוטנשטרייך זכה בפרס על שם שלמה בובליק כהוקרה לפועלו הפילוסופי והחינוכי באוניברסיטה העברית ומתוך הערכה לתרומותיו החשובות למערכת השכלה הגבוהה ולאיכות החיים הציבוריים בישראל.

„התפשרות עם הליכוד"

(המשך מעמ' 1)

וביקש „לנפץ את אגרות הארבעה" (שלושת הח"כים של הליכוד והוא), אך לא הרחיב את הדיבור בנושא מלבר אמירתו, שעל רוב הממצאים מתגוננת חתימת ששת חברי הוועדה.

לדברי ח"כ אבן, הדברים הכתובים בדו"ח „נכתבים בתוכבם, נכונים באמיתותם, בטוחה הבוחה שהביאה לניסוחם, בלשונם ובסגנון המתון". ח"כ אבן: „שהממצאים יש קיוויאות הביניים, הדגיש בהתרגשות „אין בלבי אפילו קורטוב של הרסה, אפילו שמץ מיקרוסקופי של האשמה עצמית. איני מתקפל תחת מתח ההסתערות הזאת. מדובר בחירות מצפונו של חבר־כנסת וחבר מפלגה לקבוע את רעתו.

פרס: הפע"ל את מצפונך באופן הוגן

יו"ר מפלגת העבודה שמעון פרס נשא נאום בוטה ונרגז שכוון כולו למה שנראה לו כהתממותו של ח"כ אבן. „אין עליך שום מתח ולחץ מפלגתי", קרא לעבר ח"כ אבן. „איש לא ביקש ממך שתשתחרר ממצפונך. אני מבקש שתפעיל את מצפונך באופן הוגן. מה כל המלודרמה הזאת שתוקפים אותך? מי תקף אותך? על מה אתה מתגונן?"

„יום יום ולוף נגד יצחק רבין ונגד שמעון פרס חזמר, ואני בטוח שאת הדברים האלה לא הוליפו חריש הדיגיז ואפילו לא בורג, ואתה לא יודע לטפל בזהר הצליף פרס. אין לך האוץ פוצהפה. איפה המצפון שלך, אני לא מדבר על חברות" ובצעקה ממש: „אתה נתון בלחץ? אתה המסכן, או שחודשים על חודשים מכלכלים את שמנה?".

כמו מורה לתלמיד המשיך פרס להטיף מוסר לאבן: „חבר'ה אבא אבן, הליכוד מנסה להטיל עלינו את השגיאות שלו ואנחנו, שתיקנו אותן, יוצאים אשמים. קשה לך להבין זאת? אם אתה מתפשר, אני שואל עם מי ומה התוצאה? מפני שהייתי ראש ממשלה מוצלח שנתיים וחצי, הליכוד מנסה בכל דרך לפגוע בי ולהשמיץ אותי. רק עיוור לא יבין שזה מסע מאורגן, מסודר, שנועד להכפיש, ולך לא היתה מלת הסתייגות? מה אנחנו, מתיזים רק מי קודשי?"

לעבר חברי הכנסת של הליכוד בוועדה קרא פרס: „אם יש תקדים של נשיאה באחריות, מדוע אולמרט, בראלישר ומגן התאפקו שנה וחצי ולא יצאו נגד פרשת השב"כ לתת לליכוד לייחס לנו את כל הדברים הרעים, והם יהיו אנשי המצפון בעניין השב"כ, פולארד, לבנון

והאינפלציה. זה דרוש כדי ליטול מאיתנו קרדיט על האפשרות להוציא את ישראל ממעגל המלחמות ולעשות ריסקרדיטציה למפלגה ולי".

ברעם: מקורות הבכנסה משימוש פוליטי

מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, דיבר על ההטעיה והכזבים של חברי הליכוד בוועדת אבן. „אולמרט, בעיניים ציוניות, מגלגלות לשמיים, אומר שמשום שלשמעון פרס יש אחריות עודפת עליו להתפטר", תקף ח"כ ברעם. „לאולמרט, שמקורות הבכנסתיו היו בחלקם מהשימוש הפוליטי, יש עמדה דמגוגית פוליטית". על ח"כ בראלישר אמר שהתקפותיו הן „חלק ממסע פוליטי שתוכנן עוד במהלך עבודת הוועדה".

„ציר אחד של הליכוד היה להכפיש את המפלגה מפני שהוא רואה שיש סיכוי לבחירות", סיכם ח"כ ברעם, „אבל הציר השני חמור יותר: להכפיש את תהליך השלום".

שחל: ישיבת מרכז מיוחדת

השר משה שחל התרים אתמול את ישיבת מרכז מפלגת העבודה, מפני שלדעתו היתה „מזיקה, מיותרת ולא נחוצה". הישיבה משכה את הביקורת אל תוך המפלגה במקום להוציאה החוצה אל הליכוד".

תיתכן הקמת ועדת חקירה ממלכתית

(המשך מעמ' 1)

עם זאת, אמר אתמול מקור בכיר במשרד רה"מ, כי אפילו יגיש חריש את תלונתו למשטרה, ימשכו המגעים ויתעצמו כדי לשכנע להסכים להקים ועדת חקירה משפטית.

לסופרת „דבר" נודע, כי בפגישה שהתקיימה אתמול בלשכת ראש הממשלה, בה השתתפו ראש הממשלה יצחק שמיר ומזכיר הממשלה אליקים רובינשטיין, התגלו ויכוח נוקב בינם לבין היועץ המשפטי לממשלה. לעומת דרישתם הנתמכת על־ידי אנשי השב"כ ושרי הקבינט להקים ועדת חקירה משפטית, הודיע חריש כי הוא מעדיף ללכת ב„קטן" ולפתוח בחקירת משטרה. לדבריו, זו המסקנה היחידה המתבקשת מפסק הדין של בית־המשפט העליון בעניין עיזאת נפסו.

שמיר ורובינשטיין הבהירו לחריש, כי השב"כ מתנגד נמרצות לחקירה משטרתית וחוקריו אף קיבלו החלטה שלא לשתף פעולה עם המשטרה בחקירה.

חריש הודיע אתמול ל„קול־ישראל", כי היום יעביר את חומר החקירה למפכ"ל המשטרה דוד קראוס. המשטרה אמורה לחקור תשדות, כי אנשי השב"כ היו מעורבים בגביית הודאות פסולות מעיזאת נפסו ובעדות שקר בבית הדין הצבאי שהרשיע אותו וגזר עליו 18 שנות מאסר.

יצוין, כי גביית הודאה כוזבת מחשוד באמצעי כפייה ואלימות היא פשע שדינו 7 שנות מאסר. גם עדות שקר בבית־דין צבאי דינה 7 שנות מאסר.

להדן סימון ומשמאל

יוסי מלמן, סופרו המדיני של „דבר" מוסר: הדרג המדיני הבכיר מהליכוד והמערך חבר אתמול יחדיו כדי ללחוץ על היועץ המשפטי לממשלה, לבל יורה למשטרה לפתוח בחקירה נגד אנשי השב"כ שהיו מעורבים בפרשת נפסו.

בעניין זה עושים ראש הממשלה יצחק שמיר, ממלא מקומו שמעון פרס ושר הבטחון יצחק רבין מאמץ בדומה לזה שעשו בפרשת השב"כ בקו אוטובוס 300 כדי למנוע העמדתם האפשרית לדין של אנשי השב"כ.

כדי למנוע אפשרות זו הם מסכימים עתה להקמת ועדת חקירה משפטית. שלה התנגדו בתוקף בשב"כ – תרדמה

(המשך מעמ' 1)

לאנשים שאיש מהם לא חרג משיטות העבודה הנהלים שהיו נקוטים בכל מקרה ושלא היו מודרכים על־ידי שאיפה פרטית", אמרו.

בקרב ראשי שרות הבטחון הכללי רווחה ההכרה שיש להקים ועדת חקירה משפטית לבחינת שיטות העבודה של השב"כ על־פני כל

בפרשת השב"כ הקודמת. הם פעלים בנושא זה בעצה אחת עם ראשי השב"כ עצמו.

ראש הממשלה יצחק שמיר יבוא היום שוב בדברים עם היועץ המשפטי לממשלה. יוסף חריש סבור, כי על המשטרה לפתוח בחקירת המקרה ואם יהיה צורך להורות לפרקליטות להגיש כתבי אישום, אך בגלל הלחצים הפוליטיים הוא מתקשה לקבל החלטה. מקורבי שמיר טענו אתמול, כי הוולכת חריש תפגע קשות במוראל השב"כ. חברי הכנסת רן כהן ומרדכי וירשובסקי הזהירו את היועץ המשפטי כי אם לא יורה למשטרה לחקור הם יגישו תלונה פרטית שתאלץ את המשטרה לחקור את הפרשה.

השנים. העמדה זו הוצגה בחודשים האחרונים בפני ראש הממשלה היועץ המשפטי. עמדתם התבססה על הגירסה לפיה לא היתה כל חריגה בטיפול בפרשת נאפסו, לא במהלך החקירה ולא במהלך משפט הנאשם בבית המשפט.

אמש אמרו גורמים מקורבים לפרשה: מאות חוקרים עשו את אותם הדברים 20 שנה.

להברנו רוקח חיים
אתך באבלך במות
אמך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
ההנהלה והעובדים

מלאו 20 שנה לנפול בננו
בן־ציון גייפמן ז"ל
במלחמת ששת הימים
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון ג' סיון תשמ"ז 31.5.87 בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין כינור
המשפחה ובית ינוך

במלאת שלושים לפטירתו של חברנו היקר
משה בירנבוים ז"ל
נעלה לקברו ביום א' 31.5.87 ג' סיון תשמ"ז בשעה 16.30 בבית העלמין בקיבוץ חולדה.
המשפחה המתאבלת
קבוץ גורדוניה חולדה

להברנו
רפי צייזל
משתתפים באבלך על מות אביך
ירוחם ז"ל
הנהלת נתיב – קרן הפנסיה

זוכי פרס קרן וולף

פרסי קרן וולף יוענקו השנה במסגרת ממלכתית שייערך במשכן הכנסת, בהשתתפות נשיא המדינה מר חיים הרצוג, ראש הממשלה יצחק שמיר, יו"ר הכנסת מר שלמה הלל ושר החינוך יצחק נבון, ביום א' הקרוב. הפרסים, בגובה 100 אלף דולר לכל תחום, מוענקים השנה ל־12 זוכים בשישה תחומים: חקלאות, רפואה, מתמטיקה, פיסיקה, כימיה ואמנות המוסיקה.

כל שנה מחלקת הקרן גם מלגות ומענקי מחקר לסטודנטים ולחוקרים מצטיינים במוסדות להשכלה גבוהה. השנה הגיע סכום המלגות המוענקים ל־250 אלף דולר.

חקלאות

ד"ר תיאודור דינר (66), המכון להגנת הצומח, מרילנד: הוכיח את קיומם של הוירואידים – קבוצה חדשה של מחוללי מחלות קטנים במידותיהם מנגיפים (וירוסים). מחקריו הוכיחו שהם פוגעים בשורה ארוכה של גידולי שדה כגון תפוחי אדמה, עגבניות, הדרים ועוד. לתוצאות מחקריו משמעות ישירה הן בתחום ההדברה של מחלות בצמחים הנגרמות על ידי הוירואידים הן בתחום הבנת התכונות המיוחדות במבנן של סוג חדש זה של מחוללי־מחלות.

פיסיקה

שלושת הזוכים בפרס מוכרים בעולם כחלוצי תורת האסטרופיסיקה של קרינת איקס, שמם... חדש של מדע האסטרונומיה, לעבודתם השפעה עצומה על כל שטחי המחקר האסטרונומי ויש לה יישומים שימושיים בתחומים רבים. בין היתר מפותחות כעת כל סוכנויות החלל מתקני לוויינים לתצפית בקרינת איקס, מתקנים שהקמתם התאפשרה הודות לעבודת השלושה.

פרופ' הרברט פרידמן (71) מעבדות המחקר של צי ארה"ב, גילה עם עמיתיו פליטה של קרני איקס מהשמש ובכך איתת השערה קודמת שקרינה זו היא הגורם העיקרי ליוניזציה בשכבה E של היונוספירה. תגלית חלוצית זו הולידה את התחום של האסטרונומיה של קרני איקס. אחת התוצאות השימושיות של מחקריו היא שיפור ההבנה של ההפרעות הנגרמות לשידורי הרדיו כתוצאה מפעילות המתרחשת על פני השמש.

פרופ' ברונו בנדטו רוסי (82) מהמכון הטכנולוגי של מסצ'וסטס ופרופ' ריקרדו ג'יאקוני 56, מהמכון לטלסקופיית החלל ואוניברסיטת ג'ון הופקינס: פיתחו שיטות טכנולוגיות שסיפקו אמצעי רב עצמה לאנליזה של קרינת איקס לצרכים אבחנתיים ברפואה ובתעשייה. כך, למשל, מותקנים היום בשדות התעופה רבים מתקני חישה רגישים ביותר המשתמשים בקרינת איקס ומבוססים על שיטות גילוי שפותחו באסטרונומיה של קרני איקס. במתקנים דומים מצויידות תחנות חלל „סקיילאב" ו„מצפה אינשטיין".

כימיה

שני המדענים הבריטיים הם חלוצי מחקר מבנה האנזימים ואופן פעולתם באמצעות הקריסטלוגרפיה בקרני איקס. [illegible] את המבנה התלת־מימדי של אנזימים הלא הם הזרזים (קטליזטורים) של תהליכי החיים, המפקחים על הפעילות הביולוגית בתא החי. תגליותיהם תרמו ליתר הבנת אופן הפעולה של האנזימים והיו קפיצת דרך חשובה בתהליך תרגומם של מסתרי החיים לשפת הכימיה הפיסיקלית.

פרופ' ר דייוויד פילפס (73) אוניברסיטת אוקספורד: היה הראשון שהצליח לפענח מבנה של אנזים מן החי ב־1965 (הליזוזים). הוא פיענח גם את מבנה הקומפלקס שיוצר האנזים עם הסובסטרט שלו והגה את המכניזם של „מנעול ומפתח" לפיו פועלת האינטראקציה ביניהם.

פרופ' דייוויד בלאו (56), מאוניברסיטת לונדון: קיים גם מחקרים השוואתיים בין פעילות אנזימים שונים ובכך הראה כיצד הפעילות שלהם תלויה במקרה בצורה החיצונית. מאוחר יותר, הצליח הוא ועמיתיו לבצע שינויים בפעולת האנזימים בהחלפה סלקטיבית של כמה מהחומצות האמיניות הבונות אותם.

רפואה

שני המדענים זוכים בפרס על המצאה ופיתוח של הכרומטוגרפיה הזיקתית, ויישומה למדע הרפואה והביולוגיה. הכרומטוגרפיה היא טכניקה חדישה המאפשרת בידוד מולקולות בעלות חשיבות מיוחדת תוך סילוק מרכיבים מיותרים. כך ניתן, למשל להגיע לאיזורים יחודיים בגוף לצורך מתן טיפול מקומי.

פרופ' פודרו קואטרקאזס (51) מחברת גלקסו, צפון קרוליינה: שיכלל את השיטה ובודד אנזימים ורצפטורים כגון רצפטור האינסולין ורצפטור האסטרוגן ולמד את תפקידיהם במחלות הסוכרת וסרטן השד.

פרופ' מאיר וילצ'ק (52) מכון ויצמן: השתמש בשיטה זו כדי לבודד חומרים כגון פיברופרין ופקטורי הצמיחה.

מתמטיקה

פרופ' קיושי איטו (72) מהמכון למחקר מדעי המתמטיקה, אוניברסיטת קיוטו: הניח אבן פינה לתורת ההסתברות המודרנית, הן [illegible] „התפתחות האינפיניטסימלית" של מסלולי [illegible] החשוב ל„חוק ניוטון" בשטח הסטוכסטי.

פרופ' פטר ד. לקס (61) ממכון קורנט למדעי המתמטיקה, ניו־יורק: על שורה של תרומות להבנת תורת המתמטיקה ובהן, הבהרת תפקידה של היציבות של סכמה נומרית, פיתוחה העקיף של תורת הפיזור ותורת חוקי השימור הלא־ליניאריים.

השפעתו מעמיקה ומכרעת במתמטיקה טהורה ובמתמטיקה שימושית כאחד.

אמנות המוסיקה

אייזק שטרן (67) העניק לאמנות הביצוע תרומה שתיזכר לעד. אמנותו נשגבה מעבר לגבולות המוסיקה והיא נושאת מסר הומניסטי לעולם. אין הוא רק אמן דגול, אלא גם מחנך, שתמיד נתן עידוד, השראה וסמך מועיל, לכשרונות חדשים באשר הם, גם בירכתי תבל.

קז'ישטוף פנדרצקי (54): תודות להישגיו החדשים בצורה ההלחנה, מוקירים אותו בצדק כאחד הקומפוזיטורים הבולטים ביותר בימינו. לא פחות מכן מושתת מצויינותו ותהילתו ברחבי עולם על בחירת הנושאים לחלק מיצירותיו העיקריות. פנדרצקי מצביע בהן כמדויק על הקשיים של חיי אנוש ומסב את תשומת הלב לעוול ולחמס שבהם, בו בזמן הוא מנסה לרגש את המאזין ולהטותו לדאגה לתקשורת, להומאניות ולסובלנות כלפי תופעות הזרים.

מימין לשמאל: דינר, פרידמן, רוסי, ג'יאקוני

פיליפס, בלאו, קואטרקאזס, וילצ'ק

איטו, לקס, שטרן, פנדרצקי

בטקס העליה לקרקע של קיבוץ נווה־חריף:

פרס: עם בוא השלום עם ירדן יוקמו פרויקטים והאיזור יפרח

מאת אירנן מגן ושמואל תגר, סופרי „דבר"

טקס העליה על הקרקע של קיבוץ התק"ם נווה־חריף נערך אתמול בערבה הדרומית, כ־60 ק"מ צפונית לאילת, בגוש השובים יטבתה. הקיבוץ קרוי על שמו של מוסה חריף ז"ל, ממנהיגי איחוד הקבוצות והקיבוצים והתק"ם, שנספה מתאונת דרכים עם אשתו ובנם.

בקיבוץ הצעיר 50 חברים ו־20 ילדים – „חבורה" של עירוניים שהחליטו, רובם בגילאים 25 עד 30, לעבור להתיישבות. את הכשרתם לחיי קבוצה קיבלו במרכז ההכשרה של קיבוץ נחשולים.

המשק יהיה מבוסס בעיקר על תעשייה, אבל בינתיים עובדים רוב חבריו בעבודות חוץ – במרכז האזורי „עדרום", במחלבה של יטבתה ובמקומות נוספים.

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס אמר בטקס, כי יש לקוות שהגבול הקרוב עם ירדן יהפוך בקרוב לגבול של שלום. עם בוא השלום יוקמו פרוייקטים משותפים והאזור כולו יפרח, אמר פרס. יו"ר המועצה האזורית שלמה פושינסקי, מתח ביקורת קשה על הממשלה בשל הזנחת פיתוחה של הערבה ואמר, כי למרות שהשנה היא שנת בן־גוריון חזונו לא ניכר בנגב. כן נשא את דבריו מזכ"ל התק"ם אהרן ידלין. בטקס נכחו גם מזכ"ל מפלגת העבודה עוזי ברעם, יו"ר המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית והסתדרות הציונית העולמית נסים זווילי וכ־200 אורחים, בעיקר מיישובי הסביבה.

בוועידה בירושלים לקידום החינוך ברוח תנועת העבודה

60 בתי־ספר מבקשים להצטרף לתוכנית לחינוך בערכי העבודה

מאת יעל פישביין, כתבת „דבר" לענייני חינוך

60 בתי ספר רוצים להיות בתי ספר ל„חינוך ברוח ערכי תנועת העבודה".

60 בתי ספר לא קיבוציים מרחבי הארץ הביעו רצונם להיכלל בתכנית לחינוך ברוח ערכי תנועת העבודה, על כך נמסר אתמול במהלך הוועידה לקידום החינוך ברוח ערכי תנועת העבודה שנערכה בירושלים, ביוזמת המרכז לתרבות וחינוך של ההסתדרות בראשות נחום פסה.

להפתעת המארגנים הגיעו כ־500 מחנכים לוועידה – כפול מהמספר המצופה. רובם הביעו רצון לעסוק בחינוך פוליטי.

"המורה היום נחשב לסמרטוט ולאישיות מגוחכת. המורים והתלמידים זולזלים בו. יש צורך ליצור תנועת־מורים להוראה ולעודד מורים להביע את דעותיהם. מורים מהימין לא מהססים להביע את עמדותיהם, כי הם מרגישים שייכים לקונסנזוס. דווקא המורים שלנו הם פסיביים", טענה מורה לשעבר מחטיבת הביניים בראשון לציון. "המורים צריכים להפסיק להסתגר בחדרי המורים ולהתחיל להשפיע בבית הספר ולצאת אל הקהילה" הוסיפה מורה מכפר שלם.

מנהלת בית הספר לחינוך ברוח ערכי תנועת העבודה בירושלים יעל לוין טענה, כי תנועת העבודה אינה מתייצבת מאחורי בתי הספר ברוח ערכי תנועת העבודה ואף ממשרד החינוך בראשותו של יצחק נבון נערכה אליה פניה לשמוט את המילה תנועה משם בית הספר, כדי לטשטש את זהותו התנועתית. לוין סרבה ותבעה, כי תנועת העבודה תתייצב מאחורי בתי הספר הרוצים לחנך לפי ערכי התנועה.

"אנחנו מורים איכפתניקים שאין מאחוריהם תנועה ואפילו שר החינוך שלנו אינו מתנהג כשר שלנו", הוסיף מרסין, מורה חבר קיבוץ.

גורמי הדליקות בבית־גוברין וצומת נחשון – הצתות רועים ואימוני צבא

– מעריכים הכבאים החוקרים ● החום סייע להתפשטות האש

(ע). – כבאים הצליחו להשתלט על הדליקה הגדולה שהשתוללה שלשום באיזור בית גוברין. על פי אומדנים ראשונים כילתה האש יותר מ־3000 דונם של חורש טבעי ומרעה וגרמה נזק לרכוש.

נראה, כי האש פרצה כתוצאה מירי של חיילים במיטווח באיזור. גם הדליקה שפרצה באזור צומת נחשון כובתה לאחר שכ־300 דונם עצי יער בני 30 שנה נשרפו.

רק אתמול בבוקר הצליחו הכבאים להשתלט על הדליקה באיזור הרי בית גוברין באיזור עדולם.

רס"ר ישראל לאור מפקד שירות הכבאות מחבל לכיש, מסר שבכיבוי הדליקה השתתפו 9 כבאיות ו־60 כבאים מקצועיים. לסיעום נחלצו גם אנשי הג"א מחבל לכיש וכן אנשי הקיבוצים בית־ניר ובית־גוברין.

הדליקה פרצה שלשום בצהריים צפונית־מזרחית לקיבוץ בית־גוברין. בשל החום והרוחות, פשטה האש במהירות לישובי עדולם והרי ירושלים. לפי כל הסימנים, אחזה האש במספר נקודות במקביל ופגעה בעיקר בשטחי מרעה וקצת חורש טבעי. במשק בית־גוברין נפגע ציוד חקלאי, מתבן, מחסני כלים, אולם הנזקים לרכוש לא היו רבים.

עיקר מאמצי הכבאים רוכזו להצלת מפעל לחומרים כימיקלים שבקיבוץ בית גוברין, להצלת שדה חיטה של קיבוץ בית־ניר וכרמי ישובי לכיש ואמציה. השטח שנפגע מהאש הוא לאורך של למעלה מ־25 ק"מ. אולם בעיקר מדובר, כאמור, בצמחיה ובעשב טבעי.

חקירת הכבאים בשיתוף עם מומחים לשריפות של המשטרה עדיין נמשכת כדי לקבוע את סיבת הדליקה. קיימת השערה שלפחות באחד המוקדים בקרבת בית־גוברין פרצה האש כתוצאה מאימוני יחידת צה"ל. חוקרים גם חשדות של הצתות בזדון של רועים בדואים.

מנהיג ברה"מ מיכאיל גורבצ'וב עם ראש הממשלה הסובייטי ניקולאי ריז'קוב עם פתיחת דיוני פסגת ברית וארשה אתמול במזרח ברלין. (צילום: א.פ.)

הקרמלין שוקל פתיחת ישיבות ומסעדות כשרות ברחבי ברה"מ

מאת נח זבולוני, סופר „דבר" בירושלים

בקרמלין שוקלים להתיר ליהודי ברה"מ לפתוח ישיבות כדי להכשיר מתוך האוכלוסיה היהודית ברוסיה הסובייטית רבנים וכלי קודש שישמשו בכהונה בערי ברה"מ, מגלה השבועון „אלגעמיינער זורנאל".

קבוצת רבנים חברי הסתדרות הרבנים בארה"ב המזוהה עם המפד"ל: דוד הולנדר, ד"ר ברוך אהרן פופקו, אשר צפתמן ושלמה רודמן, שחזרה מביקור של עשרה ימים במוסקווה, לנינגראד וריגה, דווחה על ביקורה לחברי הסתדרות הרבנים.

לפני צאתם של הרבנים למוסקווה הם ביקרו בשגרירות ברה"מ בוואשינגטון וקיימו שיחה לבבית עם הפקיד הבכיר של השגרירות אלכסנדר סימונוב, על ביקורם.

במוסקווה נפגשו הרבנים עם הממונה בדרגת שר על ענייני הדת בקרמלין קונסטנטין קארצ'ב. הפגישה היתה לבבית וקארצ'ב אמר להם, כי הם רשאים לבקר במשך שהותם ברוסיה בכל מקום אשר הם חפצים. הרבנים נפגשו עם יהודי מוסקווה, לנינגראד וריגה, ביקרו בבתיהם, ערכו פגישות, הוזמנו לסעודות שבת ונאמו בבתי הכנסת בפני קהל המתפללים.

בשיחה עם קארצ'ב הוא מסר לרבנים, כי בברה"מ קיימים 109 בתי כנסת הפועלים כל ימות השנה. נוספים לאלה 18 בתי תפילה (מניינים). קארצ'ב הבטיח, כי יתיר לששה צעירים אזרחי ברה"מ לצאת לארה"ב להשתלם בישיבות ובסמינרים לרבנים, כדי לקבל הסמכה לכהן כרבנים, חזנים וכלי קודש בערי ברה"מ המאוכלסות ביהודים. כמו כן יתיר למספר דומה של רבנים או מורים לבוא מארה"ב לברה"מ, כדי להדריך את הרבנים בוגרי הסמינרים בארה"ב. קארצ'ב סיפר, כי בטיפליס (גרוזיה) ישנה מסעדה כשרה ובדעתו לפתוח מסעדות דומות באותן הערים שתיירים מבקרים בהן. הדבר ייעשה על־ידי סוכנות הנסיעות הסובייטית „אינטוריסט" הוסיף, כי אין לו התנגדות ואף מוכן לפתוח שלוש ישיבות בשלוש ערים למטרה זו.

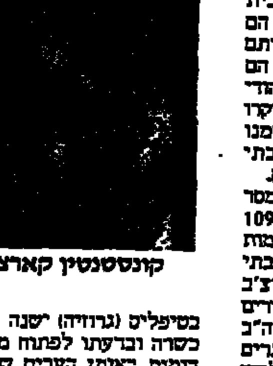

קונסטנטין קארצ'ב

יצויין, כי הרב פופקו והרב יחזקאל לוקשטיין נשיא מועצת הרבנים בניו־יורק, שביקר בנפרד במוסקווה הופיעו ב„רשימה השחורה" של אישים שאינם רצויים בברה"מ והכניסה לגבולות המדינה נאסרה עליהם מפני שניהלו מאבק חריף בעד יציאת היהודים מרוסיה ובעד חופש פולחן דתי. במיוחד הרב פיפקו שפרסם ספר על ביקוריו הקודמים בברה"מ, שלא מצא חן בעיני הסובייטים.

לפני שעזבה משלחת הרבנים את מוסקווה בדרכה לארה"ב ניסו להתקשר עם רבה של מוסקווה אדולף שייבייץ, אך נאמר להם כי הוא לא במוסקווה. תשובה דומה קיבלו גם מביתו של הרב לויס, רבה של לנינגראד.

ביום בו עזבו הרבנים את ברה"מ הם טלפנו שוב אל ביתו של הרב שייבייץ שהגיע מבודפסט למוסקווה וביקשו להיפגש עמו, אך הוא ענה להם בעברית רהוטה כי הוא מצטער, עליו לצאת לפגישה מחוץ לעיר.

הפער שמרנים־לייבור בבריטניה מוסיף להצטמצם – והשטרלינג יורד

רייגן מביע חשש פומבי: ספק אם בריטניה בהנהגת הלייבור תהיה די חזקה נוכח האיום הסובייטי

מאת דליה שחן, כתבת „דבר" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל„דבר"). – במשאלי דעת־הקהל בבריטניה בקשר להצבעת הבחירות ב־11 ביוני, מסתמנות שתי מגמות עיקריות: הפער בין השמרנים והלייבור מצטמצם, וברית הליבראלים־סוציאל־דמוקרטים מאבדת את אהדת הציבור.

במשאל „גאלופ" שנערך עבור ה„דיילי טלגרף" זכו השמרנים ב־44.5 אחוז מן הקולות והתוצאה הטוב ביותר במשך השנתיים וחצי האחרונות, הלייבור ב־36 אחוז מהקולות וה„אליאנס" ב־18 אחוז. אם אלו יהיו תוצאות הבחירות ב־11 ביוני, יהיו לשמרנים 370 מושבים בפרלמנט, כלומר רוב של 70 מושבים.

במשאל של ה„אינדפנדנט" במחוזות הבחירה ה„גבוליים" של השמרנים, זכו השמרנים ב־40 אחוז מן הקולות, הלייבור ב־40 אחוז וה„אליאנס" ב־19 אחוז. זו תוצאה מדאיגה לשמרנים, שכן מחוזות אלו עשויים לקבוע את גורל הבחירות.

במשאל דעת־הקהל שנערך ביום הכרזת הבחירות זכו השמרנים ב־24 אחוז, הלייבור ב־33 אחוז והאליאנס ב־32 אחוז. חששות ב„סיטי אוף לונדון" של משקיעים מעליית הלייבור גרמו אתמול לירידה חדה בערך השטרלינג. השטרלינג הפסיד 4 סנט לעומת הדולר. התערבות ה„בנק אוף אינגלנד" סייעה לפאונד להתאושש והוא הפסיד, עם סגירת המסחר שתות ב־4 סנט.

הנשיא רייגן הביע אתמול את חששו ממדיניות הביטחון של הלייבור. הוא אמר כי אף שאין בכוונתו להתערב במערכת הבחירות בבריטניה, הוא מודאג מתוכניות הלייבור לסגור את הבסיסים האמריקאיים של נשק גרעיני בבריטניה. הוא הביע חשש אם בריטניה כזו תוכל לעמוד בפני האיום הסובייטי.

עיטור כבוד לאחר המוות לדיפלומט פורטוגלי אשר פעל להצלת אלפי יהודים

וואשינגטון (עסס"א). – אריסטידס דה סוזה מנדס, קונסול כללי פורטוגלי שלא ציית להוראות ארצו והנפיק אלפי ויזות ליהודים שנמלטו מצרפת הכבושה בידי הנאצים, עוטר ביום ג' בוואשינגטון, לאחר מותו, באחד העיטורים רמי הדרג ביותר של פורטוגל.

העיטור הוענק לאחר מאמצים ממושכים מצד משפחתו של סוזה מנדס ומצד חברי קונגרס אמריקאים לחלוק כבוד לאדם שמת ללא פרוטה, לאחר שגבורתו עלתה לו בקריירה שלו.

„ישנה אימרה עתיקה ומסורת בפורטוגל, כי פורטוגל נוהגת בצורה עלובה מאוד בטובי בניה", אמר נשיא פורטוגל מריו סוארש, כאשר העניק את „עיטור החירות" למשפחת סוזה מנדס, בשגרירות פורטוגל בוואשינגטון.

דה סוזה מנדס היה קונסול כללי של פורטוגל בבורדו ב־1940, כאשר אלפי פליטים ניסו להמלט מצרפת. מנדס קיבל אז הוראה מממשלתו, שבה שלט הרודן אנטוניו סאלאזאר, ידידו של היטלר, לא להנפיק ויזות.

אולם מנדס התעלם מן ההוראות והנפיק כ־30,000 אשרות – כשליש מהן ליהודים – בטרם הודח מתפקידו הוחזר לליסבון. הוא גורש מהסגל הדיפלומטי וגם לא הורשה לעבוד במקצועו כעורך־דין. את העיטור קיבלה בתו של מנדס, ז'ואנה.

שגריר ישראל מאיר רוזן, שנכח בטקס במקומו של שר החוץ שמעון פרס, אמר כי העיטור הוענק „בשעה שקיימת מגמה לסלף את ההיסטוריה של מלחמת העולם השנייה, כאשר ישנם אנשים מטריימים הטוענים שהשואה לא היתה כלל".

סטיבן קארול, פרופסור להיסטוריה וליחסים בין־לאומיים באוניברסיטת אולפי בלונג־איילנד, אמר כי ידע שהוריו נמלטו מצרפת דרך פורטוגל במלחמת העולם השנייה, אך רק לאחר שקרא מאמר על דה סוזה מנדס ב„ניו־יורק טיימס", לפני שנתיים, הסתכל באשרות של הוריו וגילה את חתימתו של סוזה מנדס.

ההכרה הראשונה במעשיו של סוזה מנדס היתה ב־1967 כאשר „יד ושם" העניק למשפחתו מדלית זכרון, וכאשר נטעו עץ לזכרו בגן חסידי אומות העולם, ליד מוזיאון „יד ושם".

קלצ'קין יובא היום למנוחות

(ע). – הלווייתו של שחקן „הבימה" רפאל קלצ'קין תיערך היום בבית־העלמין בקריית־שאול.

ארונו יוצב על בימת תיאטרון הבימה בשעה 09.30 בבוקר ומסע הלוויה ייצא מרחבת התיאטרון בשעה 11.30.

יספדו למנוח מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ, שמעון פרס, ראש עיריית תל־אביב שלמה להט, מנכ"ל „הבימה", שמואל עומר, השחקן שמעון פינקל וידידים.

ראש הממשלה יצחק שמיר שיגר אתמול לאלמנתו של קלצ'קין מברק תנחומים על פטירתו של רפאל קלצ'קין בו כתב בין השאר: „יחד עם כל בית ישראל, כל שוחרי התיאטרון בארץ וכל מעריציו של בעלך היקר, גם אני מצטער ודואב על הסתלקותו מאיתנו של רפאל קלצ'קין ז"ל. מותו הוא אבידה קשה לעולם התיאטרון ולחיי התרבות בארץ".

מטען חבלה

(ע). – מטען־חבלה נתגלה אתמול אחר־הצהריים בתחנת אוטובוס בדרך הרצליה־אזורי חן, ונוטרל בשלום.

אנשים שגילו חבילה חשודה בתחנת האוטובוס, הזעיקו את המשטרה. חבלני המשטרה הגיעו למקום מייד ונטרלו את המטען. בעקבות פיצוץ המטען נגרם נזק לתחנה, אך איש לא נפגע ולא ניזוק רכוש אחר.

צו־הבאה באיטליה נגד יאסר ערפאת

ונציה (א.פ.) – תובע איטלקי החוקר פרשה של משלוחי נשק בלתי חוקיים הוציא צו־הבאה למנהיג אש"ף יאסר ערפאת – כך מסרה אתמול סוכנות הידיעות האיטלקית.

התובע קארלו מאסטלוני זימן את ערפאת לחקירה בעניין מעורבותו בהברחת ובהסתרת נשק מסוכן באיטליה. מאסטלוני כבר הוציא בעבר שני צווי מעצר נגד ערפאת בגין מעורבותו בפרשה זו, אולם בית המשפט המחוזי דחה את הצווים בנימוק של חוסר הוכחות.

החוקרים בפרשה מנסים לברר את הקשר בין אש"ף ובין הסניף הוונציאני של ארגון הטרור האיטלקי „הבריגאדות האדומות". החקירה הזאת החלה לאחר גילוי מצבור נשק ב־1982 ליד ונציה.

צידון אינה מאמינה בדמעות: שפע כלכלי בצל המלחמה

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

לפעמים אפשר לחשוב שתושבי צידון רוצים בכוח שהקרבות לא יפסקו לעולם בחוצות עירם. ככל שמדובר בקבלני הבניין ופועלי הבניין, אין להם מה להתלונן. השפע הכלכלי שלהם חוגג.

בשנת 1986 שבמהלכה, כמעט כמדי שנה בשנים האחרונות, היתה צידון מוקד לקרבות קשים בין הפלגים השונים של השיעים והפלשתינאים, הורגשה פעילות רבה בענף הבניין וקבלנים שילשלו לכיסיהם סכומי כסף גדולים תמורת עבודות ופרוייקטים שביצעו.

מחירי חומרי הבניין, הקרקעות והבתים האמירו שחקים. בשנה זו גדל מספר היתרי הבנייה בצורה משמעותית בהשוואה לשנים עברו. במקביל, גדלו גם המיסים הנלווים לרכישות אלה.

על־פי התחזית של אנשי המקצוע וראשי העיר, צופים כי גם שנת 1987 תהיה שנה פורחת לענף הבנייה על כל שלוחותיו. אליהם, כך צופים בעיר המחוז הדרום־לבנונית, יצטרפו מפעלי תעשייה ובתי עסק וכן בעלי בתים המיועדים ברובם למכירה ולא להשכרה. וכל זה להזכירכם, בצל מלחמה, מבניית תופת וקרבות בסימטאות העיר. זה מה שקורה כשהמלחמה הופכת לשיגרה.

איומים טלפוניים על מארגני תערוכת „די לכיבוש"

מאת אריאלה ראובני, כתבת „דבר"

גרשון קניספל, ממארגני התערוכה „די לכיבוש, 1967–1987", שתוצג בחודש יוני בעת ובעונה אחת, בכמה ערים בארץ ובמגזר העזתי – אמר אתמול, כי הוא וחבריו קיבלו בימים האחרונים קריאות טלפוניות אנונימיות שבהן איימו עליהם, כי אם לא יבטלו את התערוכה – „יבולע להם". הם התלוננו על כך במשטרה.

את התערוכה „די לכיבוש" יזמה העמותה „אמנים למען חופש הביטוי" שהוקמה באחרונה. חבריה פנו אל חברי אגודות הציירים והפסלים בשטחים ויחד עימם פירסמו אלבום פוסטרים אשר העבודות שבו יוצגו בתערוכות ברחבי הארץ.

עם האמנים היוזמים את התערוכה והמשתתפים בה נימנים: משה גרשוני, יאיר גרבוז, גרשון קניספל, יגאל תומרקין, עבד עבאדי, רות שלוס, עסאם עאזי, וכן הפלשתינאים, סולימאן מנסור, נאבס ענני, ובאחרים רבאה ואחרים. התערוכות יוצגו במהלך חודש יוני בגלריה „ארטיפקט" בתיאטרון נווה צדק בתל־אביב, בתיאטרון אלחכוואתי בירושלים במועדון צוותא בנהריה, בשפרעם, באום אל פחם, ובמקומות אחרים. בחיפה תוצג התערוכה בבית האמנים בית שאגאל, בחודש אוגוסט.

מהנהלת בית האמנים נמסר, כי הצגת התערוכה הותנתה בכך שהוועדה האומנותית של בית האמנים וועדת הבית יבדקו קודם לכן את הציורים והכתובות המופיעים עליהם. זאת, כדי לא לקומם ולא לעורר פרובוקציות אצל צופים בבית האמנים, כפי שאירע בתערוכת ציורים עם מסרים פוליטיים, לפני שנים אחדות.

החיילים הנורווגים בלבנון החלו ללמוד ערבית

מאת שמעון וייס, סופר „דבר" בצפון

חיילי האו"ם מנורווגיה המוצבים בגזרה המזרחית של אזור הבטחון בדרום לבנון הגיעו, כנראה, באחרונה למסקנה ששהותם באזור אינה בת חלוף, ככל שמדובר בתקופה הקרובה. ואם כן, צריך להתחיל להתרגל לשפת המקום ומנהגיו.

אחרי תשע שנים באזור, החליטו באחרונה החיילים הנורווגיים, כי על־מנת להשתלב טוב יותר באזור הלבנוני, להכיר את התושבים ואת האווירה והמנטליות, הם חייבים ללמוד ערבית. אולי כך – העידו ספקי היחידה הנורווגית – יקל על החיילים להבין את המתרחש והם יהיו פתוחים בקירוב תושבי האזור משני צידי גבול אזור הבטחון. כן הסתבר, יסייע הדבר גם לפעילותם המבצעית ולמגעיהם עם התושבים המקומיים, למשל.

קונצרט

חלומי, כביר

מאת יהודה כהן

על הקונצרט התשיעי של התזמורת הפילהרמונית הישראלית מנצח דניאל בארנבוים כשהוא בעת ובעונה אחת גם הסולן בקונצ'רטו בסי־במול מג'ור לפסנתר, ק' 595, האחרון שחיבר מוצארט לכלי זה. כאן הגענו אל אחד מן הרגעים הנדירים שאין לתאר במלים את השלימות בגישה ואת הטוהר. היה מורגש, שאוחד בנפשו של אמן אחד עיצוב תפקיד הסולן והתיאום המלא עם התזמורת. הנגינה היתה ערה, מעמיקה ומרתקת, עם פיאניסימות חלומיים שהושרו על כל הביצוע.

בחלקה השני של התוכנית ניצח דניאל בארנבוים על הסימפוניה הרביעית של צ'ייקובסקי בתפיסה דראמטית מרגשת כבירה. בתנועות הקיצוניות בנה המנצח את שתי היציאות על רקען של הדרישות התהליליות, כשכל פרט ופרט בהם בא לביטוי.

בסימפוניה גרמו קרשנדות איטיים והפתעות אגוגיות להגברת המתח. ביצירה שמרבים לשמוע לא קל להשיג תוצאות כה מרשימות.

هكذا من الأصل

صكنا من الاصل

חדשות • חדשות • חד

מזכ"ל נעמ"ת מאשה לובלסקי בביקורה אתמול אצל השופט חאג' יחיא בביתו בטייבה לכבוד חג עיד־אל־פיטר (צילום: ישראל מלובני)

נעמ"ת יזמה ביקור אישי ציבור בבתי ערבים בחג עיד־אל־פיטר

מאת סופר „דבר"

סגן הכנסת יצחק רבין יבקר בכפר טייבה במוצאי שבת בסוף השבוע ויתארח בביתו של השופט היהודי ,זמות וחאג' יחיא כדי לברכו בחג עיד אל פיטר הזה בימים אלה.

השופט חאג' יחיא הופתע לשמוע על יוזמת יצחק רבין לבקר בביתו. „זהו צעד מבורך שנותן לי הרגשה כי רבין הוא גם שר הבטחון שלי". „היתה דעתו בת .סגנון ופל הקשר להתנהגותם של בנהיגים כלפי האוכלוסיה הערבית. בזמן צריכים היו אותם כוחות הדוגלים בשלום והבנה להופיע יותר בשטח", אמר השופט יחיא.

בעבר, ציין השופט, היתה לו הרגשה כי בשלטים נעשו כדי לצאת ידי חובה ועל כן חדל להשתתף בהם. „מנהיגים ובהם ראש הממשלה חייבים לבקר בכפרים ערביים לפגוש את התושבים ולשוחח אתם פנים אל פנים לשם קירוב לבבות אמיתי ולא להסתפק בהצהרות".

מזכ"ל נעמ"ת באשה לובלסקי, סיומה את הביקור, ציינה, כי הרעיון להתארח אצל משפחות ערביות בחגן נולד לאחר שבחג הפסח התארחו משפחות ערביות בבתי יהודים. „אי אפשר לחיות כה קרוב ולא לדעת איך פותחים דלת אצל שכן ערבי". רק באמצעות מפגשים מצמחת הבנה, וכאשר מנהיגת תנועה נשים עושה צעד כזה, יש בזאת משום לגיטימציה להזדהות ולשותפות".

בשבת יתארחו 100 משפחות יהודיות אצל 60 משפחות ערביות בכפרי ג'ת, קלנסואה, כפר קרע וג'אסר אל זארקא.

יפאן מכריזה על עסקת חבילה כדי להקטין העודף בסחר־חוץ

טוקיו (ע"ר). – יפאן מתכוונת לחשוף היום את תוכניתה הקלכלית שלה, הכוללת „עסקת חבילה" בהיקף של 35 ביליארד דולאר, שמטרתה לצמצם את העודף הגדול במאזן המסחר ולמזער את הסחר עם ארה"ב יותר בדינות המערב – כך מסרו אתמול פקידים בממשלת יפאן.

ראש ממשלת יפאן יאסוהירו נאקאסונה יביא את התוכנית לוועידת הפסגה הכלכלית, העומדת להתכנס בחודש הבא בוונציה במאמץ לבלום את ההתקפות על ממשלתו בשל עודף הסחר הענקי שלה.

בשטחים, כי עסקת החבילה תכלול קיצוץ מקים בהיקף של לפחות 1,000 ביליארד ין (7 ביליארד דולאר) נהוצאות לעבודות ציבוריות בסך 2,000 מיליארד ין. כמו כן מצפים, שיפאן תקציב כביליארד דולאר לצרכי יבוא, בעיקר מארה"ב.

ארה"ב מתחה ביקורת חריפה על יאפן בתקופה האחרונה ותבעה מבנה להגדיל את המשק הפנימי היפאני ואת הצריכה הפנימית זאת כדי להגדיל את היבוא. הממשל האמריקאי אף הטיל את סאנקציות כלכליות מוגבלות על יפאן לשם מטרה זו.

אנשי עסקים יפאנים הדגישו, כי הכרחי להקטין את העודף המסחרי העצום, לפני שהזעם הכלל־עולמי על חוסר האיזון הזה ייצא מכלל שליטה. „אם המצב יישאר כמות שהוא", אמר איש עסקים בכיר, „יפאן עתידה להיעשות מבודדת יותר ויותר בקהילה העולמית".

מכתב המכחיש מחנות המוות עצר הפצת העתון „ליברסיון"

פריס (רויטר) (אישה). – „העיתון הצרפתי השמאלי „ליברסיון" קרא אתמול למוכרי העיתונים שלא למכור את עותקי העיתון מאתמול, משום שבמהדורה אתמול מופיע מכתב מקורא, המטיל ספק בכך שמיליוני בני אדם הושמדו במחנות המוות הנאציים.

מנהל מערכת העיתון כריסטיאן לאונה אמר, כי עיתונו פרסם את ההודעה כדי להצהיר על הסתייגותו המוחלטת מהפרסום „המביש" של המכתב. הוא סיפר, כי האחראים למחלקת מכתבי הקוראים נזופו.

מכתבי הקוראים בעיתון כתובים בסגנון חופשי ולעתים קרובות מביעים את רעיונותיהם „הפרועים" של הכותבים. המכתב האמור הוכיח ברוחו את התיאוריות של כמה מההיסטוריונים מהימין הקיצוני, המכחישים את קיום מחנות המוות בידי הנאצים.

החסידים והשחורים בניו יורק הסכימו על סיורים משותפים

ניו יורק (עטס"א). – הקהילה החסידית בשכונת קראון הייטס בברוקלין הגיעה לכלל הסכם עם האוכלוסיה השחורה, במקום בדבר הפעלת סיורים משותפים, לשם הגנה מפני הפשיעה הגוברת בשכונה.

נראה, כי ההסכם הביא קץ למחלוקת בין החסידים לשחורים, בגין הפעלת סיורים בידי החסידים בלבד. הסיור היהודי פעל בחסות תנועת חב"ד, שמרכזה העולמי שוכן בשכונה זו. סיורים אלה נוצרו בעבר להגברת המתיחות בין השחורים ליהודים במקום. השחורים טענו, כי הסיור היהודי נוהג לעצור שחורים בלא אבחנה ברחובות השכונה ודורש מהם להזדהות.

לפי ההסכם החדש יופעל סיור משותף ליהודים ושחורים בחסות המשטרה. מנהיגי השחורים במקום הביעו אופטימיות לגבי ההסדר החדש, אולם מנהל מועצת הקהילה היהודית בשכונה היה מכריע יותר והוכיח, כי בעבר היו סיורים משותפים, שלא החזיקו מעמד.

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים •

המורה לזמרה

האווירה הנינוחה בכיתא ובתן בין ההסתדרות למעסיקים, שנפתחה אתמול, מצאה ביטויה בדבריו של יו"ר האגף לאיגוד בקצועי חיים הבריטי לה, שהציע להזמין את שרהלה שרון (בתמונה) שתארגן שירה בציבור בקרב המתדיינים. ואילו הנציג הבכיר של המעסיקים הציבוריים, הלל זוזאי, הביע משאלה אישית שהמו"מ יסתיים במהירות כי „אין לי עניין להיות פה". בכך התכוון לרצונו להתמסר לתפקידו האחר – מנכ"ל חברת מל"ם, העוסקת במיכון במשרדי ביקורת הממשלה.

חיים ביאור

להמשיך לשחות

כששאלתי אתמול את ממלא מקום ראש־הממשלה שמעון פרס, בתום ביקורו בתעשיה האווירית, על עברתו ביחס לעתיד ה"לביא", בחר להשיב בבעשיה מהווי תנועות־הנוער. מספרים על מדריך, שהוליך לאמן את החניכים שלו לצלוח את הכינרת. כאשר נשאל על־ידי אם דואגת, "מה יקרה אם הילד יגיע לאמצע ולא יוכל להמשיך", ענה מדריכנו מניה ובית: "אז הוא יחזור". ואילו פרס בוסיף פרשנות שלו: "אם כבר הגיע הבחור לאמצע הכינרת, מדוע שיחזור? מדוע לא ימשיך לעבר השני, גם אם אולי צריך קצת לעזור לו?"

אריה ארד

באוהלי קידר

את ביקורו הראשון כרמטכ"ל במיגזר הבידואי בנגב, ערך אתמול רב אלוף דן שומרון אצל השייח עודה אבו מועמר בעיירה שגב־שלום, ולא בכדי. שכן, רוב הצעירים הבידואים המשרתים כיום בצה"ל באים משבטו של השייח, אל עזמה, שהוכיח לא אחת את נאמנותו למדינת ישראל. היה זה אך טבעי ששומרון, אשר בהיותו אלוף פיקוד הדרום טיפח את הקשרים עם האוכלוסיה הבידואית, יבוא לאוהלו של השייח עודה כדי לברך אותו ואת הבידואים לרגל חג העיד אל פיטר. השייח המכובד ידע להעריך את המחווה וכאות תודה העניק לרמטכ"ל שי – חרב עתיקה בצבע כסף. „אני תומך במשא ומתן ישיר לשלום באזור, ללא מעורבות של צד שלישי" אמר השייח עודה לרמטכ"ל. שומרון השיב בהומור: „אם כך, יש לך סיכוי להיות ראש ממשלה...".

אמיר רוזנבליט

בערב ססגוני תגג השבוע הקרן־אופ, רשת הרימוע הכחול, את חג השבועות הקרב. חצר בית־לסין הפכה לחצר משק ססגונית עטורה חבילות תציר, כלי עבודה חקלאיים ובעלי חיים. התכינה ציינה את ביכורי מיטב ספקי הרשת: אבטיחי חצבה, ענבי לכיש, אפרסקי ניר בנים, מלוני עין־יהב, ענבי פצאל ותפוחי ענה בני עטורות, וכן גבינות משל יצרנים שונים. את האורחים והמשתתפים ברך שר החקלאות אריה נחמקין (במרכז התמונה) שאמר כי הוא רואה בארוע משימה חשובה לעידוד החקלאות בארץ. בני גאון (משמאל), מנכ"ל הקר־אופ, אמר כי „ניתן לחיות, ולחיות טוב, מחקלאות בארץ".

מה הוא כותב

אורח התכנית השלישית של סדרת הטלוויזיה 'מסך אישי' יהיה המנהל האמנותי של תיאטרון הבימה, עמרי ניצן (בתמונה).

אהוד מנור יארח את ניצן בשיחה על טעם אישי ובחירה מקצועית. בתכנית ישולבו קטעים מוסיקליים, קטעים מהצגות וסרטים לפי בחירתו של ניצן.

התכנית תשודר במוצאי שבת ה־6.6.87.

צילום: רחל הירש

בלי צנזורה

כוכבת סרטי פורנו איטלקיה, המתמודדת בבחירות לפרלמנט שייערכו ב־14–15 ביוני, ערכה מסע בחירות מקורי. מאות צלמים וצופים הקיפו אמש את אילונה סטלר, בת 36 ממוצא הונגרי, שהופיעה בתלבושת ורודה שחשפה את חזה, לפני בניין הפרלמנט. סטלר, הידועה בכינויה „צ'יצ'יולינה", קראה לקהל להצביע עבור המפלגה הרדיקלית ועבורה. מועמדותה של „צ'יצ'יולינה" הוגשה על־ידי המפלגה הרדיקלית הקטנה כדי להעניק עוקץ ודרמה למערכה שהיא מנהלת נגד צנזורה על סרטים.

גלאסנוסט או לא

בישיבת ההנהלה הישראלית של הקונגרס היהודי העולמי דיווח היו"ר, יצחק קורן, על מפגש ההנהלה העולמית של הקונגרס בבודפשט. לדבריו, היתה למפגש חשיבות, אך יש לראות בו תחנה בלבד בדרך לקירוב יהודי ברה"מ למסגרת הקונגרס היהודי העולמי. לבודפשט הגיעו שלושה נציגי הקהילה היהודית ממוסקווה, ביניהם הרב הראשי של בית הכנסת של מוסקווה, שהשתתפו באופן בלתי־רשמי באירועים. הופעתם – אמר קורן – הביאה קצת מאווירת ה„גלאסנוסט" לבודפשט, אך עדיין נותר לראות אם הסבוניות של מיכאיל גורבצ'וב יביאו את האביב גם ליהודי ברה"מ.

עתון לעתונאים

גליון ראשון לכתב־עת חדש, „קשר", יצא לאור בימים אלה על־ידי התכנית ללימודי עתונאות באוניברסיטת תל־אביב. שלום רוזנפלד (בתמונה), ראש התכנית, מקווה ש„קשר" יהיה לבטאונו של מכון מחקר לתולדות העתונות היהודית בעולם. מכון זה הוא עתה בשלבי הקמה ורוזנפלד מצפה שאף יקום, עוד השנה, כשבין ההלום לבין הגשמתו עומד סכום של מיליון דולר. בינתיים החליטו לא לחכות ולהתחיל בהוצאת כתב־העת באופן עצמאי.

טוב עין

פרופ' ביורן טנגרות – מנהל מחלקת עיניים במרכז הרפואי קרולינסקה בשטוקהולם וחבר ועדת פרס נובל ברפואה – מגיע היום ארצה כאורח מכון העיניים ע"ש מודיס וגבריאלה גולדשלגר, המשותף לפקולטה לרפואה ע"ש סאקלר באוניברסיטת תל־אביב ולמרכז הרפואי ע"ש חיים שיבא. פרופ' טנגרות יהיה אורח הכבוד בטקס הענקת פרס מחקר על־שם פרופ' ריכרד שטיין, וירצה בטקס על „בריאות עיניים בעבודה ומחלות עיניים תעסוקתיות".

פרס שטיין מוענק לשני חוקרים במחלקת המחקר של מכון גולדשלגר על חידושיהם בתחום רפואת עיניים.

הצטנן

המתאגרף שוגר־ריי ליאונרד (בתמונה) הודיע במסיבת עתונאים בוושינגטון על פרישתו מהזירה. ליאונרד אמר כי איבד את „התשוקה הבוערת" שלה הוא זקוק כדי להיכנס לזירת האיגרוף.

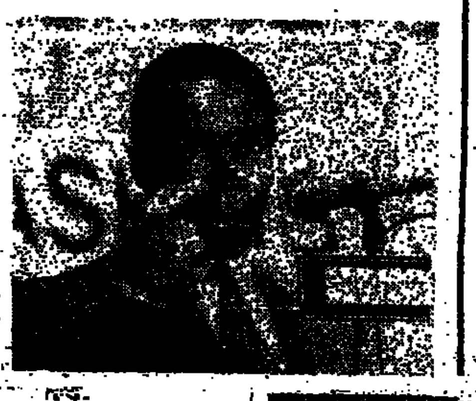

המדור נערך היום בידי מיכל פלג

תורנות בתי־מרקחת

בתי מרקחת ליום ששי 29.5.87
תל־אביב
שור (כרמים) – פנקס 27 – 441449
בני – דיזנגוף 174 – 222386
ירושלים
רמות אשכול–פארן 15 מ. מסחרי – 810552
חיפה
שפרינצק – דרך צרפת 57 – 337544
פתח־תקווה
פינסקר – פינסקר 2 – 910505
בני־ברק – רמת־גן
חן – ז'בוטינסקי 99 רמת־גן – 7514434
בת־ים – חולון
בלפור – בלפור 90 בת־ים – 583448
אסותא – טרומפלדור 4 חולון – 5058197
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
קופת חולים כפר־סבא – בן גוריון 45
בתי מרקחת ליום שבת 30.5.87
אחוה – דיזנגוף 165 – 224717
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 283731
אחוה – דיזנגוף 165 – 224717 –
מוצ"ש
בריאות – המלך ג'ורג' 28 – 283731 –
מוצ"ש
ירושלים
הר הזיתים – הר הזיתים – 284480
מרפאת רוממה – הצ"ג 28 – 523191 –
מוצ"ש
חיפה
הנשיא – שד' הנשיא 33 – 333312
פתח־תקווה
קופת חולים כללית – חיים עוזר – 905271
בני־ברק – רמת־גן
פינצ'י – חיבת ציון 43 רמת־גן – 782821
בת־ים – חולון
קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
מוזר – חביבה רייק 20 בת־ים – 588360
רעננה – כפר־סבא – הוד השרון
קופת חולים הרשות הוד השרון
קופת חולים [illegible] – א. יפה – רעננה –
מוצ"ש

מודעה
מוקד מידע טלפוני של קופת חולים הכללית המוסר אינפורמציה של מרפאות קופת חולים של ההסתדרות, בתי חולים, עזרה ראשונה, מרפאות הפתוחות בשבת ובחג וכן אינפורמציה על הגורמים הרפואיים בישראל:
טלפון 03־433300
בימים א' עד ה'
מ־8.00 בבוקר עד 20.00 בערב ביום ו' ובערבי חג
מ־8.00 בבוקר עד 15.00. אחה"צ
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
אזור תל־אביב
רחוב בר כוכבא מס. 49 – טלפון 03־284649
בימים א' עד ה' מ־21.00 עד 23.00
בימים ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים – מ־15.00 עד 21.00
אזור חיפה
רחוב הגפן 26 קומה ג' – 04־523566
כל יום כולל ערבי חג, שבת, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00

ערן עזרה ראשונה נפשית
בתל־אביב – קו למבוגרים 03־5461111
קו לילדים ונוער 03־261113
בירושלים – 02־227171
בחיפה – 04־672222/3
בנתניה – 053־335316
קו פתוח – ארגון קשבת לילדים ובני נוער
בתל־אביב 03־221680 (24 שעות)
נעמת – ייעוץ בבעיות אלימות במשפחה
בימים א' עד ה' מ־9.00 עד 16.00 – 03־235922
קו פתוח לקשיש 02־690685

תורומניה
בסתיו, בחורף, באביב ובקיץ

* הרים גבוהים בעלי נוף קסום.
* כפרים שקטים.
* חופים נוצצים.
* ערים יפות.
* ואת טרנסילבניה ההדורה.
* אוצרות אומנות.
* מורשה יהודית.
* פולקלור.
* ואנשים שיקבלו אותך בסבר פנים נאות.

ברומניה תמצא גם 160 אתרי מרפא מהידועים בעולם הכוללים: מרחצאות, טיפולי נעורים ויופי בשיטת ד"ר אסלן וטיפולים בבעיות ראומטיות בשיטתו של ד"ר יונסקו קלינטשטי.

צאו הינה לרומניה ותיווכחו שברומניה כספכם שווה יותר.

מס נסיעות 50% הנחה

הלוין עכשיו וחסוך

למידע נוסף צלצל או כתוב אלינו.
להזמנות פנה אל סוכן הנסיעות שלך.

גזור ושלח
לכבוד: משרד התיירות הרומני
רח' בן יהודה 1 ת"א 69181 טל. 03-663536
אבקש לשלוח אלי הוברה מידע על חופשות ברומניה.
שמי: ____
כתובתי: ____

הרבנות הראשית לישראל
ועדת־שמיטה

אוצרות בתי דין: פירות גולן
גוש עציון
דרום הר חברון
ישובי פא"י
ישובי מטה בנימין

הודעה ובשורה לציבור

הרינו להודיע כי ברשות אוצרות בית הדין נמצאים פירות קיץ מסוגים שונים (דובדבן, גודגדן, שזיף, אפרסק, נקטרינה, מישמש ותפוחי עץ), אשר מקורם מישובים אשר שומרים שמיטה כהלכתה, לא מכרו את אדמותיהם ונמנעו מעיבודים ואיסורים.

כל העיבודים במטעים וכל דרך השווק נעשים עפ"י הוראת בתי הדין. הפירות יופיעו ברשתות השווק באריזות מסומנות ע"י אוצר בית־הדין כאשר המוכרים הינם שליחי בית הדין.

כל המשתמש בפירות אלו מחזק בכך שומרי שמיטה כהלכתה ומקיים מצוות עשה (לדעת הרמב"ן) של אכילת פירות שביעית.

רבנויות ומוסדות אשר מעוניינות בפרטים נוספים לגבי אפשרות הפצת וקבלת פירות אלו יפנו אל:

אורי מאיר טל': 057־941115: בית, 051־47233: עבודה.
מנחם ברוט: מנוי 1423 / 03־248117
דני רוטשטיין: פירות גולן: 06־961988/9

אנחנו יכולים!

ל"תפור" לך תוכנית לימודים שתתאים ליכולת ולקצב שלך ולהוביל אותך לתואר

נמשכת ההרשמה לשנה"ל תשמ"ח

לימודים לתואר ראשון

במדעי הרוח והחברה

* מסלול א': מדעי ההתנהגות; כלכלה, ספרות, היסטוריה, חינוך, עבודה סוציאלית, סוציולוגיה בחסות אוניברסיטת בן־גוריון
* מסלול ב': ב.א. של האוניברסיטה הפתוחה
אפשרות להשלים שנה אקדמית ב־2–1 ימים בשבוע
אפשרות לשלב את שני המסלולים טל. 051/802765,7

ביה"ס להנדסאים
במגמות
* תעשיה וניהול
* מחשבים
* אלקטרוניקה
3 ימים בשבוע במשך שנתיים
טל. 051/802772

מנהל עסקים
מנהל מוניציפלי
גרונטולוגיה
לימודי תעודה, יום וחצי בשבוע במשך שנתיים
טל 051/802732,768

מכינות
* השלמת השכלה תיכונית ובגרות
* מכינות קדם אקדמיות
* מכינות קדם הנדסאים טכנאים
טל. 051־802784,5

השתלמויות מורים
עשרות קורסים בכל התחומים אקדמי, מחשבים, שפות, אמנות, וידאו, משרדאות, ועוד. מוכרים לצורך שנת שבתון, גמול השתלמות, מורה מוסמך בכיר
טל 051/802765,7

מכללת הנגב ע"ש פ. ספיר
קרית החנוך שער הנגב ד.נ. חוף אשקלון

אצלנו תוכל לשלב לימודים ועבודה.

מנת דם חיים לאדם

סוף תרומת דם אחת מקנה ביטוח דם שנתי למשפחתך ולך.

להתרומת דם פנה לסניף מגן דוד אדום הקרוב.

היורדת השלישית תקבע מחר: מכבי יבנה או בית"ר תל־אביב

מאת ברוך רגן

תעלומת היורדת השלישית לליגה הארצית תפתר ממש עם רדת המסך על העונה. שתי קבוצות, מכבי יבנה ובית"ר ת"א, יאבקו בחירוק־שיניים נגד הנשירה ואוהדיהן יכססו צפרניים עד לדקה האחרונה.

בית"ר ת"א נהנית, אמנם, מיתרון של שתי נקודות, אולם הוא עלול, בנסיבות מסויימות, שלא להספיק. אם תנצח יבנה בביתה את הפועל באר־שבע, תהיה בית"ר חייבת לגבור במגרשה על מכבי נתניה. שכן, במקרה של תיקו תהיה דרכה סלולה לארצית בגלל נחיתותה בהפרש השערים. עם זאת, תיקו של יבנה יותיר את הבית"רים, בכל מקרה, בליגה הלאומית.

שאר המשחקים יתנהלו באווירה של קיץ. בני־יהודה תהיה, אולי, היחידה שתשקיע מאמץ מול מכבי חיפה כדי לסיים את הליגה ללא הפסד. האלופה, בית"ר ירושלים, המאוכזבת מהגביע תשתדל לסיים בקומה זקופה על חשבונה של מכבי פ"ת.

שתי יורדות יפרדו מהליגה הבכירה במשחקים ביתיים: מכבי יפו תארח את הפועל כפ"ס ובית"ר נתניה תתמודד מול מכבי ת"א.

הפועל ת"א, שנמלטה בעור שיניה מירידה, תתארח אצל הפועל לוד המצליחה ואילו שמשון תשתדל לנעול עונה טובה בנצחון על הפועל פ"ת.

מכבי יבנה – באר־שבע

קרב ההזדמנות האחרונה של יבנה. המקומיים חייבים לרכוש שלוש נקודות כדי ליצור לעצמם סיכוי להיוותר בליגה. יבנה תסתער, איפוא, על אורחיה למן הפתיחה והשאפתנות שלה תעניק לה מקדמה גדולה. באר־שבע טובה יותר ממארחתה, אולם תיאלץ להרים ידיים.

התחזית: נצחון ליבנה.

בית"ר ת"א – מכבי נתניה

היכולת הטובה של בית"ר בחצי־גמר הגביע מצביעה על המגמה שלה: נצחון. הנתנייתים, שאיבדו כל עניין בליגה, לא יתנו דירה מיותמת, אולם ספק אם יוכלו לעמוד מול התחושה של המארחים.

התחזית: נצחון לבית"ר.

מכבי יפו – הפועל כפ"ס

יפו תפרד מהליגה הלאומית תוך שאיפה לנצח ולטעום טעם מתוק. האורחים מכפ"ס טובים יותר, אולם „לא יהרגו". יפו תוכל, איפוא, להשיג את מטרתה, אלא אם יחליטו בכפ"ס להתייחס לעניין בכובד ראש.

התחזית: תיקו.

הפועל לוד – הפועל ת"א

לוד תהיה הפייבוריטית במשחק. ת"א תוכל סוף־סוף לשחק ברגיעה ואולי להציג שמץ מיכולתה. צפויים פנים חדשות בשני ההרכבים ומאבק פתוח ומעניין.

התחזית: נצחון ללוד.

בית"ר נתניה – מכבי ת"א

פער הרמות מעמיד את האורחים עם רגל אחת קדימה. מכבי תהנה ממבחן טוב לקראת הגמר בשעה שמארחיה יעשו הכל כדי להוות יריב שקול לפחות במשחק הלאומי האחרון שלהם.

התחזית: נצחון למכבי.

שמשון – הפועל פ"ת

השמשונים שואפים לנצח בכל מעמד, וגם שלב הנעילה לא ירחיק אותם מכוונותיהם. מפ"ת ניתן רק לצפות להתייחסות רצינית יותר מאשר במשחקיה האחרונים.

התחזית: נצחון לשמשון.

בית"ר י־ם – מכבי פ"ת

ללא אורי מלמיליאן תהיה בית"ר רחוקה מיכולתה, אולם גם כך היא עדיפה על המכבים. המחליפים של האלופה ישתדלו לסיים בקצב של הפתיחה.

התחזית: נצחון לבית"ר.

מכבי חיפה – בני־יהודה

לחיפה נותר אינטרס רק בגביע, אך יש ביכולתה לגרום מפח־נפש לבני־יהודה דווקא במשחק האחרון. האורחים יהיו, לפיכך, זהירים מאד וישתדלו לחסום ולהגן על מאזן אפס ההפסדים שלהם.

התחזית: תיקו.

הליגה הלאומית

	הקבוצה	משי	נצ'	תיקו	הפ'	שערים	נק'
.1	בית"ר ירושלים	29	19	9	1	25–59	66
.2	בני־יהודה ת"א	29	11	18	–	20–35	51
.3	מכבי תל־אביב	29	11	11	7	24–40	44
.4	מכבי נתניה	29	12	8	9	28–30	44
.5	הפועל לוד	29	10	12	7	21–33	42
.6	שמשון תל־אביב	29	9	15	5	19–30	42
.7	מכבי פתח־תקוה	29	10	12	7	21–27	42
.8	הפועל כפר־סבא	29	11	9	9	38–43	42
.9	הפועל פתח־תקוה	29	9	11	9	27–30	38
.10	מכבי חיפה	29	8	12	9	26–30	36
.11	הפועל באר־שבע	29	7	14	8	18–19	35
.12	הפועל תל־אביב	29	5	16	7	19–18	34
.13	בית"ר תל־אביב	29	6	13	10	39–31	31
.14	מכבי יבנה	29	6	11	12	34–27	29
.15	מכבי יפו	29	3	10	16	47–21	19
.16	בית"ר נתניה	29	3	1	25	89–21	10

• לותר מתיאוס (משמאל) מבאיירן מינכן במאבק על הכדור עם אזוודו מפורטו שהפתיעה שלשום בוינה בזכייתה בגביע אירופה לאלופות

היום בפאריס: ישראל – יוון באליפות הנערים

נבחרת הנערים של ישראל בכדורגל תנסה היום לתקן את הרושם העגום שהותירה במשחקה מול תורכיה, ע"י נצחון במשחקה מול נבחרת יוון.

במחנה הישראלי עדיין לא התאוששו מההפסד הצורב לתורכים. במשך יום אתמול קיימו מנהלי המשלחת שיחות עם השחקנים, במטרה להחדיר בהם מוטיבאציה לקראת המשחק.

אין ספק, כי ישראל אינה נופלת ביכולתה מיוון ואם תנאי המגרש יהיו נוחים, מסוגלים חניכיו של אמנון רז לסיים את המשחק בתוצאה מכובדת.

הועדה המקומית לתכנון ולבניה

נתניה

ניתנת בזה הודעה כי לועדה הוגשה בקשה לאישור תוספת / בנית מגורים לבית על חלקה 166 בגוש 8274 בחריגה עד 6% הקלה.

את התכנית מס' 147/87 ניתן לראות במשרדי הועדה.

התנגדויות אפשר להגיש משך שבועיים מיום פרסום מודעה זו.

י. אלהראי, יו"ר הועדה המקומית

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	2 – 11	מעונן
אמסטרדם	8 – 13	מעונן
בואנוס איירס	2 – 14	בהיר
הלסינקי	3 – 11	מעונן
הונג קונג	24 – 24	מעונן
וינה	13 – 20	מעונן
ז'נבה	11 – 18	מעונן
טוקיו	16 – 21	מעונן
טורונטו	12 – 28	מעונן
יוהנסבורג	7 – 19	בהיר
לונדון	8 – 19	מעונן
ליסבון	13 – 25	מעונן
מדריד	11 – 27	בהיר
מונטריאול	16 – 20	מעונן
ניו יורק	12 – 16	בהיר
סאן פאולו	9 – 20	מעונן
פריס	9 – 15	מעונן
פרנקפורט	11 – 20	בהיר
ציריך	10 – 16	מעונן
ריו דה ז'נרו	12 – 25	בהיר
שטוקהולם	6 – 9	בהיר
שיקגו	20 – 31	גשום

תל־אביב: רח' בן־יהודה 1, טל. 5102620
ירושלים: רח' יפו 30, טל. 231373
חיפה: דרך הים 2, טל. 364655
באר שבע: רח' האבות, טל. 35262

swissair

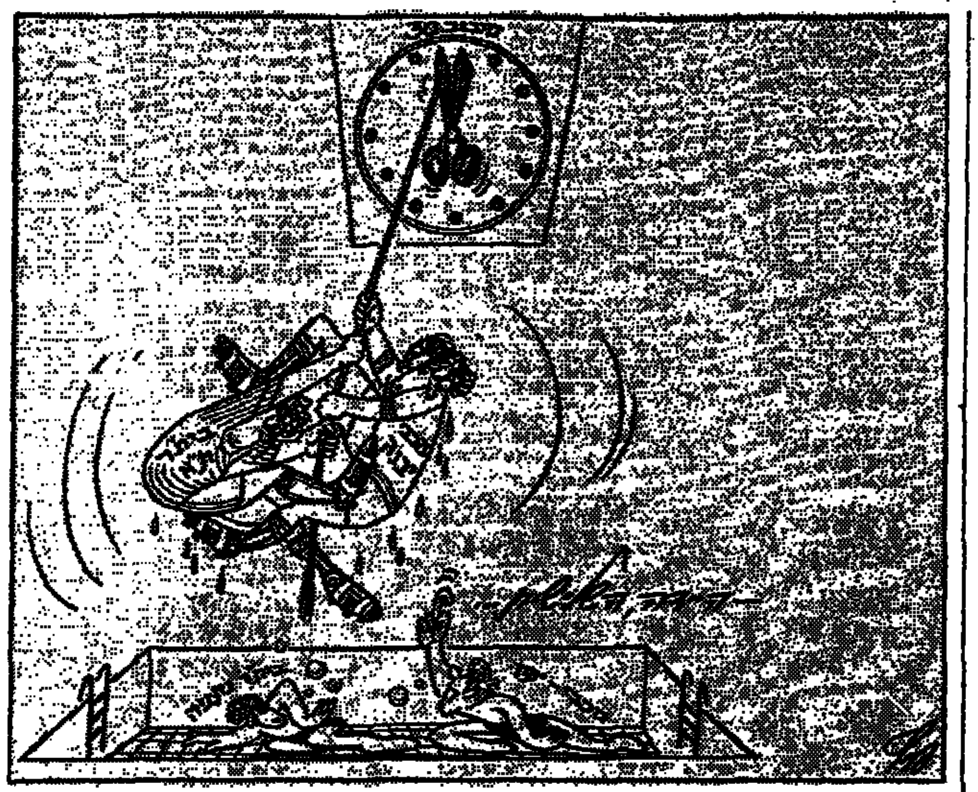

שתי נקודות הופחתו מרמלה ויליאמס הורחק משני משחקים

מאת משה כהן

בית הדין המשמעתי של איגוד הכדורסל הטיל אמש עונש חמור על קבוצת אליצור רמלה, שתפתח את עונת המשחקים הבאה במינוס של שתי נקודות ליגה.

אליצור רמלה הועמדה לדין משמעתי בעקבות ממצאי משרד החקירות, שחקר עבור איגוד הכדורסל עבירות על תקנון התשלומים בקרב קבוצות הליגה הארצית. רמלה האשמה בתשלומים חריגים לארל ויליאמס ולמייק אוליברי.

שופטי בית הדין ציינו בהחלטתם, כי הם לא רצו לפגוע בעלייתה של רמלה לליגה הלאומית, אבל העבירות החמורות מאלצות אותם להטיל על הקבוצה עונש קשה.

ממאזנה של הקבוצה בעונה הבאה יופחתו שתי נקודות ליגה וארל ויליאמס ומייק אוליברי הורחקו משני משחקים בפועל.

העולה השניה לליגה הלאומית, מכבי נתניה, יצאה מהדיון המשמעתי בשן ועין. על הנתנייתים הוטל עונש על תנאי של הפחתת ארבע נקודות ליגה ושני שחקני הקבוצה, קיסר ודוס, ספגו עונש של הרחקה מארבעה משחקים על תנאי.

קבוצת מכבי חדרה, שגם היא הועמדה לדין על חריגות בתשלומים, ספגה עונש על תנאי של הפחתת שתי נקודות ליגה.

היעדרות מאימוני נבחרת הכדורסל

גם אמש נעדרו חלק משחקני הנבחרת הלאומית מאימוני הבוקר והערב לקראת אליפות אירופה.

מאימון הבוקר נעדר נדב הנפלד. מאימון אחר־הצהריים שוחררו לאבן מרסר, הארווי לאסוף ומוטי דניאל, שביקשו שחרור בגלל בעיות אישיות.

אתמול קיבלו השחקנים את התלבושות ומהשחקנים הצעירים נלקחו מידות לתפירת חליפות הייצוג של הנבחרת באליפות.

הנבחרת תמשיך היום ומחר בהכנותיה היסודיות. הבוקר היא תתמודד במשחק אימון מול נבחרת אס"א ובשעות אחר־הצהריים יערך אימון נוסף. גם מחר יערכו שני אימונים.

ההתאחדות תפיק לקחים מאי הסדר במשחקי חצי הגמר

מאת שמואל קליגר

„ההתאחדות לכדורגל תפיק לקחים מאי הסדר שהתגלה במהלך המשחקים באיצטדיון רמת־גן ותעשה להגברת היעילות והסדר במגרש ומחוצה לו", אמר יו"ר ההתאחדות לכדורגל שאול סוויר שהגיב על אי הסדרים שנתגלו בשני משחקי חצי הגמר על גביע המדינה שלשום ברמת־גן.

נודע כי הסיבה העיקרית ללחץ הכבד על שערי רמת גן נבע מההכרח לערוך בדיקות בטחוניות קפדניות של הנכנסים בשערי האיצטדיון. ניצב משנה עמית הודה כי היה צורך בכוחות מוגברים של המשטרה כדי להשליט סדר ביציעים. מצערת העובדה שכתוצאת התפרעויות האוהדים נפצעו 5 שוטרים וביהם אחד ששבר את ידו.

קהל הצופים נקרא להגיע בעתיד למשחקי הכדורגל באיצטדיון להקדים להגיע לאיצטדיון ולתרום בכך להקלת התנועה והסדר.

נפתחה תערוכת ספורט במסגרת חגיגות ירושלים

מאת שמואל טל

במסגרת חגיגות 20 שנה לאיחוד ירושלים נפתחה אתמול במעמד ראש העיר, טדי קולק, תערוכת ספורט המשקפת את התפתחות הפעילות הספורטיבית בעיר הזו משנת 1904 ועד היום.

התערוכה תמשך כחודש ימים בהיכל הספורט במינהת. במסגרתה יוכל הציבור הרחב לחזות בנוסף לתצלומים גם סרטים מקצועיים בענפי ספורט שונים. בסרטים אלה יצפה הקהל בפעילותם היומיומית של בכירי הספורטאים בארץ.

לרשות הקהל יעמוד במסגרת התערוכה מחשב שעל ידי הכנסת נתונים אישיים יוכל לתת לכל מבקש את התזונה והפעילות הספורטיבית המתאימים לו. המארגנים הסתייעו לצורך כך באתלט ואיר קרני שהכין את המידע המתאים.

גולת הכותרת בתערוכה הם שני מסכי ענק עליהם יוקרן סרט על הספורט בירושלים. אורך הסרט 22 דקות והוא הודבב במיוחד לאירוע מיומני כרמל ומהטלוויזיה הישראלית.

פרק מיוחד בתערוכה הוקדש לנושא האיצטדיון הכדורגל העירוני. הקהל יוכל לראות את המודל לפיו יבנה האיצטדיון שהקמתו אושרה בימים אלה.

בטקס הפתיחה אמש הוענקו פרסים לספורטאי העיר המצטיינים. כדורגלן האלופה אורי מלמיליאן נבחר כגדול ספורטאי העיר בכל הזמנים.

ועדת ספורט במפלגת העבודה

מפלגת העבודה החליטה כנראה ל„התלבש" על הספורט. כך ניתן להתרשם מהחלטתה לפנות ועדת ספורט מיוחדת, שתפעל להגברת מעורבותה של המפלגה בחיי הספורט.

בראש הועדה יעמוד מזכיר המשמרת הצעירה, אפרים (זיגי) זינגר, שבעבר היה שחקן כדורעף בהפועל כפר־סבא ושימש בצה"ל מדריך כושר קרבי.

זינגר אמר אמש: „עד היום לא עסקה המפלגה בנושא הספורט, שהולך ותופס מקום מרכזי בחיי החברה".

★ נבחרת הכדוריד של אס"א גברה אמש במשחק אימון על נבחרת הנוער בתוצאה 11:23 (6:10). לשחקני אס"א היה זה מבחן אחרון לפני צאתם הבוקר לטורניר הכדוריד ברומניה.

★ קבוצת הפועל בני־נצרת החליטה לפנות הבוקר לבית־המשפט, כדי לקבל צו על תנאי נגד החלטת ההתאחדות לכדורגל לקיים את משחקה הקובע לעליה לליגה הלאומית בפ"ת. נצרת דורשת לערוך את המשחק במגרשה הביתי. החלטת ההתאחדות לכדורגל נובעת מטעמים בטחוניים.

כדורגלני בראזיל יגיעו היום לארץ

נבחרת הכדורגל של בראזיל עומדת להגיע היום לארץ, לקראת משחקה ביום שני נגד נבחרת ישראל.

שחקני בראזיל יגיעו היישר מהלסינקי, שם הם קיימו משחק ידידות נגד הנבחרת המקומית. שחקני בראזיל יקיימו מחר אימון ראשון באיצטדיון רמת־גן.

הנבחרת הישראלית תתחיל את הכנותיה לקראת המשחק רק ביום ראשון. בנוסף לאורי מלמיליאן, שיעדר מהמשחק, יתכן שגם דניאל ברייכלובסקי יאלץ להחמיץ את המשחק המסקרן.

מחר נדע למי כתר האליפות לירושלים, לחיפה או חולון

מאת שמואל טל

מחר יבוא על סופהו החזה המותח של הליגה הארצית. 90 דקות הסיום של העונה יקבעו את האלופה והעולה ללאומית ואת שתי היורדות המצטרפות לנהריה ודימונה. המעניין הוא שלכל שמונה משחקי המחזור יש נגיעה למאבקי הצמרת או התחתית.

בחלק העליון של הטבלה נאבקות שלוש קבוצות על הכרטיס ללאומית. המוליכה הפועל ירושלים זקוקה לתיקו כדי להבטיח לעצמה את הבכורה. יריבתה מכבי שעריים צריכה נצחון כדי להשאר בארצית.

הפועל חיפה השניה בדירוג יוצאת לטבריה במטרה לחזור משם עם נצחון רב־שערים ובתקווה למעידת הירושלמים. צפרירים חולון תארח בביתה את מכבי רמת־עמידר. היא צריכה נצחון גבוה והפסדים של שתי יריבותיה בצמרת כדי להעפיל לפיסגה.

בתחתית מעורבות לא פחות משמונה קבוצות בקרב נגד הירידה. חלק מהן יתעמתו בינן לבין עצמן. הפועל ר"ג (מקום 14) תארח את בית"ר רמלה המזוקמת שני שלבים מעליה והפועל בית־שאן (10) את הפועל מרמורק (13).

בית"ר נהריה תארח את שכנתה הפועל עכו בשעה שהיורדת השניה הפועל דימונה תתמודד ביהוד נגד הפועל המקומי. הכח ר"ג תנסה לנצל את אירוח סוף העונה בהפועל חדרה כדי לנצח ולהשאר בארצית.

הליגה הארצית

	הקבוצה	משי	נצ'	תיקו	הפ'	שערים	נק'
.1	הפועל ירושלים	29	15	8	6	23–36	53
.2	הפועל חיפה	29	13	11	5	21–39	50
.3	הפועל חולון	29	13	11	5	16–34	50
.4	הפועל חדרה	29	13	9	7	32–40	48
.5	מכבי רמת־עמידר	29	12	6	11	27–26	42
.6	הפועל טבריה	29	11	7	11	33–36	40
.7	הפועל יהוד	29	10	9	10	29–28	39
.8	הפועל עכו	29	8	14	7	25–28	38
.9	מכבי שעריים	29	8	13	8	19–24	37
.10	הפועל בית־שאן	29	7	16	6	27–25	37
.11	הכח רמת־גן	29	10	7	12	25–23	37
.12	בית"ר רמלה	29	8	13	8	33–24	37
.13	הפועל מרמורק	29	10	6	13	33–32	36
.14	הפועל רמת־גן	29	8	11	10	26–20	35
.15	בית"ר נהריה	29	4	8	17	37–19	20
.16	הפועל דימונה	29	4	7	17	47–19	19

בית"ר נהריה – הפועל עכו

לבית"ר נהריה זהו משחק אחרון בארצית. בשנה הבאה כבר תופיע בליגה א'. עכו זקוקה לתיקו לפחות כדי שלא תצטרך להזקק לתוצאות של יריבותיה בחלק התחתון של הטבלה. סביר להניח שעכו תצליח במשימתה וכנראה גם תנצח.

התחזית: תיקו והצלה לעכו.

טבריה – הפועל חיפה

למזלה תפגש הפועל חיפה עם קבוצה עבורה העונה כבר הסתיימה. החיפאים זקוקים בנוסף להפסד ירושלמי גם לנצחון גבוה ככל האפשר בעיר הכנרת. הם ישתדלו להשיג אותו כבר בדקות הפתיחה כדי לשחק בהמשך בראש שקט.

התחזית: נצחון לחיפה.

שעריים – הפועל י־ם

המוליכה מירושלים שהחמיצה בשבוע שעבר את הכרטיס ללאומית שתי דקות לפני סיום המחזור זקוקה מחר בשעריים לנקודה אחת בלבד כדי להבטיח לעצמה דרגה בשנה הבאה. לכאורה זו משימה קלה, אלא שלרוע מזלה היא תתארח אצל קבוצה שאבדן נקודות עלול לשלוח אותה לליגה א'. בגלל ניגודי האינטרסים צפוי משחק מתוח ועצבני. למרות זאת נראה כי ירושלים תצליח במשימתה לחלץ נקודה.

התחזית: תיקו

צפרירים חולון – רמת־עמידר

בחולון מצפים כמובן למעידתן של שתי היריבות בקרב על הבכורה מירושלים ומחיפה. אבל קודם לכן יצטרכו להתגבר על האורחים מעיר הגנים. על הנייר העדיפות לחולונים מה גם שבפניהם עומדת מטרה מוגדרת. אבל עמידר היתה מאז ומתמיד אגוז קשה לפיצוח וגם מחר היא לא תרים ידיים. חולון תנצל את ביתיותה כדי לנצח אבל האם זה יספיק לה ? לדקה ה־90 הפתרונים.

התחזית: נצחון לחולון.

הפועל חדרה – הכח ר"ג

הכח באמצע מסע התאוששות מתארחת אצל קבוצה ללא חישובים וחשבונות. פער הניקוד בין שתי הקבוצות מצביע על יתרון חדרתי אולם מאחר שהמשחק משמעותי להכח בלבד היא נראית מועדפת לנצחון. חדרה אולי תרצה לפגוע תרשת לכבודה, אך ספק אם הדבר יעלה בידה מול השאפתנות של הגנים.

התחזית: נצחון להכח.

הפועל ר"ג – בית"ר רמלה

אחד משני המשחקים בהם אסור לאף קבוצה להפסיד. האורחים מרמלה במצב קצת יותר טוב מאחר שגם תיקו עשוי להספיק להם לפחות לכבונים. ר"ג זקוקה לנצחון, שגם הוא אינו מבטיח השארות בטוחה. כדורגל גדול לא יהיה במכתש אבל מתח ועצבנות בשפע. קשה להמר במשחק כזה אבל תיקו נראה כהגיוני ביותר.

התחזית: תיקו

בית־שאן – מרמורק

שני הנצחונות הרצופים לא הספיקו למרמורק כדי להחלץ על פני הקו האדום. כדי להשאר עונה נוספת בארצית היא זקוקה לנצחון שלישי. אלא שגם המארחים צריכים את הנקודות והם ישתדלו לנצל את ביתיותם כדי לעבור במסיבה. גם כאן צפוי מאבק מתוח ומעניין בו כל תוצאה אפשרית.

התחזית: תיקו ועליה לבית־שאן.

הפועל יהוד – דימונה

נקודה בודדת תספיק למארחים מיהוד כדי להשאר בארצית. כאשר מולה תתיצב סוגרת הטבלה שכבר ירדה סביר להניח שחניכיו של דוד קרקי יצליחו להתגבר על המכשול האחרון שבפניהם ולסיים את העונה בנצחון.

התחזית: נצחון ליהוד.

בין הסלים / משה כהן

וורנר למבחנים בהפועל תל־אביב

הכדורסלן שחור העור ביל וורנר, עמד להגיע אמש לארץ כדי לעבור סידרת מבחנים בהפועל ת"א.

וורנר אמור היה להגיע לארץ כבר לפני שבוע, אבל בגלל פציעה לנבות, את מלון פספהו. בימים האחרונים שוב חודש הקשר עימו ואתמול הוא הודיע על בואו.

●●● הכדורסלן המצטיין, אנדי גורן, נוטה לחתום על חוזה בקבוצת אליצור נתניה. גורן אמר אמש, כי בימים האחרונים נוצר נתק מוחלט בינו לבין שאר הקבוצות שפנו אליו ורק תפנית בלתי צפויה תמנע את העברתו לאליצור נתניה ●●●

●●● „הייתי מאוד מאוכזב, אבל ציפיתי לזה", אומר ניר ריכלים שנופה מסגל נבחרת ישראל בכדורסל ויאלץ להחמיץ את אליפות אירופה, שתפתח בשבוע הבא ביוון. ריכלים אינו מוכן להרחיב את הדיבור על הסיבות לניפויו מהנבחרת. „בעתיד אני מקווה להוכיח, כי יש לי מה לתרום וכעת איני מעוניין לתת פומביליניפוי שלי. את מה שיש לי אומר למי שצריך".

לגבי ארה"ב מדבר ריכלים בהתלהבות רבה. „המכללה שלי שילמה אלפי דולרים לעורך־דין ידוע, כדי שיסדיר לי את האישור לשחק שם", הוא מציין.

ריכלים בטוח, כי בעונה הבאה הוא ישוב לארה"ב ושם תנתן לו אפשרות להתקדם ולשוב לארץ שחקן טוב יותר. „למרות שבשנה האחרונה לא שיחקתי, התקדמתי מאוד. האימונים שם מעולים והם נותנים אפשרות להתקדם" ●●●

●●● קבוצת אליצור רמלה שוקלת להחתים לעונה הבאה את הרכז גל קנז, ששיחק עד־כה בהפועל ירושלים. ברמלה מתלבטים בין קנז לבין קודי גלסון. אם גלסון יחתום לבסוף, תחתים הקבוצה שחקן זר בתפקיד רכז. מנהל הקבוצה, חיים רבק, אמר אמש: „המאמן יעקב אילר עומד לצאת בחודש הבא לארה"ב, כדי לחפש שני שחקני חיזוק מעולים. אני מבטיח לך שרמלה תלך על גדול" ●●●

●●● בשנה הבאה תערך באיטליה אליפות אירופה לילדים. באיגוד הכדורסל התקבלה אתמול פניה מאיטליה לבדוק את האפשרות לשלוח נבחרת לאליפות הראשונה לילדים ●●●

כסף וארד להפועל באליפות ספורט הפועלים בטנ"ש

נבחרת טניס השולחן של הפועל זכתה במקום השני באליפות העולם של ספורט הפועלים הנערכת בסיזגליה איטליה, לאחר שניצחה בבית הגבר את בלגיה 1:5 ואיטליה 4:5. במשחקי הגבר ניצחה את דנמרק 0:5 והפסידה לאיטליה 3:5.

ראוי לציין, כי בנבחרת ספורט הפועלים האיטלקית נטל חלק אלוף איטליה בטניס־שולחן אנריקו קונסטנטיני. במשחקי אליפות הנוער ניצחה נבחרת הנוער של הפועל את פינלנד 1:4, את צרפת 0:4 ואת בלגיה 2:4 והפסידה בגמר לאוסטריה 4:2.

באליפות הנשים זכתה הנבחרת במקום השלישי.

גם נהנה... גם מרויח

למפעל לייצור דברי מאפה דרושים מיידית

עובדים מקצועיים ובלתי מקצועיים

לפנות במקום – הגפן 21 אזור התעשיה חולון (מול אזור) או בטלפון 803312.

קיבוץ בצפון ליד הכנרת מעוניין לקלוט

משפחה או בודד

בעל יכולת לעבודה בתחזוקה טכנית במפעל. כישורים נדרשים: ידע ונסיון בתחום תיפעול ציוד מכני כבד – מסגרות וידע כללי

לפנות לאילן ברנון

טלפון בעבודה 06-757700, בערב 06-757041.

מוסד מחקר שימושי דרושים

★ **פיסיקאי גרעיני — תואר שני או שלישי**

למחקר שימושי במגנטיות ואלקטרו־מגנטיות. על המועמדים להיות יוצאי יחידות שדה של צה"ל.

נא לציין: עבור מכרז פיסיקאי 6/87

★ **פיסיקאי/ אלקטרואופטיקאי**

לעבודות מחקר ופיתוח נסיונאי, בעל נסיון בעיבוד תמונות.

נא לציין: עבור מכרז פיסיקאי 7/87.

★ **מהנדס חשמל מכונות או כימיה**

עם התמחות בהנדסה גרעינית, לעבודות מחקר בתחום הבטיחות של תחנות כוח גרעיניות, עדיפות תנתן לבעל תואר שני או שלישי.

נא לציין: עבור מכרז מהנדס 8/87.

★ ★ ★ ★

לפנות לת.ד. 7061 ת"א 61070.

— סודיות מובטחת —

לחברת תיירות גדולה דרוש/ה

פקיד/ת נסיעות בכיר/ה

לתיכנון טיולים מאורגנים קבוצתיים

ידיעת השפות עברית ואנגלית על בוריין – שפות נוספות יתרון ★ נסיון קודם בארגון טיולים מאורגנים לחו"ל ★ כושר הבעה בכתב ובע"פ

תנאים טובים ועבודה רבת אתגר מובטחים למועמד/ת המתאים/ה.

רק העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב לת.ד. 582 תל־אביב 61004, עבור „פקיד/ת נסיעות בכיר/ה".

לחברת תמרוקים דרושות

דיילות

בכל חלקי הארץ.

נא לפנות לטלפון: 03-9233273 מיום א'.

למוסד רב־מגמתי להשכלה גבוהה דרושים לשנת הלימודים תשמ"ח:

★ מרכז מגמת **עב"א**

בעל תואר שני או שלישי במדעי המחשב ונסיון מעשי בארגון מערכת הדרכה אקדמית, בתחום עב"א. נסיון מעשי בהדרכה בתחומי עב"א והכרה נרחבת של המחשבים הנפוצים.

★ מרכז מגמת **אלקטרוניקה**

בוגר הטכניון בעל נסיון עשיר בהוראה / בהדרכה.

★ מרצים ל**חשבונאות**

רואי חשבון או בעלי תואר אקדמי והתמחות, בעלי נסיון בהוראה של חשבונאות, סטטיסטיקה ומינהל פיננסי והכרה של תוכניות חשבונאיות נפוצות

ויכולת הדרכה בשימוש במחשב אישי.

★ מרצים **לתקצועות המחשב**

בעלי תואר אקדמי לנושאים:

• מערכות הפעלה • מחוללי יישומים • קובול • תכנות מובנה • ניתוח מערכות • ניהול פרוייקטים • פסקל, בייסיק • יישומים מינהליים • גליון אלקטרוני, משרד ממוחשב.

★ מרצים ל**מינהל**

בעלי תואר שני או שלישי בתחום מינהל־עסקים, שיווק, מינהל ציבורי וכד'. חיונית הכרה טובה של מנהלי־עבודה במוסדות ציבוריים, כלי ניהול חדשניים, המשרד הממוחשב.

ההוראה היא בשעות הבוקר או אחה"צ, אפשרות למשרה חלקית בהיקף של 4 עד 6 שעות שבועיות. על הפונים לצרף קורות חיים, בכתב־יד, תעודות ופירוט נסיון מעשי, בציון סוג המשרה אל: המוסד האקדמי ת"ד 16363 ת"א מיקוד 61163

למוסד חינוכי בירושלים דרושים

מדריכים/ות

לפנימיה של מוסד חינוכי גדול בירושלים דרושים לשנת הלימודים תשמ"ח מדריכים חינוכיים.

העבודה היא בשעות אחר־הצהריים והערב.

המגורים בפנימיה חובה. העבודה מתאימה לרווקים.

פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפונים: 02-550271, 02-550270, 02-550223.

א.ו.ת.

אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ

אנו מציעים לך עבודה במפעל אלקטרוניקה מבוסס!

★ עובדים/ות בעדר מנוסים/ות

★ עובדים/ות לבדיקה ויזואלית עם רקע באלקטרוניקה

★ מרכזות, מלחימות מנוסות

★ עובדים/ות מנוסים/ות בהכנת רכיבים אלקטרוניים

★ פועלי ייצור בעלי רקע טכני

טל. 03-280078; 03-203052-3

هكذا من الأصل

صكنا من الاهل

מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שע

מימוש רווחים באווירה חיובית

קליטת היצעים תוך ירידות מתונות

מאת סופר המלכלי של „דבר"

לאחר יום אחד של עליות שערים הגיע אתמול תור מימוש הרווחים לפקוד את שוק המניות. במהלך המסחר במשתנים היו לבסוף ירידות שערים של פחות מאחוז ולקראת פתיחת המסחר הרגיל הופיעו לרוב המניות החופשיות היצעים. ההיצעים נקלטו בירידות שערים סבירות ובמקרים רבים אף ללא שינוי בשער. כאשר לעיתים אף חזינו בתופעה (לדוגמה במניות ואופציות כלל סחר) בה רבו סוחרי הבורסה על ההיצעים.

שינויי שער במניות

במניות הבנקאיות בהסדר נרשמו בדרך כלל ביקושים ועליות שערים נאות וזאת בין היתר כתגובה על התחזקות הדולר בשוקי חו"ל. כך לדוגמה: דיסקונט ב' 0.8%+, אגוד 0.6%+, מזרחי ע"ש 0.9%+, פועלים ע"ש 0.7%+, כללי 1.1%+. הביקוש המוגבר לבנקאיות נובע גם מהפחתת הריבית השקלית הצפויה בשבוע הבא, אקט המפנה את ההשקעה בבנקאיות לאטרקטיבית יותר. בין המניות החופשיות ירדו פי.בי. 0.5%–, סקורופס 0.8%–, הדר 1 0.5%–, בטוח משנה 5 1.2%–, קרדני 5 3%–. היצעים שנקלטו ללא שינוי היו במניות כלהדר"ה 0.4, כיף גליק, פולגת 0.4, אורדן 10, אלקטרה 5, אלקטרה אג"ת, כלל תעשיות, אלקטרוניקה ועוד.

לעומת זאת היו ירידות שערים חריפות יותר במספר מניות חופשיות אשר אינן נהנות מגיבוי מוסדי. ביניהם בלטו גולדפרוסט 5 9.5%–, כקט 1 4.6%–, אוקסגון 9.3%–, אלובית 1 5%–, כבלי ציון אופ' 8.7%–, אלקו 0.25 מ' 6.4%–. יש לציין כי שבוע המסחר בשבוע הבא יהיה שבוע מקוצר עקב פגרת חג השבועות אך הדבר לא השפיע על נכונות הסוחרים לקליטת ההיצעים תוך כדי מהלך המסחר, אירוע שהשתפרה עוד יותר לקראת סיום המסחר במניות.

המסחר במשתנים

המסחר במשתנים אופיין אתמול בירידה ניכרת בנפח המסחר. התנודות היו יחסית קלות. סיבוב המסחר הראשון הסתיים בעליה סמלית של 0.2%, בסיבוב המסחר השני ירד מדד המניות של המשתנים ב־0.58% ואילו בסיבוב המסחר השלישי הוסיף המדד וירד עד ל־0.91%–. במהלך המסחר במשתנים בלטו מניות הבשרת הישוב ששעריהן עלו ב־0.75% במחזור גדול של 687,000 ש"ח. כמו כן בלטו מחזורים גדולים בכלל ישראל וכלל תעשיות.

השבוע חל מהפך משמעותי בהתייחסות הגופים הגדולים לשיטת המסחר במשתנים. עד סוף השבוע הקודם היו מחזורי המסחר במשתנים קטנים ביותר. בתחילת השבוע עם הכנסתן של מניות כבדות רבות לשלב זה במסחר, בין השאר מניות מפעלי נייר, דיסקונט השקעות, איד"בי. פתוח, כלל תעשיות, פטרוכימים ועוד הגדילה יחידת המסחר המינימלית לסכום שווה ערך של 5,000 דולר, גדלו נפחי המסחר במשתנים באופן משמעותי והמסחר במשתנים הפך לאינדיקטור רב עצמה בשוק ועל פי תוצאות המסחר בו"ל יכול המשקיע הסביר לחזות את כיוון השוק באותו יום מסחר.

הנפקת חברת אורגר

אתמול בוצעה בבורסה הנפקה של חברת אורגר. החברה עוסקת בייצור מוצרי טקסטיל שונים. רוב המכירות הם אריגים המכורים למפעלי טקסטיל והשאר – כלי מיטה ומלבושי אופנה.

מפעל החברה ממוקם באזור התעשיה בפ"ת על שטח בנוי של כ־4,160 ממ"ר. החברה מעסיקה כ־90 עובדים. החברה הציעה לציבור יחידות שכללו כתב אופציה ר־3 אג"ת, החברה שעברה את כל נכסיה בשעבוד שוטף, כנגד התחייבותה לפרוע את אגרות החוב. ועוד הנפקה – התמורה הצפויה נטו מהנפקה זו מיועדת להקמת קו חדש לצביעה ואשפרה, ציוד לקו סריגה ואריגה קיים והשקעה בהון חוזר. לגבי כדאיות ההשקעה בחברה הרי שלפי הקריטריון של מכפיל הרווח נמצאת החברה במכפיל של 8.9 אבל אם נתיחס לנתון נוסף נראה ששווי השוק של מניות אורגר בבורסה עומד ערב ההנפקה על 15 מיליון דולר לערך, בעוד שההון העצמי המתואם של החברה מגיע ל־5.5 מיליון דולר.

הודעות הבורסה

מדיזן – מחיר ההנפקה שהיתה במכרז נקבע ל־5.94 ש"ח. בקשות שהוגשו במחיר גבוה ממחיר ההנפקה ייענו במלואן. בקשות במחיר ההנפקה ייענו בשעור של 56.9%. בסך הכל הגיעו 345 בקשות מהן רק 4 במחיר ההנפקה.

קריסטל – החברה הרוויחה בתשעת החודשים שהסתיימו בדצמבר סכום של 1.25 מיליון ש"ח לעומת רווח של 91 אלף ש"ח בכל שנת העסקים הקודמת. זהו שיפור משמעותי בעסקי החברה.

גל תעשיות וויספילד – החברה הגישה לבורסה מיתאר להקצאה פרטית של מניות לחברה הישראלית לקופסאות פח ולחברת דלק השקעות ונכסים.

התנבוך – חברת התנבוך תחלק מניות הטבה בשיעור 900%. החברה הגישה טיוטת תשקיף להנפקת זכויות של מניות ואופציות בתמורה נטו של 2.15 מיליון ש"ח.

נקה – הבורסה הפסיקה שלשום את המסחר במניות חברת נקה ועד לפרסום הדו"חות הכספיים בגלל פרסום מוקדם של נתונים מהדו"חות הכספיים ב„דבר". החברה פרסמה אתמול את הדו"חות הכספיים מהם עולה כי הרווח נטו ל־1986 הגיע ל־1.8 מיליון שקל (כפי שפורסם ב„דבר") לעומת הפסד מתואם של 2.9 מיליון שקל אשתקד. כ־700 אלף שקל מסך הרווח נובעים מכבירות מקרקעין.

מתתיהו ליפשיץ – החברה הקטינה הפסד ל־2.15 מיליון שקל לעומת 6 מיליון שקל אשתקד.

שערי המניות

בנקים מסחריים

שאינם בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אר.פי.מ ש	23700	3.0	-100	-.4	-3.0
הספנות 0.1	2405	3638			-1611
הספנות א 0.5	1480	3697			+1383
הספנות אופ 2	2020	1152			+575
בנקי לא בהסדר 1	28000	63.0			-37.0
בנק צפ' אמריק 1.	— הפסקת מסחר —				
בנק צפ' אמריק 5.	— הפסקת מסחר —				
פ.י.ב.י. 0.5	9900	3030	-45	-.5	-2488
הבינלאומי 5.0	7620	1232	-96	-1.2	-868

בנקים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	93680	562			-360
אידיבי ב 100.0	93160				
אידיבי בכ א 2.0	574700		-500	-.1	-2.0
אגוד 1פסח	70143	28.0	+400	+.6	+24.0
דיסקונט ב	120600	8.0	+900	+.8	+6.0
דיסקונט א	119500	72.0			-115
דיסקונט שה ב	13856	278			+172
המזרחי ש	38740	922	+340	+.9	+3113
המזרחי ב	38740	97.0	+340	+.9	+324
המזרחי שה 9	17340	63.0			-13.0
הפועלים מבכ	97000 תב	9.9	+5000	+5.4	+14.5
הפועלים ש	63840	1372	+440	+.7	+3538
הפועלים ב	63750	217	+400	+.6	+595
כללי א ניס"ח	164550	123	+1800	+1.1	+123
כללי שה 7	7500	3.0	-400	-5.1	-3.0
בנק סבין 100.0	40450	2318			-1547
בנק שה 11	15020	175	+80	+.5	+1948
מימון יכסר 1.0	53850				
מימון וצרר 5.0	27900				-2.0

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
ארגים 0.1	28250	22.0			-19.0
דאוחי משכנתא ש	9940	178	-10	-.1	-6.0
דאוחי משכנתא ב	9500	68.0	-480	-4.8	-96.0
[illegible]	6535	939	+195	+3.1	+1451
[illegible]	4046 *	300	+40	+1.0	+135
* ביצוע חלקי 89.50%					
[illegible] 5.0	16032	170	+1		+23.2
[illegible]	4011	1201	+1		+883
[illegible]	3700	1598	+10	+.3	+1188
[illegible] 0.1	22600	30.0	-198	-.9	-10.0
[illegible]	25350				
[illegible]	25500	55.0			-6.0
[illegible] 1	10220		+120	+1.2	+120
[illegible] 2	5010	455			+503
יעסור 1.0	2238 *	449	+22	+1.0	+191
* ביצוע חלקי 95.90%					
יעסור 5.0	1250	660	-40	-3.1	-920
כרים 1.0	8800	428			-418

מוסדות מימון

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
מלגון א 1פסח	900	14982			-5325
החקלאות בכב א	— לא נסחר —				
החקלאות בכב ב	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	13769	197	+300	+2.2	+227
פתוח תעשיה מבכ	— לא נסחר —				
פת תעש בכ ב	— לא נסחר —				
פת תעש בכ בב	— לא נסחר —				
פת תעש בכ בגו	— לא נסחר —				
פת תעש בכ ד	— לא נסחר —				
פת תעש בכ דד	— לא נסחר —				
מרכז ישראלי 5.0	1415 *	2825	-15	-1.1	-5352
* ביצוע חלקי 99.60%					
תירזות בב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג א0.1	26200	69.0	-600	-2.2	-79.0
כלל ליסינג ב0.5	22800	284	-220	-1.0	-345
כלל ליסינג אג"ח	19400				

ביטוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
איתן ביטוח 1פסח	257	2355	-5	-1.9	-1465
אורים 0.1	1448	132	-2	-.1	-416
אורים א 0.5	870	470	+40	+4.8	+2914
בטוח משנה 1ש"ח	801	362	-9	-1.1	-1619
בטוח משנה 5ש"ח	339	3205	-4	-1.2	-4820
הדר 1פסח	286	12722	-5	-1.7	-10912
הדר 5פסח	239	9124	-5	-2.1	-13900
הדר אופ 2	290	14340			+2646
הסנקס 0.1	781	3558			-3285
הסנקס 0.5	702	2479	+1	+.1	+1410
הכשר־הראל 1.0	6910	30.0	+70	+1.0	+24.0
הכשר־הראל 5.0	4840	426	-15	-.3	-386
כנורה 1.0	2990	457			+482
כנורה 5.0	1737	546	-15	-.9	-676
סהר פיננס ב	8970	1320			-478
סקורופס 1פסח	1433	627	-12	-.8	-2799
צור ש	420	3818	-5	-1.2	-3229
ציון החזקות 1.0	10850	12.0	-150	-1.5	-12.0
ציון החזקות 5.0	3149	70.0	-100	-3.1	-398
הסנה 1פסח	429	8763	-7	-1.6	-5497

מסחר ושרותים

מסחר

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אינטרגאמא 1.0	8760	238	-20	-.2	-318
אינטרגאמא 5.0	5710	597	-100	-1.7	-543
באור עורא 1.0	1060	2425			-2090
באור עורא אופ ב	740	2423	-10	-1.3	-2963
כלל סחר 1פסח	531	46352			-25528
כלל סחר אופ ד	443	38053			-36186
כלל סחר אגח 2	190.5	39000			-41784
קריכאל 1.0	1089	10949	+29	+2.7	+17374
רפק 0.1	23400	48.8			+1.7
רפק 0.5	13704	22.0			-30.0
שופרסל א 2.0	15541	143	+39	+.3	-123
שופרסל ב 10.0	12812	269	-20	-.2	-413

שרותים

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
הראל 1.0	2365	345	+50	+2.1	+256
ספנות הספקה 1פסח	29426	95.0			+1.0
ספנות הספקה 5פסח	12716	260	-220	-1.7	-587
קידר 0.1	1507	1355	-50	-3.2	-3248
קידר 1.0	365	40896	-12	-3.0	-95665
מהנדסי עירונה 0.1	3570	1015	+120	+3.5	+1046
מהנדסי עירונה 0.5	1670 תב	2879	+100	+6.4	+12568
קונטרול 0.1	4101	26355			-25431
קונטרולים 0.5	2795	663	-5	-.2	-637
יקפל 1.0	6800	162	-176	-2.5	-349
ריק ב 0.1פסח	6314	1193	-64	-1.0	-873

מלונות ושרותי תיירות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
כלי זהר 1.0	5715	13.0	-85	-1.5	-11.0
כלי זהר 5.0	4200	23.5	+30	+.7	+13.5
מלונות דן 1.0	2210	520	-67	-2.9	-886
מלונות דן 5.0	1655 תב	325	-120	-6.8	-901
תיירות האלטוב 0.1	9000	326			-206
[illegible] 1פסח	2733	907	+27	+1.0	+220
מלונות ירדן 1.0	2560 תב	172	-240	-8.6	-161

מחשבים ושרותי מחשוב

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אלכות 1פסח	1520	520	-43	-2.8	-1228
דטה מכון 1.0	13550	164	+500	+3.8	+235
ה.י.ל.ן. 1.0	23190	45.0			+15.0
יעלא 1.0	8099	50.0	+9	+.1	+57.0
כלל מחשבים 1.0	14050	85.0	+250	+1.8	+148
מ.ע.ל. 1.0	17765 מ		-935	-5.0	-394
מ.ע.ל. 5.0	8160	414	-20	-.2	-414
מיטב 1.0	665	2458	-35	-5.0	-4438
מיטב אופ 1	539	200			+200
מיקוב 1פסח	2360	240	-210	-8.2	-353
מיקוב 5פסח	1249	2726			-1780
מיקוב אופ 2	5900	9.0	-120	-2.0	-451
תים מחשבים 1.0	945	2594	+11	+1.2	+253

מקרקעין ופיתוח

נדל"ן בינוי ופיתוח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אבהם בינוי 1.0	— הפסקת מסחר —				
אבהם בינוי 5.0	— הפסקת מסחר —				
אורן מבנים 1.0	680	474	-35	-4.9	-1293
אורן מבנים 5.0	347	2015	-1	-.3	-2390
אזורים 1פסח	— הפסקת מסחר —				
אזורים אופ 1	— הפסקת מסחר —				
אזורים אגח 3	— הפסקת מסחר —				
אילות 1.0	453	5038	-9	-2.0	-16229
אל־רוב 1.0	1921 תב	1724	-189	-9.0	-3156
אמבנים 1ש"ח	6900	565	+300	+4.6	+300
אפריקה 1.0פסח	59200	159			-197
אפריקה 1פסח	46901	517			+118
אפריקה אופ 5	40700	120	+1000	+2.5	+96.0
ארזים 1.0	3150	883	-100	-3.1	-1131
אילרד 1פסח	5420 תב	1297	-300	-5.2	-3159
אילרד 5פסח	3500	3283	-78	-2.2	-3167
בן־יקר בת 1.0	9000	193	+285	+3.3	+351
ברנוביץ 1פסח	3451	605	-149	-4.1	-656
ברנוביץ 5פסח	2717	497			+3.0
דיקסר 1.0	7500	460	+100	+1.4	+545
דרוקר 1.0	— הפסקת מסחר —				
דרוקר 5.0	— הפסקת מסחר —				
דרעד 1פסח	269	9135			+1935
דרעד 5פסח	195.0	13220			+2320
המכלול 1.0	1800	332			-439
המכלול 5.0	1277	730			-120

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
תל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
תל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
כלכלית י־ם 1פסח	351	30091			-42446
כלכלית ים אופ 1	218	29640	-2	-.9	-20000
גב־ים 0.1	6195	1851			-1420
גב־ים 0.5	5010	1081			-895
ישראלום 1.0	1888	1956	-2	-.1	-2256
ישום 1ש"ח	22100	475	+200	+.9	+177
כנף פיתוח 1.0	10300	6.0			-123
לומיר 1.0	5900	6910			-7178
לומיר 5.0	2850 תב	2752	+148	+5.5	+3398
מ.ת.מ. 1.0	590	5770	-5	-.8	-3787
מ.ת.מ. אופ 2	418	2663	-12	-2.8	-4837
מ.ת.מ. אגח א	134.0	11568	-2.5	-1.8	-32360
מאגורי בניה 1.0	905	1892			-187
מישכאל 5פסח	370 תב	7912	-40	-9.8	-9517
מישכאל אופ' (1)	197.0	42765	-5.0	-2.5	-45241
סונל 5.0	2600 תב	2110	-200	-7.1	-2905
סו־לן 1.0	880	1525			+307
ליבסקוין 1.0	540	1486	-10	-1.8	-768
ליבסקוין 5.0	260	33235			-31390
ליפשיץ 1פסח	2200	675	-101	-4.4	-2657
ליפשיץ 5פסח	1750	2239	-50	-2.8	-3289
נאות אביב 0.5	14480	541	+440	+3.1	+581
נכסי אורים 1פסח	344	10608	+10	+3.0	+8019
סהר השקעות 1.0	25550	26.0	-350	-1.4	-307
סהר השקעות 5.0	24260 *	3.0	+240	+1.0	+1.0
* ביצוע חלקי 75.00%					
סוף 1.0	6930	34.0	-70	-1.0	-28.0
סוף 5.0	4600	58.0	-150	-3.2	-92.0
עמר ונלע 1.0	690	1627	-23	-3.2	-5801
עור 3.0	2590	432	-100	-3.7	-1586
קיסריה 0.1	5285 *	50.0	-53	-1.0	-34.0
* ביצוע חלקי 84.70%					
קיסריה 0.5	2180	1276	-30	-1.4	-3378
רובינזין 1פסח	480	3500	-5	-1.0	-2514
רובינזין 5פסח	256	26577	-2	-.8	-26491
רובינזין אופ 2	1480	986			-765
רובינזין אגח א	129.0	7710	-6.0	-4.4	-7710
רסקו מבנב	5000	101	+70	+1.4	+216
רסקו רג	4500	307	-192	-4.3	-582
נכסים ובנין 1.0	4192	1024			-647
הבשרת הישוב 1.0	92575	62.0	+689	+.8	+42.0
ישפרו 1פסח	4780	456	-58	-1.2	-420
כלל בנלן 0.1	833	3909	-2	-.2	+2258

חקלאות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
מבטי הדר 0.1	3820	157			-173
מבטי הדר 0.5	3470	260	+90	+2.7	+1849
מהדרין 1פסח	6947	1216			-665
מהדרין אופ 1	4780	429			-118
נכסי הדרים 1.0	1890	1799	-30	-1.6	-2077
פריאור 5פסח	2648	500	-10	-.4	-811
שב־הר 0.1פסח	3165	703	-5	-.2	-337
שב־הר אופ א	2195	1181	-2	-.1	-389

תעשייה

מזון וטבק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אסאם 1.0	1580	40.0	+8	+.5	+275
גולדפרוסט 1פסח	3370	369	+84	+2.6	+329
גולדפרוסט 5פסח	2383 תב	1083	-250	-9.5	-532
גולדפרוסט אופ 1	1601	100	-20	-1.2	-100
דובק מב ש	6400	1213	+60	+1.0	+570
דובק מב מ	6360	484			-376
זגלגל 1.0	1010	100	-15	-1.5	-100
זגלגל 5.0	803	500	-14	-1.7	-500

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
פרי־זה 1.0	— הפסקת מסחר —				
פרי־זה 5.0	— הפסקת מסחר —				
סטאר בידה 1.0	35500	82.0	-1300	-3.5	-113
סטאר בידה 5.0	33400	86.0	-1000	-2.9	-374
יצהר 1פסח	1501	500	+21	+1.4	+230
יצהר א 5פסח	894	4360	+20	+2.5	+4945
יצהר אופ 2	649	2855	-1	-.2	-2957
כן 1פסח	840	1857	-21	-2.4	-473
כן 5פסח	512	550	-20	-3.8	-343
סנפרוסט 1.0	18000	35.0	+60	+.3	+18.0
עסיס ב 5פסח	500	8111	-16	-3.1	-21521
שלטה אגול 1.0	3150	25.0	-50	-1.6	-76.8
שמן מכסל' א' ש'	6030	663	+80	+1.3	+2178
עלית 0.1	21989 *	158	-51	-.2	+11.0

טקסטיל והלבשה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
ארגד 1ש"ח	804	9549	+1	+.1	+1285
אפיס 1.0	942	1666	+1	+.1	+973
אתא ברוך 1 פסח	707	2258	-3	-.4	-1351
אתא ברוך 5 פסח	575	6050			-2502
אתא ברוך אופא	528	1911	-8	-.6	-2241
ארגמן רג ש	18600	243			-228
דלתא־גליל א 3.0	4550	708	-50	-1.1	-737
מטוירת באומר 1.	3022	175	-28	-.9	-149
מטוירת באומר 5.	1242	650	-78	-5.9	-1332
דיסלבר 1.0	2335	594			+120
דיסלבר 5.0	1675	516			+75.0
ורדינון 1.0	7930 *	50.0	-220	-2.7	-435
* ביצוע חלקי 54.90%					
דוקית 1פסח	2605	878	+5	+.2	+148
דוקית 5פסח	2130	952	-50	-2.3	-2318
לודזיה 0.1	3590	555	-110	-3.0	-1108
לודזיה 0.4	2800	724			-345
ליגת 1פסח	375	4234	-5	-1.3	-849
מיט גליקר 1.0	1399	1202			-1089
מקס 0.1	5250	320	-250	-4.6	-461
מקס 0.5	3720	246	-40	-1.1	-975
עיט 1.0	678	3362	+21	+3.2	+5055
עיט 5.0	320	8029	+6	+1.9	+7497
עמק 1.0	356	19258	+4	+1.1	+10283
עמק אופ 1	221	22923	-6	-2.6	-52065
פולגת א 1פסח	2250	691			+40.0
פולגת ב 4פסח	1527	4635			-3857
פוליגון א 0.5	12699	266	-1		-170
פרגוד 1.0	5650	173	+40	+.7	+121
גיבור סברינה	15950	190	-200	-1.2	-380
תעש רוגזין 1.0	2610	140	-91	-3.4	-271
דלתא־גליל 1.0	5769	651	-103	-1.8	-858

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אוקסגון 5.0	2920 תב	292	-300	-9.3	-983
אורדן 10.0	11360	506			-319
אורדן 50.0	10120	97.0			-127
אלובית 1.0	7600	200	-400	-5.0	-250
אלובית 5.0	6750	173	-350	-4.9	-173
כבלים ש	77000	72.0	+2000	+2.7	+64.0
התכוף 1.0	8476	486	+326	+4.0	+570
התכוף 5.0	6196	663	+280	+4.7	+985
התכוף אופ	5560	357			-332
דיקה 1.0	4871	100	-49	-1.0	-40.0
דיקה 5.0	2290	274			+28.8
קופסאות פח 1.0	5610	2505			+2.0
קופסאות פח 5.0	5300	591	-100	-1.9	-1014
מתכת מרום 1.0	340	8953			+7450
כבלי ציון 1.0	3890	1243	-90	-2.3	-756
כבלי ציון 5.0	2200	3190	-25	-1.1	-1864
כבלי ציון אופ 3	1255	4766	-120	-8.7	-7490
מרכן 1.0	1365	1162	+65	+5.0	+628
מתכת קרמני 1 פסח	364	5586			+874
מתכת קרמני 5 פסח	223	14295	-7	-3.0	-34009

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
נחושתן 0.1	45000	42.0	-1		-43.0
נחושתן 0.5	16222	71.0	+200	+1.3	+71.0
מקף פלדה 1.0	21500	343	+500	+1.4	+19.0
קיבוג 1.0	1205	753	-2	-.2	-245
קיבוג 5.0	728 תב	1500	-60	-7.6	-2784
קליל 1.0	2744	1820	+2	+.1	+1570
קליל 5.0	2500	380	-120	-4.6	-1044
קליל אופ	1285	2028			-959
קליל אגח	122.0	7940			+5440
שלרות 5.0	13770	195	-80	-.6	-613
תעשיות לכיש 1.0	1280	200			-100
תעשיות לכיש 5.0	965	500	-6	-.6	-979

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אלביט 3.0	594000	16.0	-3000	-.5	-15.0
אלקו 0.1	11850	186	+250	+2.2	+94.0
אלקו 0.25 ש	5626	339	-300	-5.1	-1142
אלקו 0.25 מ	5603 תב	122	-380	-6.4	-112
אלקטרה 0.1פסח	2473	1016	-7	-.3	-563
אלקטרה א 0.5פסח	1748	2808			-1044
אלקטרה אופ 5	1540	1799			-1612
אלקטרה אגח 3	172.5	34008			+10650
אלרון 3.0	444080	74.0	-10000	-2.2	-56.0
אריה 0.02פסח	29500	185	-510	-1.7	-231
כלל תעש אלקטר	3300	8526			-6721
מפקטרוניקס 1.0	1622	5001	-10	-.6	-3482
מפקטרוניקס 5.0	1273	2654			-2678
פריכטנגר 1פסח	789	1562	-1	-.1	-125
פריכטנגר 5פסח	700	1779			-1706
ציקלון 1פסח	2590	238	-10	-.4	-57.0
ציקלון 5פסח	1455	202	-30	-2.0	-670
קנבסקין אולד 1.	10296	157	-3		-187
קנבסקין אולד 5.	6830	171	+150	+2.5	+209
ת.א.ת. 1.0	1870	230	-40	-2.1	-455
ת.א.ת. 5.0	922	4821	-8	-.9	-3100
ת.א.ת. אופ 1	26235 *	40.0	-265	-1.0	-15.0
* ביצוע חלקי 88.00%					
תדאה 1פסח	915	2310	-18	-1.9	-2585

מוצרי בניה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
א.ב.בלבנין 1פסח	— הפסקת מסחר —				
א.ב. בנין אופ א	— הפסקת מסחר —				
א.ב.בנין אגח א	— הפסקת מסחר —				
אלקול 1פסח	580 תב	3403	-65	-10.1	-3104
אקרשטיין 1פסח	1360	2100	+9	+.7	+1476
אקרשטיין 5פסח	949	4776			-3455
אקרשטיין אופ א	649	7456			-7935
אקרשטיין אג"ח 1	142.0	107240	-2.0	-1.4	-191933
בר־און 1.0	1430 תב	520	-98	-6.4	-474
בר־און 5.0	650	2795	-3	-.5	-3227
פרומאסטטט 1.0	10000	10.0	-139	-1.4	-3.4
פרומאסטטט 5.0	4701 תב	477	-499	-9.6	-616
מ.ל.ב. 1.0	1180	175			-175
מ.ל.ב. 5.0	890 *	746	+10	+1.1	+596
* ביצוע חלקי 74.60%					
בודול השק 1פסח	— הפסקת מסחר —				
מוזאיקה ולסמן 1	— לא נסחר —				
מוזאיקה ולסמן 5	20670				-5.0

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אליאנס ב 200.0	3520	511			-411
גל תעשיות 1.0	26700	13.0	+520	+2.0	+14.0
גל תעשיות 5.0	19700	210	+200	+1.0	+256
דקסטר 1.0	3351 תב	175	+200	+6.4	+1087
דשנים 0.1	5399	69.0	+49	+.9	+71.0
דשנים 0.5	2120	1719			-382
חיפה כימיקל 10.0	1118	12052			-7618
ליפסקי 1.0	2950 תב	1253	-200	-6.4	-1845
מקסימה 1.0	8650	30.0	+151	+1.8	+14.0
מקסימה 5.0	6820	250	+120	+1.8	+71.0
נקה 1פסח	— הפסקת מסחר —				
סנו 1.0	27857	57.0			-41.0
סנו 5.0	23300	146	-300	-1.3	-156
פריקלאס 1פסח	618	11252	-7	-1.1	-11168
פריקלאס אופ 1	251	22110			-8002
קים בידר 1ש"ח	8025	326			-319
ת.ב.ל. 1.0	3750				-40.0
ת.ב.ל. 5.0	3040	63.0	-60	-1.9	-212
תיא 5.0	16000	260	+292	+1.9	+105
פרוטארום 10.0	42505	129			+77.0
תרז א 5.0	10690 תב	122	-1080	-8.6	-234
אבן 5.0	2131	312	+5	+.2	+1.0
טבע 0.01 ש"ח	13979	650	-285	-2.0	-563
ים המלח 1פסח	3222	3373	-8	-.3	-5579
פטרוכימיים 10.0	866	15770	-20	-2.3	-8650

עץ ומוצריו, נייר ודפוס

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
כתר 1פסח	265	16013			-5800
דפרון 1.0	9700	2.0	+71	+.7	+9.0
דפרון 5.0	6300				
חב.ג. 1.0	11550	195	-500	-4.2	-273
יאה 1פסח	5900	176	-200	-3.3	-261
לבידי אשקלון 1.	752	3561	-3	-.4	-1217
מולט ב 0.5	55500	9.0			-2.0
סקוברית 1.0	3741	60.0	+100	+2.8	+635
רים 0.1	2530 תב	403	-170	-6.3	-406
רים 0.4	1942 תב	600	-110	-5.4	-673
תעל ב 0.2	22000	133	-550	-2.4	-115
מפעלי ניר 10.0	460439	10.0	-2314	-.5	+7.0

תעשיות שונות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אבריין 1.0	14299	58.0	-100	-.7	-160
אבריין 5.0	7750	140			+134
המ־כה יוד 1פסח	3700 תב	163	-200	-5.1	-219
ה.ב.פולק 1פסח	2235	563	+10	+.5	+268
ה.ב.פולק 5פסח	1920	796	+60	+3.2	+1389

השקעות תעשיה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
כור בכ 1.0	18560	3475	+883	+5.0	+4529
כאנורי טכנולוגיה	500	2665			-475
מרכזית ב 0.1	14066	193	-10	-.1	-271
כלל תעשיות 1 פסח	282	23527	-4	-1.4	-1431

חברות להשקעה

השקעה ואחזקות

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
אוניקו ש	9755	115	+5	+.1	+36.0
אינקוביו 1פסח	98.0	29545			-3043
אלגר ש	18501	222	-99	-.5	-91.0
אלגר ב	18500	149	-500	-2.6	-149
אלרן מ	7383	540	+124	+1.7	+236
אמיסר בכ 1.0	1661	340	-88	-5.0	-488
אפיק 1.0	424	4671	-5	-1.2	-12941
אפיק 5.0	330	6936	-7	-2.1	-2185
בזלת השקעות 1פסח	1700	966			-966
דנבאר 1ש"ח	899	1850			-1563
דנבאר 5ש"ח	564	3230	-9	-1.6	-5730
חברה לישראל 1פסח	4950	9395	-70	-1.4	-12090
חברה לישראל 5פסח	4710	5577	-110	-2.3	-3935
וולפסון 0.1	141000	1.0			-2.7
וולפסון 1.0 ש	30433	44.0			-5.0
אספא א 0.5	27351 תב	249	-3039	-10.0	-337
פועלים השק 1ש"ח	12500	759	-400	-3.1	-754
כמרוז השק ש	37000	26.0			-24.0
כור השק אגח 124	13860		+500	+3.7	+53.0
הירדן בי"ד 1ש"ח	3500	391	+149	+4.5	+2109
הירדן בי"ד 5ש"ח	1980	2037	+55	+3.0	+2561
ישום השקעות 1פסח	291	13604	-10	-3.3	-42952
יצוא ש	16200	62.0			-23.0
ירדן א 0.1	2550	564	+10	+.4	+253
כלל ישראל 50.0	1509	4042	-1	-.1	-2072
לבוקר 1פסח	2490	325			-216
לבוקר 5פסח	1225	316			-221
מגור 1פסח	700	3029	+15	+2.2	+2160
מגור א 5פסח	452	2776	-5	-1.1	-2206
מגור אופ ב	350	1346	+3	+.9	+2012
מגור אג"ח 1	135.5	5000	+5.5	+4.2	+5000
עוז השק ב 0.1	4400 תב	180	-388	-8.1	-174
עוז השק ג 0.5	3450	312	-100	-2.8	-386
פמה א 0.1	10650	68.0	-50	-.5	-166
פמה 0.5	8950	833	+200	+2.3	+678
פריון ב 0.2פסח	16898	628	-50	-.3	-689
קרדן 1פסח	197.0	30941	-3.0	-1.6	-20924
קרדן 5פסח	173.0	21638	-5.0	-2.8	-20404
אידיבי פתוח 2.0	11215	455	-200	-1.8	-415
אלרן ש	6814	750	-86	-1.3	-420
דיסקונט השק ש	— הפסקת מסחר —				
כלל ישראל 10.0	1549	2930	-32	-2.0	+368
מז השק ש	3972	881	-20	-.5	+228

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
גוית ב	210				-500

דלק ונפט

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
דלק חיפושים 1.0פסח	5000	610	-128	-2.3	-567
דלק חיפושים 5.0פסח	2851	59.0	-149	-5.0	-721
דלק נפט אופ 2	2230	457	-51	-2.2	-654
מו חיפושי נפט	40000	31.0	-200	-.5	-15.0
יו.א.ל. 5.0	950	35949			-5563
ב.נ.ד. 1.0	6966 תב	358	-774	-10.0	-390
ב.נ.ד. 5.0	5500	1771			-1359
מראיל ב 0.03פסח	7700 *	153	+210	+2.8	+141
* ביצוע חלקי 96.20%					
נפטא ש	2658999	3.0	-70000	-2.6	-5.0

רשימה מקבילה

שם המניה	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב־%	היצע/ביקוש
גלין 1ש"ח	685	14767	+20	+3.0	+21642

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	6000.96	5977.17
אבוקה	623.53	611.60
אגת	244.52	239.84
אדיר	1606.78	1574.78
אהב	3243.76	3182.67
אופיר	1827.71	1813.87
אור	424.28	415.32
אורון	152.44	149.37
אורלי	270.74	268.77
אורן	794.67	779.42
אייל	3786.40	3710.37
אירים	5476.15	5357.28
איתן	717.61	703.22
אלון	582.66	570.72
אלטוב	647.79	635.15
אמי	420.84	412.86
אש	213.06	212.07
אשל	176.74	173.35
אתרוג	241.15	238.91
ברלה	3081.81	3023.37
ברוש	571.72	560.94
ברק	597.58	586.11
ברקת	292.21	286.62
גביש	1520.30	1509.62
גבע	1062.62	1047.35
גורן	417.76	412.97
גיא	9607.08	9662.32
גיל	3383.78	3320.82
גלית	612.78	605.66
גמרון	448.73	444.52
גרנית	518.77	512.66

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
דולב	232.34	227.43
דורון	1467.50	1439.13
דוכן	259.79	254.76
דליה	586.00	575.71
דרור	456.40	448.23
דקל	517.08	507.32
הדס	476.81	475.01
הדר	525.86	516.91
הבית	2909.06	2847.60
זוהר	20296.48	20000.58
זיו	18710.74	18438.78
זכיר	630.81	618.65
חדות	156.40	152.99
חליפין	—	—
חלמיש	206.64	202.67
חן	137.46	137.19
טופז	1383.67	1352.08
טל	6036.13	5966.78
יובל	413.57	408.78
יהלום	2894.07	2839.48
יסודות	450.04	445.88
יפית	422.54	413.48
כוכב	417.87	409.93
כל	133.24	130.63
כלנית	642.58	651.01
כספית	248.48	246.04
כרמל	150.02	146.96
כתר	1175.05	1151.68
להב	4791.76	4701.89
למשקיע	128113.44	118061.40

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
לפיד	499.35	497.18
ליטם	1734.87	1699.95
לשם	322.99	316.74
מגדל	1266.93	1242.58
מבטח	3677.48	3644.17
מגד	248.34	244.74
מגדן	3761.76	3726.45
מגל	394.66	392.25
מור	2352.90	2319.88
מרון	1017.36	1007.97
מסת	27952.03	27486.61
מיתר	969.66	950.65
מסקף	5068.49	4972.33
מעיין	772.44	757.80
מקשה	335.63	329.14
מרגלית	1702.19	1669.06
מרוח	119.14	118.74
מרום	1263.21	1239.72
נגה	28853.51	28437.42
נכסף	391.37	383.99
נטע	544.35	533.37
נילי	7901.32	7788.46
סביון	692.25	679.35
סגולה	131.57	128.95
סלע	333.17	326.70
סנונית	482.91	477.09
ספר	415.45	410.95
ספיר	180.76	179.87
עדיף	411.12	406.57
עידית	976.49	958.04

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
עידן	489.64	483.00
ענבר	1216.33	1192.45
עבת	3023.98	2999.53
עשרוני	449.85	440.05
ערמון	135.94	133.35
פיא	1775.80	1762.78
צבר	562.87	551.72
צופית	518.18	511.87
צוק	117.40	116.94
צמיד	1021.96	1000.86
צפירה	586.85	578.73
צברית	1796.91	1761.58
קליע	2467.93	2455.62
רהית	21388.53	21209.84
ריבון	121.86	121.60
רקפת	821.24	807.63
רשף	392.97	384.44
שבים	404.35	399.55
שחם	324.15	316.18
שירה	473.79	470.75
שכיד	364.14	361.37
שנהב	1101.27	1085.48
שסק	1109.75	1083.24
סקר	175.31	171.87
תאנה	273.19	272.80
תומר	644.05	640.84
תירוש	506.93	500.74
תפוח	217.62	213.55
תמוז	184.87	183.66
תרשיש	1376.61	1366.14
תשרי	494.53	492.61

חקלאות

מחודש לחודש בחקלאות

תחזית ורודה לענף הכותנה

„כיום כבר ניתן לאמר בבטחון כי משבר המחירים בענף־הכותנה חלף ולעונת 1987 הענף לא יהיה זקוק עוד לסיוע ממשלתי" – אמר לנו כבר לפני חודשים אחדים סגן־שר־החקלאות אברהם כץ־עוז. באותה עת ביקש משרד החקלאות מהאוצר סיוע חד־פעמים להפסד שהיה צפוי ליבול 1986 בשיעור שניתן שנה לפני כן. כץ־עוז אמר לנו אז כי „אם נסכם 25 שנות יצוא כותנה – נמצא כי על היקף יצוא של מיליארד ושמונה מאות מיליון דולר קיבל הענף עזרה מזערית של כ־35 מיליון דולר". ידיעון מועצת הכותנה מראשית חודש זה מוסר כי הסיוע המבוקש אמנם ניתן ובערב חג־הפסח אישרה ועדת־הכספים של הכנסת סופית להעביר לענף כסיוע מיוחד 12 מיליון דולר. הידיעון מציין לטובה את הגישה החיובית והעניינית שהתגלתה הפעם בדיונים בנושא, אשר נמשכו מחצית השנה בלבד, ונראה כי חדרה ההכרה שלא ניתן להתעלם מהיקף התמיכות שמקבלים מגדלי הכותנה בעולם, שהענף הוא יעיל והסיפורים על „ביזבוז מים" הם אגדה בלבד... דונם כותנה צורך בשנה בין [illegible] מ"ק מים, לפי האיזור. ומצב המשקיעים באותה שנה ומתנה [illegible] מיליארד מ"ק מים צריכה שנתית, כ־150 עד 170 אלף הם מים שוליים, בלתי מתאימים לגידולים אחרים. הסיוע הועבר מיד למגדלים על פי היקף ייצור הסיבים בעונת 1986, לפי 8.1 סנט לליברה לכל האנים.

ואכן, התחזית הורודה לעונת הכותנה החדשה המתקרבת, מתאמתת. בחודש שעבר נרשמו עליות מחירים בבורסות הכותנה בין חמישה לשישה וחצי סנטים לליברה, מה שמבטיח השגת 75 סנט פר"ב לליברה לזן „אקלה" ומאה סנט לזן ארוך־הסיבים „פימה" וישנה אפילו סבירות גבוהה לעליה נוספת.

ואלה הגורמים העיקריים למהפך במחירי הכותנה:

• הגידול הצפוי בשטחי המזרע של ארה"ב יהיה 2.8 אחוזים בלבד, לעומת הפירסום המוקדם של כשישה אחוזים. לאחר הפירסום נוספה שם קרה ותחילת העונה היתה רחוקה מאידאלית.

• ידוע על איחורים וקשיים בזריעה, מחמת מזג־האוויר, בתורכיה, ברית־המועצות וכמה מארצות מרכז אמריקה. הקטיף בדרום־אמריקה ואוסטרליה מצביע על יבול פחות מהחזוי.

• אזורי הכותנה העיקריים בסין הצפונית סובלים מבצורת קשה ואילו בדרומה היו שטפונות.

• משרד־החקלאות האמריקאי פירסם אומדן ייצור, תצרוכת ומלאים לגבי סין ומנתונים אלה עולה כי המלאי קטן בשישה מיליוני כריכות מהאומדן הקודם. השינוי העיקרי נובע מהערכה גבוהה יותר לתצרוכת המקומית. נציגים סיניים גם מסיירים עתה בארה"ב, לאחר חמש שנות היעדרות, כשמניעיהם לא ברורים, אך השוק הגיב כאילו באו לקנות.

• כמה ארצות יצוא כותנה, כמו הודו, ברזיל, ארגנטינה, ברית־המועצות ופקיסטן, מציעות כותנה במתינות, נוכח תצרוכת פנימית גבוהה, ותורכיה אף החלה ביבוא.

• לפי הערכה בבורסת ליברפול צפוי כי התצרוכת בשנת 1986/87 תהיה גבוהה בעשרה מיליון וחצי כריכות מהייצור וכי גם בשנת 1987/88 (למרות עליית המחירים הנוכחית האמורה לגרום להגדלת הייצור) תהיה התצרוכת גבוהה מהייצור בשני מיליונים ו־650 אלף כריכות.

מקדמות למגדלים

בחודש אפריל קיבלו המגדלים על בסיס החצהרות לגודל שטח הכותנה ב־87, 55 שקלים חדשים לדונם, בשני תשלומים. לסוף חודש זה תוכנן עידכון תשלום המקדמות לפי הזריעה בפועל, בניכוי התשלומים על פי ההצהרות וזיה צפוי תשלום נוסף של 20 ש"ח לדונם

יותר מדולר לדונם – למחקר

במועצת־הכותנה הגיעו למסקנה שהנתונים המקצועיים והכלכליים מחייבים להשקיע יותר מבעבר במחקר בענף והדבר מחייב הוצאה כספית גדולה יותר. המועצה נערכה לגייס משאבים למחקר מגורמי־חוץ שיקלו במקצת את הנטל. יחד עם זאת מעריכים כי שאלצו לעבור את מחסום „הדולר לדונם", שנגבה בשנים האחרונות.

מבצע

במשביר המרכזי

קטפות כותנה גון דיר

במחירי מבצע

דגם 9920

להספקה מהמלאי ובתנאים מיוחדים

המשביר המרכזי

המחלקה למכונות

ת"א, דרך השלום 12 טל. 03-335131

ת"א, יגאל אלון 76 טל. 03-389333

חיפה טל. 04-662161

המועצה לענף הלול

שימו לב לסמל!

כל מוצרי עופות קפואים (פטמים שלמים או חלקים) הנושאים את סמל המועצה עברו בקורת טיב ע"י פקחי המועצה.

מי־שתיה לשעת חירום – בשקיות

בעקות פגיעה קשה בערים ויישובים, כתוצאה מרעידות אדמה ופגעי־טבע אחרים, הוחל בשנים האחרונות בעולם המערבי לספק מי־שתיה לשעת־חירום בשקיות פוליאטילן, בתכולות שונות החל ברבע ליטר ומעלה. בשווייצריה פותח מיתקן נייד לחיטוי מים, עיקורם ומילויים בשקיות. המחקרים שנערכו שם הוכיחו ששקיות מים כאלו, המאוחסנות במרתף, מבטיחות שמירה על איכות טובה של המים לתקופה של עד חמש שנים. את המיתקן הנייד אפשר לחבר לכל מקור מים זמין.

בטאון חברת „מקורות", המספר על כך, מציין כי לשיטה זו היתרונות הבאים:

• ניתן לאחסן מים בשעת רגיעה לזמן ארוך.

• ניתן לחלק מים לפי הקצבה ולחסוך הפסדי מים.

• ניתן להבטיח מים איכותיים בשעת־חירום.

• השקיות נוחות להובלה וחלוקה.

הרשות העליונה למים בשעת חירום היא הגוף האחראי לתיכנון ואירגון משק־המים ולהפעלתו בשעת חירום, לשם הספקת המים בכמות ובאיכות הדרושות לקיום האוכלוסיה ולהפעלת המשק החיוני. רשות זו רכשה לאחרונה מיתקן נייד למילוי שקיות מי־שתיה לשימוש, בעיקר לצורכי־חירום. המיתקן מורכב משני חלקים: בחלק הראשון עוברים המים טיהור וטיפול כימי מיוחד המקנה להם עמידות לתקופה של עד חמש שנים. לאחר שעברו טיפול זה עוברים המים למיתקן המילוי, המכניס אותם לשקיות פלסטיק מיוחדות בנות חצי ליטר או ליטר כל אחת – בדומה לשקיות החלב או משקאות אחרים המוכרים שלנו. שקיות אלו הינן בעלי חוזק וגמישות מיוחדים המאפשרים להן להישאר אטומות וחסינות בפני טילטולים ולחצים גבוהים לפרק זמן ארוך. בדרך זו ניתן לשמור אותן אף לזמן של עד חמש שנים – והמים יהיו עדיין ראויים לשתיה.

שקיות־המים יכולות לפתור את בעיית מי־השתיה לאוכלוסיה בשעת־חירום ובמיוחד בעת ישיבה במקלטים. באותה עת ניתן יהיה לאגור שקיות אחדות כאלו בכל בית וכן ניתן יהיה לספקן לחיילי צה"ל בעת מלחמה או בסיורים, במקום המימיות המסורתיות. כבר היום משמשות שקיות־מים לצורכי צה"ל.

היצור והיצוא – לראש סדר הקדימויות הלאומי!

(מתוך החלטות המליאה להתיישבות של המרכז החקלאי – 11.5.87)

„רק בשינוי מידי ומעמיק בסדר הקדימויות הלאומי, תוך הצבת היצור והיצוא והחקלאות בראש, טמון הסיכוי הממשי להבראה החברתית והחוסן הכלכלי של המדינה, וממילא גם לבטחון ולרווחה בטווח הארוך" – נאמר בהחלטות מליאת המחלקה להתיישבות של המרכז החקלאי, שנערכה לפני שלושה שבועות במכמורת. שר החקלאות אריה נחמקין וסגנו אברהם כץ־עוז. המליאה תבעה ממשרד החקלאות להוות הכוח הדוחף למימוש השינוי הזה. „כתוצאה מהמדיניות הכלכלית שהונהגה ע"י הממשלה ב־1985 נגבה מהחקלאים בריבית־נשך סכום של כ־650 מיליון שקלים ומוטל על הממשלה להחזיר גזל זה לחקלאים" – אמר סגן שר החקלאות בדבריו. המליאה קיבלה החלטה בהתאם וכן תבעה מהממשלה להפעיל מיד, בשיתוף עם תנועות ההתיישבות את מסקנות „ועדת רביד" לאירגון מחדש של המערכות האזוריות בהתיישבות ובהנהגת הסדרים שיביאו לאיזון נאות בין המחוייבות של כל חקלאי וכל יישוב, לבין הערבות והעזרה ההדדית. בנושא זה תקף כץ־עוז את מגמות האוצר לפגוע באירגונים־הקניות, שהם היסוד לעזרה הדדית.

מליאת המחלקה להתיישבות של המרכז החקלאי הקדישה לתוכנית החומש לפיתוח, שעליה דיבר המתכנן פרופ' שמואל פוהורילס (פרטי התוכנית פורסמו במדור החקלאות של החודש שעבר). בהחלטות המליאה נאמר כי תוכנית החומש של משרד החקלאות אינה משקפת כראוי את העוצמות קקזמה של החקלאות ואף לא את כל התכולת הגנוזה בה להבראת המשק הלאומי. אין בה כל הבטחה להגדלה משמעותית של תקציבי הפיתוח והמחקר, במיוחד לפיתוח מקורות המים. המליאה קבעה בהחלטותיה כי הסדרים מותאמים לתמיכה ביצוא ועידוד השקעות בחקלאות הם תנאי שהמזרח הצמיחה למשק החקלאי, הזקוק להכפלת תקציבי הפיתוח והמחקר. כן נאמר בהן כי בפיתוח מקורות המים כאוצר טבע לאומי יש לראות יעד ראשון במעלה ותנאי לכל התקדמות [illegible] הגנב ופיזור האוכלוסיה. פרעוני הדגיש בדבריו במליאה כי תוכנית ההשקעות בפיתוח מקורות המים, לפי תוכנית החומש, חייבת לקבל אישורה של הממשלה והכנסת כדי להבטיח מימושה.

יד אחת נותנת – יד שניה לוקחת כפליים...

החקלאים, כידוע, הוכיחו יכולתם לחסוך מים והשלימו עם הקיצוצים בכמויות המים, אך מתנגדים בתוקף למגמות האוצר ומוסדות המים להעלות את מחירי המים לחקלאות. איש קיבוץ גירים־זבון אמר, בפנותו אל חברו יוסף דלומי מנהל־עוז – מנהל מועצת המתנה – את הדברים הבאים: „אתה מרוצה מאוד שקיבלת מהממשלה 12 מיליון דולר תמיכה לעפי (ראה רשימה על המתנה במליון זה), אבל אתה שוכח כי בה בעת עומדים להוציא מכיסך 24 מיליון שקלים ע"י ההעלאה המתוכננת במחירי המים, כאשר לכאורה מדובר רק על כמה אגורות נוספות לכל מ"ק מים..."

עליה בכמויות ובתמורה ביצוא תפוחי־אדמה

לקורא החקלאי זכור בוודאי הרעש שהקימה התקשורת על תקלה חמורה שארעה במשלוח תפוחי־אדמה לגרמניה. מסתבר, כי על אף הפרסומים המזיקים והמטעים שראו אור בגרמניה ונפוצו בכל אירופה, היתה הצלחה מפתיעה בשיווק תפוחי־אדמה באירופה. עלון „החקלאי המייצא" של „אגרקסקו" מהחודש שעבר מוסר כי עד ראשית אפריל נמכרו באירופה 16,500 טונות תפוחי־אדמה ב־330 דולר לטונה פר"ב, לעומת עשרת אלפים ט' אשתקד ב־250 דולר־טונה. גם בגרמניה גדלו המכירות מ־3900 ט' אשתקד ל־4800 ט' השנה. צרפת הגדילה את הקניות ואף הכפילה את הכמות, מ־4500 ט' אשתקד ל־9500 ט' השנה.

עלון „אגרקסקו" מבשר כי עונת הסתיו־חורף מגיעה לקיצה והתברה נערכת ליצוא אביב־קיץ של כ־4 – 5 אלפים ט' מלוני „גליה", כאלף ט' תירס, כ־800 ט' פלפל־ירוק וכן כחמשת אלפים ט' ענבים וכמויות גדולות למדי של אבוקדו.

ירידה ביצוא ברוב סוגי הירקות

לפי הדיווח של סגן מנהל אגף השיווק עובדיה מור שיווקה „אגרקסקו" עד ראשית אפריל 46 אלף ט' ירקות, לעומת 60 אלף בתקופה המקבילה אשתקד לפי הרשימה הבאה:

גזר – 2400 טונות, ב־300 ט' יותר מאשתקד. הביקוש באירופה נמצא בעליה ואי־אפשר היה לספק את הדרישה. תנאי השוק הטובים הם תוצאה של נזקי קרה באירופה שגרמו לעליית המחירים.

כרוב־סיני – משני הסוגים (עגול וארוך) נמכרו כ־4200 ט' ב־260 דולר־טונה, לעומת תשעת אלפים ט' ב־350 דולר־טונה. בשיווק הכרוב היו קשיים ותקלת כדלהלן: איכות ירודה, שחייבה להשמיד כמויות ניכרות; התחרות לא קלה מצד האוסטרים; הוצאות טיפול גבוהות בתנצרת חו"ל. בשל כל אלה נגרם הפסד ניכר. יצוא הכרוב האביבי החל במצב של צימצום ההיצע של המתחרים ומחיר ממוצע במגמת עליה. אם האיכות תשביע רצון, יש לצפות לרמת מחירים גבוהה.

סלרי – עד ראשית אפריל שווקו למעלה מעשרת אלפים ט' בתמורה של 440 דולר־טונה פר"ב, לעומת 13 אלף ט' אשתקד ב־412 דולר־טונה. שוק הסלרי הוגדר כ„רגיל", אך גם בו האיכות לא השביעה רצון. כתוצאה מכך לא נתקבלה התמורה הראויה וביעדים הסופיים נגרמו הוצאות נוספות, בשל הצורך לשקול ולארוז ולמיין מחדש. היות וחלקה של ישראל בשוק האירופי מגיע לכ־40 אחוז מכלל הצריכה, אגרקסקו נערכת כדי להתאים עצמה לתנאים המשתנים.

תות־שדה – נמכרו כ־1300 ט' ב־200 ט' פחות מאשתקד, בתמורה של 2960 דולר־טונה, ב־35 דולר פחות מאשתקד.

עגבניות־חממה – שווקו 1550 ט' (3450) בתמורה של 1710 דולר־טונה (900). השווקים באירופה וארה"ב למדו להכיר את העגבניה הישראלית, הביקוש גדל והתמורה בהתאם. יש להגביר מאמצים להגדלת הכמויות, כי השווקים יכולים ומוכנים לשלם תמורה גבוהה יותר מאי של העגבניה הרגילה.

חצילים – נמכרו 700 טונות ב־750 דולר פר"ב (1700 ב־430 דולר). עד ראשית אפריל הגיע הפדיון לירקות ל־27.3 מיליון דולר פר"ב, לעומת 31 מיליון אשתקד.

בענף הפירות – ממשיך האבוקדו להוביל בראש ועד ראשית החודש שעבר יוצאו 64 אלף ט' ב־960 דולר־טונה, לעומת 43 אלף ט' בכאלף דולר־טונה, אשתקד. עד סוף יולי נותרו עוד ליצוא כ־30 אלף ט' אבוקדו. ב„אגרקסקו" חוזים כי יצוא האבוקדו יקטן בעונה הבאה ב־20 אחוז, לאחר שנת השיא ביצוא השנה (ראה במדור זה השיחה עם מנכ"ל מועצת הפירות). המאמצים להרחבת שוקי האבוקדו, לנוכח כמויות השיא, נתנו תוצאות. גרמניה הכפילה השנה קניותיה בסקנדינביה ובמדינות בנלוכס יעלה הגידול על 50 אחוז. צרפת הגדילה ב־20 אחוז ויחד עם זאת ירד חלקה היחסי הגבוה של צרפת בקליטת האבוקדו. מאמצע אפריל נגמר המונופול של ישראל בשוק האבוקדו ופינה מקומו למתחרים מדרום אפריקה ואחרים. הדבר מקשה להשיג מחירים גבוהים לשארית הפרי שלנו מהזנים „האס", „נבל" ו„ריד" וגם קשה יהיה לשכנע להעדיף את הפרי שלנו.

עליה ביצוא צמחי־נוי וחומר ריבוי

תוך תקופה קצרה, יחסית, התפתח ענף יצוא חדש, המסתעף מענף־הפרחים, ושמו צח"ר (צמחים וחומרי ריבוי), מנהל יחידת הצח"ר ב„אגרקסקו" גבי לוקר מציין כי בעונה הנוכחית איפיינו את הענף עליה במכירות, בכמויות ובמגוון והחדירה לשווקים חדשים. לדבריו, „עלה השנה הביצוע על התיכנון שהוצג בקיץ שעבר ויסתכם בהכנסה של 12 מיליון, לפי הפירוט הבא:

בצלים ופקעות 2.8 מיליון דולר; **צמחי־בית** 2.8 מיליון דולר; **ייחורים** – 4.1 מיליון דולר; **צמחים חנוטים** – 1.3 מיליון דולר; **שתילי ורדים** – מיליון דולר. בחודשים הבאים, מיוני עד ספטמבר, צפויות מכירות של שתילי ורדים ומוצרים אחרים ונראה כי היצוא הכללי יסתיים ב־14.5 מיליון דולר, המהווים עליה של 20 אחוז לעומת התיכנון ו־40 אחוז לעומת אשתקד, בה הסתכם היצוא בעשרה וחצי מיליון דולר. לשינויים בשערי המטבע היתה משמעות מעטה בלבד בעליית התמורה פר"ב לתוצרת, ועיקרה נבע מהגדלת הכמויות ומגוון המוצרים. מיגבלות פיטו־סניטריות, שהוטלו ע"י שלטונות ארצות־הברית, מנעו אפשרות הגדלה נוספת ביצוא הייחורים והדבר גרם להשעיית מספר לא קטן של חממות אשר ייצאו לארה"ב בעיקר (ייחורים ירוקים). לקראת העונה הבאה נעשים מאמצים לחדש את היצוא גם מחממות אלו.

באירופה רוצים צמחי־בית אקזוטיים

בצמחי־הבית כלולים צמחים אקזוטיים ומוגמרים. עם האקזוטיים נמנים בין השאר עצי במבוק ובונסאי. כדי לקדם שיווקם נעשו כמה פעולות יזומות. כן הופעלה בהולנד חממה מרכזית השוקדת על גימור המוצרים לפני הצגתם על מדפי המכירה. הצרכן האירופי – פניו אל הצמחים האקזוטיים.

שתילים
גפן, אפרסק, אגס, תפוח, מישמש, שזיף, זית, נודגדן, סובטרופים, הדרים ושאר סוגי השתילים
דרויאן כפר סבא, הגליל 68,
טל. 052-32234 ,916043
052-917325 ,20166

פתרון זוכם לעשבים שוטים.

אַל־אוֹר
הירעה החומה לחיפוי – הדור החדש ביריעות:
מונעת התפתחות עשביה ומאפשרת חימום הקרקע, בר־זמנית.

אַל־אוֹר מונעת התפתחות עשביה ע"י מניעת אור בתחום הפוטוסינתזה (700–400 ננומטר), כמו היריעה השחורה שאתה מכיר.
אלא שאל־אור פועלת גם כיריעה תרמית. המאפשרת קרינה בתחום האינפרא־אדום ושומרת על דמתחום יציבה מתחת לירעה.
בניגוד ליריעה השחורה, אל־אור אינה מורידה את טמפרטורת הקרקע (אלא מעלה אותה). אינה מתחממת ואינה גורמת מקי־צריבה בחודשים החמים.

אַל־אוֹר חוסכת בשימוש בקוטלי־עשבים (הרבצידים) ובימי עבודה בעישוב. בגידול דלועים. מתפתחות כל שלוחות הצמח מעל היריעה ואינן מתחממות (כמו בשקופה) או נשרפות (כמו בשחורה).
אל־אור נוסתה בארץ בהצלחה בגידול דלועים, תות־שדה, סולניים ופרחים – ונמצאת בשלבי־ניסוי מתקדמים בגידולי מטע (אפרסקים, שזיפים ועוד).

אַל־אוֹר של פוליאון מהווה החידוש הבא. הן ליריעה השחורה והן לשקופה. בניסוי שבוצע לאחרונה ע"י משרד החקלאות בגידול גיבסנית ופרח רב־שנתי, בחממה, מנעה אל–אור כל התפתחות של עשביה חד־שנתית. טמפרטורת הקרקע בניסוי היתה גבוהה באופן משמעותי בהשוואה לקרקע מחופה בשחור – ונפלה רק במעט בהשוואה ליריעה שקופה (שכמובן לא מנעה כלל את התפתחות העשביה). אל־אור של פוליאון כל היתרונות תחת יריעה אחת.

שיטת פליאון – הפוליאתילן לשירות החקלאי
פוליאון ברקאי. קיבוץ ברקאי 37860
ד.נ. מנשה, טלפון 06-378585/79641

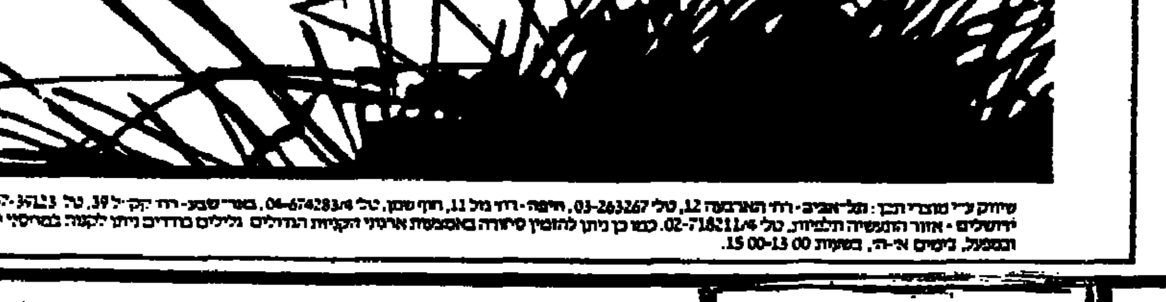

שיווק ע"י מוצרי תבן: תל־אביב - רח' הארבעה 12, טל' 03-263267, חיפה - רח' נמל 11, חוף שמן, טל' 04-674283/4, באר־שבע - רח' הק"ל 39, טל' 057-36123. ירושלים - אזור התעשיה תלפיות, טל' 02-718211/4. כמו כן ניתן להזמין סחורה באמצעות ארגוני הקניות הגדולים. גלילים בודדים ניתן לקנות במרכזי תבן ובמפעל, בימים א'-ה', בשעות 00-13 00 15.

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי
CATERPILLAR
בישראל

חדש!

CAT 428
המחפרון של קטרפילר
התכנון
האיכות
האמינות
והביצועים
של "קטרפילר"

CATERPILLAR, CAT and are trademarks of Caterpillar Inc.

ממטרת גיחה מעל כולן
POP-UP
של נען

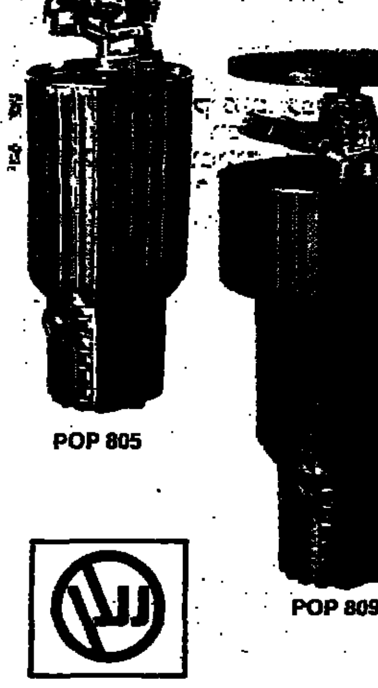

POP 805
POP 809

POP-UP עמידה במיוחד כנגד פגיעות, בזכות מעטפת שריון שחורה, בעלת צלעות, המקנה יציבות מקסימלית ללא צורך בטבעת חיזוק.

מערכת השקייה מושלמת לגנים ציבוריים, מגרשי ספורט ומשחקים, בריכות שחיה וגינות פרטיות.

POP 805 – בית קיבול קטן עם ממטיר בעל פטיש ייחודי החוסך מים.

POP 809 – להצבות מזולות, מתאים למיגוון ממטרות נען.

נען-מוצרי השקייה בע"מ
קיבוץ נען 73263 טל' 08-442233 פקס.: 08-442109
שרות שדה, טל' 08-442116, 08-442120
תל־אביב, יפלטי הדף פינת 28 טל' 03-372544

משאבות לכל המטרות
מאחתי
יבואנים וספקי משאבות לתעשיה חקלאות ובניה
תל אביב, דרך יפו תיא 8 טל. 824752, (03)823247

GRUNDFOS

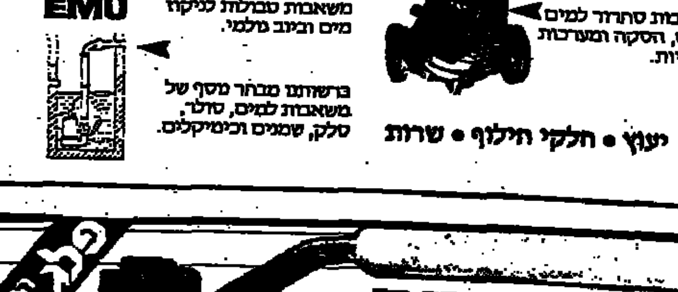

משאבות אנכיות רב דרגתיות שקטות להלוטין למים רבי קומות ומלונות, לזודי קיטור. משאבות ומתקנים להגברת לחץ.
משאבות סחרור למים חמים, הסקה ומערכות סולריות.
משאבות צנטריפוגליות ולניקה עצמית מ־"1 עד "6
משאבות להגברת לחץ וגם להפעלה ע"י PTO
EMU
משאבות טבולות לניקוז מים וביוב גולמי.
ברשותנו מבחר נוסף של משאבות למים, סולר, סלק, שמנים וכימיקלים.
יעוץ • חלקי חילוף • שרות

ברזים כדוריים
פלג הכתובת שלך לאביזרי צנרת

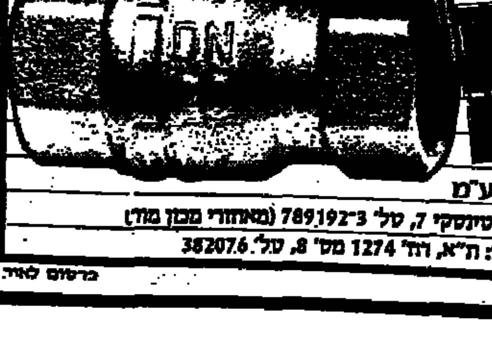

לבניה, חקלאות ותעשיה
• מעבר מלא - מידות "3 - "¼
• לחץ עד 64 BAR 200°C + 40°C-
• אטמים מטפלון
• הברגות תיקניות B.S.P.T.
פלג תעשיות בע"מ
בני־ברק, דבוטינסקי 7, טל' 03-789192 (מאחורי מכון מור)
מרכז השיווק: ת"א, רח' 1274 מס' 8, טל' 382076.

صكنا من الاجل

صكنا من الأهل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

מכון דור
לקהלו רבת דיוות נפש
דרושה
מזכירת הזמנות
העבודה לסירוגין
8.00–16.00 11.00–19.00
6.00–13.00
דרישות: ★ ידיעת אנגלית ברמת שפת אם ★ יכולת הדפסה באנגלית ובעברית
לפנות מכון דור מלפני
03-295445 03-290510

לאריסטוקרט
בית אופנה
דרושים
תופרת
מודלים ראשונים
עם נסיון
מבקרי איכות
ליום עבודה מלא
נא לפנות הנל
ביום א'
03-217737
03-216778

סהר
חברה ישראלית לביטוח בע"מ
מחשבה אחת קדימה

להנהלת השרון דרושים

1. מנהח"ש ראשי/ת
סוג ג' לפחות
רצוי נסיון בביטוח

2. קלדנית
רצוי נסיון בביטוח.

3. מזכירה

4. פקיד/ה
נסיון בניהול משרד של סוכן ביטוח.
נא להתקשר 03-909502 לגבי אריאלה.

לאגף תרבות ספורט ונופש
בבית ברל
דרושים מצילים
הכישורים הדרושים:
1. בעלי תעודת הסמכה מטעם משרד העבודה והרווחה.
2. בוגרי קורס החייאה ובעלי תעודה.
העבודה על פי שעות אפקטיביות עם פיצול כולל בשבתות וחגים.

המועמדים העומדים בדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות טלפונית בין השעות 15:00 - 08:00 לטל.(קו פנימי38)052-449767,25151

התברה לכבלים ולחוטי חשמל בישראל בע"מ
דרוש/ה
מהנדס/ת תעשיה וניהול צעיר/ה
לניהול מערכת תכנון ופקות ייצור.
למפעל „דטיק" המייצר כבלי תקשורת ונמצא באזור תעשיה בית־שאן.
כישורים דרושים:
★ עדיפות לבעלי נסיון בתעשיה
★ מגורים באזור הכרחיים

בהצעות נא לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים וניסיון קודם ליקל־
ת.ד. 189 בית שאן 10900.
סודיות מובטחת

כבלים

למוסד ממלכתי
דרושים

★ סטודנטים
(משרה מס' 1)
★ לאחר שרות מלא בצה"ל.
★ בריאות תקינה.
★ מגורים באיזור ת"א והמרכז.
★ יתרון למודים של שנתיים לפחות.

המתאימים יוכלו להשתלב בעבודת שטח או בתפקידי שמירה. העבודה במשמרות ומתאימה ללומדים במוסדות השונים להשכלה.

★ נהגים
(משרה מס' 2)
★ לאחר שרות מלא בצה"ל.
★ גילאי 24-35.
★ רשיון נהיגה על אוטובוס ומשאיות מעל 15 טון.
★ נסיון קודם הכרחי.

הפונים המתאימים יפנו לת.ד. 33232 ת"א מיקוד 61331, ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס'. ת.ז. וטלפון. נא לציין מס' המשרה.

פונים מתאימים ייענו

יש עבודה בחברת החשמל
להקמת תחנת הכח
"רוטנברג" באשקלון.
דרושים:
★ מסגרים
★ מסגרים/מכונאים
★ חשמלאים מוסמכים
הכישורים הדרושים:
★ בעלי מקצוע מעולים עם נסיון ובריאות תקינה, בוגרי בי"ס מקצועי.
קיימות הסעות מאורגנות לאתר ההקמה.
המעוניינים יפנו אישית, עם תעודות השכלה, אל מחלקת כח־אדם, ביצוע דרום, רח' החשמל 18 קומה 12 תל־אביב.
המודעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

חברת החשמל לישראל בע"מ

לביה"ס המקיף אורט ע"ש גולדווטר
אילת
דרוש
מנהל ביה"ס
בעל נסיון בניהול חינוכי, בעל השכלה אקדמית – רצוי בתחום הטכנולוגיה.
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב למח' הטכנית־פדגוגית אורט ישראל ת.ד. 16087 ת"א (6460) עבור „מנהל בי"ס אילת"

כלל מערכות בנייה
כלל מוצרי ביטון בע"מ
דרושים:
1. מהנדס קונסטרוקציה
עם נסיון של 5 שנים בתכנון אלמנטים טרומיים ואלמנטים דרוכים.
2. הנדסאי בניין לתפקיד מנהל עבודות
חוץ עם נסיון של 5 שנים בענף הבנייה.
★ בדבר פרטים נוספים נא לפנות למנהל כוח־אדם, לת.ד. 17, פרדס־חנה מיקוד: 37000.
טלפון: 06-379073.

מפעל עתיר־ידע בתחום האלקטרוניקה
במרכז הארץ
דרושים/ות
תכנת בכיר
לתפקיד רב־אתגר במחלקת פיתוח.
דרישות וכישורים:
★ בוגר מדעי המחשב.
★ בעל רקע באלקטרוניקה – רצוי.
★ נסיון של 3-5 שנים בתחום REAL TIME.
★ נסיון בעבודה במיקרו מחשבים של אינטל ומוטורולה – רצוי.
מהנדס אלקטרוניקה בתחום R.F
למחלקת פיתוח
דרישות וכישורים:
★ מהנדס אלקטרוניקה
★ התמחות בסינתסייזרים ומקלטים בתחום התדרים V.H.F ו־U.H.F
★ נסיון בפיתוח של 3-5 שנים לפחות.
★ שליטה טובה בשפה האנגלית.
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 23032, ת"א 61230 עבור „מס' 200".

אם –
– אתה מחפש שינוי, לתחום שונה ומעניין;
– אתה מעונין להביא לידי ביטוי את כשרונך וכישוריך;
– אתה שואף למלא תפקיד, שבו אתה קובע את סדר יומך, מציב מטרות ופועל למימושן;
– אתה נכון להתמודד עם אתגרים, לעבוד קשה, להתעקש – ולהצליח;
– אתה מעריך את יכולתך, מעונין למצותה בתפקיד הולם, ולהתקדם;
ומעל לכל – אם חשוב לך לעשות למען בטחון המדינה
אנו זקוקים לך!
ומציעים לך שכר הולם, קביעות בעבודה, תנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד).
פנה נא אלינו. רק אם אתה:
★ בן 23-32.
★ בעל השכלה אקדמית, או לפחות תיכונית מושלמת.
★ לאחר שירות מלא בצה"ל (רצוי כמפקד) ובעל בריאות תקינה.
כתוב נא לת.ד. 33171 מיקוד 61331 ת"א עבור ליאת בציון קורות חיים, מס' ת.ז. וטלפון.

מדינת ישראל
משרד החינוך והתרבות
פרסום מכרז משולב
פנימי וחיצוני מס' 38-40
★ 38. למשרת מנהל/ת אגף הכשרה והשתלמות
בדרגה: מפקח
מקום העבודה: ירושלים
★ 39. למשרת מפקח/ת על מורים יועצים (2/3 משרה)
בדרגה: מורה מדריך – מפקח
מקום העבודה: לשכת מחוז חיפה
★ 40. למשרת מנהל/ת האגף לשירותי חינוך ורווחה
בדרגה: מפקח
מקום העבודה: ירושלים
המשרה פנויה באופן זמני והעובד שייבחר יועסק עפ"י חוזה מיוחד או במעמד של מינוי בפועל (לעובד קבע מההוראה).
פרטים מלאים ניתן לקבל במחלקה לענייני עובדים ירושלים, רח' שבטי ישראל 29 חדר מס' 17 או בלשכות המחוזיות של משרדנו.
בקשות יש להגיש על גבי טופס מ.ל.ע. 230 (שאפשר לקבלו במשרד החינוך והתרבות ובלשכות המחוזיות) למחלקה לעניני עובדים לפי הכתובת הנ"ל.
המועד האחרון להגשת הבקשות הוא:
יום שני י"ח בסיוון התשמ"ז (15.6.87)

למלון 4 כוכבים בירושלים
דרושים
★ **מנהל מלון.**
★ **מזכירה למנכ"ל.**
דיבור והדפסה עברית אנגלית.
★ **שף.**
★ **אם בית.**
בדבר פרטים לפנות טל 02-234160
לפנות למיכאל כהן

אילין – איגוד ישראלי לילדים נפגעים
מחפש
1. **פיזיותרפיסטים בכירים**
(מועדף בוגרי קורס בובאט)
+ נסיון בעבודה עם ילדים
להתקשר טלפונית: 03-704571
2. **עובד/ת סוציאלי/ת בכיר/ה**
עם נסיון בעבודה שיקומית לתפקיד ארצי.
3. **רכז/ת בעבודה קשרי־חוץ**
ידע מושלם בעברית האנגלית והדיבור – שפה זרה נוספת רצויה.
לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים למרכז אילין, בורוכוב 9, ת"א.
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית גדולה דרוש/ה
כלכלן תמחיר
הכישורים הדרושים:
★ תואר ברמה של ב.א. לפחות – בכלכלה, חשבונאות או בדומה ★ ידע בתמחיר ★ ידע בהנה"ש ★ ידיעת שפת ארות – יתרון.
מועמדים הרואים עצמם מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים ורקע מתאים, לת.ד. 7163 ת"א, עבור „כלכלן־תמחיר".

למוסד ממלכתי באיזור תל־אביב
דרושים
1. נהגים
● דרישות התפקיד:
א. בעלי רשיון על אוטובוס, או בעלי רשיון ג'.
ב. גילאים 23 – 38.
ג. לאחר שירות צבאי מלא ובריאות תקינה.
2. סטודנטים/יות לעבודות נקיון
● דרישות התפקיד:
א. מועמדים שלמודיהם עוד שתי שנות לימוד לפחות.
ב. לאחר שירות צבאי מלא.
ג. בריאות תקינה.
העבודה עפ"י שעות, בשעות היום או הלילה.
3. כתבניות
● דרישות התפקיד:
א. מדפיסות בעברית ובאנגלית (על מכונת I.B.M. חשמלית).
ב. לאחר שירות צבאי מלא ובריאות תקינה. לעבודה קבועה, כולל תנאים סוציאליים.
שעות העבודה 08.00-16.00, או לעבודה עפ"י שעות.

באם הנכם עונים על הדרישות, נא כתבו לת.ד. 33686 בצירוף קורות חיים, פרטים אישיים, כולל מספר ת.ז., מספר אישי, ארץ לידה, שנת לידה, שנת עליה, כתובת ומס' טלפון.

סודיות מובטחת

תאגיד מדרשת
שדה בוקר
דרוש/ה
מנהל/ת מחלקת כספים
בוגר/ת כלכלה / חשבונאות עם נסיון של שנתיים לפחות.
אחריות – למערך הכספים, תקציב, מאזנים המחסנים, הנהלת חשבונות נכ"ב.
הדרוג – מדעי החברה.
הדרגה – בהתאם לנתוני המועמד.
כפיפות – למנהל הכללי של התאגיד.
אפשרות של מגורים במקום.
הצגת מועמדות עד 10.6.87 בכתב יד עם פרוט קורות חיים, נסיון, תעודות והמלצות.
לפנות למנהל כוח־אדם – מדרשת שדה בוקר ד.נ. הר הנגב מיקוד: 84993 טלפון: 057-35333 או 057-86086
★
למוסדות החינוך במדרשת שדה בוקר
דרושים
לביה"ס היסודי ולביה"ס התיכון
מורה לאנגלית
מועמדים יפנו למנהלת ביה"ס היסודי בטלפון: 057-86085 או 057-86960.
★
לביה"ס התיכון לחינוך סביבתי
מורה לארכיאולוגיה והיסטוריה
לפנות למנהל ביה"ס התיכון טל' 057-86009.
★ מגורים במקום

יוסי אליהוא
מנהל כללי

לחברה בנקאית דרושים
אנשי אבטחה ושרות למסופים
לשרות עצמי
★ יוצאי צבא עד גיל 25
★ בוגרי 12 כיתות
★ רשיון נהיגה תקף
★ התחייבות לשנת עבודה
★ נכונות לעבודה ב־3 משמרות הכרוכה בנסיעות
★ המשרה המוצעת הינה בת"א
★ המשרה המוצעת אינה מתאימה לסטודנטים
★ הכשרה תינתן תוך כדי עבודה.
מועמדים מתאימים יפנו לטלפון 03-290567
בין השעות 10.00-15.00 אל שמעון/דוד

קרן קיימת לישראל
דרושים/ות
פקח/ית שמירה
10–11/87 (2 משרות)
תאור התפקיד: אחריות על קיום השמירה ביערות נטע אדם ובשמורות יער, ביצוע סיורים בשטחי היערות לאכיפת חוק פקודת היערות, פיקוח על עבודות השומרים בשטח, הדרכת נוער אורחים המטיילים ביערות ובחניונים.
דרישות המשרה: השכלה אקדמאית מתאימה או השכלה תיכונית חקלאית. בעל רקע חקלאי. התמצאות בשטח, קריאת מפות, רצויה ידיעת השפה הערבית. יועדפו יוצאי צבא בתפקידי פיקוד ביחד שדה בעלי רקע מתאים.
הדירוג: י"ז–י"ח בדירוג האחיד. 5–6 בדירוג המקצועי (לבעלי תעודה מתאימה).
מקום העבודה: 1. יער צפון – איזור גליל מרכזי – 10/87; 2. יער תיכון – גוש עציון – 11/87.
מקום מגורים: 1. איזור גליל מרכזי; 2. חורה, פרדס חנה, בנימינה וישובי הסביבה.

יערן גושי
12/87
תאור התפקיד: אחראי לביצוע עבודות היעור בהתאם להנחיות מפקח האיזור, כגון הכנה לנטיעה ונטיעה, טיפולים ביערות קיימים, הניצול, ועזרה למפקח האיזור במטלות פיקוח על עבודות פיתוח שונות.
דרישות המשרה: השכלה אקדמאית בתחום החקלאות, או השכלה תיכונית חקלאית והשתלמויות מתאימות. כושר פיקוח על צוות עובדים. ניהול עבודה באופן עצמאי.
הדרגה: י"ז – י"ט בדירוג האחיד. 5–7 בדירוג המקצועי (לבעלי תעודה מתאימה)
מקום העבודה: איזור גליל מרכזי
מקום מגורים: איזור צפת.
המעונינים הממלאים אחר דרישות אחת מהמשרות הנ"ל יגישו מועמדותם בכתב יד בצירוף תולדות חיים, השכלה ונסיון וכן מס' טלפון לא יאוחר מיום 7.6.87 לאגף כוח־אדם, ת"ד 283 ירושלים מיקוד – 91002.

מכון וינגייט | משרד החינוך והתרבות
להינוך גופני ולספורט | המינהל לספורט והנ"ג
ביה"ס למאמנים ולמדריכים ע"ש גם הולמן
מכרז
1. מנהל המחלקה להכשרת מאמנים
דרישות המשרה: בוגר צה"ל. מורה בכיר לחינוך גופני ו/או מאמן מוסמך עם ניסיון של 5 שנות עבודה בספורט תחרותי. השכלה אקדמאית יתרון.
תאור המשרה: אחראי לתיכנון והפעלת קורסי מאמנים מוסמכים וקורסי מאמנים בכירים בענפי הספורט השונים בתאום מוסדות הספורט בישראל.
היקף המשרה: משרה מלאה בדרוג עובדי הוראה.
2. מנהל המחלקה להדרכה והשתלמויות
דרישות המשרה: בוגר צה"ל. מורה בכיר לחינוך גופני ו/או מאמן מוסמך עם ניסיון של 5 שנות עבודה בספורט תחרותי. השכלה אקדמאית יתרון.
תאור המשרה: אחראי לתיכנון והפעלת קורסי ההדרכה בדרגת עוזרי מדריכים ומדריכים בחוגי הארץ ובמכון וינגייט. אחראי להפעלת השתלמויות מאמנים ומדריכים.
היקף המשרה: משרה מלאה בדרוג עובדי הוראה.
3. רכז קורס מדריכי ספורט כלליים
דרישות המשרה: המועמד יהיה בוגר צה"ל. מורה בכיר לחינוך גופני.
תאור המשרה: אחראי להפעלת קורס מדריכי ספורט כלליים במכון וינגייט (25 חניכים בתנאי פנימיה מלאים). הקורס נערך בשיתוף משרד העבודה והרווחה.
היקף המשרה: משרה + 1/3 (התפקיד מחייב לינה במקום).
★ המעונינים בפרטים נוספים יפנו טלפונית למזכירות לשכת הנהלה בביה"ס למאמנים ולמדריכים במכון וינגייט – טלפון: 053-29445.
מינהל
1. מנהל המתקנים והשרותים במכון
דרישות המשרה: בוגר צה"ל, מורה לחנ"ג, בעל רקע ספורטיבי ברמה גבוהה, בעל נסיון ארגוני מוכח.
תאור המשרה: אחראי על השרותים והמתקנים במכון.
היקף המשרה: מלאה, בדרוג עובדי הוראה.
שכר: בהתאם לכישורי המועמד.
★ המעוניינים יפנו בכתב למכון וינגייט, דואר מכון וינגייט 42902.

מוזיאון ישראל, ירושלים
דרוש/ים
א. מנהל חשבונות ראשי
תחומי אחריות:
ניהול ועדכניות הנהלת החשבונות
עבודה בהנה"ח ממוכנת
נסיון במלכ"ר
הפעלת וניהול צוות עובדים
כישורים: השכלה אקדמאית בתחומי כלכלה ו/או מינהל עסקים, השכלה חשבונאית מוכחת.
ב. מנהל/ת חשבונות בכיר
במשרה מלאה
הכישורים:
– נסיון מוכח של 4 שנים במערכות הנהלת חשבונות
– ידע ונסיון בהנהלת חשבונות ממוחשבת
– ידיעת השפה האנגלית
– נכונות לעבודה גם מעבר לשעות העבודה המקובלות.
– כושר הפעלה של צוות עובדים.
– השכלה: מדרשת מנהל חשבונות סוג 3.
ג. עורכת
לעריכת פרסומי המוזיאון בשפה האנגלית
היקף המשרה ייקבע בנפרד.
הכישורים:
השכלה אקדמית (רצוי תואר שני) נסיון מוכח בעריכת פרסומים.
מועמדות ניתן להגיש בכתב כולל קורות חיים, צילומי תעודות, פירוט נסיון קודם וממליצים לפי הכתובת: מוזיאון ישראל – מח' כ"א ת.ד. 1299 ירושלים 91012 תוך ציון המשרה המבוקשת.

דרושה פקידה
לעבודות משרד
★ הדפסה עברית
★ ידע באנגלית – יתרון
★ עם נסיון קודם
★ אחרי שירות צבאי
שעות העבודה 8.30-16.00
טלפון – 03-282192/3

לחברה רב־לאומית
דרוש/ה
תועמלן/ית רפואי
לאזור הצפון
רקע פרה־רפואי
ורשיון לרכב הכרחיים
פניות עם קורות חיים בכתב
נא להפנות לת.ד. 3316
עבור (רפואי).

לחברת תוכנה
דרוש
מפעיל למחשב I.B.M S/36
בעל נסיון
לעבודה במשמרות
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 2018 מיקוד 53111 גבעתיים עבור „מפעיל".

לחברה העוסקת בשיווק
צבעי שיער
דרוש/ה
מנהל/ת מחלקת דיילות מכירה
הכישורים הדרושים:
★ ידע מקצועי מוכח בתחום צבעי שיער
★ יכולת ניהול והדרכה
★ ידע במכירות בקורות מכירה.
דרישות התפקיד:
★ ביצועי הדרכה והשתלמויות
★ שיבוץ, פיקוח ודיווח.
★ התפקיד כרוך בנסיעות.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת"ד 1060 רמת השרון 47100 עבור "צבעי שיער"

קופת חולים מכבי
דרושים
א. למרפאת השיניים החדשה ברמת השרון
למשרות מלאות/חלקיות
★ **רופאי שיניים כלליים/מומחים**
★ **סייעות מוסמכות עם נסיון**
★ **פקידות קבלת קהל**
לפנות בטלפון: 03-739863
ב. רופאים/ות כלליים ו/או משפחה
רצוי מומחיות ברפואה פנימית לתפקידים הבאים:
★ למשרה מלאה באיזור רחובות
★ לחצי משרה באיזור חולון.
לקביעת מועד לראיון נא להתקשר לד"ר דיק
טלפון: 03-880687
ג. סגן למנהל מחלקת תכנון ובקרה
אופי התפקיד:
★ אחריות על בקרת שרותים רפואיים
★ נסיון בכתיבת נהלים
★ נסיון במערכות ממוחשבות
הכישורים הדרושים:
– השכלה אקדמאית; תואר ראשון לפחות
– נסיון של חמש שנים לפחות בתפקיד דומה
הצעות בכתב־יד בצירוף קורות חיים יש להפנות לד"ר רחל קוי ת.ד. 4026 תל־אביב 61040
ד. למעבדה ביפו
★ **עובדי מעבדה**
★ **מיקרוביולוגים**
★ **ביוכימאים**
★ **מזכירה רפואית**
נא לפנות לד"ר הגש בטלפון: 812361

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרוש/ה
מכונאי/ת דיזל
נסיון של 3 שנים לפחות בתיקון מלגזות.
בדבר פרטים ובצרוף קורות חיים
נא לפנות לת.ד. 767 חיפה.

דרוש צעיר דינמי + השקעה
כ־$68,000
לחצות מפעל בענף הבניין בעל מוניטין וקליינטורה לאזור המרכז.
לכיסוא, איינשטיין 8 כפר־סבא.

להברת השקעות דרוש
מהנדס ביצוע
בענף הבנייה בעל נסיון לניהול פרוייקט תעשייתי לבנייה בפתח תקוה.
פרטים: 03-9228843 בין 17.00־21.00

לחברת עסיס בע"מ דרושה
פקידת יבוא
לעבודה באזור נתניה
הכישורים הנדרשים:
נסיון בהליכי יבוא
ידע בהפעלת טלקס
הדפסה אנגלית עברית
לקביעת ראיון נא לפנות לרבקה 03-7511227.

לחברת יבוא
בצפון ת"א
דרושה
מזכירה בכירה
ל־5 ימי עבודה בשבוע
שליטה מלאה באנגלית ועברית
הכרחית כולל הדפסה.
נא לשלוח קורות חיים לת.ד. 6560
תל־אביב 61064

אורגניקס בע"מ
דרושים:
1. מזכירה/כתבנית בכירה
★ יכולת לעבודה עצמאית.
★ כושר ניסוח באנגלית/עברית.
2. פקיד/ה יבוא/יצוא
★ רצוי נסיון קודם.
נא לפנות בכתב יד ובציון קורות חיים ומספר טלפון אל ת.ד. 360 יבנה 70650.

למושב אביגדור
דרוש
מחסנאי מנוסה
לעבודה במחסן אספקה וטכני
מדרשת התמצאות רחבה בתחום רכישת חומרי הדברה, דשנים ומוצרים טכניים לחקלאות.
רצוי נסיון בעבודה באמצעות מחשב.
לפנות בכתב למרכז המשק, מושב אביגדור, דואר קרית מלאכי 70992

לחברת ביטוח
למשרדה הראשי בת"א
דרוש
מנהל אגף כספים
הכישורים הנדרשים:
רואה חשבון מוסמך בעל ניסיון דומה בחברת ביטוח, רצוי ידע באנגלית.
עדיפות למועמד בגיל 35 – 45
5 ימי עבודה בשבוע.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים ושכר מבוקש ושירות למנכ"ל
ת.ד. 353 נתניה מיקוד 42102.

דרוש
בחור צעיר
כבן 30 נמרץ, בעל הופעה נאה דובר שפות זרות לעבודה מעניינת בניהול אולם תצוגה לתכשיטים ויהלומים לתיירים בנתניה/ירושלים.
נסיון קודם אינו הכרחי.
קורות חיים בכתב יד נא לשלוח לת.ד. 3319 תל־אביב.

המסעדה
מסעדת בית לסין בע"מ
רח' ויצמן 34, ת"א טל. 252595
למסעדת בית לסין דרושים:
• שף מעולה (יכולת ניהול צוות עובדים)
• עוזרי טבחים
• מלצרים/יות (מתאים גם סטודנטים/יות)
לפנות לזיו, טל. 741392,358833,252595

רשות שדות התעופה בישראל
נמל התעופה בן־גוריון
דרושים
מפקחי תנועה אוירית
כישורים נדרשים:
★ השכלה תיכונית;
★ רשיון פיקוח טיסה/בקרה/טייס/נווט;
★ ידיעת השפה העברית על בוריה;
★ ידיעת השפה האנגלית ברמה 8 לפחות;
★ נכונות לעבודה בכל מתקני הרשות בארץ.
תנאי הכרחי לקבלה לעבודה – סיום קורס פיקוח טיסה בסיסי וקורס מכים בהצלחה.
מועמדים העונים לדרישות, יפנו לרשות שדות התעופה, נמל התעופה בן־גוריון, בבנין הטרמינל, קומה ג', חדר 321, ביום ב' 1.6.87 בין השעות 10.00 ל־11.00. יש להביא תעודות, רשימות ומסמכים אישיים ודרוש קורות חיים בכתב יד.

למוסד ממלכתי בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
דרישות המשרה:
מנהל חשבונות מדופלם
נסיון של 5 שנים לפחות
בניהול חשבונות בהיקף נרחב.
נא להתקשר לטלפון 03-339228
– סודיות מובטחת –

לכפר הנוער של ויצ"ו נהלל
דרושים לעבודה
1. מדריך חברתי
לנוער ישראלי – מגורים במקום.
2. עוזר טבח
מועמדים בעלי הכשרה וניסיון מתאימים
יפנו בכתב להנהלת כפר הנוער
של ויצ"ו נהלל מיקוד 10600.

לחברת שיווק דרוש
יוצא צבא
בעל רקע טכני, לשיווק מוצרי החברה
באזור הצפון
רשיון נהיגה הכרחי
נסיון במכירות עדיף.
קורות חיים לפנות בכתב: גאי טכניקה
ת.ד. 36966 תל־אביב

לבית ספר תיכון ברמת־גן
דרושים מורים
לשנה"ל תשמ"ח

תנ"ך	חשבונאות
היסטוריה	כלכלה
אנגלית	מזכירות
מתמטיקה	כתבנות
חינוך גופני	מחשבים

לקורסי הכנה לבגרות (עד ינואר 1988)
אנגלית ● מתמטיקה ● היסטוריה
מועמדים יפנו לת.ד 4068 רמת גן
מיקוד 52140

קניון
להנהלת הקניון דרוש
חשב
3 שנות ניסיון כחשב של חברה קטנה,
או מנהל חשבונות ראשי.
להתקשר לרונית 105־703 (03)
מ־08:30 עד 16:30

גרבי דלתא
DELTA
למשרדנו בתל־אביב
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3
★ רצוי נסיון של שנתיים לפחות (ספקים)
★ המשרה מלאה
נא לפנות למלכה טל. 03-663633, מיום א'.

למפעל מזון באיזור רחובות
דרוש/ה
כלכלן/כלכלנית
לעבודה מגוונת בנושאים הבאים:
■ תמחיר ותחשיב ■ הכנת ניתוח דו"חות כלכליים ■ בדיקות כדאיות
הכישורים הדרושים:
★ תואר בכלכלה/הנדסת תעשיה
★ נסיון במפעל תעשייתי
★ נסיון בעבודה עם מחשב (מיני ומיקרו)
נא לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים לת.ד. 161 רחובות 76101

לדפוס גדול בתל־אביב
דרוש
מנהל עבודה
למחלקי ההדפסה והכריכה
כישורים נדרשים:
★ ידע כללי בתהליכי הדפוס
★ ידע ניהולי בהדפסת אופסט והכריכה
★ יחסי אנוש טובים
★ אחראי, מסודר, יכולת ארגון
נא לפנות לטל' 03-5378838 לחיים כהן

לפרסום שבתאי
למשרה מלאה
גרפיקאי/ת ביצועיסטית מעולה
לפנות לעמליה 03-721504

דרוש/ה
עוזר/ת
למנהלת חשבונות
בעל/ת סוג 2
עם נסיון
לפנות לתקוה
.03-7519161/2

אינלנס רענן
לרענן מיזוג אויר לרכב
דרושים
ליצור והתקנת מזגנים לרכב
לעבודה קבועה
1. חשמלאי רכב מנוסים
2. מכונאים
3. יוצא ח"א ובוגרי בי"ס הטכני
לפנות אישית:
רח' ברוך הירש 11 בני ברק (מול הקניון)

למרכז קהילתי גדול
באזור ת"א
דרוש
מנהל אחזקה
הכישורים הדרושים:
★ ידע בסיסי בנושאים טכניים ★ יכולת גבוהה של ניהול וארגון בהיקף רחב ★ נסיון מוכח ★ כושר ניהול צוות עובדים ★ יחסי אנוש טובים ★ נכונות לעבודה מעבר לשעות המקובלות.
העונים על הדרישות הנ"ל
יפנו לטלפונים:
3782777, 378736 לתיאום פגישה.

יד־חרוצים
בי"ס תיכון מקצועי תורני ופנימיה
טבריה
דרושים
מורים
למקצועות ★ מכונאות ואיבחון רכב ★ נגרות ★ עברית ★ ואנגלית
וכן **מדריכים** לפנימיה
בעלי רקע תורני.
מועמדים מתאימים יהנו מתנאים טובים. לקביעת ראיון עם מנהל ביה"ס
נא להתקשר לטלפונים
06-795920 06-795644

לחברה ציבורית מבוססת
דרוש
איש מכירות בכיר
רצוי בעל רקע בתחום
המתכות
העבודה באזורי גוש דן וירושלים
5 ימי עבודה
ניסיון של לפחות 5 שנים
ידיעת השפה האנגלית - חובה.
שפות נוספות - יתרון
נא לפנות בכתב לת.ד. 22342
ת"א 61222

AUSTIN ROVER
GM
חברת המזרח לשיווק מכוניות (1984) בע"מ
יבואני אוסטין רובר ו־G.M.
דרושים
למנהלת החברה
•פקידה כתבנית למשרה מלאה
•מרכזנית למרכזית תדקס.
מנוסה ובעלת ידע באנגלית
לאולם התצוגה
איש אשת מכירות מעולה
לפרטים בדבר משרת אלו נא לפנות לטל. 03-335235 לאיר.
למחסן החלפים
•מחסנאים לחלקי חילוף לרכב
•עובדי מחסן
•פקידות מחסן
לפרטים בדבר משרות אלו נא לפנות
למר מוריס או יהודה בטל. 03-331037
בין השעות 15:30-16:30 או במשרדי החברה
דרך פ"ת 76 ת"א באותן שעות.

למושב עידן בערבה
דרושות
גננת מוסמכת
מטפלות מוסמכות
בדבר פרטים: חני טל' 057-81138
מימי (לא בשבת) 057-81384

מוסד ציבורי מרכזי
זקוק
לפקידה – כתבנית
הכישורים הדרושים
– ידיעה בהפעלת מעבד תמלילים WORD-MILL
– ידיעה מוחלטת בשפה העברית
– אחרי שירות סדיר בצה"ל
– סדר, דייקנות, אחריות
מועמדות רציניות מתבקשות לפנות בצירוף קורות חיים (בכתב יד) ומספר טלפון להתקשרות, לת.ד. 20040 תל־אביב 61200 – עבור פקידה כתבנית.

למחלקה המכנית
דרושים
מהנדסים
ומתכננים מכניים
בעלי נסיון בתחומים הבאים:
★ זיווד אלקטרוני
★ הידראוליקה
★ מערכות מכניות
מועמדים מתאימים יפנו בכתב
בצרוף קורות חיים
לת.ד. 6144 חיפה 31061.

רשות
שמורות הטבע
לרשות שמורות הטבע
דרוש/ה
ביולוג/ביולוגית
מחוז אילת
דרישות:
השכלה בביולוגיה, תואר שני ומעלה (רצוי בביולוגיה ימית). רקע בטבע וידיעת הארץ.
תאור התפקיד:
הנחיית הפקחים בנושאים מקצועיים, ביצוע עבודות מעקב אחרי חי וצומח בשמורות במחוז, ליווי מקצועי של פעולות הרשות באזור אילת, ויזום עבודות מחקר.
המעוניינים יפנו למשרד רשות שמורות הטבע למילוי שאלונים עד לתאריך 5.6.87
ירושלים – רח' ירמיהו 78 ● אילת – שמורת חוף אלמוג.

כצט
CTS
דרוש
תועמלן רפואי
לאזור מרכז - דרום
הכישורים הדרושים:
● רקע פארא-רפואי
● שליטה בעברית ובאנגלית
● יוזמה ועקביות
● רשיון נהיגה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים אל מר ש. שיר, כצט בע"מ, ת. ד. 10, ת"א 61000
סודיות מובטחת
כ.צ.ט. בע"מ כימיקלים וציוד טכני
בשירות הציבור מאז 1920

להיפרשוק תנובה
"רב מכר" בצומת גלילות
דרושות
קופאיות
היקף המשרה 6 שעות ביום
ובמשמרות לחילופין
הכישורים הדרושים:
★ השכלה של 12 שנות לימוד
★ נסיון מעשי בעבודה בקופה של שנה אחת לפחות
★ יכולת לקיים יחסי אנוש תקינים
מועמדות מתאימות תושבות רמת-אביב, הרצליה, רמת-השרון, נתניה והסביבה הקרובה, מתבקשות לפנות אישית למכירות היפרשוק "רב-מכר" בצומת גלילות.
ניתן לתאם פגישה בטלפונים הבאים:
.052-545797, 052-545222
– סודיות מובטחת –

לסניף "תנובה" פתח-תקוה
דרושים:
אחראי משמרת
למחסני פירות וירקות
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בניהול הארגון
★ יכולת לקיים יחסי אנוש תקינים
★ השכלה תיכונית
העבודה במשמרות לחילופין
רשם-שוקל
הכישורים הדרושים:
★ השכלה תיכונית ★ ידע בחשבון
★ יכולת קריאה וכתיבה ברמה נאותה
★ יכולת לקיים יחסי אנוש תקינים
העבודה במשמרות לחילופין
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית למחלקת המנגנון בסניף "תנובה" פתח-תקוה רח' חיים פיינשטיין (לפני היפרשוק פ"ת) למר צבי דומי. נא להתקשר לתיאום פגישה בטלפון 03-906591.
– סודיות מובטחת –

דרושים
מאבטחים
בוגרי צבא, ליחידת האבטחה של משרד המשפטים ובתי המשפט.
שכר הוגן למתאימים.
לקביעת ראיון נא להתקשר לאריה
.02-270208, 02-270364

לצוות הבידור של הלונה גל
דרושים
שחקנים / שחקניות
צעירים, נמרצים, משרוניים,
עליזים ובעלי יכולת להפעיל קהל
נא לפנות בטלפון 067-63750 לאמנון.
לונה גל
חוף גולן

דרושה מזכירה
למשרד עורכי דין בתל אביב
• יום עבודה מלא. • 5 ימים בשבוע. • ידע מעולה בהדפסה. • רצוי נסיון קודם בעבודה. • רצוי נסיון קודם במעבד תמלילים.
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
פרטי השכלה ושירות צבאי.
פרטים על מקום עבודה קודם.
שמות ממליצים ושכר נדרש.
למשרד קפלן אלון כהן
משרד עורכי דין בלוך 25 ת"א

מא משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ
למוסד רפואי פרטי
דרוש:
כלכלן
לריכוז נושא תקציב/תמחיר
בעל 3-2 שנות נסיון בתחום
המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 189 רמת-גן 52101.
סודיות מובטחת.

מא משאבי אנוש
גיוס והערכת מנהלים בע"מ
סניף ירושלים
עבור מפעל תעשייתי
בסביבות ירושלים
דרוש:
★ מנהל רכש ואספקה
תאור התפקיד:
1. עיתור מלאי
2. ניהול מחסנים:מלאי ותוצרת גמורה
3. לוגיסטיקה
4. ניהול חצר
על המועמד להיות בעל יכולת ניהולית ויחסי אנוש טובים.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 4410 ירושלים מיקוד 92141
- סודיות מובטחת -

קוד קוד
שרותי כח אדם
רח' דיזנגוף 34 ת"א 03-286111
★ מהנדס מכונות לנהול מחלקת C.N.C
להפעלת מחלקת C N C במערך משולב של הנדסה, בקורת ותפ"י
כישורים אישיים: ★ נסיון קודם בכרסום ★ יחסי אנוש טובים ★ יכולת לנהל צוות עובדים תוך עמידה בלחצים ★ ידיעת עברית ואנגלית ★ נסיון בעבוד שבבי-יתרון
★ הנדסאי/טכנאי
מכונות/כימיה/תעשיה ונהול
לנהול צוות עובדים במפעל תעשייתי גדול
כישורים אישיים: ★ נסיון מוכח בנהול עובדים - 5 שנים לפחות
★ רצוי יוצא חיל האויר בין הגילים 25-35
★ מגורים באזור ראשל"צ, רחובות, אשדוד, קרית גת, אשקלון, וקרית מלאכי
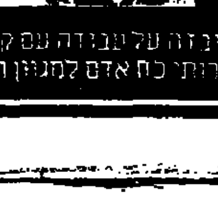
★ משרות קבועות
★ 5 ימי עבודה בשבוע
★ תנאים מצויינים.
עובדה על עבודה עם קוד קוד:
שרותי כח אדם למגוון רחב של מקצועות

נטר צרפי צילום (2000) בע"מ
טכנאי אלקטרוניקה
בוגר בי"ס מקצועי
למחלקת שרות
רשיון נהיגה חובה
תנאים טובים למועמד
טל' 9234222
לפנות לציפי
Agfa

קוד קוד
שרותי כח אדם
רח' דיזנגוף 34 ת"א 03-286111
אם ברצונך
★ עבודה בשעות גמישות ★ עבודה בקרבת ביתך.
★ השתלבות באחת מרשתות השווק הגדולות.
★ שכר הולם ותנאים סוציאלים מלאים
במשרות הבאות:
קופאים/ות
עובדים כלליים
ועוד...

עובדה על עבודה עם קוד קוד:
שרותי כח אדם למגוון רחב של מקצועות

למוסד ציבורי בת"א
דרושה
מזכירה
לשלוש שעות עבודה ביום, 5 ימים בשבוע.
ידיעת הדפסה בשפה העברית והאנגלית הכרחית רצוי גם בשפה הצרפתית.
המעונינים מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים, לת.ד. 7093 מיקוד 61006 עבור מס' 543. רק פונים מתאימים יענו.

תושבת הצפון וירושלים!
את נאה!
את מוכשרת במכירות!
את הגיע הזמן שגם
את תעשי
הרבה כסף!
3600.- ש"ח ברוטו לפחות
בדבר פרטים להתקשר לטלפונים: 03-641303, 663898, 654004 בין השעות 17.00-20.00

לחברה דינמית בהרצליה
דרושים:
•איש מכירות מנוסה
•מהנדס או הנדסאי כימיה/חומרים
התפקידים:
★ מכירת חומרים, כימיקלים וציוד טכני לתעשיה + גיבוי טכני
★ שליטה באנגלית הכרחית
ההכנסה מבוססת על משכורת + עמלות.
נא לפנות בכתב לת.ד. 705 הרצליה 46105.
– סודיות מוחלטת מובטחת –

Apple
כמה עובדות שיעזרו לך להחליט
א. למעלה מ־2,000,000,000 $ (2 מיליארד דולר) מחזור מכירות עולמי
ב. למעלה מ־1,000,000 (מיליון) מערכות מקינטוש פועלות היום בכל תחומי המשק האמריקני.
ג. יישומי מקינטוש הותאמו בפיתוח עבור קהיליית העסקים בישראל, ע"י מהנדסי חברת APPLE בארה"ב
אגף המכירות למערכות המקינטוש בישראל מתרחב וזקוק ל -
אנשי מכירות למערכות מקינטוש
לאיתור וכיבוש יעדים חדשים בשוק המוסדי, מפעלי תעשייה, חברות וארגונים
הכישורים הדרושים
• תואר אקדמאי במחשבים, הנדסה או מנהל עסקים
• נסיון במכירות יתרון
לקביעת פגישה, אנא פנה/י בכתב יד תוך צירוף קורות חיים ונסיון קודם ל.
ת.ד. 20544, תל־אביב
(נא לציין - עבור "אנשי מכירות")
- סודיות מובטחת -
ידע מחשבים ותוכנה בע"מ
YEDA COMPUTERS AND SOFTWARE LTD.
נציגי APPLE בישראל

صكنا من الاصل

חברה ותיקה בענף המזון, דרוש

מהנדס/מנהל אחזקה

הנדסאי/מהנדס מכונות בעל נסיון בתעשייה.
לנהל עצמאי ואחראי של מחלקת אחזקה.
התפקיד בעניין ורב אתגר. יכולת ארגון וכושר מנהיגות – הכרחיים. מקום העבודה באזור חדרה. תנאים טובים ושכר הולם למתאימים.
לפנות ליהודה – טל. 03/295694, מישרה 761.
סודיות תשמר בקפידה.

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו, חברה מצליחה ליצוא ושיווק בענף הדפוס בגוש דן, דרושה

מזכירת מכירות

בעלת נסיון בעבודה בחברה מסחרית – רצוי בענף הדפוס. לתפקיד מעניין מאד, אחראי ורב אתגר, הכולל קיום קשר שוטף וניהול מו"מ עם לקוחות החברה, ותאום בין המחלקות השונות.
הופעה נאה, יכולת ביצוע טובה, כושר ניהול מו"מ, יחסי אנוש מעולים ויכולת עבודה בלחץ – הכרחיים. ידע בסיסי בהנה"ח ונגישה לגרפיקה – יתרון. תנאים טובים ושכר הולם למתאימה.
לפנות ליהודה – טל. 03/295694, מישרה 888.
סודיות תשמר בקפידה.

לאזור גוש דן ובאר־שבע

מועמדים בוגרי תיכון (לאחר שירות צבאי) ובעלי רכב פרטי מתבקשים לפנות אישית לשופרסל בע"מ, רוטשילד 79 פתח־תקוה, למחלקת הבטחון, ביום ראשון 31.5.87 בין השעות 10.00־13.00, 16.00־18.00.

אשת
מיון ואיוש מזכירות בכירות

לחברה מתפתחת העוסקת בסחר בינלאומי
דרושה:

מזכירה למנכ"ל

אינטליגנטית ומיומנת המוכנה לתרום מנסיונה, לתפקיד בעל אתגר, אחראי ועצמאי.
התפקיד מתאים למזכירה מנוסה, בעלת ידיעה טובה מאד בשפות אנגלית וספרדית, ובעלת ידע בהפעלת מסוף מחשב.
משרה מלאה, 5 ימים בשבוע, בהרצליה ב'.
תנאים טובים * סודיות מובטחת
נא לפנות בהקדם בטלפון 03-298433 אל "אשת" מיון ואיוש מזכירות בכירות או בכתב לפינסקר 12, תל־אביב 63421.
סודיות מובטחת

למשמרות לילה (עדיף פנסיונר)
דובר עברית, גרמנית ואנגלית
נא לפנות לרינה 78829; 052־78820

בטחון אזרחי
CITIZENS SECURITY SERVICES

דרושים: **בחורים/בחורות**
לתפקיד בטחוני מעניין
בנמל התעופה בן־גוריון
• בוגרי שרות צבאי, • מצב בריאותי תקין.
• דוברי אנגלית ברמה טובה. (הראיון יערך באנגלית). • 12 שנות לימוד.
לתקופת ההתחייבות, חובת מגורים באזור המרכז.
העבודה מוצעת למשרה מלאה או חלקית, במשמרות מגוונות לתקופה של חצי שנה לפחות (אפשרי גם לסטודנטים ומתאים גם למשתחררים תוך חודש משרות סדיר או קבע).
ועדות קבלה בימים: ב' 1.6 / ה' 4.6 בין השעות בכתב"ג לפנות למודיעין שבטרמינל.
נא להצטייד בת.זהות, פ.מילואים ו־2 תמונות.
תנאים טובים למתאימים
כולל אפשרות לעבודה בחו"ל
★ אבטחה ★ שמירה ★ שרותים מיוחדים
סניף נתב"ג – 03־9721286

קורות חיים ונסיון לת.ד. 24158 ת"א מיקוד 61241	ממים ווימרש טלפון 052־448212	טובים ומשכורת גבוהה לנשאים מבישה לפנות לירון 03־252385

יחידת האבטחה בנמל אילת

דרושים

בחורים ובחורות לתפקידי בטחון

שכר גבוה + דיור + הטבות רבות נוספות

הכישורים הדרושים:
★10 שנות לימוד לפחות ★ שרות צבאי מלא ★ פרופיל 65 ומעלה ★ רשיון נהיגה - חובה ★ אנגלית בסיסית ★ עבר ללא דופי ★ עד גיל 45.

ועדות קבלה תתקיים במשרדי חברת "השמירה" בע"מ, רח' בן־יהודה 77, תל-אביב, קומה ג', ביום ראשון (31.5.87), בין השעות 11.00-16.00.

על המועמדים להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות, תעודת שחרור, פנקס שבי ו־2 תמונות.

דרוש
מורה לאלקטרוניקה
בעל נסיון לבי"ס תיכ.
משכורת תנאים
להתקשר לטלפון 03־701198
בשעות הערב

דרושים למשרה חלקית בירושלים
עם אפשרות הרחבה

מפקח עבודות בינוי וגמר

5–10 שנות נסיון במבני ציבור, מעלית שתודי ידע, נוני חולים.
נא לפנות בכתב בצירוף תיאור קורות חיים: "מדידות", ת.ד. 626, באר־שבע.

למשרד אדריכלים
דרושים/ות
אדריכלים
הנדסאים
מבנאים
עם נסיון של 3 שנים לפחות
03־234382 03־239478

מגן מעליות בע"מ
סניף הצפון
דרושים

מרכיבים – קבלנים להתקנת מעליות באזור הצפון

להתקשר בשעות הערב
טלפון 04־920024.

דרושים
למשרד מהנדס בנין
שרטט/ת
קונסטרוקציות
בעל/ת נסיון, למשרה מלאה.
טל. 03־265789 ובערב 03־228650
למשרד אדריכלים
אדריכל
אדריכלית
בעל/ת נסיון.
טל. 03־228611

IMPORT COMPANY IN INDUSTRIAL AREA HERZLIYA
seeks
English/Hebrew Typist
★ Working hours: 8:00 a.m. 4:00 p.m.
★ 5-day week
Please contact Tami, Tel. 052-521666.

למשרד מדידות בת"א
דרושים:
1. שרטט/ת - מנוסה.
2. עוזר מודד.
03־5463107
03־449419
03־491820

למשרד אדריכלים דרוש/ה
אדריכל/ית
בעל/ת נסיון רב
באדריכלות ועיצוב פנים
03־256354
03־268312.

מזכירה
אנגלית על בוריה
טלקס התכתבות ממחשב
8.00–15.00
5 ימים
טלפון 03־445787

דרושה בדחיפות חברה
המתמחה ברכש מודעות עבור

פרוייקט תיירותי גדול

יהודי מסוגו, לאזורים: תל־אביב, ירושלים וחיפה
להתקשר מיום א' 03־322027
לעירית

לחברת מנפאואר – סניף ת"א
דרוש

מפעיל מחשב

★ סיסטם 36
★ נסיון של שנה לפחות בהפעלה
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון בעבודה, לת.ד. 4890 ת"א 61 048 עבור "מפעיל מחשב".

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן־גוריון

בחורים/בחורות לתפקיד בטחוני מעניין בנמל התעופה בן-גוריון

העבודה מוצעת למשרה מלאה במשמרות מגוונות לחוזה מינימלי של שנה
אפשרות העסקה גם במשרה חלקית (לסטודנטים)
תנאי קבלה
• לאחר שירות צבאי.
• 12 שנות לימוד לפחות.
• דוברי אנגלית ברמה טובה. (הראיון יערך בשפה האנגלית).
• מצב בריאותי תקין
• מגורים באיזור גוש דן – חובה לתקופת החוזה.
• גיל – עד 50.
• במסגרת העבודה תתאפשר יציאה לחו"ל מעת לעת על פי הצורך.
★ למועמדים המתאימים ניתנים תנאי שכר גבוהים והטבות נוספות.
[illegible]
קבלה במינהלת נמל התעופה בן־גוריון בבניין משרד הבריאות וזימון לאולם המכס) בתאריך 87 6 1 יום ב
הרשמה מועמדים תתקיים [illegible]
09 00
מספר המועמדים הינו מוגבל ומותנה בהחלטות הוועדה.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.

מלון נהר הירדן
דרושים לנו בטבריה
טבחים בכל הרמות
נסיון במלונאות - יתרון
תנוך עוזה בדיור
לפנות ישירי 06־792950
כ"א

במודעה של ענף הלול במושבי הגליל־על
חיפוש מועמדים להדרכה בענף הלול
הטלפון הנכון
04־989128 בערב.

IPL
אינטרפרם מעבדות בע"מ

חברתנו מקבוצת ARES-SERONO העולמית מפתחת ומייצרת תרופות ייחודיות, עוסקת בהנדסה גנטית בתחום הביוטכנולוגיה.

למעבדה המיקרוביולוגית במחלקת בקרת איכות של חברתנו
דרוש/ה
– מיקרוביולוג/ית
הכישורים:
[illegible]

מגורים באיזור רחובות
5 ימי עבודה באווירה צעירה ונעימה. סודיות מובטחת.
נא לפנות בכתב יד ולפרט קורות חיים ושם החשרה (ע"ג המעטפה) אל: אינטרפרם מעבדות בע"מ. מח' כח אדם, קרית ויצמן נס ציונה 76110

גלר נסים

לחברת וולה בחיפה
WELLA
דרוש:

סוכן מכירות

לאזור חיפה והצפון
רק בעלי ניסיון בענף ייענו.
עדיפות לבעלי רכב.
בדבר פרטים לפנות לטל' 04־531162/3.

READY SYSTEMS

READY SYSTEMS Corp., the developer of VRTX and TOOL-CASE, is a world leader in Real-Time Software Products. The Company is headquartered in Palo Alto, California, with subsidiaries in Europe and Israel.
READY SYSTEMS Softworks Division, based in the kiryat Weizmann Science Park, Rehovot, does development in Real-Time Operating Systems and applications projects in Embedded Software for clients in Israel and the U.S.A.
We are currently seeking to appoint several

SENIOR REAL-TIME SOFTWARE PROFESSIONALS

to manage sophisticated development projects, principally for US customers. Design and integration phases are typically performed at the customer's premises, while development is done in Israel.
Suitable candidates will have several years experience in Embedded Software, excellent academic degrees, project management experience, and a wish to run challenging projects. Fluency in English is required.
Suitable candidates should send their CV in English to: Ready Systems (Israel) Ltd. P.O. Box 2048, Rehovot 76120.
סודיות מובטחת

לחברה תעשייתית באזור נס־ציונה
דרושה

מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת

• נסיון בתעשיה – הכרחי.
• ממונה על 2 עובדים.
• נסיון במערכת ממוחשבת רב מטבעית.
• רצוי ידע באנגלית.
• נסיון בהפקת דו"חות חודשיים.
בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד. בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 11333 תל־אביב מ 61112 עבור מס. 15

לין־ביכלר משאבי אנוש בע"מ
לאחד מלקוחותינו הגדולים
דרוש

מנהל אחזקה למוסד ציבורי גדול בת"א

מומחה בביצוע תוכניות אחזקה למיזוג אוויר בנושא: חימום, מזוג אויר, חדר מכונות וקיטור
שליטה בשפה האנגלית הכרחית. עדיפות לבעל תואר הנדסת מכונות.
תנאים טובים למועמדים המתאימים.
לפנות בכתב יד לחברת לין־ביכלר, רח' הגנאבי 1, רמת־אביב, מיקוד 69494.

הלוח הכלכלי

טולטול
צעצועי איכות

למפעל צעצועים
דרושה

מעצבת

בוגרת מגמת טקסטיל, לעיצוב צעצועי פרווה.
לפנות לחגית טל': 03־5518722, 03־5615036.

למפעל תעשייתי גדול
דרוש/ה

כלכלן/ית

התפקיד:
ריכוש וניהול חוזים
מעקב גביה
הכנת דו"חות
קשר עם לקוחות
כישורים:
* תואר ראשון בכלכלה/מנהל עסקים
* שנתיים נסיון בתעשיה
* בעל כושר ניהול וארגון
* נסיון בעבודה עם מחשב
* שליטה מלאה באנגלית
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 4496 חיפה 31044 (בציון המשרה כלכלן/ית ע"ג המעטפה).

עיריית תל-אביב-יפו
מינהל החינוך התרבות והספורט

דרושים מורים

1) **לכיתות ז'–י"ב למקצועות:** אנגלית, מתמטיקה, פיזיקה, מתמטיקה לבי"ס לחינוך מיוחד, תולדות האמנות, תיירות ומורה דרך מוסמך.
2) **לקורס קיץ מכין לקראת חטיבת הביניים** – לתלמידי כיתות ו' – בשעות הבוקר ואחה"צ – בחודש יולי באנגלית, מתמטיקה, לשון, תלמוד וערבית.
3) **לביה"ס לאומנויות / לחטיבה** מורה למתמטיקה – משרה מלאה מורה לטבע – משרה מלאה.
4) **לביה"ס טבע / לכיתה ז'** מורה לפיזיקה ½ משרה.
5) **לביה"ס א.ד. גורדון / לחטיבה.** מורה למתמטיקה – משרה מלאה.
6) **מהנדס או הנדסאי מכונות,** מרקי מכונות וחוזק חומרים. נא לפנות טלפונית: 438712, 438044.
המועמדים למשרות 1–5 יפנו לאגף החינוך על־יסודי, בניין העיריה, חדר 227 בימים ב' או ד' בשעות 8.30 – 13.00
על המועמדים להציג תעודות על השכלה ושמות ממליצים ממקום העבודה האחרון.

למפעל אלקטרוניקה באזור המרכז
דרוש

מבקר איכות מכני

• בוגר בי"ס מקצועי במגמת מכונות, יתרון לטכנאי/הנדסאי מכונות.
• עדיפות לבוגר קורס בקרת איכות.
המשרה מיועדת לגברים ונשים כאחד
נא לפנות בכתב יד, בצרוף קורות חיים ת.ד. 842 בני־ברק
סודיות מובטחת

למפעל פלסטיקה באזור המרכז
דרושים:
1. **איש מכירות לתפקיד מעניין ורב אתגר**
דרישות:
א) נסיון וידע קודם במכירות 5 שנים לפחות ורצוי בתחום הפלסטיקה/טכסטיל.
ב) השכלה פורמלית בתחום השווק גיל עד 30 יחסי אנוש מעולים.
2. **הנדסאי/טכנאי מכונות**
בעל ותק של 3–4 שנים בנהול צוות אחזקה לתפקיד מנהל אחזקה
לפנות בכתב יד לת.ד. 3132־פתח־תקוה־לציין עבור מכירות או אחזקה.

חוק ההזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981
[illegible]

דרוש

כלכלן

בעל נסיון של 5 שנים לפחות לביצוע הערכה כלכלית של פרוייקטים במגזר הציבורי
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים
אל: מנהל כוח אדם ת.ד. 9180 ת"א 61090
סודיות מובטחת

דרוש

מחסנאי טכני

בעל נסיון בעבודה במחסן חלקי חילוף
עבודה עם מלאי ממוחשב
ידע באנגלית
לפנות בצרוף קורות חיים לת.ד. 2085 תל־אביב

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות

סוג 2
נסיון 3 שנים לפחות
עדיפות לנסיון בעבודה עם מחשב
משרה מלאה 7.30־15.30
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 1432 ת"א מיקוד 61013

דרוש

מציל לבריכה

של קיבוץ בית קמה
עדיפות למציל מהאזור (ללא לינה).
לפנות לבריכה המשק טל' 057־961021 בכל שעות היום.

עיריית ת"א יפו [illegible]
דרושים

★ מצילים

בעלי תעודות תקפות לעבודה בבריכות השחיה העירוניות בת"א־יפו
• בכל שעות היום.
בדבר פרטים נא לפנות למחלקה לספורט העירונית ביכר מלכי־ישראל, בנין העיריה, קומה 11, חדר 1152 טלפון 03־438285 בשעות הבוקר.

מורים לאילת

דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ח:
1. אנגלית, מתמטיקה, פיסיקה, מחשבים, לשון עברית ספרות, ייעוץ חינוכי, צרפתית וחינוך מיוחד.
2. אלקטרוניקה, עיבוד שבבי ריתוך ושרטוט טכני, מינהל מזכירות וחשבונאות.
3. מורים למקצועות עיוניים לבתות מסמ"מ והכוון.
• תנאי העסקה מועדפים וסיוע בדיור יינתנו למועמדים שיתקבלו.
מועמדים בעלי השכלה ונסיון מתאימים יפנו בכתב לבית־הספר התיכון "המקיף" אילת ת.ד. 595 או בטלפון 059־72305 או בערב בטלפון: 059־77174.

לחברה גדולה באזור פ"ת
דרוש

ראש צוות בכיר

להתקנת ציוד אלקטרוני במכוניות
דרישות התפקיד:
★ בוגר בי"ס מקצועי במגמת חשמל רכב או חשמל מערכות מוסכים.
★ נסיון של שנתיים לפחות בהפעלת צוותים.
★ מגורים באזור גוש דן.
★ רשיון נהיגה.
העבודה כרוכה בנסיעות בכל הארץ.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 587 פ"ת, עבור "ראש צוות".

למתכת ראשון בע"מ בראשל"צ

דרושים מסגרים

5 ימי עבודה
תנאים טובים, טל: 03־9640720

למשרד פרסום דרוש/ה

תקציבאי/ת

בעל/ת נסיון של 5 שנים לפחות במשרד פרסום
לקביעת ראיון, נא לפנות טלפונית: 03־236776 ;03־246758
– סודיות מובטחת –

למפעל אופנה במרכז תל־אביב דרושים
1. **מנהלת מתפרה**
למתפרה של 20 תופרות עם נסיון והמלצות.
2. **מחסנאי**
למחסן אביזרים ותוצרת גמורה, משלוחים ללקוחות.
03־614488 בשעות העבודה.

למשרד פרסום ותיק
דרושה

תקציבאית עצמאית

בעלת נסיון מוכח של 4 שנים לפחות בניהול תקציבים.
נא לפנות בכתב ולציין קורות חיים לת.ד. 2134 ת"א

דרושה

מזכירת מנכ"ל

למשרה מלאה
נסיון קודם, הדפסה עברית
המעוניינות יפנו לטל. 662828/9 לשם קביעת ראיון

למחלקת שיווק של חברה טכנולוגית
דרושה

פקידה

שליטה בהדפסה עברית/אנגלית, רצוי על מעבד תמלילים וטלקס.
מתאימות תפנינה בכתב יד לת.ד. 4857 ת"א, מ. 61048.

לחברת ביטוח
למשרדה הראשי בת"א
דרושים:

פקיד/ה שכר

בעל/ת ידע במערכות שכר ממוחשבות (כמאותיים עובדים). עבודה במשרה מלאה. לעתים נדרשת עבודה בשעות נוספות. 5 ימי עבודה בשבוע.

מחסנאי

בעל ניסיון במערכת אפסנאות אחזקתית כולל ניהול מערך טפסים, ניהול איתנטר, קבלנות ושרותי עזר. לעתים נדרשת עבודה בשעות נוספות. 5 ימי עבודה בשבוע.
מועמדים יפנו בכתב יד למנהל כח אדם בצירוף קורות חיים לת.ד. 353 נתניה מיקוד 42102.

היפרכל ראשל"צ
דרושים/ות
★ **קופאים/ות למשרה חלקית**
★ **עובדים כלליים**
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל, שד' לישנסקי 83 אזור התעשיה החדש ראשל"צ (מול מעלי גלי), אוטובוסים 19, 73.
טלפון 03־9616299

שופר־סל
לסניף רמת־אביב

דרושה קלדנית

הכשרה תינתן במקום.
המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל הסניף, רח' ברזיל 15 רמת־אביב.
אוטובוסים: 24, 27, 45, 49.
מודעה זו מתייחסת לגברים ונשים כאחד.

דרושה

מזכירה בכירה

הכישורים הדרושים:
★ שליטה מוחלטת בעברית ובאנגלית – יתרון לדוברת אנגלית שפת אם
★ נסיון מוכח בניהול מזכירות
★ נסיון בכתיבה על מעבד־תמלילים
הגדרת התפקיד:
ניהול מזכירות ולשכת מנכ"ל, קשר עם מפיצים בחו"ל וגורמים, ניהול רשת מעקבים מורכבת, עבודה בסביבה דינמית בחברה עתירת טכנולוגיה העוסקת בעיקר ביצוא.
★ תנאים בהתאם לנתוני המועמדת
– נא לפנות לטלפון 03־7514429 לקביעת ראיון

לחברה בענף התקשורת עם סניפים בכל הארץ דרוש

חשב

נסיון הכרחי ב:
★ ניהול כל ענייניה הכספיים של חברה מסחרית.
★ ניהול עסקים ומו"מ.
★ ניהול מערך בקרה כספי.
★ יבוא, אשראים דוקומנטריים ורשויות.
תפקיד בכיר כפוף ישירות למנכ"ל החברה.
התפקיד מתאים רק לאדם יוזם, שאפתני, אחראי ובעל כושר עבודה גבוה.
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 33335 ת"א, 61332 עם פרוט קורות חיים ונסיון
סודיות מובטחת

לחברה קבלנית
דרוש
מנהל עבודה
בעל ותק 5 שנים
לעבודות בנין
טלפון: 02-812024
02-812037

לעבודה זמנית מענינת
דרוש
נהג ב'
נא לפנות
לת.ד. 2541 חיפה.

לעובדי בזק בתל-אביב
דרושים:
מנהל/ת חשבונות
פקידה
קלדנית
קופאית
עובד/ת מעבדה
זבנים
קצב
לפנות לא. אפרתי הבית - 03-9251775

לחברה מסחרית בת"א
דרוש
בחור צעיר
שיכשר
כאיש מכירות
רכב פרטי חובה
מגורים באזור המרכז.
טל' 03-823755

שוקי ישראלי
דרושים
מהנדסים
טכניים
מסגריים
באזור אשדוד
נא להתקשר לטלפון 05-234836

למשרד רואה-חשבון
דרושים
מבקרים
מנוסים
למשרה מלאה
(5 ימים בשבוע)
טל. 292257,
224726

מזכירה בכירה
אם את בעלת יוזמה ועצמאית
נסיון בניהול משרד
שליטה במעבד תמלילים
חברה לבניין והנדסה בחיפה
מעוניינת בך
טלפון 04-382814

למפעל בקיבוץ
כפר מסריק
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
★ דרגה 5-6
★ נסיון שנתיים
לפנות בתעשיה
טל' 04-918351
(בשעות העבודה)

דרוש/ה
איש/ת מכירות
ליגה לאומית
לחברת תקשורת
ומחשבים
★ ידע במחשבים יתרון
★ אנגלית חובה
★ רכב חובה
טל' 03-339841 - יורם

למפעל פלסטיק
איש מכירות
בעל נסיון
בענף החקלאות
03-9222594/6

למשרד שמאים
דרוש
שמאי אלמנטרי
לבעלי נסיון תנאים
טובים כולל רכב צמוד.
03-283484

לחברת
יבוא ושיווק
דרושה
מזכירה כתבנית
אנגלית עברית
הדפסה והפעלת
טלקס למשרה
מלאה
03-810947

למפעל לשמלות דרושה
תופרת בית
מטפלה + זינגר אוברלוק
טלפון 03-423976
03-232282
גם בשבת

דרושים למפעל במטולה
1) איש אחזקה מכונות, מיכני/חשמל
2) ראש צוות - מנהל עבודה
טלפון 06-594485, 06-590644
לבקש את צבי.

דרושים
מורים להוראת אנגלית והמתמטיקה
בשעות הבוקר
בתל-אביב יפו והסביבה
לפרטים - 03-243428

דרוש
דפס מקצועי
למכונת
ג'י.טי.או.
תנאים טובים למתאימים
בערב 03-9328774
03-9321558.

אחראי שער
במתקן בטחוני
03-651851
לאייל

קולור גרף
עבודות צילום
להגנה לאופסט בע"מ
דרושים
★ צלם
★ מעמדים מתחילים
טלפון 03-837155

דרושה בחורה
בוגרת פסיכולוגיה
או **מדעי התנהגות**
לתפקיד של מאבחנת
לפנות טלפונית:
03-331097 03-331394

למכון לאופטומטריה בקניון
איילון רמת-גן
דרושים:
1. **אופטומטריסט** מוסמך לשעות אחה"צ
2. **מוכרות** לשעות אחה"צ 20.00-14.00
3. **פקידה** לשעות הערב 20.00-17.00
4. **פקידות מכירה** לשעות הבוקר והערב
5. **שליחים** עם קטנוע [illegible]
להתקשר טלפון 03-785881
בין 20.00-8.00

לאיגוד ערים
לשרותי כבאות
חולון, בת-ים, אזור
דרושים:
כבאים
לעבודה במשמרות
כישורים:
★ רשיון נהיגה ג' + תעודות יושר • שרות צבאי מלא + פרופיל גבוה • עד גיל 24.
★ לקבלת פרטים נוספים, להתקשר 802223 למזכירה מ-8.00-12.00

דרושים/ות בחודש יוני
חיילים, סטודנטים, תלמידים
להפצת פרוספקטים בבתי ספר - בבקרים
בת"א, ר"ג, ק. אונו, חולון, בת-ים, הרצליה, פ"ת,
נתניה, כ"ס, רחובות, ראשל"צ, אשדוד, אשקלון.
לפנות ביום א' 08.00 - 15.00, 03-730432

לחברת יבוא ושיווק
בענף החשמל לתעשיה דרוש
מהנדס - הנדסאי חשמל
לניהול וקידום המכירות בתחומים טכניים בעל נסיון בחשמל תעשייתי. ידע באנגלית ובמחשב. תנאים טובים.
טלפון 03-851182

למפעל נירוסטה
ברח' יגאל אלון 116 תל-אביב
דרוש
מנהל חשבונות
★ סוג 3 ומעלה
★ 5 שנות נסיון לפחות
על המעוניינים לפנות לטל. 03-256271
בין השעות: 08:00 - 16:00 ולבקש את
אהרון החשב.

למושב באר-צופר בערבה
דרושים
1. **מפעיל עצמאי לצרכניה**
2. **קיבוצניק** בשנת חופש לעבודה בנוי הציבורי.
3. **מציל לבריכת השחיה**
4. **פקידה** לעבודה משרדית (התחייבות לשנה)
נא לפנות לטל' 057-81483/4/5

פ. טרייטל
הנדסת טיפול במים בע"מ
דרושה
מזכירה בכירה
שעות עבודה 8.00-16.00
אזור תעשיה קרית מטלון פ"ת.
טלקס. מעבד תמלילים. עברית אנגלית
תנאים טובים למועמדת מתאימה.
טל' 03-9233234

קריידה בע"מ
שרותי כח אדם
SYSTEM MANAGER למערכות דיזי
מהנדס/ת אלקטרוניקה 3 שנים נסיון בתחום הדיגיטלי ורקע בתוכנה. הכרת דיזי ורקע ב-VAX יתרון.
מהנדס/ת אלקטרוניקה
נסיון 4-6 שנים בתחום R F נסיון ב-V H.F ו-U.H.F ידיעת אנגלית - חובה.
ראש צוות תוכנה
נסיון 5-7 שנים בתחום B T
מתכנתים/ות
[illegible]
מוכרנים/יות
הנדסאי/ת אלקטרוניקה נסיון בחומרה ותוכנה. הכרת I B M P C ותואמיו
תל-אביב: דיזנגוף 156, 03-240291/2
נתניה: שמואל הנציב 17, 053-338901
קריידה. הכוח שלנו הוא כוח אדם

לחברה גדולה בענף התקשורת
דרושות
עובדות קבועות
למשרה מלאה או חלקית.
אפשרות גם עבודה במשמרות.
דרושה ידיעת אנגלית בסיסית.
להתקשר החל מיום א'
טלפון 03-630070.

תעשיות אלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומי עכו, ת.ד. 2357
דרושים
מכשירן - למחלקת אחזקה
★ בוגר ב"ס טכני/מקצועי במכשור ובקרה תעשייתית.
★ עדיפות לנסיון בתעשיה הכימית.
פחח מבודד
★ נסיון של 5 שנים בעבודות בידוד, צנרת ומיכלים.
המעוניינים יפנו טלפונית אל שרש באחזקה 04-912221
מ-8.00-14.00 או בכתב למחלקת אחזקה.

רשות שדות התעופה בישראל
נמל התעופה בן-גוריון
דרושים
בחורים
לעבודה במחלקה למניעת עבירות וביקורת טיב
לתפקיד מעניין - בחצי משרה
הכישורים הנדרשים:
★ השכלה של 12 שנות לימוד לפחות
★ שירות צבאי מלא במסלול פיקודי
★ ידיעת השפה האנגלית
★ פרופיל 76 ומעלה
★ עד גיל 28
★ מגורים באיזור גוש-דן - חובה
- העבודה במשמרות ומתאימה גם לסטודנטים
למעונינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה בנמל התעופה בן-גוריון, בבנין הטרמינל - אגף כח-אדם, חדר 321, ביום ב' 1.6.87 בין השעות 08:00 - 10:00.
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, תעודת מילואים, תעודת שבי ותעודת שחרור מצה"ל.

למדריך תיירות בירושלים
דרוש/ה
מנהל/ת מכירות
עדיף בעל/ת נסיון בענף הפרסום
סוכנים/ות
לתיאום ראיון נא להתקשר 03-653698

לאולמי אירועים בלוד דרוש
שף טבחים,
טבח
תושב לוד והסביבה
08-227433

לחברה מסחרית מבוססת
דרושים:
איש מכירות
מנוסה
פקיד מכירות
דרישות התפקיד:
★ רקע בענף הכימיה - יתרון.
★ ידיעת השפה האנגלית.
★ גיל 25 - 35.
★ רשיון נהיגה.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים,
לת.ד. 3196 ת"א, מיקוד 61031.

לחברה באפריקה המערבית
דרוש
מנהל חשבונות
לעבודה מיידית, ידיעת צרפתית על בוריה חיונית.
לפרטים נא לטלפן 04-645980 אחרי חג השבועות

למוסד ציבורי גדול
בחיפה
דרושה
מזכירה למנכ"ל
הכישורים הדרושים:
★ ידע ונסיון בניהול משרד.
★ ידיעת הדפסה בעברית.
למתאימה מובטחים תנאים טובים!
המעוניינות יפנו בכתב יד בצרוף קורות
חיים ונסיון קודם לת.ד. 45516 חיפה.

דרוש (ה)
מתכנן (ת)
מכנית
- לעבודה קבלנית -
בזווד רכיבים אלקטרוניים.
העבודה כוללת: תכנון, בחירת מבצע,
מעקב ובדיקות.
נא לפנות טלפונית 04-536219 מיום א' או
בכתב לת.ד. 1797 חיפה 31016.

מאיר חברה למכוניות ומשאיות
יבואני VOLVO בישראל
לאגף ציוד מכני כבד,
טרקטורים ומנועים
למוסך המרכזי
דרושים
מכונאי צ.מ.ה.
בעלי נסיון ויכולת עבודה בצוות
מקום עבודה: קרית אריה, פתח-תקוה
לפרטים: טלפון 03-9230123-4-5

לחברת בניין ארצית
דרוש
מהנדס ביצוע
מנוסה
לניהול פרוייקט גדול באזור המרכז
★ נסיון מוכח 5 שנים לפחות בביצוע פרוייקטים גדולים
★ כושר מו"מ עם נציגי המזמין ועם קבלני-משנה
★ ידע מושלם בהתחשבנות עם המזמין ועם קבלני-משנה
לפנות: ת.ד. 20259 ת"א 61202 ולציין
לאגף ארגון ומינהל "עבור מהנדס".

לחברה קבלנית באפריקה המערבית
דרושים:
1. **מהנדסי בנין**
- בעלי רקע בתעשיה טרומית עם נסיון של 3 שנים לפחות בבניה טרומית למגורים לתפקידים הבאים:
א. מנהלי פרויקטים
ב. מהנדסי ביצוע
ג. מהנדסי יצור
ד. מנהלי יצור
ה. מנהלי עבודה
2. **חשב**
- בעל רקע של עבודה בחברה קבלנית רצוי נסיון בעבודה בחו"ל.
ידע טוב בשפה האנגלית - הכרחי.
3. **מנהל מוסך**
- בעל רקע בציוד בניה וציוד מכני כבד. מנועי דיזל
4. **מנהלי עבודה**
- לבניה קונבנציונלית.
הערה: דרוש ידע סביר באנגלית.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 44411 חיפה.

למפעל בחולון דרושים
1. **כרסמים בעלי נסיון**
2. **משחיזני שטחים**
להתקשר 03-5562981

למפעל דפוס גדול בצפון הארץ
דרושים
★ **דפס אופסט**
★ **עוזר דפס**
לאולטורה 5, 2 צבעים
להתקשר לטל. 04-916621
קו פנימי 2224 מ-16.00-22.00

לגבים תעשיית מערכות בע"מ
כפר סבא
דרוש
עובד מחסן קניין
התפקיד כרוך בנסיעות. רשיון נהיגה הכרחי
נא לפנות בכתב לת.ד. 87 כפר סבא
מיקוד 44100

למפעל באזור מרכז דרוש
אחראי לתפעול מח' ייצור
(90 עובדים)
★ **מהנדס מכונות תעשיה וניהול**
בעל ניסיון מוכח בתפ"י
נא לפנות בכתב-יד, בצירוף קורות חיים
לת.ד. 23120 ת"א ולציין על גבי המעטפה
"עבור תפעול ייצור"
סודיות מובטחת

היית איש/אשת מכירות טוב וכעת...
מדוע לא תבנה ותפעיל עסק
עצמאי משלך?!
לחברת יבוא - קוסמטיקה בינלאומית
דרושים/ות
רכזים/ות
מכל רחבי הארץ
אנו מחפשים אנשים עצמאיים, בעלי יוזמה,
כושר ניהול ושיכנוע עם יכולת לנהל ולפקח
על צוות מכירות. (קרוב למקום מגוריך).
המעוניינים יפנו בכתב-יד ובפירוט מלא
לת.ד. 3195, תל-אביב 61031
- סודיות מובטחת -

לדניה סיבוס בע"מ
דרושים
קבוצת רצפים
וטייחים מעולים
לעבודה באזור ת"א
בפרטים לפנות בשעות העבודה
טלפון: 03-357191

לחברה לציוד תקשורת
סוכני מכירות
בעלי נסיון + רשיון נהיגה
03-240039

אם הכסף קובע!!!
אנשי/נשות מכירה
ברכש מודעות
★ מנוסים ★ חרוצים ★ בעלי כושר שכנוע
★ הופעה נאה
למתאימים - פרוייקט מעניין במיוחד -
יקנה הכנסה מעניינת במיוחד!
לבקש את ניצה 03-297304

דרושים
מאבטחים
למתקנים בטחוניים בגוש דן
1000 ש"ח נטו+נסיעות
★ עד גיל 35 ★ פרופיל 65 ומעלה ★
יוצאי יחידות קרביות ★ אבטחה מגוונת
במשמרות ★ מתאים גם לסטודנטים
מגורים גוש דן, כפר-סבא, רעננה לוד
ורמלה
ועדות קבלה תתקיימנה ברח' שפר 16 ת"א
בקרבת "שוק הכרמל" כל השבוע בין השעות
10.00-16.00
נא להביא פנקס מילואים, תעודת זהות ושתי
תמונות.

תדיראן בע"מ
לחטיבת הסוללות
בקרית-עקרון (סמוך לרחובות)
דרושים:
1. **מפעילים**
★ להפעלת מתקנים תעשייתיים.
דרישות התפקיד:
★ בוגרי בית-ספר מקצועי
במגמות:
מכונות, מכונאות, מכניקה,
מכשור ובקרה.
2. **עובדות ייצור**
★ לעבודה בתהליכי יצור מתקדמים.
- תנאי עבודה טובים, אוירה טובה,
ארוחות חמות, הסעות מאורגנות.-
נא לפנות טלפונית
08-444435 או 08-444399

לבתי ההבראה של קופת-חולים
דרושים
לבית הבראה כנרי בחיפה -
טל. 04-384622
מנהלת משק
לבית הבראה מבטחים בזכרון יעקב -
טל. 063-90995
מנהלת משק
טבח מקצועי
לבית הבראה בית-רמז בזכרון יעקב -
טל. 063-90945
אחראית לחדר אוכל
טבח מקצועי עוזר לטבח
באיזור הצפון -
אחראית לחדר אוכל
על המועמדים המתאימים לפנות ישירות למקומות [illegible]

לישיבה תיכונית במרכז הארץ
דרושים
מורה לפיסיקה
רכז הדרכה
מדריך
עדיפות לבוגרי הסדר.
משה 053-339722
ת.ד. 18153 תל-אביב סודיות מובטחת

ל"פילקר" מיזוג אוויר לרכב
דרושים
★ **עובדי הרכבה**
(חשמלאי רכב)
★ **מסגר רתך**
★ **עובדי ייצור**
לקבלת פרטים לפנות. לטלפון
03-9242049 03-9242018
סודיות מובטחת

למועצה האזורית בקעת-הירדן
ולמועצה המקומית מעלה אפרים
דרוש/ה
רופא משפחה
בדבר פרטים נוספים יש לפנות למרכז
קופ"ח מחוז ירושלים לד"ר עדה בן ששון,
טלפון 02-667151.

לש.ר.ש. - חשבונאות וייעוץ בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות בכיר/ה
עדיפות לבעלי נסיון בתחום המוניציפלי
מקום מגורים: [illegible]
טלפון: 03-292029
-סודיות מובטחת-

מאיר חברה למכוניות
ומשאיות בע"מ
יבואני VOLVO בישראל
דרושים
למוסך המרכזי בפתח-תקוה
★ **פחחים**
★ **צבעים**
שעות העבודה 07.30 - 16.30
לפנות לטלפון 03-9224514
או במקום לבני

למלון גני חמת בטבריה
דרושים/ות
★ **מנהל/ת חשבונות ראשי/ת**
ניסיון מעשי של 5 שנים לפחות בתפקיד
חשבונאי/ת בכיר/ה, סוג 3 ומעלה.
★ **מזכירה כתבנית**
נסיון מעשי בהדפסה עברית אנגלית,
ידיעת השפה האנגלית על בוריה.
★ **טבחים - אחראי משמרת**
בוגרי תדמור או דביר. ניסיון מעשי של 3
שנים בעבודה בבתי מלון.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב למחלקה כוח
אדם, ת.ד. 22, טבריה 14100.

"אוריסול" בע"מ
לחברה צעירה העוסקת בפיתוח מוצר חדשני
המשלב ידע בתחומים נרחב
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
★ 3-5 שנים נסיון
★ ידע בפיתוח מערכות אנלוגיות רחבות סרט (וידאו)
★ הכרת מחשבי I.B.M-PC - יתרון
★ רקע בעיבוד תמונה - יתרון
מהנדס תוכנה/מתכנת
★ 3 - 5 שנות נסיון
★ הכרת מחשבי I.B.M-PC
★ הכרת שפות תוכנה C ו-PASCAL
★ רקע בפיתוח תוכנה בסביבת זמן אמת
★ נסיון בתוכנה גרפית - יתרון.
תנאים טובים למועמדים
נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון
לת.ד. 286 לוד 71188
או לטלפונים: 08-238504, 08-242762
- סודיות מובטחת -

למתנחלות [illegible]
מנהל מחלקה
לעבודות קבלניות
בעל כישורים מתאימים לעבודות עפר סלילה ופיתוח בדרכים
הנדסת השקעות. העבודה באזור הצפון.
טלפון ביום 06-946211 בערב 06-946421

לבית אריזה לפרחים "פרחי העמק"
דרוש
איש שדה
בוגר פקולטה לחקלאות, ידע בגידול
פרחים
06-593490, 06-522959 לעמוס

להרמוניקה מפעלי מתכת בע"מ
דרושים
1. **פקידה כללית**
2. **סוכנים**
בעלי רכב, להפצת מוצרים
בענף הבניין - לכל הארץ.
להתקשר אחה"צ למרדכי, טל' 03-351677

לחברת שיווק למוצרי
קוסמטיקה
דרושים
אנשי מכירות
לאיזור המרכז
לפנות לשוקי, טל. 03-5460407,
בין השעות 8.00-10.00

לסוכנות ביטוח גדולה בת"א
דרושה
פקידה בכירה
למחלקת תביעות בענף אלמנטרי, בעלת נסיון.
5 ימי עבודה
★ שעות עבודה 08.00-15.30 ★
נא לפנות טלפונית 221889, 03-225082
סודיות מובטחת.

לחברה לשיווק רהיטים
דרושים:
1. **מנהל חנות בירושלים**
2. **מנהל חנות בת"א**
כישורים:
★ נסיון בניהול ומכירות
★ ידע בשרטוט
★ שליטה בשפות
★ ידע בעיצוב פנים
- תנאים טובים למתאימים -
נא לכתוב בכתב יד בצרוף המלצות
לת.ד. 32347 ת"א

לחברה מסחרית בירושלים
דרושה
מזכירת הנהלת חשבונות
הכישורים הדרושים:
★ בוגרת 12 שנות לימוד
★ ידע בהנהלת חשבונות סוג 1 לפחות
★ נסיון בעבודת מחשב וקלדנות
★ גיל עד 40 שנה
★ ידיעת השפה העברית כולל הדפסה
המעוניינות מתבקשות לפנות לת.ד. 1416
חיפה בצרוף קורות חיים וממליצים.

לחברה ותיקה וידועה
בתחום התקשורת הבינלאומית
דרושים
אנשי מכירות
★ ידע במכירות ★ הופעה מכובדת ★ רכב פרטי חובה
טלפון 03-241888 - 03-233558

אופאל
אופאל טכנולוגיות בע"מ
לחברה צעירה בשלבי התארגנות והתפתחות
מזכירת צוות פיתוח
שליטה באנגלית ועברית, ידיעת הדפסה
גמישות ונכונות לעבודה מאומצת
רצוי אקדמאית
אזור מגורים ראשל"צ-רחובות
למשרה מלאה בלבד - 5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
אופאל טכנולוגיות בע"מ, ת.ד. 69, נס-ציונה
סודיות מובטחת

למפעל "אדרת" הרצליה
אזור התעשיה
דרושים
1. **פקידת הנהלת חשבונות,**
לגביית כספים מלקוחות, בעלת
נסיון, (משרה מלאה)
2. **קלדנית למחשב N.C.R**
בעלת נסיון קודם. (משרה מלאה)
נא לפנות במקום או טלפון 052-554446
למחלקת כוח אדם

Systematics
סיסטמטיקס בערבון מוגבל
לנציגת חברת ESRI המובילה בתחום
בסיסי נתונים גאוגרפיים (GIS)
מומחה למפוי ממוחשב ובסיסי נתונים גאוגרפיים (GIS)
לתמיכה וניהול פרוייקטים במערכת
בסיסי נתונים גאוגרפיים ARC / INFO
• השכלה במדעי הגאוגרפיה/קרטוגרפיה
• נסיון בעבודה עם מחשבים ובסיסי נתונים
• ידע בקרטוגרפיה ממוחשבת יתרון
למועמד שיתקבל יינתנו תנאי עבודה מצוינים והיכולת
להשתלב בחברה מובילה בשוק העולמי
סיסטמטיקס בערבון מוגבל, בית הקרן
ביאליק 157 / 155 רמת-גן 03-7510351

صحنا من الاجل

יותר טוב מנפאואר

למחלקה הטכנית ת"א
בן־יהודה 12
א'־ה' 08.00–14.00
טל: 284128, 03-298877

* **מתכנת NC**
5 צירים
* **מפעילי C.N.C.**
מנוסים, לעבודת משמרות, מאזור ת"א.
* **מסגר–רתך**
לריתוך חשמלי לקונסטרוקציות, וקריאת שרטוט – חובה.
* **כתב טכני**
שפת אם אנגלית, ידע ונסיון בכתיבה בשטח האלקטרוניקה
* **הנדסאי/ת אדריכלות**
* **אלקטרונאי**
בעל רקע במכניקה, לעבודה בקיטלוג פריטים אלקטרוניים, ידע באנגלית ברמה גבוהה
* **מכונאי מלגזות חשמליות**
רקע במכניקה וחשמל
* **מלחימות–מחווטות**
3 שנות נסיון, הכרת תקנים צבאיים לעבודה במשמרת ראשונה
* **יוצאי צבא**
לעבודה במפעל אלקטרוניקה, עבודת משמרות, מגורים באזור פ"ת – חובה. שכר גבוה.
* **מחסנאי**
לעבודה במחסן בגדים באזור פ"ת.
* **מפעיל מסוע לציפוי אלומיניום**
נסיון בענף המתכת, רקע בסיסי בכימיה, נסיון בתהליכי צביעה – יתרון.

למתאימים ינתנו תנאים טובים כולל כל התנאים הסוציאליים – כחוק.

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה • באר־שבע • רחובות

עיריית קרית גת

לבי"ס תיכון מקיף ע"ש "רוגוזין" בקרית־גת לשנה"ל תשמ"ח
דרושים/ות

מורים/ות

במקצועות הבאים:
* אנגלית
* ספרות
* תנ"ך
* פיסיקה

תנאי שכר יקבעו לפי הכישורים.
נא להתקשר למנהל ביה"ס – מר גיל פליישר ביה"ס 051-884477, 051-889286 בבית 051-880730.

עץ לבוד בע"מ ETZ-LAVUD

למזכירות החברה דרושה

פקידה

הכישורים:
• שליטה בשפות אנגלית ועברית על בוריין, כולל הדפסה בשתי השפות
• נסיון בנוהלי יבוא ויצוא ובהפעלת טלקס – יתרון
• המשרה מלאה – 6 ימים בשבוע

המעוניינות המתאימות מתבקשות [illegible]

לכפר הנוער "אלוני יצחק"
דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ח
* **אקונום/אקונומית**
* **מרכז תחזוקה**
* **מדריך חברתי** לנוער ישראלי
* **מדריך חברתי** לנוער מחו"ל – דובר ספרדית.
* **מורים**
למתמטיקה, פיסיקה, כימיה – דוברי ספרדית
להנה"ח, לספרות – בעלי נסיון והכנה לבחינות בגרות.
לאנגלית – לחטיבת הביניים

מועמדים מתאימים יפנו בטלפון: 06-389009 לקביעת מועד לראיון.

עיריית קרית שמונה

השרות הפסיכולוגי מודיעים כי לקראת שנת הלימודים תשמ"ח

1. **תתפנות שתי משרות בשירות הפסיכולוגי**
משרות אלו כוללות עבודה חינוכית־טיפולית במערכת החינוך, גנים ובתי־ספר. התחנה מוכרת לצורך התמחות בטיפול במצבי לחץ ושעת חרום.
2. **משרת מ"מ מנהל שרות פסיכולוגי**
דרישות התפקיד:
תואר שני ומומחיות בפסיכולוגיה חינוכית. נסיון של 5 שנים בעבודה במסגרת שרות.
היקף משרה: חצי משרה.
שכר בהתאם לכישורי המועמד.

מועמדים בעלי תואר שני או בשלבי סיום לימודים מוזמנים לפנות לשרות הפסיכולוגי בקרית־שמונה טלפון 06-942476 או 06-944492.

דיילי אויר

TowerAir NEW-YORK

חברת תעופה אמריקאית מחפשת דיילי אוויר לטיסות בינלאומיות לתקופת הקיץ.
התדריך ייערך על מטוסי בואינג 747; עדיף נסיון קודם.
תנאים חיוניים:
* לשלוט באנגלית שוטפת.
* נסיון קודם בעבודה עם קהל.
* הופעה מטופחת.
* בעלי דרכון תקף.
* תעודת שחרור מצה"ל.
* תעודת בגרות.
* נכונות לתחילת עבודה מיידית.

הראיונות יתקיימו [illegible]

למשרד מהנדסים בחו"ל
דרוש

מהנדס קונסטרוקציה

לתכנון מבנים מבטון ופלדה
דרוש נסיון של 5 שנים, ידע באנגלית.
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 10467, ת"א

המצייד
שווק (מחנאות) בע"מ

החברה המובילה בארץ במוצרי ספורט, קמפינג, מחנאות, תיקי בי"ס ותיקי נסיעה
דרושים

נציגי/ות מכירה

עצמאים/עצמאיות בכל הארץ בעלי/ות רכב. נסיון במכירות, יחסי אנוש טובים והופעה נאה. הכנסה שנתית גבוהה ותנאים טובים.
נא לפנות למנהל המכירות 03-816444

למחלקת ביקורת פנים של חברה ציבורית גדולה
דרוש

מבקר ענ"א

דרישות התפקיד:
נסיון מוכח בניתוח מערכות וידיעת שפות תכנות. הכרת סביבת מחשב גדול ומסדי נתונים ונסיון בביקורת ענ"א.
נא לפנות לת.ד. 33091 ת"א.

לחברה תעשייתית גדולה המשווקת מוצרי־צריכה דרוש

איש מכירות/מפיץ

לאיזור חיפה והצפון

הכישורים: עד גיל 30; השכלה תיכונית/מקצועית מלאה; דינמי וחרוץ; נכונות לעבודה קשה בעלת אתגר וסיפוק; בעל רכב מסחרי טרנזיט. יידרשו ערבויות.
מועמדים מתאימים מחיפה והקריות בלבד יפנו בכתב־יד בצירוף קורות־חיים (בציון מספר טלפון להתקשרות) אל ת.ד. 3953, פתח־תקוה 49517, עבור "שיווק צפון".
סודיות מובטחת

למחסן מרכזי
דרושים

4 מכונאי רכב

להתקשר לאורי טלפון 03-330106

המצייד
שווק (מחנאות) בע"מ

החברה המובילה בארץ במוצרי ספורט, קמפינג, מחנאות, תיקי בי"ס ותיקי נסיעה.
דרושות

דיילות מכירה

שאפתניות ומוצרות בעלות הופעה נאה לעבודה בתערוכות השיווק הגדולות בכל הארץ וגם ליריד אדם ועולמו.
שעות עבודה גמישות, למתאימות שכר נאה
נא לפנות למנהל המכירות 03-816444

שופר־סל

לסניפי גוש דן והמרכז
דרושים/ות
* **מנהלי מחלקות בשר**
* **עובדי/ות מעדניה**

המעוניינים מתבקשים לפנות [illegible]

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
[illegible]

דרושים
למפעלנו בראש פינה
דרושים:

עובדי אחזקה מכונאים מסגרים

בעלי נסיון של 2–3 שנים בתעשיה.
תנתן עזרה בדיור לעובדים לאזור הצפון.
נא לפנות למח' כ"א טל. 06-935878 ראש פינה
– סודיות מובטחת –

תדיראן בע"מ
חטיבת התקשורת
דרושות:

מרכיבות ומלחימות

* רצוי בעלות נסיון במעגלים מודפסים.
* מקום העבודה: פתח־תקוה.
* תנאי עבודה וסביבה טובים (כולל ארוחות).
* הסעות מאורגנות ע"י המפעל.

נא לחתקשר: 03-9262294, 03-9262935, 03-9262441.

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל־אביב
המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א'־ה' 08:00–14:00
טל: 284128, 03-298877

* **פקיד/ת רכש**
נסיון בעבודה על מסוף, אנגלית ברמת שפת אם, לעבודה לתקופה ממושכת באזור הרצליה, יום מלא, 5 ימים בשבוע ושכר גבוה למתאים/ה
פנה/י אלינו פדאי לך.
* **מרכזניות תדקס**
מנוסות לאחר שרות צבאי! 12 שנות לימוד, לתקופה ממושכת באזור ת"א. העבודה בשעות 07:00–12:00 או 11:00–17:00, ידע באנגלית הכרחי.
שכר גבוה למתאימות.
* **קלדניות (מסוף)**
המנוסות בהזרמת חומר הנהח"ש, לעבודה בשעות הבוקר ואחה"צ. העבודה במקומות מגוונים.
* **מנהלי חשבונות סוג 2–3**
מנוסים בלבד.
לתקופה ממושכת באזור ת"א.

למתאימים ינתנו תנאים טובים כולל כל התנאים הסוציאליים – כחוק.

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה • באר־שבע • רחובות

יותר טוב מנפאואר

זו העבודה עבורך!...
אם את מחפשת ענין וגיוון בעבודה והינך בעלת נסיון בתפקיד:

מזכירה עברית/אנגלית

נדרשת שליטה טובה בשפה האנגלית (כולל הדפסה).
העבודות המוצעות הינן לתקופות ממושכות, משרות מלאות באזור: ת"א, פ"ת, לוד.
(בלוד – העבודה בשעות 12:00–19:00)
מובטחים – תנאים טובים כולל כל התנאים הסוציאליים – כחוק, הרבה אתגר ויחס חם. וכמו תמיד במנפאואר – קורסים מגוונים ללימוד עיבוד תמלילים – חינם.

המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א'־ה' 08:00–14:00
טל: 284128, 03-298877

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה • באר־שבע • רחובות

למוסד פיננסי גדול
דרושים/ות

1. **מזכירה**
השולטת בשפות עברית ואנגלית.
הכישורים הדרושים:
* השכלה על תיכונית.
* ידע טוב בהדפסה ב־2 השפות.
* נסיון של שנתיים לפחות.
* העבודה במשמרות בוקר או אחה"צ.
2. **מזכירה**
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית מלאה.
* נסיון בהדפסה בעברית.
* נסיון של שנתיים לפחות.
3. **מועמדים להפעלת מחשב**
הכישורים הדרושים:
* לאחר שרות צבאי או שרות לאומי.
* בעלי תעודת בגרות מלאה.
* רצוי נסיון עבודה במערכות הפעלה M.V.S
* עד גיל 35.

המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 23032 מיקוד 61230, ת"א עבור "מס' 210".

ידיעות אחרונות
העתון של המדינה

מרכז תורני טכנולוגי נחלים
לשנת הלימודים תשמ"ח
דרושים
* **ר"מ – רב מוסד**
* **מדריך חברתי**
יועדף בוגר ישיבת הסדר בעל נסיון קודם בהדרכת נוער
* **עובד/ת סוציאלי/ת**
* **מורה לאלקטרוניקה**

מועמדים בעלי כישורים מתאימים ייפנו בציון הכשרתם ונסיונם ת.ד. 1364 ת"א

למשרד פרסום דרושה
גרפיקאי/ת
בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות.
לקביעת ראיון, נא לפנות לאתי, טלפונים: 03-236776; 03-246788
– סודיות מובטחת –

P.B.IND
תעשיות ביו טכנולוגיה צמחית בע"מ
דרוש

הנדסאי תהליכים

הגדרת התפקיד:
הפעלת מערכות חדשניות בפיתוח תהליכי ייצור. השתתפות בפיתוח מתקנים חדשים.
רקע:
נסיון קודם בתכנון מערכות בקרה בתעשיית התהליכים.
מקום העבודה:
אזור הגליל המערבי.

פניות בכתב יד למייק דובדבני P.B.IND דאר נע אשרת מיקוד 25201.

קיבוץ יגור
מחפש
טבח
להתקשר לטלפון 04-848114

לסניפנו בלוד
דרוש
פקיד רשוי
טל. 03-286133

"לתבל" שירותי יבוא ויצוא ותובלת בינלאומית
פקידה
עם ניסיון בהפעלת מחשב
03-335071 אלי

לעוז־גום בע"מ
יצור מוצרי גומי ופלסטיק
עובדים/ות
למחלקות יצור, הרכבה, וגזירה.
5 ימים בשבוע
03-5516106.

אלאוף
תעשיות אלקטרו־אופטיקה בע"מ

מהנדס איכות ואמינות

(משרה 5040)
ללווי פיתוח ותיכון הנדסי, ניבוי תיוצור בנושאי איכות המוצר ואמינותו, פיתוח והגדרת תהליכי בחינה ובקרה וחישובי אמינות' תחזוקתית למוצר.
כישורים דרושים: תאר ראשון, לפחות, באלקטרוניקה, מכונות או פיסיקה. נסיון בפיתוח או ייצור של 3 שנות בתחום מוצרים צבאיים ויכולת הנחיית צוות טכני

מנהל פרוייקט

(מישרה 5000)
לניהול פרוייקט פיתוח מכשיר לייזר צבאי.
רצוי פיזיקאי בעל תאר שני או שלישי עם נסיון בניהול פרויקטים.

פיזיקאי או מהנדס

(מישרה 1 5000)
בעל רקע ונסיון בתכנון אופטי למוצרים אופטי מכניים צבאיים.

כתב טכני/ עורך

(מישרה 5023)
לכתיבה, עריכה ותרגום חומר טכני/מדעי.
כישורים דרושים: ידיעת השפות - אנגלית ועברית על בוריין.
נסיון מוכח בתחום הנ"ל וידיעת שפות נוספות - יתרון.

מועמדים מתאימים המעונינים להשתלב בחברה מתבקשים לפנות, בכתב, בצרוף קורות חיים ל: אל אופ מחלקת משאבי אנוש ת.ד. 1165 רחובות, מיקוד 76110 (בציון מספר המשרה).
סודיות מובטחת

מכונאי רכב!

אם אתה מעוניין
להתקדם ולעבוד במוסך איזורי מתחדש של חברת רכב בינלאומית – תקבל תנאים טובים יותר התואמים את הידע, הנסיון והכישורים שלך.
תוך שמירה על סודיות מלאה – נא התקשר אל ריקי לקביעת ראיון אישי עם המנהל 03-221177 בשעות העבודה (מלבד יום ששי).

U-MAN

עבור אחת מלקוחותינו
תיאטרון גדול בגוש דן
דרושים

תאורן / חשמלאי

חשמלאי, רצוי חשמלאי מוסמך או תאורן בעל נסיון לתפקיד מאוד מעניין באוירת התרגשות והתלהבות של התיאטרון.
אתגר רב, הרבה סיפוק מהעבודה ואפשרויות קידום למתאים. משרה 882/1

עובד במה

רצוי בעל נסיון לתפקיד עם הרבה עניין ואפשרויות קידום.
אהבת אוירת התיאטרון, חריצות, יוזמה וכושר אילתור – הכרחיים.
תנאים טובים למתאים.
משרה 882/2

לפנות ליהודה בטל': 03-295694
סודיות תשמר בקפידה

שניר

סוכנות לביטוח בע"מ
סניפים: תל־אביב, חדרה, חיפה
דרושים

מועמדים

לקורס ערב בביטוח חיים

שייפתח בתל־אביב במחצית חודש יוני
יתקבלו מועמדים:
– בעלי השכלה תיכונית ומעלה
– מעל גיל 24
– בעלי רכב

מסלול קידום – אפשרות לניהול
לקביעת ראיון נא לפנות לאיריס לטלפונים
ת"א: 03-223830, 03-226201.

מנורה
חברה לביטוח בע"מ

לשחל – שירותי עזרה ראשונה
דרושים
א. **חובשים** ללווי טיולים ולבריכות שחיה
ב. **רופאים/ות** למחנות קיץ
ג. **מדריכי עזרה ראשונה**
ד. **סוכנים** להפצת מוצרי עזרה ראשונה

סניף מרכזי – 03-804426
סניף הדרום – 057-883016.

לחברה לפיתוח אזור קטיף
דרוש

סמנכ"ל

כישורים נדרשים:
נסיון בניהול ואירגון, ידע בכלכלה.
התפקיד יחייב מגורים בישוב דתי בגוש קטיף

לפנות בכתב יד לחברה לפתוח אזור קטיף נוה דקלים ד.נ. חוף עזה.

מדיאדיסק
חברה המתמחה בהדרכה בטכנולוגיה מתקדמת
דרושה

כתבנית אנגלית/עברית

• ידיעה טובה מאוד של שתי השפות
• הדפסה מהירה
• נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים (וורדמיל)

משרה חלקית (22 שעות לשבוע) שעות גמישות.
טל. 490092 – לעפרה.

לארגטון
מפעל ליצוא
דרושים:
1. **פחח תעשייתי** – בעל נסיון של 5 שנים
2. **חרט** – בעל נסיון של 5 שנים

נא לפנות לטלפון 08-439253 ובערב 03-992781 למיכה.

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העברייני צפויים לעונש על פי החוק.

לעבודה בטחונות בארץ ובחו"ל
דרושים
יוצאי יחידות קרביות

הנתונים הדרושים:
* גילאי 21-28
* שרות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הכרחי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.
* ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופית אחרת.
* כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

אנו מציעים:
* עבודה רבת אתגר בארץ ובחו"ל.
* תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.
* חוזה העסקה למספר שנים (אפשרי חוזה לשנה אחת).

העבודה מתאימה גם לסטודנטים המתכוונים ללמוד בארץ או בחו"ל בשנת הלימודים הבאה

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור שחר בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. וטלפון.
— פונים מתאימים ייענו —

מועצה אזורית אשכול
ד.נ. חנגב. טל: 057-82711
מודיעה על משרה פנויה.
לעובד נוער וקהילה.
לעבודה במדור נוער במושבים.
כישורים:
מדריך נוער מוסמך + נסיון בעבודה.
קיימת אפשרות למגורים במקום.
את הבקשות יש להגיש למחלקת החינוך במועצה עד יום 5.6.87 בררור פרטים יש לפנות למנהל מחלקת החינוך במועצה או לרכז הנוער.
בטלפון: 057-82801

בן זאב את אליהו סוכנות מכס בע"מ
דרושים
1. פקיד/ת רישוי
לנתב"ג רצוי רשיון נהיגה
2. מזכירה — פקידת רישוי תנאים טובים וסודיות
טלפון: 03-378852

לתעשיה הצבאית באיזור המרכז
למפעל בתחום המתכת הכבדה
דרושים

* משרה 1/39 **רתכים**
בוגרי בית ספר מקצועי ו/או קורסים מוכרים. בעלי ידע בקריאת שרטוט טכני ונסיון של 3 שנים לפחות. עדיפות לרתכי שריון.

* משרה 2/39 **חרטים וכרסמים**
קונבנציונאליים, בוגרי בית ספר מקצועי ו/או קורסים מוכרים בעלי ידע בקריאת שרטוט טכני ונסיון של 3-5 שנים לפחות.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ליחידת התעסוקה של התעשיה הצבאית, רח' הארבעה 16, תל־אביב, ביום ראשון, 31.5.87 בשעה 8.00
ניתן לפנות בכתב לת.ד. 1044 רמת־השרון, מיקוד 47100 בציון מס' משרה מבוקשת ומספר תעודת זהות.

התעשיה הצבאית

למושב קדש־ברנע
ליד מסוף ניצנה (בנגב)
דרושות **מטפלות**
057-73981 057-73819

לגוש יאיר
מנהל חשבונות
סוג 2. עם נסיון
טל' 03-203595, 204618

מוסד ציבורי באיזור חיפה
מחפש עורך דין למחלקה המשפטית
הכישורים: ידע וניסיון בתחום חוזים והכרות למתאימים. נא לפנות בצירוף קורות חיים (והמלצות לת.ד. 7008 חיפה 31070.

נתור
לחברת נתור דרושים:
1) פקידה למחלקת כרטוס
בוגרת קורס כרמל.
נא לפנות ליפית בין השעות 13.00-15.00 בלבד בטלפון 03-242388
2) מנהל חשבונות מנוסה —
ידיעת האנגלית על בוריה יתרון.
נא לפנות לרני בין השעות 13.00-15.00 בלבד בטלפון 03-242388.
3) שליח —
ליום עבודה מלא 08.30-18.00.
נא לפנות לחנה בין השעות 13.00-15.00 בלבד בטלפון 03-242388.

קבוץ הגושרים
מחפש
אחות מוסמכת
נא לפנות לתמרים ביום ראשון לאחר השעה 18:00
טלפון 06-945549

ORBIT
ADVANCED
TECHNOLOGIES LTD
דרוש
מרכיב מכני
למערכות אלקטרו־מכניות
יוצא חיל טכני עם נסיון.
לפנות בכתב לת.ד. 218 נתניה 42102

למושב חצבה בערבה
דרושים/ות
* פקידה לגיזבר.
* קלדנית למחשב.
* אחראית למשרד מתנדבים.
מגורים במקום.
למתאימים תנאים טובים.
לפנות בטל: 81412, 81513, 057-81511

רשות הגנים הלאומיים
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 2
עם ידע בהדפסה
נא לפנות בכתב (בציון מס' טלפון) עם פירוט קורות חיים ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 7028 הקריה, תל־אביב 61070 עד תאריך 12.6.87.

לחברת "הזרע"
דרוש
מנהל חוה
דרישות וכישורים:
- ידע ונסיון בגידולי שדה ירקות.
- כושר ניהול ארגוני ומינהלי.
- השכלה אקדמאית מתאימה.
- מגורי בדרום — נגב.
- מעל גיל 30.
נא לפנות בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון לחברת הזרע, ת.ד. 701 קרית מלאכי, מיקוד 70900 עבור מר אייל.
רק הפניות המתאימות תענינה — סודיות מובטחת.

עלית הנוער
הדסה־נעורים
בית־ספר תיכון מקצועי ומיכללה טכנולוגית
דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ח:
* מורה למתמטיקה
* מורה לפיזיקה
* מורה לאנגלית (חצי משרה)
* מורה למכונאות רכב
* מהנדס אלקטרוניקה - להוראה והדרכה
* מורה לחשבונאות — פקידות
* מחסנאי (במחסן פרודוקטים)
נא לפנות "פי הכתובת: מחלקת כח אדם "הדסה־נעורים" דאר נעורים 40298, טלפון: 053-96831

למפעל לייצור סיגריות בדרום אפריקה
דרושים
מכונאי אחזקה (טכנאים)
עם נסיון באחזקה ותפעול מכונות אריזה וייצור סיגריות
רק בעלי מקצוע מעולים מתבקשים לפנות עם קורות חיים והמלצות באנגלית או עברית אלו:
JOHANNESBURG SOUTH AFRICA

לנציגות הישראלית של חברת תרופות בינלאומית, המבוססת על מחקר
דרוש
נציג רפואי
לתיגבור אנשי הצוות הפועלים בשמה
לעבודה זו, שהינה בעלת דרישות גבוהות במיוחד, אנו מחפשים אדם בעל כישורים ואישיות דינמית, בעל תואר בביולוגיה, כימיה או בדיון רפואי.
לתתקשר בשעות העבודה: 03-331425

מהנדס בנין
מעוניין
בהצעות רציניות

הנדון: עבודה באה"ב
חושב/ת לעבוד בארה"ב?!
רכוש רכשי את המדריך לעבודה בארה"ב בעברית.
שלח: 19 ש"ח לת.ד. 23015 ירושלים, מיקוד 97715 לפקודת "אינפורמטיב".

למפעל בטחוני באיזור ת"א העוסק בפיתוח במסגרת רבת אתגר דרושים
1. חשמלאי רכב
בעל תעודות הסמכה בחשמלאות רכב.
יועדפו בעלי נסיון בחשמל כללי, גנרטורים ואלקטרוניקה בסיסית.
2. מסגר מכני מעולה
בעל ידע מקיף במסגרות, ריתוך, בניית ציוד חקלאי ותעשייתי ואחזקה.
ידע נוסף בתחום ההידראוליקה ועבוד שבבי — יתרון
3. חרטים/כרסמים מעולים
בעלי ותק של 5 שנים לפחות. יועדפו בעלי רקע בהפעלת מכונות.
מועמדים מתאימים יפנו בצרוף קורות חיים תעודות, המלצות ופרטים על מקומות עבודה קודמים לת.ד. 14299 ת"א עבור מנהל כח אדם רק פונים מתאימים ייענו

דרושים
למפעלנו: עבוד שבבי
דרוש:
טכנאי/הנדסאי מכונות
לתפקיד אחראי אחזקה
כישורים ודרישות התפקיד:
1. נסיון 3 שנים כעובד אחזקה מכנית בתעשייה, רצוי במפעל לע. שבבי
2. ידיעת עברית ואנגלית.
3. מגורים באזור השרון.
מועמדים מתאימים יפנו למחי כ"א "חי" חפלדיה אזור התעשיה נתניה טל. 053-336392, או לשרות התעסוקה בנתניה.

דרושים
1. **טכנאי שרות למכונות CNC**
מכונאי
עם ידע בחשמל
ידיעת השפה האנגלית חובה.
מגורים באזור הצפון חובה.
2. **מדריך לתכנות והפעלת מכונות CNC**
ידע בעבוד שבבי - חריטה וכרסום
נסיון מעשי בעבודה במפעל לעבוד שבבי
נסיון בהדרכה יתרון.
ידיעת השפה האנגלית חובה
מגורים באזור המרכז.
לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 2085 תל־אביב 61020, לדורון בציון מספר המשרה.

דרושה אחות מוסמכת
לקיבוץ כפר־הנשיא
ליד ראש־פינה
לטלפן במשך היום 06-932970
ובמשך הערב 06-932547
מגורים במקום

בחולון
מזכירה
– בעלת נסיון
– שליטה מלאה בעברית כולל הדפסה
– ידע בגרמנית ואנגלית.
נא לפנות בכתב לת.ד. 10518 ר"ג 52150 עבור מס' 275

למוסד ציבורי
דרוש/ה
מדריך/מדריכת נוער
מנוסה ואחראי/ת
למשרה חלקית אחה"צ בר"ג
לפנות בצירוף תולדות חיים
לת.ד. 33159 ת"א 64237
עבור מחלקה לנוער

למכון המזון
דרוש
מתקין מיקצועי
למוגני חלון ומפוצלים
עצמאי עם רכב וכלים
דרוש
מוביל מיקצועי למזגנים
עם רכב עצמאי
לפנות לנהלת יצחק
60 ת"א

למשרד שמאי ביטוח בתל־אביב
דרוש
שמאי אלמנטרי
רצוי בעל נסיון
טלפון 03-292055

לחברת מחשבים צעירה
דרוש.ה
איש/ת מכירות
לטיפול וניהול מכירות תוכנה ללקוחות החברה
מועמד/ת מתאים/ה בעל/ת רכב ונסיון במכירות עד גיל 35
להתקשר לטלפון 03-5564807 מיום א'

דרוש/ה
גרפיקאי/ת
* למשרה מלאה בחברת פרסום והוצאה לאור.
* נסיון מוכח
דני 02-234131

בצנע
CTS
לאזור המרכז וצפון הארץ
דרוש
מהנדס/ איש מכירות
* מכירות, שיווק וציוד מיקרו פילם
* ציוד אורקולי.
העבודה כרוכה בלימוד נושאים שונים ומגוונים.
הכישורים הדרושים:
* יכולת מכירה
* יוזמה רבה
* לבעלי השכלה הנדסה תעשיה וניהול־יתרון
* שליטה טובה בשפה האנגלית
המועמדים המתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד עם פירוט קורות חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 10 ת"א 61000
— סודיות מובטחת —
כ.צ.ע בע"מ ביקוקים וציוד טכני

יורם רוזנשטוק ושות'
מהנדסים יועצים בע"מ
למפעל חדש בהקמה בקבוץ באיזור הצפון
דרוש
ראש צוות עבוד שבבי
כשורים נדרשים:
– ידע ונסיון רב בחריטה וחשוח מדויקת, בהפעלת מחרטות CNC, מכונות קונבנציונליות ומדידה.
– כושר ניהולי ברמת ראש צוות.
המועמד שייבחר יישלח להשתלמות קצרה בארה"ב.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 17179 תל־אביב 6117
בדואר אכספרס

מנעולי ירדני
למפעלנו הגדול בארץ לייצור מנעולים ופרזול לבנין
דרושים
עובדים למפעל בבני־ברק ובעתיד בברקן (ליד אריאל)
1. מנהל מחלקת עבוד שבבי
בעל נסיון רב בכיוון אוטומטים, והכרת מכונות CNC
2. כוון אוטומטים
בעל נסיון בכיוון אוטומטים ומכונות עבוד שבבי.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
(5 ימי עבודה בשבוע)
נא לפנות לגדעון בן־דוד או ליהושע גביש
טל: 03-776051
– סודיות מובטחת –

לחברה לייבוא מוצרים לתעשיה
דרוש
מנהל מכירות רציני
* מהנדס מכונות
* תושב אזור המרכז
* נסיון במכירות ענף תעשיה
* ידע באנגלית
* ידע בתחזוקת מפעלים ומשאבות
— נכונות לעבודה מאומצת —
03-290921 03-204033

למושב ניר־בנים
דרוש
איש שיווק לפירות הקיץ
(העבודה עד סוף ספטמבר)
רצוי ניסיון בעבודה
טלפון: 055-82330

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

אסטרונאוטיקס
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה בכיר
כישורים:
* נסיון בתיכנון מערכות אנלוגיות.
* נסיון קודם במערכות תצוגה – יתרון.
* נסיון באלקטרוניקה צבאית – יתרון.
* ידיעת אנגלית חובה.
תנאים נאותים למועמד המתאים
5 ימי עבודה בשבוע
סודיות מובטחת.
לפנות לאסטרונאוטיקס, אגף הארגון, רח' הירקון 23 בני־ברק, ת.ד. 881 מיקוד 51261, או בטלפון 03-784212

למושב עידן בערבה דרושים
1. מרכז משק
2. גיזבר
נא לפנות בצירוף קורות חיים למושב עידן ד.נ. ערבה 86840 טלפון 057-81125

דרושים
* אנשי מכירות נמרצים
לאחר שרות צבאי, בעלי רכב פרטי/מסחרי.
נסיון במכירות.
ידע במחשבים – יתרון.
* מנהל מכירות שטח
נסיון בניהול צוות עובדים.
בעלי יכולת לניהול מו"מ
בעל רכב/פרטי מסחרי.
הכרת תחום המחשבים
נא לפנות בצירוף קורות חיים, בכתב יד לת.ד. 37569, ת"א 61375.

למכון לבריאות העובד ושקומו
דרוש
סטטיסטיקאי
לעבודה בתחום ניתוח נתונים רפואיים/אפידמיולוגיים
נחוץ תואר ראשון בסטטיסטיקה
רצוי נסיון בתכנות
טלפון 03-446103

לחברה גדולה באוטמיקה
מזכירה
ידיעת הטשות בשפה אנגלית
שעות העבודה 8.00 – 17.00
פקידה ראשית
– ידע בהנה"ח
– נסיון על מחשב – יתרון
– שעות העבודה 16.00 – 7.30
טל' 03-7512777 (לבקש את אסנת)

דרוש
מנהל
הכישורים הדרושים:
1. נסיון בניהול ועבודה בתחום הדפוס
2. תכנון ופיקוח ייצור (חכני)
3. בקרה.
4. הפעלת מחשבים.
מעל גיל 40
נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 501 גבעתיים 53104
— סודיות מובטחת —

חב' מרכז עלית לספורט אוניברסיטת תל־אביב
* איש אחזקה
לעבודה במשרה מלאה לפי חוזה העסקה מיוחד
הכישורים הדרושים:
* עובדות ניקיון

קרנום תעשיות חומרים מרוכבים
כרמיאל בע"מ
דרושים/ות
1. מהנדס מכונות – אוירונאוטיקה
כישורים:
* יכולת תכנון יישום וייצור של פרוייקטים. רצוי נסיון בחומרים מרוכבים.
* שליטה מלאה בשפה האנגלית.
2. עובדות ייצור
הכשרה תנתן במפעל
5 ימי עבודה בשבוע במפעל מקיים הסעות מאורגנות למפעל לתושבי חיפה, הקריות, עכו ונהריה.
המעוניינים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 114 כרמיאל לידי ריכי נויבך

דרושים/ות
1. **מנהל מרכז השכפול** –
יחידת ההספקה / אגף הכספים
השכלה תיכונית / מקצועית במגמת דפוס או השכלה אקדמית ונסיון מעשי בתחום הדפוס.
2. **טכנאי תקשורת** –
מרכז החישובים
3. **טכנאי למעבדת הוראה** –
ביה"ס לפיסיקה ואסטרונומיה

דרושה
מזכירה בכירה
כעוזרת למנהל
השווק
שליטה בשפות זרות הדפסה וטלקס.
טל: 03-478225

לרשות שמורות הטבע
דרוש/ה
מדריך/ה קופאי/ת בשמורת עין גדי
המעוניינים יפנו לרשות שמורות הטבע לפולי שאלתיאל עד 5.6.87 (רח' ירמיהו 78 ירושלים).

דרוש
איש שרות בכיר
לתיקון גלגלות ועגורים
חשמלאי עם ידע במכניקה.
תעודת הסמכה (חשמל), יתקון.
ידע באנגלית חובה.
מגורים באזור המרכז
לפנות בצרוף קורות חיים בכתב יד, ת.ד. 2086 תל־אביב 61020 לדורון בציון מספר משרה.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

هكذا من الاصل

מאות אנשים התקשרו אתמול, אחרי תוכנית הטלוויזיה „בין הכסאות", אל הקו הפתוח של קופת חולים הכללית בנושא הדייטה. צוות הדייטנים הקליניים השיב לפניות. הפונים גם בקשו את החוברת על הדייטה של קופת חולים שיצאה לאור במיוחד לתוכנית זו. כאן נראים דובר הקופה דוד תגר (בטלפון) עם הדייטנים חניתא אנגל, הוגו לזובסקי ותמיר סמוביץ משיבים למטלפנים הרבים (צילום: שאול רחמים־יפפ"א)

הבנקים מפחיתים את ריבית הזכות על פקדונות שקליים

מאת מאיר תרמוד

הבנקים עומדים להפחית את ריבית הזכות על פקדונות בשקלים, פק"מים ותפ"סים בשיעור ממוצע של 2־1 אחוזים נומינלית לשנה, לרמה של 17־14 אחוזים במקום רמה של 18־16 לשנה עד כה.

ירידת ריבית הזכות באה בעקבות הורדת ריבית החובה החל מה־1 ליוני, עליה הודיעו עד כה בנק הפועלים, בנק לאומי והבנק הבינלאומי.

יש לצפות לירידה נוספת בשיעורי ריבית הזכות כאשר בנק ישראל יודיע בשבוע הבא על הורדת הריבית הבסיסית ל־1.5 אחוזים ושינויים אפשריים בשיעורי הנזילות הבנקאיים.

ההודעה הצפויה של בנק ישראל על הורדת הריבית לשיעור של 1.5 אחוזים לחודש, מחזירה את רמת הריבית הבסיסית לזו שהיתה עד לפני כחצי שנה, בטרם העלה הבנק המרכזי את שער הריבית.

בבינלאומי

הבינלאומי יפחית החל מ־1 ביוני, יום שני הקרוב, את ריבית החובה בשיעור של 3 אחוזים לשנה.

הריבית הבסיסית ללקוחות עסקיים תהיה 18 אחוז לשנה (1.5%) במקום 21 אחוז לשנה עד כה. תוספת החריגה ללקוחות אלה לא משתנה ותמשיך להיות בשיעור של 15 אחוז (1.25% לחודש).

הריבית ללקוחות פרטיים בחשבונות עו"ש משופר תהיה 30 אחוז לשנה (2.5 לחודש) במקום 33% עד כה. תוספת החריגה בחשבונות אלה אינה משתנה – 9 אחוזים לשנה, הגבוהה ביותר בין הבנקים. על חריגה מעבר ל־1500 שקל ישלמו לקוחות פרטיים בסה"כ 3.25 אחוזים לחודש.

היבוא יגדל השנה ב־8.5 אחוז בעיקר מריבוי נכסי צריכה

מאת דני גור, סופר הכלכלי של „דבר"

האוצר צופה גידול מתון בסך היבוא לשנת 1987 שיסתכם במיליארד חמישים מיליון דולר. סך היבוא האזרחי יגדל ב־1.3 אחוזים ריאלית (900 מיליון דולר). מהמגמות שאפיינו את ארבעת החודשים הראשונים השנה נראה כי היבוא יגדל בשעור גבוה יותר אשר יהיה למרות זאת נמוך משעור הגידול אשתקד.

איגוד לשכות המסחר שניתח את מאפייני היבוא לשנה הנוכחית קבע כי הגידול ביבוא יהיה בעיקר ביבוא נכסי צריכה – שנת 1986 אופיינה בגידול יבוא מוצרי צריכה לאחר מגמה הפוכה בשנים 85־1984 (גידול של 64 אחוז ב־1986 וירידה של 6 אחוזים ו־31.1 אחוז בשנים 84 ו־85 בהתאמה). המשך המגמות המאפיינות את הרבעון הראשון השנה יביאו לגידול ביבוא נכסי צריכה בשעור של 13 אחוז ב־87.

בסעיף יבוא תשומות לייצור ונכסי השקעה [illegible] צפויה התמתנות בגידול היבוא לאחר צבירת מלאי חומרי גלם שאיפיינה את 1986. (יבוא תשומות ונכסי השקעה גדל ב־23 אחוז ב־1986 לעומת 1985). להערכת האיגוד יגדל יבוא זה ב־8 אחוזים השנה.

האיגוד אומר כי מיתון הגידול ביבוא ימשיך להיות מושפע מעליית מדד מחירי היבוא שעלה אשתקד ב־9 אחוזים וצפוי להמשיך ולעלות גם השנה ב־6 אחוזים. לפיכך, סך היבוא יעלה ב־8.5 אחוזים במהלך שנת 1987.

נבון מנסה ממיטת חוליו למנוע שיבושים בשידורים

מאת יורם לוי, סופר „דבר" בירושלים

סגן ראש הממשלה ושר החינוך יצחק נבון ביקש משר האוצר משה נסים לחוות דעתו לגבי תביעת עובדי רשות השידור בדירוג המשולב ובדירוג הטכנאים לקבל את תוספת השכר ששולמה לעובדי עיתונות הפקה.

הנושא הועלה בפגישה בין שני השרים שהתקיימה בבית החולים הדסה שם מאושפז נבון בשל התקף כיס מרה. זאת, לאור איום השביתה של עובדי הדירוג המשולב.

יועץ שר החינוך לענייני רשות השידור, ישראל כהן, מסר כי מדובר בתוספת של שישה אחוזים ששולמה החל ב־1.4.87 לעובדים העיתונאים ברשות, על פי פסק דין של בית הדין האיזורי לעבודה. בית הדין קבע כי התוספת צריכה להיות משולמת גם לעובדי הדירוג המשולב, אך בעוד הנהלת רשות השידור והוועד המנהל תובעים לשלמה מאפריל 1985, מסכים האוצר לשלמה רק מאפריל 1987.

לדעת רשות השידור ההפליה בין העובדים אינה מוצדקת, תעורר תסיסה, תפגע ביחסי העבודה ברשות ותגרום שיבושים בשידורים.

במקביל החליט הוועד המנהל לשלם תוספת של שישה אחוזים לטכנאים ולהנדסאים משום ששכרם נשחק בשלוש השנים האחרונות ב־15 אחוז לעומת שכרם של עובדי הדירוג.

נבון אמר לנסים כי יש לקבל הכרעות בנושא ללא דיחוי אחרת צפויים שיבושים בשידורים כבר בשבוע הבא. יצויין כי רשות השידור מסכימה שהתוספת תשולם מתקציבה השוטף ללא צורך בתקציב נוסף.

שומרון נתבקש להרחיב שירות הבדווים בצה"ל

מאת אמיר רוזנבליט, סופר „דבר"

השייח הבדווי עודה אבו מועמר, שרבים מבני שבטו משרתים בצה"ל, מבקש מהרמטכ"ל, רב אלוף דן שומרון, להרחיב את מסגרת השירות של הבדווים בצה"ל מעבר ליחידת הגששים ולכלול צעירים בדווים בכל היחידות הסדירות.

בקבלת הפנים שערך אתמול בעיירה הבדווית שגב־שלום לרמטכ"ל ולאלוף פיקוד הדרום, יצחק מרדכי, לרגל עיד אל פיטר, ביקש השייח עודה מרב אלוף שומרון לפעול להקמת לשכת גיוס מיוחדת שתטפל במתנדבים בדווים אשר יהיו מוכנים להשתלב ביחידות שונות בצה"ל. „השירות בצה"ל הוא חובתו של כל אזרח במדינה", אמר השייח לרמטכ"ל „עלינו הבדווים מוטלת החובה להתחלק עם היהודים במדינה ברגעי השמחה וגם בעצב".

הרמטכ"ל לא השיב ישירות לבקשתו של השייח, ששבטו תורם את מרבית החיילים הבדווים לצה"ל, אלא אמר: „הקשר שלנו עם אנשי הצבא הבדווים הוא המרכיב העיקרי באחווה בין שני העמים ומשמעותו שקודם כל אנו יחד, בטוב וברע. אני גם מאמין שהקשר האמיתי הזה מהווה דוגמה קטנה להבנה ולשיתוף הפעולה שאפשר להשיג באזור בקנה מידה גדול יותר. כאלוף פיקוד הדרום לשעבר, שליווה את הקשרים עם הבדווים באזור, אני שמח להיווכח שהם נמשכים גם היום".

רוזוליו: החלטה אומללה

"החלטת הממשלה להעלאת מחיר הדלק לתעשיה היא אומללה ומכבידה. אין להבין מדיניות זו שפרושה המעשי הוא ייקור התשומות לתעשיה, במיוחד לאור הצהרות הממשלה שחיזוק המערכת היצרנית הוא תנאי הכרחי להבראת המשק" אמר אתמול מזכ"ל חברת העובדים, דני רוזוליו.

רוזוליו כפר בקשר בין ייקור הדלק לתעשיה בארץ ובין עלית מחירי הדלקים בעולם. "כל עוד רמת המיסוי הארץ על דלק היא בשעורים כפי שהם כיום, אין לקבל טענה זו", אמר. יש לציין כי ישראל חתומה על הסכמים המגבילים אותה בסבסוד ליצוא עם מדינות שהן יעדי־יצוא של המשק הישראלי. מדינות אחרות מצאו דרכים חילופיות להתגבר על מגבלה זו ולסייע לתעשייתן, אך ישראל מפגרת בשטח זה. והעלאת מחיר הדלק לתעשיה מהווה מכשלה ומכה נוספת, טען.

רוזוליו סיכם כי מהלך זה יגרום, ללא ספק, לאחת משתי תופעות שליליות: עליה במחירי מוצרי התעשיה בתקופה של השתוללות בצריכה, או הפסדים. זאת, אם ייעשה ניסיון לבלום עליית מחירים באמצעות צעדים מנהליים. כרגיל המשק הלאומי הוא הניזוק, ציין.

אמפא זכתה במכרז אך אינה מסוגלת לספק במועד

מאת סופרו הכלכלי של „דבר"

משרדי הממשלה הנזקקים למזגן ייאלצו להתאפק ולסבול בשרב לפחות עוד כמה שבועות. לאחר שחברת "אמפא", אשר זכתה במכרז של האוצר בעניין זה אינה מסוגלת לספק את המזגנים הנדרשים במועד.

משרדי הממשלה ורשויות ממשלתיות קיבלו לא מכבר הוראה בכתב מן החשב הכללי להזמין את כל המזגנים הדרושים להם כי המוצרים יסופקו רק בשבועות הבאים: בדיקה בחברה העלתה כי "אמקור", החברה־האם, העדיפה למכור את המזגנים למקומות אחרים בהם עליה להתחרות, ככל הנראה, ליצוא, ולכן משרדי הממשלה יאלצו לחכות, כך נמסר מן החברה, עד אמצע יוני לכל המוקדם.

בחברה לא ידעו להשיב מדוע אם כן ניגשה "אמפא" למכרז כאשר ידעה כי רק בעיצומו של הקיץ תוכל להתחיל לספק את המזגנים הדרושים.

גוגה רג'ואן מתה מהתקף לב בעת צפייה בטלוויזיה

מאת סופר „דבר" בירושלים

גוגה רג'ואן (56), אשת חברה מירושלים, מתה שלשום בערב מהתקף־לב בעת שצפתה בטלוויזיה. בעלה, הקבלן מוריס רג'ואן, מצא אותה בבוקר ללא רוח חיים.

גוגה נולדה בירושלים וניהלה במשך שנים משרד נסיעות מצליח ברחוב שלומציון ואת שאר זמנה הקדישה לסיוע לזולת בהתנדבות. בין היתר היתה יו"ר האגודה למלחמה בסרטן ופעלה בארגונים רבים כמו "אנוש", "מיח"א", אלי"ן, ואלי"ס. נהגה לסייע גם לכל מי שפנה אליה ונזקק לעזרה.

לפני כשנה הסתבך בעלה, חבר מועצת עיריית ירושלים מטעם הליכוד, בחשד לעבירות מרמה בקשר לבנק צפון אמריקה. היה עצור ושוחרר בערבות אך עד היום לא הוגש נגדו כתב אישום. הניחה גם בן, בת וארבעה נכדים. הלווייתה תצא היום ב־12 מבית ההלוויות ברחוב שמגר להר המנוחות.

נשיא הונדוראס, חוזה אסקונה הויו, מניח זר פרחים על קברו של הרצל (צילום: אפי שריר־יפפ"א)

מתוך 950 יהודים שיצאו מברה"מ בחודש מאי עלו ארצה רק כ־200

אומצה תוכנית לקליטה אישית של עולים בקיבוצים

(ע.) – בחודש מאי יצאו מברה"מ 950 איש, אך רק כ־200 עלו לישראל. על כך מסר אתמול חיים ציפלר מזכ"ל המועצה הציבורית למען יהודי ברה"מ. לדבריו, זהו מספר שיא בשנים האחרונות.

התוכנית המפורטת לקליטת עולים מברה"מ בתנועה הקיבוצית שהוגשה ע"י היינץ בורנשטיין ממזכירות הקיבוץ הארצי, בסמינר של פעילי עליה וקליטה שהתכנסו אתמול באפעל, אומצה עקרונית ע"י נציגי התק"ם והקיבוץ הדתי, יוזמי הסמינר באפעל.

התוכנית מתבססת על הנחת יסוד, כי יש להתחשב במוצאם והמנטאליות המיוחדת של העולים המגיעים, בשלב זה, מתוך השקפה ציונית וקשר אמוציונלי לישראל.

התוכנית דוגלת בקליטה אישית של משפחות בודדות בקיבוצים, המסוגלים להתמודד עם משימה זו. מדובר על מסלול של נסיון קליטה במשך שנתיים, כאשר כל הזכויות והאופציות המוענקות לעולים ע"י הסוכנות ומשרד הקליטה כגון מענקים, משכנתאות, שיכון ועוד נשמרות ומובטחות להם עד תום תקופת שהותם משך השנתיים בקיבוץ.

גם לקיבוצים מובטחים התשלומים המוענקים לעולים, בדומה למרכזי הקליטה וכל סידור מקביל אחר, כמו שכר דירה, חינוך, אולפן, הכשרה מקצועית וכו'.

התוכנית מתבססת על עריכת סקר במפעלי התעשייה הקיבוצית, על מנת לברר אפשרויות ותנאים לקליטת עולים בעלי מקצוע בתעשייה ובמפעלים הכלכליים.

נציגי התק"ם בקיבוץ הדתי הסכימו עקרונית על תוכנית זו וסוכם להקים ועדה בין תנועתית של התק"ם, הקיבוץ הארצי והקיבוץ הדתי, על מנת לעבד את הפרטים לקראת הערכות משותפת.

נציגי משרד הקליטה ברכו על היוזמה וציינו שרצוי לנצל את הפוטנציאל החברתי, החינוכי והכלכלי על מנת להבטיח שאותו מספר של עולים יתנסו בקליטה זו, בהבטיחם את מלוא העזרה של משרדי הממשלה.

תנ"צ יורם גונן טוען: לא אמר לבלאס שימליץ לסגור התיק

מאת נתן רועי, סופר „דבר"

תת ניצב יורם גונן, מפקד היחידה הארצית לחקירות הונאה, העיד אתמול במשפטו של איש העסקים דוד בלאס מטעם ההגנה והכחיש כי אמר שימליץ לסגור את התיק הפלילי בעת שבלאס ביקר בלשכתו ביפו.

גונן סיפר כי שנה לאחר שהוחלה החקירה נגד בלאס בחשד למעשה מרמה נגד התק"ם, הוא העביר את החומר למשרדי היועץ המשפטי לממשלה ודורית ביניש, המשנה ליועץ המשפטי, הורתה אז [illegible] את החקירה נגד בלאס כדי להגיע לאמת מאחר שעד אז לא היה ברור מי ביצע את מעשה המרמה, התק"ם או בלאס.

לטענתו אמר בלאס כי הוא אינו מתכוון להגיש תלונה פלילית נגד התק"ם מפני שקיים ביניהם הסדר אזרחי. באותו זמן, סיפר גונן, בעת שקיבל תשובה מביניש, ביקר אצלו עו"ד יגאל ארנון, שייצג את קרן השומר הצעיר בתק"ם, ואז אמר לארנון ש„א.ש.ת. כספים" תעביר בזמן הקרוב 20 מיליון דולר לבלאס ואז פרץ ארנון בצחוק.

כשהגיע התיק מביניש עם הוראה לחקור את החשד למעשה מרמה, החליט – המשיך גונן בעדותו – לשנות את צוות החקירה ולהעביר אותה מרב פקד משה פרידמן לסנ"צ פנינה בן יוסף ואחר כך לרב פקד בועז גוטמן.

התובעת, פנינה דבורין, שאלה את גונן: למה החלפת את צוות החקירה?

גונן: הסיבה הרשמית היתה שפרידמן עבד שנה ולא העלה מאומה והיו גם כמה סיבות לא רשמיות. כמו צורת החקירה שלו וכן תלונות שקיבל מקיבוצניקים על היחס. האחר שגילה פרידמן לגבי עבבל, החשוד בקבלת טובת הנאה מבלאס, וכן זכרון דברים על פיו נפגש פרידמן עם צבי וולף, שהיה מיועצי בלאס, דבר שהיה תמוה בעיני.

★ ילדה בת חמש משפרעם נדרסה אתמול למוות לאחר שהתפרצה לכביש. מכונית פרטית שנסעה מנצרת לחיפה פגעה בה סמוך לישוב עדי.

★ מועצת מרד בגליל החליטה להשבית מחר את הלימודים ואת השירותים בכפר כאות הזדהות עם מאבקם של תושבי הכפר הדרוזי יכת ג'את.

★ צעיר לבוש מדי צה"ל התנפל אתמול על מנהל סניף בנק הדואר בקרית חיים, שהיה בדרכו להפקיד את הפדיון היומי, חטף ממנו תיק שהכיל 10 אלפים ש"ח ונמלט.

★ סנטוריום לחולי אסטמה על שטח של 100 דונם ובהשקעה של 51 מיליון דולר ויבנה במצפה רמון על ידי יזמים פרטיים מאירופה וקבוצה מישראל. הנושא סוכם לפני חודש בין המועצה המקומית לנציגי היזמים. בימים הקרובים אמורים להגיע פרופ' ריבקה ברקאי וד"ר מנחם פרנק ממרכז שיבא בתל השומר שהתבקשו על ידי היזמים לקבוע לאילו סוגי חולי קצרת יתאים המקום.

ביטוח חו"ל בטלפון

מאת מאיר תרמוד

חברת הביטוח מגדל תאפשר לבעלי כרטיסי אשראי "ויזה" לרכוש באמצעות הטלפון פוליסת ביטוח תיירות לנוסעים לחו"ל – פוליסע. הביטוח כולל ביטוח אישפוז, הוצאות רפואיות, תאונות, מטען וצד ג'. מחיר הביטוח הוא 1.5 דולר ליום. הוא כולל ביטוח שרותי חירום של "יורוקרוס", המעניק סיוע ועזרה לתיירים בחו"ל.

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי היקר הבלתי נשכח

בנימין קאול ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי המצבה ביום ראשון ג' בסיון תשמ"ז 31.5.87 בשעה 16.00 בבית העלמין בקרית שאול נפגשים ליד השער

אשתו מאשה

לחברנו
מרקוס שאול
אתך באבלך במות

אביך ז"ל

בנק הפועלים בע"מ
סניף כפר־יונה
ההנהלה והעובדים

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

ישראל פינצ'וק ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון ג' סיון תשמ"ז (31.5.87) בשעה 16.00 בבית העלמין חולון.
מתאספים ע"י השער הישן

משפחת רוזן
משפחת צוק

במלאת שלושים לפטירת יקירתנו

דבורה קליידרמן ז"ל

נתייחד עם זכרה באזכרה ובגילוי מצבה ביום שני, ד' סיון תשמ"ז 1.6.87 בבית הקברות בצהר שלום.
התבורה תצא מהבית ברחוב יבנאלי 9 קרית חיים בשעה 16.30.

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

נתן אשל (ווגשול) ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה בקיבוץ אפק ביום ראשון 31.5.87 ג' סיון תשמ"ז.
היציאה מחדר האוכל בשעה 15.00

המשפחה
ובית אפק

מלאו 20 שנה לנפול בנו־חברנו

זלמן יצחקי ז"ל

במלחמת ששת הימים

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון ג' סיון תשמ"ז (31.5.87) בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין ביגור

המשפחה
ובית יגור

הקמת מצבה
במלאות שלושים לפטירת יקירתנו

מרת

פנינה סיון ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה וגילוי המצבה בהר המנוחות גבעת שאול ירושלים ביום ג' ה' בסיון תשמ"ז (2.6.87) בשעה 11.00 לפנה"צ

המשפחה

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל
המועצה הארצית של קופת־חולים

קופת חולים

ישיבת המועצה הארצית של קופת חולים

תתקיים ביום ראשון ג' סיון תשמ"ז – 31.5.87 בשעה 16.30, באולם הישיבות, בבית ההנהלה המרכזית של קופת־חולים, רחוב ארלוזורוב 101, תל־אביב.

סדר היום:
1. תקציב הפיתוח בקופת־חולים לשנת 1987/88
2. שונות.

א. מויאל
יו"ר המועצה הארצית

לרפי צייזל

משתתפים באבלך במות אביך

ירוחם צייזל ז"ל

ראש עיריית חיפה לשעבר

בית שיכון עובדים

על מות השחקן המזהיר

רפאל קלצקין ז"ל

חבר „הבימה" – חתן פרס ישראל

אבלים

חברי האיגוד הארצי של השחקנים והבמאים בהסתדרות הכללית

להדסה ולכל המשפחה
תנחומים מקרב לב

ב"ה
זמני הדלקת הנרות
פרשת השבוע
ב' בסיון תשמ"ז – פרשת במדבר

מוצ"ש		ערש"ק	
ירושלים	8.20	ירושלים	6.59
תל־אביב	8.18	תל־אביב	7.17
חיפה	8.23	חיפה	7.11

מרפאות שיניים
„מגדה"
עזרה ראשונה מ־8 בבוקר עד 12 בלילה כולל מוצ"ש ומוצאי חג ת"א אלנבי 66
טל. 660391, 660048

מעוניינים לרכוש
משרד נסיעות
באיזור גוש דן
(עם י.א.ט.א)
ת.ד. 913 ת"א
מיקוד 61008

משרד המשפטים

שר המשפטים מר **אברהם שריר** יקיים

ביום י"א בתמוז תשמ"ז – 8.7.87
בין השעות 12.00־09.00

לשכה פתוחה לקהל

המעוניין להביא בפניו הצעות או השגות בתחום פעילות משרד המשפטים.

על המעוניינים להפנות בקשותיהם והצעותיהם בכתב עד יום א' בתמוז, תשמ"ז 28.6.87 אל לשכת שר המשפטים, ת"ד 1087, ירושלים 91010 ולציין את כתובתם ומספר הטלפון, לאפשר התקשרות לזימונם.

יתקבלו לפגישה פונים, שיש בפנייתם עניין לציבור.

המכון לחקר תקופת השואה

אוניברסיטת חיפה, הפקולטה למדעי הרוח, מכון שטרוכליץ לחקר השואה

בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון למורשת השואה והמרד

מקיים כינוס מדעי ארצי בנושא תנועת־הנוער הציונית בתקופת השואה

הכנס ייפתח ביום א', י' בסיון, 7.6.1987 בשעה 17.00 בבית לוחמי הגיטאות בדברי פרופ' יואב גלבר (אוניברסיטת חיפה),
מר יצחק נבון, סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות.
ירצה: יצחק בר־אהרון –
תנועת־הנוער בגולה וההתיישבות העובדת בארץ ישראל – יחסי־גומלין

דיוני הכנס יתקיימו בימים ב'־ג' 9־8 ביוני, בבית לוחמי הגיטאות וביום ד', 10.6 באוניברסיטת חיפה. ירצו:
ביום ב', 8.6: פרופ' חיים שצקר, פרופ' ישראל אופנהיים, ד"ר יעקב צור, פרופ' לני יחיל, ד"ר אהרון וייס, ד"ר דב לוין, שמואל ברציון, ד"ר לוסיאן לזר, ח"כ חייקה גרוסמן.
ביום ג', 9.6: ד"ר אשר כהן, יעקב רוזנברג, ד"ר דליה עופר, ד"ר דן מכמן, ד"ר אריה שטיינברג, ד"ר שמואל קרקובסקי, ד"ר יהויקים כוכבי, ד"ר יצחק ארד, עקיבא נור, חיים לזר.
ביום ד', 10.6: רות בונדי, ד"ר שלמה קלס, נחום בוגנר, יהושע וייץ, ד"ר גילי קרן, ד"ר רות זריז, פרופ' ישראל גוטמן.
בדבר פרטים ניתן לפנות טלפונית לבית לוחמי הגיטאות 925542, 920412־04

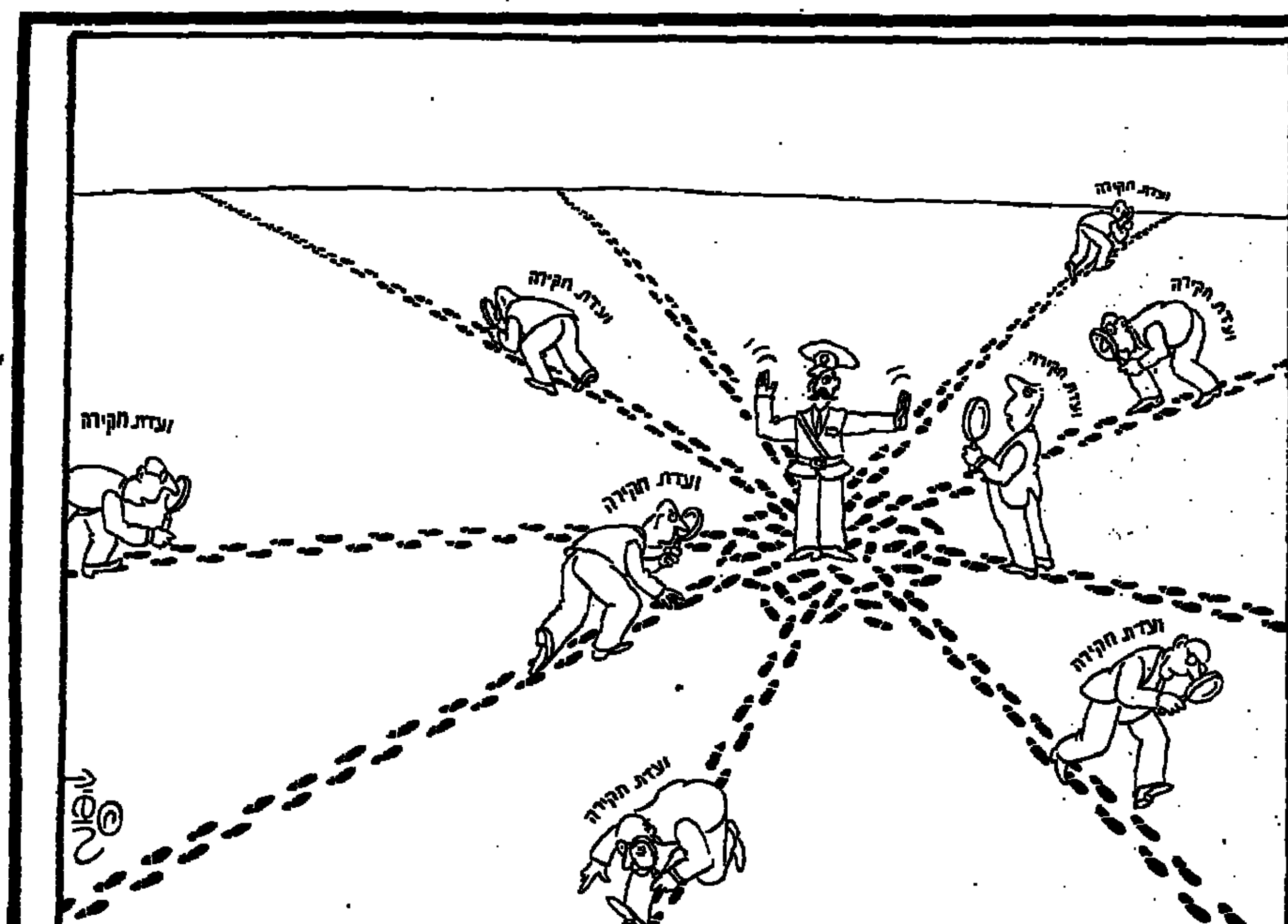

לאקי בר־מזל / אמיר אורן

אחראי המבול

משבר המנהיגות בישראל משתקף בהתחמקות שרי ממשלת שב"כ־פולארד מנשיאה ממשית באחריותם ומהעדר עתודות לסגל־הקבע של הפוליטיקאים. פלח־הציבור המצדד בקו פרס־רבין, אם גם לא בהתנערותם ממחדליהם, זכאי לתבוע מהם תעוזה ועקביות במאבק על השלום

על קיר תאיו במנהטן, סיפר קורא ל"ניו־יורק טיימס", תלוי הכרוז הבא:

אבד כלב. פרס למוצא: 50 דולר. לכלב שלוש רגליים. עיוור בעין שמאל. אוזן ימין חסרה. זנבו שבור. עונה לשם "לאקי".

אחרי פולארד ואירן ופעמיים שב"כ, בשן ועין, שבורת זנב וחסרת אוזן, ממשיכה ממשלת ישראל לדדות, בלי לענות אך כשריסקית מול לצוואה. השרדותה, בנסיבות שבהן היה עליה להתאדות, מבטאת שוב את חריפותו של משבר המנהיגות בישראל.

לא היה צורך בחקירת ועדות פולארד כדי לדעת מי מהשרים אחראי לביזיון זה, בין משום שידע ואישר ובין משום שלא. החקירות, בתחליפים העלובים לוועדת־חקירה ממלכתית, העילו לשרים. הן נמשכו שבועות רבים מעבר לקיבולתו הצמוקה של ציבור אדיש ובזבזו את תנופתן הראשונית, זו שהטילה לרגע פחד אמיתי בשרים. ועדות אבן ורוטנשטרייך־צור לא איכזבו: הן היטיבו לעמוד בציפיות מהן לבינוניות ממסממת.

בדברם על קברניטים וממונים בדרגים הבכירים, נוהגים הערבים להשתמש במונח "האחראים". בעברית אין לכך מובן. אין אחראים ואין אחריות, לבד מזו המילולית. אנו אחראים, משמע אנו קיימים בשלטון ולא נרפה ממנו. כולנו אפרים קציר, כולנו־כולנו אשמים, אחראי המבול ואשם מי שלא הזדרז לעלות לתיבה, מקוזז בבן־זוג מהמפלגה היריבה לכאורה והשותפה למעשה.

החלל המנהיגותי מורגש בכל המימדים. השרים שצמחו מהמיגזורים הביצועיים נמצאו רפים ביכולתם לניהוג מיגזורים אלה כדרג מדיני. שנותיהם המעצבות של שמעון פרס בפקידות משרד־הבטחון, של יצחק רבין ואריאל שרון בפיקוד צה"ל ושל יצחק שמיר בחשאיות המחתרת וה"מוסד" הובילו לשנים מעציבות בהגיעם לעמדה שבה אינה מיישמים הנחיית מדיניות כביר מהם, אלא מנחים בעצמם. אופייני בעליבותו התירוץ שסיפק משה ארנס לוועדת אבן. ארנס "טען שלא הטיל שום פיקוח על רפי איתן, בהיותו טרוד במלחמת לבנון". זהו אותו ארנס, מתומכיה הנלהבים של מלחמת לבנון ומי שרק לאחר החלפתו ברבין התאפשר ניתוק־המגע ממנה. אותו ארנס, שמינה עצמו שר פיתוח ה"לביא" ושנהג לפקוד תכופות את מיתקן התעשיה האווירית, ביתו־שלידביתו, בדיוק בזמן שחסר לו לפיקוח על ריגול ישראלי באמריקה.

מקרה ארנס משווע להחלת חוק פרקינסון במהופך: חשיבות תיקו של השר תצטמצם עד שתגיע ליכולתו לשאת בו. אם אין שר־הבטחון מסוגל לספל בלבנון ובמפעילי־פולארד בעת ובעונה אחת, יחפש לעצמו תיק זעיר, התואם מוטת־שליטה כמידותיו. אם אין שמיר מצליח להיוודע מה קורה בין גבותיו, לא כשר־החוץ ולא כראש־הממשלה ובוודאי לא בשב"כ, יתכבד לעבור לענף תמים יותר. אדם המאופיין בנדר "לעולם לא אשכח את מה־שמו" צריך לעבור מפעולות־גמול לפעילויות־הגימלאים. אין להתבייש בקושי מתמיד לדעת, אך גם אין לעשות ממנו מנוף לראשות־הממשלה.

יוצאי המיגזורים נכשלו גם בהחלת ראיית־על, "ממלכתית" כלשונם. גם מי מהם שלא הודרך בתאוות שררה אישית ולא האמינו שמה שטוב לג'נרל שרון טוב לישראל, התקשו להיחלץ מעכבות מוצאם. כך נופח ה"לביא" בידי ארנס, שנכשל כמהנדס בכפיית מטוס־תובלה "ערבה" על חיל־האוויר ("ערוה", בז עזר וייצמן לה ולמפתחה) והגיח מלמעלה בעיסקה עם הרמטכ"ל שמינה, משה לוי. כך נאנח בחוסר־אונים גם רבין, במערכת שאין מיטיב ממנו להכירה ולדעת את צרכיה. כמו קודמיו דיין ושרון, לא ניצל רבין את הילת מקצועותו הבטחונית לעשות מה שנבצר מזולתם, קיצוץ משמעותי במכלול הצבאי־תעשייתי. איש מגנרלים אלה לא העז להיות אייזנהואר ישראלי, יוצא־צבא שיצא נגד הצבא וספקיו מתוך ראיית המשק הלאומי וקדימויותיו.

[illegible] ממשלת רבין, מיוני 1974 ועד יוני 1977, קיימה חקירה הכפולה לסגת [illegible] פעלה לאחר שנים של העלמת־עין מעיוותים בצמרת (ממשה דיין ומטה) וניסתה, לפי דרכה, להתעקש על חוק ותקן. דימויה סבל מהסיכסוך רבין־פרס ובעיקר מתופעה הידועה במשטרות המתגוללות לפעול כנאמנות וכחריצות: דיווחיהן על עבירות ועבריינים נזקפים לחובתן, כהוכחה לגידול בפשיעה במקום לרצינות בטיפול בה.

מנחם בגין הביא עימו זן חדש של הפקרות מדינית־בטחונית, כביכול נסלחת לחוטאים בה יותר מליקויי טוהר־המידות שכירסמו בשלטון הקודם. עוד לפני לבנון של שרון היתה לבנון האחרת, זו שבחוטיה ניסה למשוך הרמטכ"ל רפאל איתן. אז למדו הלבנונים את מלאכת מכוניות־התופת, שאותה ישכללו לקראת הגעת צה"ל בעוצמה. אז גם הצית "רפול" בבלי דעת את שני הפתילים שפרצו, לימים, את פרשת עיזאת נפסו. אחד מהם היה שטח־הפרא שאליו נשלח נפסו, איזור־דרום־לבנון; השני היה דניאל פינטו, גם הוא סגן, שחצה את הגבול עמוק מנפסו, עדי הבאר שאליה הושלכו גוויות פקודיו. המתקת רפול לפינטו קוממה נגד הרמטכ"ל את המערכת המשפטית ובמיוחד את מאיר שמגר, לשעבר פרקליט־צבאי־ראשי ויועץ משפטי לממשלה ועדיין חבר־לא נשיא־בית־המשפט העליון. גילגולי "ועדת שמגר" הולידו, לבסוף, את התיקון לחוק־השיפוט־הצבאי שחילץ השבוע את נפסו מהכלא. אחד משופטיו הצבאיים של פינטו היה גם בין שופטיו מרומי־השב"כ של נפסו; שופט אחר היה בזכות אימוץ המלצות שמגר למשפטן הצבאי הראשון בדרגת אלוף, בתפקיד ששימש עד אז מיפלט לקציני־שדה בכירים, שלא נמצאו ראויים לאלופי פיקוד או אגף במטכ"ל. חלוקת־העבודה בין בגין לבין פקודיו, במדים ובלעדיהם, היתה ברורה: ראש־הממשלה (ולשנה אחת גם שר־הבטחון) ידבר על דמוקרטיה ושליטת

(המשך בעמוד הבא)

הרוע שבבנאליות

שני הדו"חות הראויים לשם המקובץ אר"יק, מצטיינים בבינוניותם. בסך הכל הם אינם מעלים ואינם מורידים

זו אר"יק זו. למרות ההשוואות והתחרותיות, רב המשותף בדו"חות ועדת אבן ורוטנשטרייך־צור על המפריד ביניהם. שניהם, הראויים לשם המקובץ אר"יק, מצטיינים בבינוניותם. בסך הכל, הם אינם מעלים ואינם מורידים: כמעט אין בהם עובדה שלא נחשפה, הוזחה ונתחה הרבה לפניהם בעיתונות. בארץ הבנאליות והעלאת־הגרה של הדו"חות מובלט הגרוש ומוצנע החשוב. תרומתם־בכוח היתה יכולה לבוא בתחומים שבהם יש לוועדות־חקירה יתרון מובנה על־פני התקשורת: חסינות תמיכתם של הנחקרים משאלות נוקבות, בחירה בין גירסאות סותרות והענקת חותם מוסמך ואמין למימצאים. שני הדו"חות משקפים ביצועים דלים בכל התחומים הללו. האישים הנזכרים בהם לגנאי המיטו תו זה על עצמם במעשיהם ובמחדליהם שקדמו, לרוב, להופעותיהם בפני הוועדות. הנפסד המובהק של הפרס, הקצינים והפקידים אינו יוצא בשכר־הפרק של מחברי הדו"חות.

אמריקה נעלמה. הדו"חות מסתגרים בארץ־ישראל ומתעלמים מהמתבצע הטיבעיים בארצות אמריקה. אין כל אפשרות רצינית לקבוע מסמרות בנושא שמצויה נמצאת ברשות הזולת, בלי לטרוח כלל להשיג מוצגיה זו. כדי לוודא מה שמע ג'ונתן פולארד ממפעיליו, מה אמר לחוקריו וכיצד התנהל תהליך איסוף הראיות וההעמדה לדין, היה על הוועדות לפנות למשרד־המשפטים האמריקאי בדרישה לקבל את תיעוד מהלך החקירה ולתשאל — לפחות בכתב — הן את פולארד עצמו והן את חוקריו ותובעיו. מה שמותר לוועדות הקונגרס החוקרות בפרשת איראן־קונטראס לדרוש מישראל, מותר גם לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת לדרוש מהמימשל: מה שעשה [illegible] ואלש לדוד קמחי, היו ועדות אר"יק יכולות לנסות לעשות בכיוון ההפוך. ועדת־חקירה ממלכתית, המנהלת הליך כמעין־משפטי, היתה מהווה מקבילה נכונה יותר לוואלש, אך משכמותה הרי חמקה הממשלה.

חורים שחורים. מפת האר"יק שוממת גם במקומות מיושבים. אין התייחסות לאירועים הגורליים ערב מעצר פולארד, מאז שיחת אף פולארד עם אביאם סלע. כיצד תפקדה השרשרת סלע־לק"ם־דרג מדיני (שר־הבטחון רבין שהה בקליפורניה ובניו־יורק, ראש־הממשלה פרס כיהן כממלא־מקומו בירושלים) בימים שבהם נמלטו סלע ואנשי הנספחות המדעית הביתה. אין התייחסות לתיפקוד השגרירות בוושינגטון בעת פניית פולארד (טלפונית, ולבסוף ממונעת) לאנשיה, כמו גם לאחר המעצר. השגרירות היתה כפופה לשר־החוץ שמיר. אין התייחסות לתחילת שיתוף־הפעולה עם האמריקאים, שבוע לפני שהרים פרס את השפופרת ומצא בתוכה את ג'ורג' שולץ: תישאול קצין־הבטחון של השגרירות, שנחשד תחילה כמפעילו של פולארד, במלון "הולידיי אין" ובנוכחות הציר אליקים רובינשטיין.

צומת השרון. בעקבות נסיונו העשיר באספקת לקוחות למגן־דוד־אדום, היה אריאל שרון חבר בוועדת אבן תחת שמו הספרותי "דוד מגן", והסתייג מגינוי מקורבו רפי איתן. רוב חברי הוועדה סברו שמינוי איתן לראשות הלק"ם היה מוטעה, אך נחלקו אם היה זה "משגה המחייב את השר הממנה שרון באחריות כבדה", או רק "חכמה שלאחר מעשה, מינוי סביר בנסיבות הזמן והמצב". מגינו של שרון גילה שהטעות היתה הפוכה: איתן דווקא היה ראוי לתפקידו, אך אסור היה להדחיקו מייעוץ לפרס בענייני טרור לטובת עמירם ניר. איתן המסכן אושפז בבית־החולים ומשום מחלתו לא וידא מילוי הוראתו להפסיק הקשר עם פולארד, מציין מגן שרון — אבל משכיח כי פולארד ביקר את איתן במיטתו בבית־החולים. איתן הבין את "הרגישות המיוחדת והסכנות הכרוכות" במיבצע פולארד "והורה על כללי פעולה וזהירות מיוחדים": כל הישראלים, למעט איזה "עתיי" ולרבות איתן עצמו, הזדהו בשמותיהם ובלאומיותם. רגישות וזהירות כאלה נגלו ממדינת ישראל כשסוכלו מינויים של שרון לשר שירותי־המודיעין בממשלת בגין ושל איתן לראש המוסד.

נוסחת שרון־מגן: אצל איתן היתה רק "תקלה" שהתפתחה בגלל הדרג המדיני ל"פרשה". יתכן שתרגילי ההסחה הטישו את הוועדות והסיחו מהדו"חות תשובה לסתירה שבין טענת פולארד כי איתן הורה לו לספק חומר על אישים ישראלים בעיני (ובאוזני) האמריקאים וכי יוסי יגור פטר אותו מכך, לבין הכחשת איתן. חסרה גם השאלה, האומנם ידע שרון, חבר־הממשלה (בתקופת שמיר־ארנס) וחבר־הקבינט (בתקופת פרס־רבין) חברו של איתן (בכל התקופות שבהן התגאה ראש הלק"ם לעיני רבים בתוצרת פולארד) כי יש מקור אמריקאי כזה, בין שהתקרב לדעת את שמו ובין שהסתפק בדמוי איתן.

שיר־בית־כף. אין בדו"חות פסילה של אוולת מינוין (להבדיל משעות טיפוח) של צוות שלום־בר־אור־כספי לספל בשיתוף־הפעולה. גם לו היה שב"כ זה מצליח להערים על האמריקאים הטיפשים בלהטוטי מיסמכים חסרים (ולא עותים), היה פגם כפול באישור — אברהם שלום, שכבר דוחה את לפרס כחשוד בבידוי ובעיוות בפרשת קו 300, והפרקליט הפרטי רם כספי, במקום היועץ המשפטי לממשלה.

שורה בוין. המחדל המשמר ביותר בארץ"ק הדו"חות שפרץ במבוא אליה. אין כל התייחסות לנוהל קביעת עדיפות האיסוף המודיעיני בכלל וכלפי יעד־אמריקה בפרט. אין זכר להחלטת ממשלה או ועדת שרים לבטחון לבשה, האוסרת ריגול ישראלי בוושינגטון ומנחה את שירותי־המודיעין השונים (עם הלק"ם או בלעדיו) לציית לכך. העדר רקע זה משאיר את גיוס פולארד והפעלתו בגדר כשלון בביצוע ובפיקוח, במקום לבחון אותו [illegible] בהלך־המחשבה. שני הדו"חות אינם תורמים לתיקונו.

גירסות חצי. חלוקת האר"יק היא לפי תאריך־הלידה, מכאן מי שהיה בשטח ונשאר בו לפני החקירה (חברי ועדת אבן) ומכאן מי שהתכנס, כך התפזר. את רוטנשטרייך־צור לא העסיקה כלל שאלת הופעתו של פרס בפני ועדת אבן, שבוע לאחר מעצר פולארד. בצדק: העיקר הוא החטא הקדמון, גיוס פולארד והפעלתו. גם בין ילדי־החטא יש עיקריים (אמינות שיתוף־הפעולה וההתחייבות לבוא חשבון עם האחראים מול התגרות קידומם של איתן וסלע) ויש טפלים. אחרון האחרונים הוא מה אמר פרס באותה הופעה והאם ידע שדבריו אינם נכונים. ועדת אבן, בקיומה המתמיד ולא החקירתי, נכשלה בפיקוחה הרצוף על שירותי־המודיעין ועל בקרת השרים עליהם. למקרא טענת חברי הליכוד בה, אפשר לחשוב שלולא היטעה אותה פרס בשלהי נובמבר 1985 היתה מצליחה לסכל, לפחות, את השגיאות הבאות בפרשה. טענה זו מופרכת על פניה, אף שהכל כבר נודע מזמן — עיסקת הטיעון שבמסגרתה הודה פולארד (ולפיכך הורשע למעשה, גם אם טרם להלכה) נודעה ביוני אשתקד, אחרי מינוי איתן ל"כימיקלים לישראל" ואחרי פירסום מקורבות סלע; הכוונה לקידום סלע והתהיות על חלקם של מפקדיו רב־אלוף לוי ואלוף לפידות בהשאלתו ללק"ם פורסמו בעיתונות שבועות רבים קודם שאזרה ועדת אבן את חלציה. שלישיית הליכוד בוועדה הודיעה כי היתה "סולחת לפרס" לו מכר לשולץ סיפור כזב, אך אינה סולחת לו על שמכר גם לה אותו סיפור. לחיזוק טענתה כי פרס ידע שהסיפור כוזב, היא מסתמכת על איתן, אך בהעדיפה את גירסת איתן על זו של משה ארנס, בהקשר אחר, היא חוסכת מארנס את העלבונות שהטיחה בפרס ושבגינם התנצחה עימה שלישיית המערך בוועדה. הוויכוח לא יוכרע — אף שבהקשר הכללי של שיתוף־הפעולה, שגם בו נחלקה ועדת אבן לשלישיות המפלגתיות, תומכת ועדת רוטנשטרייך־צור בגירסה המשבחת את השלושה — אבל ספיחת אולמרט, בן־אלישר ומבן על חוותיהם המנופחים היא שגיאה טקטית. בהבהיקם את ועדת־המשנה שלהם למערכת המודיעין והפיקוח בפרשה, הם פותחים חזית נוספת וחייבים לתרץ מעשים ומחדלים משל עצמם.

שף הקודד

המגן והסלע

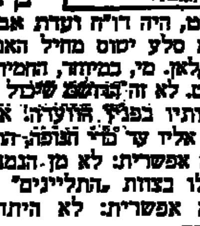

שאלה: אביאם סלע חשב ש"אכלו" אותו? תשובה: נחוץ מידע. להלן מידע: אילו התקבלה דעתם של חברי הכנסת אליהו בן־אלישר ואהוד אולמרט, היה דו"ח ועדת אבן כולל מסקנה שאל"ם סלע יסום מחיל האוויר, ולא קשה להבין לאן. מי, במיוחד, התמיד עם סלע? ח"כ אולמרט. לא זה הנושא שיכול היה סלע לקבל בהופעותיו בפני הוועדה. אולמרט המתיק שפתיו אליו עד כדי הצופה־התרשמו החברים. מסקנה אפשרית: לא מן הנמנע שסלע הניח שיש לו בצוות "התליינים" פרקליט מסור. מסקנה אפשרית: לא היתה זאת טעותו הראשונה.

אסירי תודה

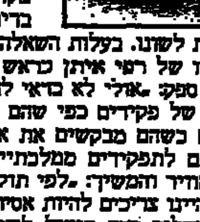

שאלה: מה עשה ח"כ ד"ר יוסף בורג בוועדת אבן? תשובה: לפני שנכנס או לפני שלא חזר? מכל מקום, בימי שבתו בדיוני הוועדה לא נצר את לשונו. בעלות השאלה כיצד להתייחס למינויו של רפי איתן כראש הלק"ם, השחיז והטיל ספק: "אולי לא כדאי להאמין לתולדות חייהם של פקידים כפי שהם מוצגים על־ידי השרים כשהם מבקשים את אישור הממשלה למנותם לתפקידים ממלכתיים", אמר בורג, לקח אוויר והמשיך: "לפי תולדות החיים של איתן היינו צריכים להיות אסירי תודה שהאיש רב המעלות הזה מועיל לשרת את המדינה בתפקיד הזה".

על המוקד

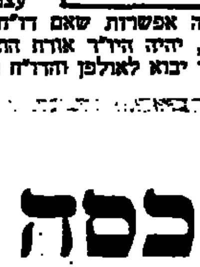

שאלה: למה ראינו את שמעון פרס ב"מוקד"? תשובה: היתה כוונה אחרת: לאבא אבן היתה. עוד לפני שהוועדה שבראשותו הסיעה עצמה ל"נעדריה", נשקלה אפשרות שאם דו"חה יימסר ביום רביעי, יהיה היו"ר אורח התוכנית "מוקד", כלומר יבוא לאולפן והדו"ח בידו, שם תהיה חשיפתו הראשונה. מי טירפד את הכוונה? הח"כים שמחה דיניץ ואליהו בן־אלישר לחצו. התחייבויות משפחתיות. מילא משפחה, מסירת דו"ח רוטנשטרייך־צור בבוקר יום שלישי טירפה. אבן, יש אומרים, אפילו ביקש מעו"ד רוטנשטרייך לאפשר לנו ראשונות מסירה. ביקש, קיווה והתבדה. עוד הם יושבים, נכנס לחדר היועץ אהרן יריב. הדו"ח שלהם, אמר, בחוץ.

נקמות

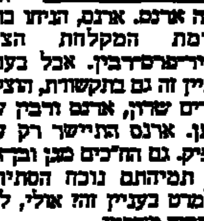

שאלה: מדוע התנפל ח"כ אולמרט על ח"כ חריש? תשובה: מי? חריש, מה לעשות, מוטט את קו ההגנה של אולמרט על שר הבטחון לשעבר משה ארנס. ארנס, הניחו בוועדה, יישאר יבש לעומת המקלחת הצפויה לשילוש שמיר־פרס־רבין. אבל בעוד אולמרט טורח בעניין זה גם בתקשורת, הצלבו עדויותיהם של השרים שרון, ארנס ורבין עם עדותו של רפי איתן. ארנס התיישר רק עם ארנס, וזה לא הספיק. גם הח"כים מבן ובן־אלישר לא הסתירו את תמיהתם נוכח הסתירה. כיצד מרגיש אולמרט בעניין זה? אולי, לשם שינוי, כסנגור שהפסיד משפט?

איפרופו שגריר

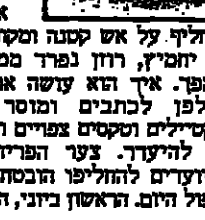

שאלה: מה אנחנו יודעים על מסיבות הפרידה של השגריר מאיר רוזן? תשובה: משהו. בעוד ירושלים מחזיקה את תבשיל מינוי המחליף על אש קטנה ומקווה שלא יקריח גם לא יחמיץ, רוזן נפרד ממי שרוצה להפרד ולהפך. איך הוא עושה את זה? למשל כך: מטלפן לכתבים ומוסר פרטי מסיבות קוקטיילים וטקסים צפויים ואפילו מזמין אותם לא להיעדר. צער הפרידה. לאי־אלה מן המיועדים להחליפו הובטח שהחלטת המינוי תיפול היום. הראשון ביוני, הנה זה בא.

סירה אחת

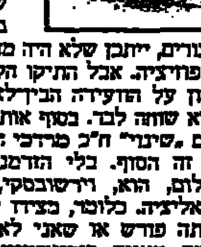

שאלה: הכל אידאולוגיה? תשובה: או. אילו היה אמנון רובינשטיין משוכנע שהוא שלושה בסירה אחת במי הקואליציה העכורים, ייתכן שלא היה מודרז לספס על חוף האופוזיציה. אבל התיקו הלא־מוכרע בקבינט בדיון על הוועידה הבין־לאומית לימד אותו שהוא שווה לבד. בסוף אותו שבוע נפגש אתו לשם "שינוי" ח"כ מרדכי וירשובסקי והודיע לה זה הסוף. בלי הזדמנות שווה לקידום השלום, הוא, וירשובסקי, מסלק ידיו מן הקואליציה. כלומר, בצידו של וירשובסקי, או שאתה פורש או שאני לא "שינוי". כלומר, בעצם, מאיים. רובינשטיין, שידע משהו על פוילת ח"כ זיידן עמשי לעדה הליכודית, הבין שבשלושה נשאר אחד. עם חבר אחד באופוזיציה ואחד בליכוד, "שינוי" יכולה לשבוה בהליכה לבחירות הבאות, והתפטר. משלושה יוצאים שניים, בינתיים.

עדיין בורשינגטון

שאלה: כיצד קיבל נספח צה"ל בוושינגטון האלוף עמוס ירון את בקשת הזימון למשפטו שם בעניין סברה ושתילה? תשובה: קשה לאו דווקא. מישהו משלוחי התובעים צילצל בדלת דירתו. הנכנס? אופס. צנוורה עצבית.

גם הוא היה

שאלה: שמעתם כבר את שמות כל המועמדים לכהונת שגריר בוושינגטון? תשובה: מי עוד? ובכן: מועמד נוסף של שמעון פרס לכהונה היה הפרופסור מיכאל פלדמן (מכון וייצמן). פלדמן לא התבקש, וההצעה שהתגלגלה במסדרונות הסטייט דיפרטמנט הגיעה, הפלא ופלא גם אליו באמצעות השגריר תומס פיקרינג. תזכורת: לפני 14 שנה, כאשר קיווה שר החוץ אבא אבן לבלום את מינויו של שמחה דיניץ כמחליפו של יצחק רבין בוושינגטון, העלה אבן שני שמות הראויים לכהונה: פרופסור מיכאל פלדמן והשופט חיים כהן. השב שיבלום את גולדה, אבן.

חשבון

שאלה: איך מפזרים כנסת? תשובה: קשה. במפלגת העבודה בחנו כירוע את האפשרות להצטרף להצבעת האי־אמון בממשלה ואחר־כך בחירות. איך בחנו? בארוחת בוקר במלון בירושלים אכלו זה לצד זה סגן שר האוצר ח"כ עדי אמוראי וח"כ זיידן עמשי. אמוראי חישב יחד עם עמשי אחת ועוד אחת את הסיעות שיתמכו באי־אמון וצרף את שלושת הח"כים של "שינוי" לסל. רגע רגע, אמר עמשי, "שינוי" תומכת רק שניים. עדיין לא דברתי עם רובינשטיין. התודה, אבל אני מתכוון לתמוך בשמיר. מה עושה אמוראי עם אינפורמציה חינית כזאת? הולך לפרס, ופרס, ברוך הסיעה בשאלה איך להצביע חוזר בכל משפט שני: כל הזמן נצטרך לנחש איך יצביע ח"כ עמשי?

שומר ראש

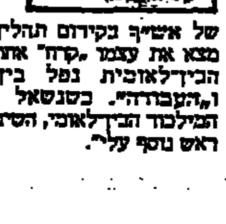

שאלה: תהיה ועידה בין־לאומית? תשובה: מה? ראש עיריית עזה לשעבר רשאד א־שאווה, שלא הסתיר את דעתו על תפקודו הסלילי של אש"ף בקידום תהליך השלום עם ירדן, מצא את עצמו "קוזר" אחרי שברעיון הוועידה הבין־לאומית נפל בין כסאות הליכוד ו"המערך". כשנשאל איך ישפיע עליו המילכוד הבין־לאומי, השיב: "זה יתבטא בשומר ראש נוסף עלי".

ש. אבק

לעיוות פנים רבות/ אריאל רוזן־צבי

על פשעים לא תכסה האהבה

בין המשבחים, ובצדק, את החלטת בית המשפט העליון בפרשת נאפסו, יש מי שעשו את הכל על מנת שעניינים כאלה לא יגיעו לבית המשפט. בעצם הימים האלה הם ממשיכים לעשות כן. בהקשר זה דין פרשת השב"כ, בעיניהם, כדין פרשת נאפסו ודין פרשת נאפסו כדין פרשת פולארד. אין הם חשים כלל כי השבח לבית המשפט נושא בחובו גינוי חריף לשיטה, לפיקוח ולבקרה על מוסדות רגישים ולעמדות בסיסיות בענייני מוסר ואחריות שלטונית. חוסר רגישות זה, בין שהוא אמצעי התחמקות בין שהוא סתם צביעות ובין שהוא קהות חושים, חייב לעורר גם תמיהה וגם דאגה.

בכל פעם שמתגלה סטיה קשה משורת הדין בשירותים החשאיים מהלכים עלינו אימים כאילו בדיקת שירותי הבטחון, חקירת אנשיהם ואפשרות העמדתם לדין תביא בעקבותיה ריבוי פיגועים. שורת הפרשות הקשורות בשמם של שירותי הבטחון הישראלים מוכיחה על פניה של טענה זו. היא מעידה שהסימטריה שמנסים למתוח בין הליכה בציידי החוק לבין יעילות מבצעית אין לה כל אחיזה במציאות. ההפך הוא הנכון, שחוק־נפש מוסרי הדרישה לזכויות יתר גוררים אחריהם חיפוש פתרונות קלים, לא מתוחכמים, בצד זלזול וחוסר ערנות. במדינה דמוקרטית רמת התפקוד של שירות חשאי יורדת ביחס ישיר לעליה במידת הסיכון לדמוקרטיה ולזכויות הפרט.

אל נניח למקורות עלומים בשירות החשאי לזרות חול בעינינו. אין למתוח קו שווה בין חקירה מבצעית, על אתר, שפיקוח נפש מיידי היא, לבין חקירה לשם העמדה לדין. בלי לחוות דעה על הראשונה, האחרונה חייבת להתנהל לפי כל אמות המידה המקובלות בחקירה משטרתית. כך הורה לנו בצדק בית המשפט העליון בפרשת נאפסו.

איום ישיר. הנסיון לכסות על פשע בשם הבטחון הוא לא רק פגיעה חמורה בזכויות האדם ובמערכות השלטון, שבמשטר דמוקרטי הם ממרכיביו של הבטחון הלאומי, אלא גם איום ישיר על הבטחון. טיוח הוא אבי החטא. הוא לא רק תמריץ שלילי לעושים במלאכה אלא גם מוליד קלות ראש ותחושה של לית דיין ולית דין. נסיון להסתיר את פרשת השב"כ ולכסות עליה מוליד פרשות כמו זו של נאפסו. ואין מוקדם ומאוחר במוסר, באחריות ובשלטון חוק. אי אפשר לעצור את מחול השדים (מזכיר משהו) על־ידי כיסוי אלא רק על־ידי גילוי.

וכך נשמעים דברי נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, בפסק דינו בפרשת השב"כ: "אין נסיבות בהן יכולה רשות שלטונית... להמנע כליל מבדיקתו של נושא, אשר יש לו השלכה על יכולת הפעולה והתפקוד שלה ושל הגורמים אשר עליהם היא מופקדת ועל אמינותה כלפי הציבור כולו". ומוסיף על אלה השופט פרופ' אהרן ברק: "הבטחון מחייב כלים ראויים לחקירה, שאם לא כן לא יוכל שירות הבטחון הכללי למלא את יעודו".

מחול השדים האמיתי הוא הסטיה מנורמות ולא בקשת האמת, גם כשהיא כואבת ורגישה. ואם היה צורך בהתראה נוספת באה פרשת נאפסו וסיפקה אותה. מי שניסה להסתיר את הכתובת על הקיר בפרשת השב"כ ומנסה להתעלם גם מן התזכורת של פרשת נאפסו עושה שירות רע לשירות הבטחון ולמדינת ישראל גם יחד.

מנורת־אזהרה. מי שטענת "שיטה" גורמת לו פיק ברכיים, הוא מונע עקב כך חקירה, מוסיף חטא על פשע. אם נשתרשה שיטה פסולה נדלקת מנורת אזהרה רבת קנים ולא נורית אחת בלבד. ואם אכן היה, כטענת מקורות בשירות הבטחון הכללי, שיתוף פעולה שבשתיקה עם רשויות אכיפת החוק ודאי וודאי שאין לעבור על כך לסדר היום. טיעונים אלה נועדו, אולי, להוות איום כנגד רשויות אחרות כדי להכניס את כולם לסירה אחת ולמנוע חקירה של ממש. אולם הם חייבים להשיג דווקא את המטרה ההפוכה.

הטיוח אחד הוא גם אם פנים רבות לו. הוא יכול להעשות בדרך של חנינה או בדרך של חקירה כוללת בלי להכנס לפרטים, בסגירת תיקים ובעוד שלל תחבולות שבהם עושים מלחמה, אך לא שומרים על טוהר המחנה. את התחבולות מוטב להביא למלחמה האמיתית, בטרור, ולא להפנות את המאבק כלפי המערכת השיפוטית השלטונית.

אגב, אם תרצו אפילו את הטיוח ניתן לטייח.

במוסד של ועדת חקירה ניתן לעשות גם שימוש לרעה. כך הוא כאשר שירות הבטחון מבקש לפתע ועדת חקירה, והדרג השלטוני מהרה מחזיק אחריה, בכוונה למנוע חקירה משטרתית הנוגעת לחשודות על עבירות פליליות חמורות.

כל הפורץ גדר. מקורותינו מלמדים על חוקיות שלילית של התדרדרות מוסרית. אם שיקרת, סופך לכחש ולהשבע לשקר ולגנוב ולשפוך דמים (ראה בסדר אחר של השתלשלות אצל רש"י לויקרא, יט יב־יג). המעגל הנורא הזה עלול להתחיל בכל אחת מן הנקודות ולהסתיים בנקודה אחרת ואין מעצור. סייג וגדר אינם מותרות של "יפי נפש". הם צורך קיומי, גם של שירותים חשאיים, בעיקר של שירותים חשאיים. כל הפורץ גדר... לסוף פורענות באה עליו. חוקיות שלילית זו אין עוצרים על ידי תגיות ולא על ידי התחמקות מאחריות.

מי שעונה ברעהו עד שקר חשוד על שאר עבירות. וכיצד יכול החשוד להיות זרוע של אכיפת החוק בחזית הרגישה ביותר לבטחוננו?

אין איום חמור יותר על שירות חשאי מאשר העמדתו מחוץ לחוק או בצד החוק או בעבודה מתנשאת לחוק. כדברי נשיא בית המשפט העליון, השופט מאיר שמגר, בפרשת השב"כ: "גם הבטחון הלאומי נשען על שלטון החוק... אין פעולה מאורגנת של יחידת אנשים כלשהי ולא תתכן משמעת בלי קביעות נורמטיביות היונקות מן ההוראה החוקית המחייבת".

מקובלים אנו כי על כל פשעים תכסה אהבה. אלא שלמדינה אין רק אהבה אחת. אהבת הבטחון אינה היחידה. גם לאהבת האדם ולאהבת האמת מחויבים אנחנו. יתר על כן, מה שיכול להרשות לעצמו היחיד אין רשויות המדינה מותרות בו. אלה פועלות כנאמן של הציבור והאהבה אסור שתקלקל את השורה ואת השירות.

על פשעים לא תכסה האהבה.

* הכותב הוא פרופסור למשפטים באוניברסיטת תל־אביב

صورة عن الاصل

חוקר חכם חוקר טיפש / טוביה צימוקי

שני קווים מקבילים

היה זה מייאש לראות השבוע את השב"כ, מעודד ומחוזק על־ידי הדרג המדיני כמובן, מנסה להמשיך ולשחק במשחקי מותר־לי אסור־לי במקום לטפל בעצמו ולשלוח את מי שבית המשפט העליון מצאהו ראוי, לחקירת המשטרה

בית המשפט העליון הרים השבוע את הכפפה שזרק לעברו פרופ' יצחק זמיר לפני שנה בדיוק. ברזון הבג"צ בצו על תנאי בעניין פתיחה בחקירת פרשת השב"כ ובנושא החנינות, היה זמיר סמוך ובטוח שמידע שנמסר לבית המשפט העליון מפי יוסי גינוסר וחבריו כי השב"כ נוהג, כשיטה, לרמוס ערכאות שיפוטיות, די יהיה בו כדי לעורר זעם. אולם בית המשפט העדיף להתמקד בשאלת החנינות ובשאלת היחס בין חוק לבטחון. ועדת המשפטנים שמינה חריש לקחת את חקירת המשטרה בפרשה התייחסה לרמאויות שהתגלו. אך חריש, נאמן למנדט שעליו שלח להפקידה, סגר את התיק.

השבוע החליט נשיא בית המשפט העליון, השופט שמגר, ועשה. שמגר סגר מעגל. התוצאה, הסתייגות חסרת רחמים מפעולות שב"כ בהקשר זה, בעלת אופי מוקיע. ותקיף ביותר המופיעה בפסק הדין בעניין עזאת נפסו. שמגר והשופטים בייסקי וגולדברג החליטו להסיר את הכפפות: „מעשים אלו נושאים בחובם פגיעה מרחיקת לכת באמינותם של שליחיה של הזרוע הממלכתית האמורה. ניטלה בכך מבית הדין היכולת להכריע בעניינו של המערער על יסוד נתוני אמת ונפגמו מעמדו וכוחו של בית הדין אשר הולך שולל על־ידי דבריהם של החוקרים" נאמר בפסק הדין.

בעקבות פסק הדין, ולאחר שהכאת השב"כ נעשתה עניין של מה בכך, נשמעו קולות בזכות הכנסת הפרשיות לפרופורציות: יש גם דרג מדיני, יש גם פיקוח של הכנסת. גם המשפטנים היו צריכים לדעת שהשב"כ עובד בצורה „מסויימת". ובעוד להצלחות השב"כ אבות רבים, נוח להשאירו יתום בכשלונו המחפיר, מה גם שחשאיות פעולתו מקשה עליו להתגונן, ומה גם שבכל מדינה מתוקנת הדרג המדיני לוקח על עצמו אחריות. בישראל דרג זה לא ידע כי לא רצה לדעת ובכך הבטיח, שנים, התבססותן והתקיימותן של נורמות מן הסוג שבית המשפט העליון פסק עליהן את פסקו.

בגין למשל, שרצה לדעת, מאד רצה לדעת, כינס את אנשי השב"כ מספר פעמים והורה להם לא לתת יד לחקירות אלימות. "אני רוצה חוקר חכם", אמר להם, "דרג החקירה האלימה [illegible] נהג לומר, הוא דרכו של החוקר הטיפש [illegible]" שלמה היום הראשון כשראינו את רוה"מ שמיר הופיעו הגעגועים לבגין.

אחרי הכל, במציאות של שליטה ללא מצרים על אוכלוסיה ערבית חסרת אונים לעיתים, נהגה השב"כ – בעידוד הדרג המדיני והציבור כולו – מאמון בלתי מסויג. או אז תופש, בדרך־כלל בצדק, האתוס של שירותי הבטחון הכל־יכולים. מופרמנים העושים עבורנו את המלאכה השחורה, המעניקים לנו שנת לילה שקטה. וזה נכון. אבל אגב כך ניתן לשירותים צ'ק פתוח, והם „שכחו" להגביל את עצמם, ואחרים „שכחו" להגביל להם את האשראי. הם הוסיפו כמי שכשלון אסור עליהם. ואם הכשלון אסור, כל האמצעים, גם הבלתי־כשרים, כשרים כדי לעקוף כשלון. וכשיש הרבה אמצעים מן הסוג הזה, וכשעובדים היטב וללא תקלות מעבר לקו הירוק, או אז מתחילים וזולגים ופעפוע אל עבר השני, ובהמשך מאבדים שליטה. איפה

הזול השב"כ להיכשל בכל זאת? כאשר בשחצנות ובקלילות הפעיל ישראלי, עזאת נפסו, האחר־כך בנסותו להפליל ישראלי־יהודי, איציק מרדכי. פעמיים באמצעות רמיית בתי המשפט, אורחי הצבאי. המקרים האלה הטילו, רטרואקטיבית, צל על אמינותו ופעולותיו של השב"כ מהזול ועד כלה. האירגון, הפועל בתחום הדימדומים בעיקר, שמט את הבסיס שלרגלי פעולתו – אמון.

חשיפת פרשיות „קו 300" ופרשת נפסו היא גם חשיפת הודאת השירות בכשלון גדול, במלחמת המוחות. שב"כ דפוס אינטלקטואלית הוא שב"כ הנדרש ליותר כוח פיסי ועיוותי הרצאות וראיות. ואם לא גרמו לכך כיבוש השטחים ופשיטת הרגל העקבית שבאה בעקבותיו מה הביא לכך? פרשיות מן הסוג השב"כי הן רק סימפטום כואב ודפליקה למתרחש מאז.

היה זה מייאש לראות השבוע את השב"כ – בעידוד הדרג המדיני כמובן – מנסה להמשיך ולשחק במשחקי מותר־לי־אסור־לי במקום לטפל בעצמו ממסד עד טפחות. לתקשורת החלו להגיע הדי נסיונותיו למנוע את חקירת אנשיו שסרחו כמקובל, על־ידי המשטרה. במקום לשלוח אותם לחקירה פלילית כמומלץ על־ידי בית המשפט העליון, החלה צמרתו בעזרת המכונה כיועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש, לרקום פעילות כיצד לא להגיע למשטרה. הדרג המדיני ממשיך לחפות על כל מה שאפשר לחפות, כולל חריש. ושמיר ופרס ממשיכים לטעון שחקירה נוספת תהרוס את השב"כ. כאילו יש עדיין מי שאינו יודע כי מאז נחשפה פרשת השב"כ מתנהלים שם קרבות כבדים. כאילו מה שצריך לעשות על־מנת להפסיק את האש וכדי לאשש את האירגון אינו מעשה, וכאילו חקירה נועדה לצרכים אחרים ולא כדי להשיג את אלה, בדיוק.

אבל, כאמור, האחריות אינה מוטלת על השב"כ בלבד. ולא ייפלא שהדרג המדיני הגיב כשם שהגיב. הדרג המדיני הרי טרוד בעסקי פולארד וממילא התגלה כחסר רגישות למה שהתגלה במרוצת השנה האחרונה. אפשר לחשוב שבמינוי ועדת טוניק־זמיר עשה הדרג המדיני טובה גדולה לעולם. אפשר לחשוב שאילו היה נוקט, מיוזמתו, צעדים לחקור ולהעניש את הדרוש בדיקה והענשה, היה נגרם נזק. והרי לפתות אחרי מתן פסק הדין בעניינו של נפסו בבית המשפט העליון היה צריך להעמיד־לדין את כל המעורבים בפרשת בידוי הראיות, כשם שהיה צריך להבטיח שהמעורבים בשתי הפרשיות יעופו מהשירות, יסולק ממנו, חד וחלק. צח ונקי.

עזאת נפסו: סימפטום בלבד

תצלום: ג.פ.א

ועדת הבירור צריכה לעשות עבודה יסודית מהירה ואמיצה. ראשית, על־מנת לסלק את מודל החוקר האלים והגברתן ולהציב במקומו את מודל החוקר החכם. ושנית, כדי לסלק את הנורמה הישראלית של פיקוח על מוסדות בטחוניים בסגנון הגששי „כאילו". יחסי „הסחבקיות" בין חברי תת הוועדה לענייני השירותים של ועדת החוץ והבטחון עם ראשי השירותים עצמם עוררה לא אחת תהיות עד כמה יודעים חברי הכנסת מה קורה בשירותים, האם עובר קו בין האמון הבלתי־מסויג הניתן לראשי השירותים למעשיהם, האם הצגת שאלות היא עניין רטרואקטיבי בלבד. עד היכן יגיע עתה חשבון הנפש? בכל הקשור לשב"כ התגלה כי החוק והבטחון עלולים לפעול בשני קווים מקבילים. וכיוון שכך, ייתכן שההישג העיקרי מחשיפת שתי הפרשיות יהיה יצירת קווים אחרים, מצטלבים, כמתבקש.

יש חיים מעבר לתיקו / אמנון סלע

מן הממשלה החוצה

ייתכן כי הליכוד אינו שש לבחירות מפני שהרחוב אינו מגיב כמצופה. לא, אין הזדהות עם המערך, אבל דומה כי רבים יותר מוכנים לתת הזדמנות להצעת פרס

שישים ושניים חברי כנסת עליזי נצחון, כבדים או קלים בנבטים אלקטוראליים, תפוסים בשרעפי קרנציות, נזברים בהלכה וסתם פוסחים על סעיפים, הציגו לאומה צו איסום לפתחי התקווה.

לבני תמותה – בלשון הסוציולוגיה הפוליטית: „האדם מן הרחוב" – שאין להם שיג ושיח עם ספירות השלטון, נותרו רמזי שמועות, שמועות ומדוחי האקרן. סודות התקווה או האכזב נשארו טמונים במסמכים שהועברו מהכא להתם, מרה"מ למ"מ, מארה"ב לישראל, ממוסקווה לירושלים, ואולי במתכונתם זו, לראשונה, גם מעמאן, לירושלים. עשרה מופלאים חקרו בהם והתבוננו הנשגבת מאתנו נחלקו המישה מול המישה באי־החלטת קבינט הקסמים, שהתיק מולך בו.

עד כאן סוריאליזם. במציאות נגזר עלינו להאמין, איש כאשר ידבנו ליבו, כי חמשת שרי המערך שוגים באשליות שלום, ואילו חמשת שרי הליכוד ממלטים את נפשנו מן המלכודת או להיפך, כי חמשת שרי הליכוד חוששים לצאת ממצודת מצרה, ואילו חמשת שרי המערך מאמינים כי יש חיים למדינת ישראל גם מעבר למקסם יהודה, שומרון וחבל עזה.

בינתיים, מבין מצוקי התיקו (ממשלת „האחדות הלאומית" שנפלה עלינו בעוונותינו והפכה לעוד אחד מן הסמלים המתקרשים עלינו הרשות לבקרים), יצאו שליחים דחופים לדבר על ליבן של סיעות ושל מפלגות קטנות וגם אל מעונו של דיין חשוב הגיעו, על אף דבריו של בג"צ, כדי לשווק את איכות חיינו בעוד כמה איסורי דת.

אכן, אפשר למנות מספר שגיאות במהלכיו של המערך לקראת אפשרות של מו"מ ישיר עם ירדן. בהחלט ייתכן כי צריך היה להאריך רוח במגעים עם ארה"ב עד שוו תרצה ותאמר באותות ובמופתים כי גם הפעם הזאת כמו בקמפ־דייוויד לא ייתכן לקיים מו"מ ישיר במזה"ת ללא תיווך בין־לאומי. אפשר כי היה צריך להקדים ולטפל בכישופי המסכה הפוליטי בישראל עוד לפני המגעים עם ארה"ב. אמנם אין אנו יודעים מה יש במסמכים הסודיים הוזם, לבד ממה שהודלף וסרוס ועוות והוצג מוקשת, אך הקלות בה זכה הליכוד בנצחון הפרלמנטרי בכל זאת מעוררת פליאה. כל מה שנדרש לרה"מ הוא רמז שלא נתפרש, סמל מהלך אימים ומעט מאווירת הכשרות הדולקים באש שנאת מימי המהפך והעשור שאחריהם. עניינים אלה דורשים עיון.

בתגובתו להצעתו של פרס, אמר רה"מ את פניו באמר כי גם לליכוד יש תוכנית שלום והוא מתכוון להציע אותה לירדן. היה זה הרמז שלא נתפרש: איש לא דרש מרה"מ להציע ולפרוש את תכניתו כפי שדרש הוא משר החוץ, תוך עמידה על סעיפים ועל נהלים של המו"מ המיועד ותוך חשיפת טפסים. הרי זה מסימניה של דמוקרטיה שלא בגרה עדיין – מורהים עם הסמלים שהאיש מייצג ולא עם דבריו – הבטחות אינן שמרות לפרעון ומדיניות איננה פריו של מצע.

הבה נעיין בטיעונו של רה"מ. מחד גיסא הוא מאשים את ממלא־מקומו כי הוא מוכן למכור את שטחי הגדה והרצועה למלך חוסיין, מאידך גיסא הוא מבקש שנאמין כי המלך הדורש ערבויות נוספות על הצעות, אשר רה"מ סבור שהן נדיבות כל־כך, יסכים לקנות מן הליכוד את תכנית קמפ־דייוויד, שירדן אינה נמנית עם חותמיה, וכל זאת במו"מ ישיר ללא כל ערבויות. אכן, מלך ציוני אמיתי.

לאחר הרמז בא הסמל – אש"ף – רחמנא ליצלן. המערך, כך אמר רה"מ בטלוויזיה, מוכן להזמין את אש"ף למו"מ והראיה נמצאת במלטה, שם בלהט הבחירות המקומיות אמר ראש ממשלת מלטה מה שאמר. ראיה נוספת נמצאה בדברים שאמרו כביכול חוברים אלמונים מן המערך. הסמל האיום התגלגל בשוק הפוליטי ימים אחדים עד שהואיל רה"מ להודיענו כי אין הוא מתכוון לומר שפרס מציע מו"מ בהשתתפות אש"ף. מי הוא אפוא הגבלי? שוב סמל – המערך, ודי בכך, וכבר טועמים חושינו את ההמון הנרגש, הזועק בכיכר בגידה, סכין בגב, תותחים בקלקיליה. אולם ראה זה פלא, לא רק ברחוב, ואולי הפעם בכלל הרחוב איננו נתפס בקסם הסמלים וההשבעות, דווקא בכנסת עולה יפה מרקחת הכישוף.

ייתכן כי הליכוד אינו שש הפעם אלי בחירות מפני שהרחוב אינו מגיב כמצופה; לא, אין שם שום התפעלות מפרס ושום הזדהות עם המערך; מצד ההזדהות יכה הליכוד את המערך שוק על ירך כפי שהוכיחו הבחירות האחרונות, שנערכו על רקע האינפלציה הדוהרת ולאחר המלחמה הארורה בלבנון. אולם אפשר לחוש ברחוב באיזו תהייה, באיזו ציפיה. זה אמנם המערך וזה אמנם פרס אשר תעמולת הבחירות הנלוזה של הליכוד הצליחה להוקיר סביבו שרים, הקיפצים ומפוזים כל אימת שהליכוד נרחק לאיזו פינה פוליטית, אבל דומה היה כי רבים יותר היו מוכנים לתת הפעם הזדמנות לבדיקה, אולי, אולי בכל זאת יש פה משהו.

בזמנה, הוכרזה גולדה להסכים ואולי כך רצתה מכוחה היא, כי לא תנהל מו"מ על הגדה מבלי לשאול את העם, מאז כבר גברת השלום עם מצרים אולם נוסחת הקסם נשארה: כדי לנהל מו"מ על שלום חייבים לשאול את העם, אולם לדחות את סיכויי המו"מ ולהמשיך להדק את מלכודת הארץ השלמה, זאת אפשר לעשות גם מבלי לשאול את העם.

מעניין כי דווקא הכוהנים הגדולים של האידיאולוגיה מסרבים להעמיד אותה למבחן, דווקא אלה הטוענים כי העם איננו רוצה לוותר על השטחים, כי העם תומך בהתנחלויות, דווקא אלה חוששים לבדוק האם יש אמת בכל אלה. וכל הטיעונים נשמעים מצוחצחים כל־כך, מוקקים כל־כך, נודפים ניחוחות של טוהר: יש אחדות העם, יש אחדות הממשלה, יש עוד כל־כך הרבה דברים שצריך לתקן בכלכלה, ומי רוצה להפר את השלווה הפסטוראלית הזאת המאפיינת בעליל את החברה הישראלית? כמה תמהונים, בשמה של איזו ועידה בין־לאומית שלא היתה ולא נבראה ולא נראתה כמוה במקומותינו.

לא הטיעונים הם עיקר בוויכוח הנורא הנטוש בינינו, אלא התייחסות נפשית, איזו הינעות או אטימות לצרופי מלים, למסתרי סמלים, כאילו לא המשקל הסגולי של הערכים הוא העיקר, אלא האווירה האופפת אותם. אנכה להמחיש את דברי בכמה דוגמאות.

בכיתה אחת, כשדיברה המורה להיסטוריה על חשיבות הסובלנות ועל סכנות האלימות בחברה הדמוקרטית, קפץ אחד מתלמידיה ואמר: אל [illegible] הקשר של מושגים אלה לדמוקרטיה, אלא על הקשר שלהן להחלטותיו הפוליטיות. בימים אלה, שבהם החליטה הממשלה על שכר לימוד בלתי אחיד באוניברסיטאות הופיע פרופסור בטלוויזיה וטען באותת לשונו כי אין זו אפליה, ובאחרות, כי הדמוקרטיה הישראלית מצויה במצור ולפיכך היא זקוקה לאפליות.

במשאל שנערך לא מכבר בין תלמידי תיכון השיבו הנ"ל כי המשטר הרצוי בעיניהם ביותר הוא המשטר הדמוקרטיה, אך בתשובה לשאלה אחרת השיבו כי אין הם מצדדים בשוויון זכויות מלא לערבים. לא הערך המופשט – שוויון – עומד אפוא למשפט אלא ההזדהות עם אחד מן הפרטים וההסתייגות מפרט אחר. ואלה רק דוגמאות אחדות מתוך הרבה מספור המוכיחות כי לא כמיטען אנו עוסקים, אלא בהתייחסויות נפשיות, במערכים פסיכולוגיים המבטלים את משמעות המלים כפשוטן.

אכן, אם תהיינה בחירות מוקדמות או מאוחרות מכדי לנצל את ההזדמנות הנוכחית לבדוק את מידת רצינותו של חוסיין, ספק הוא אם נצליח למקד אותן על העיקר: מהם גבולות הבטחון הדרושים למדינת ישראל; מהו המחיר שאנו מוכנים לשלם בערכים חברתיים, מוסריים, משפטיים ומדיניים כדי לעמוד במתח המשיחי שדורשים מאתנו אנשי גוש אמונים; האם אנו מוכנים כבר היום לעסוק בגירושים המוניים כדי לפתור את בעיית הדמוגרפיה, או שמא נחכה עוד מעט עד שעונש המוות אותו דורשים עם כל מעשה זוועה נוסף של אש"ף או של המאמינים בתורתו, ימוסס את אותם הציווים המוסריים השומרים על חברתנו מהתפראות ויותר, על הדרך האסוציאציה את דם אויבים של הנידונים.

אילו נערכה מערכת בחירות קצרה יחסית אפשר היה לקוות כי דעת הציבור תהיה נתונה לנושאים מרכזיים אחדים. ובתוך ערפילי התעמולה גם לנהל ויכוח ציבורי אמיתי. אולם במערכת הבחירות האופיינית למדינת ישראל לא הנושאים הבוערים קובעים, אלא ההרהוריות. ליסה מקריית שמונה תקבע אם תהיה מלחמה, עקרת בית אמידה המתקשה לסדר את החשבון בבנק, הגששים וספי ריבלין הם שיקבעו אם נחיה רק על החרב בעקרון ציוני (שהרי כדברי אחת מכוהנות הכנסת הגדולות לא לעשות שלום באנו לכאן אלא להגשים את הציונות) או

כדי לנהל מו"מ על שלום חייבים לשאול את העם, אך לדחות את הסיכוי ולהדק את מלכודת הארץ השלמה, זאת אפשר לעשות גם בלי לשאול אותו

שמותר לנו לנסות בגבול המזרחי הפחות מסוכן, מה שהעזנו לנסות בגבול הדרומי עם הגדולה והחזקה – כלשון הסיסמה – במדינות ערב.

נוכח המהומות הבלתי פוסקות בגדה, נוכח מדיניות היד הקשה הדרושה כדי למנוע הפקרות – אבל שאין בה תועלת, מפני שגם בצד היהודי יש המעוניינים בהסלמה, ומפני שאם אין מציעים לפלשתינאים כל פתרון פוליטי (כפי שהתחייבנו לעשות בהסכם קמפ־דייוויד) אין מותירים להם כל ברירה – הכרחי לבדוק מצבים אחרים ממלכודת הסטטוס־קוו: למשל, הירדן כגבול בטחון והגדה המערבית מפורזת, קו גובה בשליטת צה"ל וריבונות חלקית בהדרגה לירדן או לפלשתינאים.

אכן, הליכוד ומתנהו והקופצים על כרכרת הכפיה הדתית זכו עתה בנצחון פוליטי. המערך השוקל את דרכו חייב להיות ער לכך, כי הענות להצעות הוסדרות לזנוח את המאמצים להשיג שלום בגבול המזרחי ולעבור לסדר יומה של [illegible] כפתיה עתידית פישולים עשויה לקיית מסוכנת מדי: אי אפשר גם להמשיך למשול ללא אמון ובנגד הרוח, אם כי אולי לא בנגד האות הכתובה של סדרי ממשל תקינים. המערך אכן חייב לפרוש מן הממשלה וכל שנותר לו לעשות הוא להניח לליכוד לרדת לחייו של מ"מ ורה"מ, באותו זעם ספונטאני, שתוכנן היטב והושחז במערכות ההכפשה הקודמות.

לאחר האירועים האחרונים האשימוהו בזריקת בקבוקי תבערה, וברצח הנפשע של הילד רמי, אולם, לא הרחק, מאחרי הפינה, ממתינה עדיין אמו הערביה של פרס ובניות תדירהן הממלאות את כיסיו. אין זה אלא עניין של זמן, תעמולת וזוועה חזקה עליה שתדרדר את מתולליה במהירות רבה. אם ימשיך המערך במה שהציב לו פרס כייעוד: לחפש דרכים לפתיחת מו"מ עם ירדן, אין ספק כי הליכוד ימשיך ואולי אף יחריף את התעמולה נגד המהלך וגבר מחולל.

חבטה קלה בלבד / אמנון דנקנר, וושינגטון

פיהוק מאוכזב

בשבוע שבו הילו ושיבחו בוושינגטון בירושלים את מערכת המשפט הישראלית שמצאה אומץ ויושר לנקות עצמה מההשלמה שבעצימת עין ובשתיקה עם שיטות חקירה לא חוקיות של השב"כ, התברר בוושינגטון כבירושלים כי רק המערכת המשפטית היתה יכולה לערוך בדיקה ממשית, אמיתית ונוקבת־הר של פרשת פולארד.

שתי הוועדות לא עוררו כאן התפעלות מלכתחילה, ואיש כאן לא התלהב מהמסקנות שלהן אחרי סיום עבודתן. תגובה רשמית של הממשל או חצי רשמית של פקידים שומרי אנונימיות בו אי־אפשר היה לקבל כאן למרות הפצרותיהם הנמרצות של מזכירי המערכות ששיגרו את הכתבים הישראליים כאן למסע עקר של השתדלויות. לכאורה היו האמריקאים צריכים להיות שבעי רצון משום שהשאלה המרכזית שעניינה אותם, קרי: האם נעשו גיוסו והפעלתו של פולארד בידיעה ובאישור של הדרג המדיני, נענתה בשלילה על־ידי שתי הוועדות. בכך לכאורה נחתם סוף פסוק פורמאלי לבעייה. אולם העניינים הם מעט יותר סבוכים, ומורכבות זו היא שהכתיבה את השתיקה הצוננת בוושינגטון.

צורה ותוכן. כבר מתחילת הדברים לא ניתן כאן אמון בוועדות לא משפטיות, חסרות שיניים ובמידה רבה חסרות משקל ציבורי ובין־לאומי מתוקף הנסיבות, או מתוקף המרכיבים האנושיים. יש לזכור כי גם כאשר הורכבו הוועדות סירבה וושינגטון הרשמית להגיב על מתכונתן והפקידים כאן אמרו לכתבים כי הם מעדיפים להמתין לתוצאות החקירות והדרישות. עתה נראה שקשה יהיה לארה"ב להגיב במורת רוח על המסקנות, מכיוון שהן היו מוכתבות במידה רבה מן המתכונות והסמכויות של הוועדות. אם היו טענות אמריקאיות, צריכות היו להישמע קודם. מי שלא מחה על הצורה, חייב להשלים עם התוכן.

התוכן בוודאי שאינו נראה כאן בעין יפה, משום שהסברה היא כי לנגד עיניהם של מחברי הדוח"ות עמדו שיקולים ציבוריים, פוליטיים ולאומיים, ולאו דווקא הרצון הלוהט לחשוף ולהעניש. אולם גם בעיניים סיניים לא תמצא פקיד אמריקאי שיודה בכך. המידע הזה שאוב לא מפי פקידים אלא מפי הפריפריה שלהם, כאן בוושינגטון. כך למשל מאמר המערכת ב„וושינגטון פוסט" של אתמול הקובע כי ההזדמנות לחקור את הפרשה הוחמצה וכי זוהי „דרך אימה" לסגור את הפרשה. המאמר קובע כי משקע של חשדנות בין שתי המדינות ייוותר לעתיד, אולם יש להניח כי משקע כזה היה נשאר גם אם הוועדות היו מפליגות במסקנות ומגלגלות ראשים ערופים בעפר, שהרי אפילו המוצלחת בוועדות לא הייתה יכולה להזיז אחורה את השעון ולהניח את פולארד לנפשו ולשגעונות הריגול שלו.

בריקאדות, לא. אילו היה הציבור בישראל חפץ בכל מאודו בגילוי כל האמת, היה גורם להקמת ועדה משפטית, וההנחה היא שמכיוון שלא נוצרה תנועה חזקה ברעת הקהל בכיוון זה, לא תיווצר תנועה חזקה גם נגד המסקנות הרכות יחסית. בסיטואציה כזאת לא נשאר לאמריקאים הרבה מה לעשות. הפקידים בוושינגטון אמרו כי הם מעדיפים להמתין ולראות כיצד מתקבלות המסקנות בישראל. הרבה הם לא יראו כבר.

מעבר לניתוח הזה הכולל קהיליה מצומצמת של נפשות רשמיות פעלות, שעיסוקו בעניינים שבין ארה"ב לישראל, הרי שדו"חות הוועדות לא נתקבלו כאן, יהא ערכם אשר יהא, בהתעניינות מרובה; גם מכיוון שלא היו תקוות מפליגות וגם משום שדומה היה, וככל הנראה במידה רבה של צדק, כי פרשת פולארד מיצתה את השלב הראשוני שלה, את השלב המרוכז, המגרה לתגובה. אין זה אומר שלא נותרו משקעים, אבל דרכם של משקעים להיות רבוצים בתחתית הבקבוק ולא קרוב לשפתו, תוססים ועוקצים.

ואחרי הכל, כדאי לזכור כי האמריקאים, לבד מהיותם לעיתים רודפי אמת וצדק כרוניים ובלתי מתפשרים, עוסקים גם בדיפלומאטיה בין־לאומית, ודומה כי מה שמעניין את הממסד המדיני כאן בשעה זו הוא יותר הסיכויים להמשך מהלך השלום של פרס־חוסיין מאשר נסיונות לפשר בין גירסאות מיכה חריש ואהוד אולמרט. הנסיונות למשוך את התהליך קדימה קשורים בשמו של שמעון פרס ולכן קשה לראות את האמריקאים מטפסים על בריקאדות ומבקשים את דמו בשל איזו מעורבות אפשרית שלו בפרשת פולארד.

היו מתים לדעת. פקיד אמריקאי אמר כי בסולם של אפס עד עשר הסיכוי לכנס ועידה בין־לאומית במתכונת של פרס הוא שלוש, והסיכוי כי ייצא ממנה משהו הוא שתיים, אולם הסיכוי כי תפרוץ מלחמה, אם לא תהיה תנועה לשלום, הוא תשע, ולכן אם זה מה שיש – צריך לנסות את זה. עם כל הרגישות האמריקאית לפרשה שפגעה בכבודם ובאמון שלהם בישראל, אפילו הם יודעים להרכיב לא רק סולמות של סיכויים, אלא סולמות של עדיפויות. יתרה מזו, במצב הפוליטי הנפיץ בתוך ישראל, אף אמריקאי לא יהין להכניס אצבע בוחשת כי זו עלולה להתגלות כאצבע דינמיט. לפיכך יושבים היום כמה פקידים בוושינגטון ומהרהרים בוודאי באפשרות כי הוועדות כיסו דברים שהם היו מתים לדעת אותם, וכי ייתכן שישראל נהגה במשך שנים רבות לרגל בארה"ב, אבל הוכחות לא יימצאו בשלב זה. מה לעשות. החיים קשים אפילו בוושינגטון, וגם ממנה אין אדם יוצא וחצי תאוותו בידו.

מי שציפה כי וושינגטון תסייע לשמעון פרס בתהליך השלום שלו יכול היה להיות מרוצה, אך מי שמצפה כי היא תכפה על ישראל לגלות את כל הקלפים בפרשת הריגול הישראלי בארה"ב יטעה. ה„וושינגטון פוסט" התלונן אתמול כי כל מה שעשו הוועדות לא העלה יותר מחבטה קלה על פרק־ידה של הממשלה, אולם וושינגטון הרשמית אינה מתכוונת לדרוש להחליף את זה במהלומה בפרצוף.

אחראי המבול

(המשך מהעמוד הקודם)

הממשלה בזרועות־הביצוע שלה, בעוד שהרמטכ"ל והשב"כ, שבחובתו לפקח עליהם מעל, יעשו כרצונם.

סייעניו של בגין השתייכו, בין השאר, למפלגה הנזכרת כיום בקושי כדרישת־שלום מהעבר, ד"ש. אחד מראשיה, מאיר עמית, התנצל לאחרונה על שותפותו בהורדת המערך לטובת הליכוד: „הגענו לכנת־הבלה כדי לפרוץ את הדלת, אבל לתדהמתנו קרס הבית כולו". הגנרלים מאוכזבי־המערך שאיישו מחצית מצמרת ד"ש, ידידי־עמית־יורע־ידיב, תרמו לחיסול הקצונה הבכירה כעתודת־שלטון מתבקשת, תהליך שתחילתו בצלקות צה"ל (ויוצאיו דיין וברלב) במלחמת יום־הכיפורים, המשכו בחוורונם – יחסית לציפיות מהם – של רבין ואלון בממשלה שלאחר המלחמה וסופו, אולי לא לנצח, בנסיגת וייצמן ושרון.

בזו אחר זו נמוגו עתודות ראשי־הממשלה־בכוח לסגל־הקבע של הפוליטיקאים: אחרי הגנרלים והפרופסורים, איכזבו הבנקאים (לוינסון, יפת ועמיתיהם) והנשיאים (נבון בדעיכתו והרצוג בחנינותיו) נותרו, עם בעייתיות אחרת, השופטים.

בתפיסתם המעוותת של שמיר ושותפיו, לא בולם מהליכוד, החוק הוא מכשיר בידי הממשלה. בשאומרים אנשי־המשפט שהממשלה כפופה לחוק ולא להיפך, ממהרים למצוא במקומם מי שיאמרו אחרת. אופייני לשמיר ולפרס להיפטר בצל השב"כ מיצחק זמיר ולגייס אחריו עוד שנה ופרשה כפיל מודבק משני חצאים, יצחק טוניק וצבי זמיר.

התנפרות הממשלה והתפרקות הכנסת ניקזו את המערכה לבית־המשפט העליון, שם מבקשים סעד וסיפוק יותר ויותר ח"כים ביותר ויותר סוגיות ציבוריות. באין חוקה לישראל, תלוי מעמדו של בית־המשפט על בלימת יוקרתו ועל הימנעות הפוליטיקאים (חוץ משרון לאחר דו"ח כהן) מערעור גלוי על סמכותו. לעתים מתבלט ציבורית שופט נוסף, דוגמת דב לוין, אך לרוב מתמקדות הציפיות בשניים, בנשיא שמגר ובשופט – ובקצב הטבע ונשיא הבא – אהרן ברק. שניהם צעירים משלישיית שמיר־פרס־רבין ואף שלא חשפו כל נטייה לנטוש את השיפוט למען תהפוכות הפוליטיקה, ניתן לחזות תהו־ובוהו מדיני שבעיצומו מוזמן נשיא המדינה אחד מהם לכהן כממלא־מקום ראש־הממשלה (רק ח"כ יכול לכהן כרה"מ) בממשלה שבראשותו הסימלית של יו"ר הכנסת או מדינאי־קשיש אחר.

הבעיה שמעוררים גם אישים מרשימים כשמגר וברק היא בתעלומת עמדותיהם ומצעיהם. הם עוסקים בסוגיות שיפוטיות, אר־הוק ועד־הוק. בפסיקות אלה השפעתם רבה, בעיקר אם דעתם אחת (כפי שלא אירע בבג"צ חנינות השב"כ), אך אין היא משוקללת מול סוגיות אחרות, כדרך שנקבעת מדיניותה הכוללת של הממשלה. מאז מוצאי השתתפותו (כבר כשופט) בשיחות קמפ דייוויד נמנע ברק מאיתות עמדותיו בשאלות שלום ובטחון; עמדותיו בשאלות חברה וכלכלה, סדר־הקדימות הלאומי ותיקצובו ידועות עוד פחות. גם אם ניפוש גם ימקס את ברק מעט שמאלה מהמרכז הפוליטי ואת שמגר מעט ימינה משם, אין בכך כדי לרמוז כי יוותרו על כס־המשפט לטובת כסא בממשלה, גם בעת־חירום לישראל.

בלי עתודות, נשארים הגייסות הקיימים, עם מפקדים שאינם מנהיגים אלא, לכל היותר, קצינ־מטה. מי מהם שאינם חוסמים את הדרך לשלום, הולכים רק מקצתה או הולמים ללכת אך מהססים לשתף בכך ציבור שלדעתם טרם הבשיל. מן הדין, בכל זאת, לשים על הכף את משקלן המצטבר של אמירות פרס ורבין בחודשים האחרונים ולציין כי מוצג המאזניים נע אט־אט לכיוון הנבון. עדיין לא בתנועה מספקת, עדיין לא במלוא האמת על מה שימשיך להתרחש במלחמה היום־יומית בתוככי הארץ המדינה, אך לאין שיעור ביותר מפוכחות משותפיהם הסרבנים בממשלה, הנוקשים אף מהאיש שהבטיח כי „יהיו עוד הרבה אלון־מורה" שנתיים לפני שנולד רמי חבה.

בין הרשות החוץ החשובות של השבוע היו ריווחי המתוחים האלימים בפיג'י ובהודו. בפיג'י היתה אוכלוסיה מקומית, מלאנזית, שהתרגלה להישען על פועלים הודים שייבא השלטון הקולוניאלי הבריטי כמאה שעברה. בהדרגה היו ההודים לרוב, עד שבחודש שעבר נבחרה מפלגתם לראשונה לכונן ממשלה. בעקבות התפתחות זו, שינו המלאנזים את דעתם על הדמוקרטיה. בהודו, המתעניינת ברדיפת עדות הקשורות באוכלוסייתה בפיג'י ובסרי לאנקה, המשיכו היגדים, מוסלמים וסיקים לטבוח אלה באלה דרך שיגרה. המעבר מחדשות־החוץ לחדשות־הפנים של ישראל קצר למדי, לאחר 20 שנה. לא היתה מעולם כל סיבה להניח שדווקא ישראל תחמוק מגורלן של המדינות השסועות אתניות; יש לבך סיכוי מתמעט והולך כאשר ערבים הורגים ביהודים והעד פוגרומאמתו יוצא לחפש קרקפת דומה לנקם.

הכל יודעים כי השטחים הם סרטן, אבל שמיר־שרון־ארנס ושוליהם הקיצוניים אף מהם מאמינים שמדובר במאכל־התאווה ממשפחת מעדני־היים, לא בגידול הממאיר האוכל לתאווה את בעליו. מי שחולק עליהם וסבור כי ישראל תוכל להתקיים רק בקודים פנימיים, מקוצרים, בלי להחנק ביותר מקיבולתה, צריך לדרוש מהשותפים לדעתו בממשלה לקום ולעשות מעשה קודם המבול, לגלות מנהיגות גם בהתעקשם להתכחש לאחריות.

חייבת לקום ממשלה אחרת, בכנסת אחרת, שתתקע את נעלה בחריץ הדלת ולא תניח לה להיטרק. בוושינגטון מעדיפים כי המיקוח הישראלי־ירדני־פלשתינאי, בחסות המעצמות הידועה, יסתיים בתוך תריסר החודשים הבאים. ביוני 1988 ייצא הנשיא רייגן לוועידה השנתית של שבע המדינות המתועשות במערב, בדרך שימריא בעוד שבוע לונציה. יעדו האמיתי של רייגן דווקא סקנדינווי, פרס נובל לשלום על הסכם פרס־חוסיין, שבטקס חתימתו הוא מקווה להשתתף מייד לאחר ועידת המתועשות בשנה הבאה. לשם כך צריך לוותר על 50 הדולרים ועל לאקי ולאמץ כלב חדש, עם פחות מזל ויותר שכל.

אמיר אורן

לשבת על פצצה. שיחה עם הגיאוגרף, פרופ' ארנון סופר / יוסף מיכלסקי

ישראל או דו־לאומית

בעוד ההתיישבות היהודית מתקשה יותר ויותר להאחז באזורים ערביים, הצליחה האוכלוסיה הערבית למצוא אחיזה באזורים שנחשבו עד עתה לטריטוריה יהודית

כאשר הטיל פרופ' ארנון סופר בשבוע שעבר את „הפצצה הדמוגרפית" בכינוס במכון ון־ליר וניבא „חורבן בית שלישי" אם לא ניסוג מרוב השטחים הכבושים, הוא חזה מראש שדבריו יולידו תדהמה. הוא לא ידע שלמחרת הרצאתו ידבר גם משתתף אחר בכינוס, אלוף (מיל.) אהרון יריב, על ההיבט האסטראטגי על עתידנו בארץ. הדמיון במסקנותיהם של שני המרצים היה כה גדול עד כי משתתפי הכינוס סברו שסופר ויריב תיאמו עמדות ואולי אף הכינו יחד את הרצאותיהם.

פרופסור ארנון סופר, גיאוגרף מאוניברסיטת חיפה, אומר כי התכוון מלכתחילה לנצל את הרצאתו בכינוס כדי להביא לפני הציבור מידע מדוייק באשר לתהליכים הדימוגרפיים המתחוללים בארץ. אם יהיה בידי הציבור מידע כזה, סבר פרופ' סופר, יוכל לדחוף את קברניטי האומה לקבל החלטות אמיצות, כלומר לבצע את הנסיגה שהיא כורח המציאות. חיזוק לדעה זו קיבל פרופ' סופר בתום פגישה שקיים עם פעילי חירות ב„בית אורן", לאחר הכינוס במכון ון־ליר: „התחוור לי שאחרים מראשי תנועת החירות, כיורם אירידור למשל, מזינים את פעילי תנועתם בנתונים העומדים בסתירה לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, למשל שהריבוי הטבעי של האוכלוסיה היהודית הוא 2.8 אחוזים בעוד שהוא עומד על 1.4 אחוז, וכי הריבוי הטבעי של הערבים הולך ופוחת (קביעה הנכונה רק לגבי הערבים בתחומי הקו הירוק). הם אינם מצביעים על כך ששיעור ריבוי זה גדול עדיין משל היהודים ועל כך שאצל הערבים בשטחים לא חלה ירידה בריבוי הטבעי. הסבריו של פרופ' סופר הדהימו את הנוכחים בפגישה. „אני רוצה לקוות שהם יגבשו מסקנות מתאימות", אומר סופר.

אכן פרופ' ארנון סופר טוען שבהתאם לתחזית מדעית, הבעיה הדמוגרפית מהווה את האיום הגדול ביותר על אושיות המדינה היהודית ציונית ומחייבת החלטות מדיניות אמיצות וקשות כדי לקדם את פני הרעה בטרם יהיה מאוחר יותר. בהנחה שהתהליכים הדמוגרפיים המתרחשים ב־20 השנים האחרונות יימשכו, יהיו בארץ בשנת 2000 כ־4.3 מיליון יהודים וכ־3.7 מיליון ערבים. תחזית זאת כוללת גם עליה של 5 עד 15 אלף יהודים מדי שנה. משמעותה של התחזית הדמוגרפית לשנת 2000 היא ארץ־ישראל (עד הירדן) כמדינה דו־לאומית ביחס של 45:55, יהודים לעומת ערבים. בתוך גבולות הקו הירוק יהיה היחס בין יהודים לערבים 22:78.

נכון לעכשיו, החלוקה הגיאוגרפית בין יהודים וערבים בארץ־ישראל היא בלתי אחידה: מרבית האוכלוסיה היהודית נמצאת באזורים שונים מאלו של האוכלוסיה הערבית. הדינמיקה המפעילה מצב זה עשויה להוביל להיפרדות קבוצה אחת מן השניה עד כדי הקמת ישות עצמאית או לחלופין להיווצרות אוטונומיה בדומה להתרחשות בצפון־אירלנד, סרי־לנקה, קפריסין וחבל הבסקים. התהליך הארץ־ישראלי אינו שונה ואפשר שהוא דרמטי אף יותר מכיוון ששתי הקבוצות, יהודים וערבים, טוענות לאותה חלקת ארץ. הפערים בין שתי הקבוצות גדולים ואינם ניתנים לגישור – במישור הדתי והתרבותי ובעיקר במישור הלאומי. מה גם שהאוכלוסיה הערבית בארץ־ישראל היא, יש לזכור, פלח אוכלוסיה של רוב ערבי עצום במרחב.

האוכלוסיה הערבית בתחומי ארץ־ישראל הוכנסה בעול הכיבוש הישראלי פעמיים. רובה נכבש לפני 20 שנה ואינו משלים עם כיבוש זה.

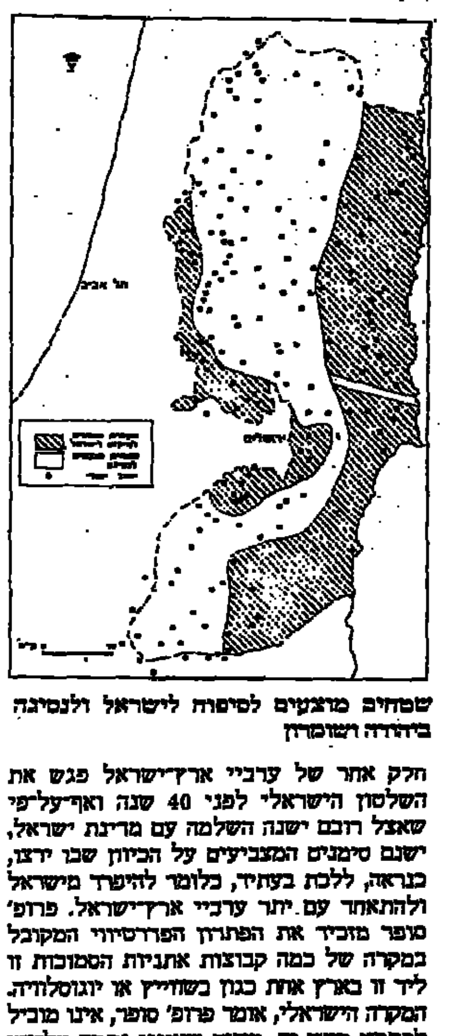

שטחים מוצעים לסיפוח לישראל ולנסיגה ביהודה ושומרון

חלק אחר של ערביי ארץ־ישראל פגש את השלטון הישראלי לפני 40 שנה ואף־על־פי שאצל רובם ישנה השלמה עם מדינת ישראל, ישנם סימנים המצביעים על הכיוון שבו ירצו, כנראה, ללכת בעתיד, כלומר להיפרד מישראל ולהתאחד עם יתר ערביי ארץ־ישראל. פרופ' סופר מזכיר את הפתרון הפדרטיבי המקובל במקרה של כמה קבוצות אתניות הסמוכות זו ליד זו בארץ אחת כגון בשווייץ או יוגוסלוויה. המקרה הישראלי, אומר פרופ' סופר, אינו מוביל לפתרון מעין זה, משום שאיננו נתמך על־ידי רוב האוכלוסיה.

המציאות הדינמית המגלה פניה בשטח אינה צופנת חיוך מנקודת הראות היהודית. בעוד ההתיישבות היהודית מתקשה יותר ויותר להתיישב באזורים ערביים, הצליחה האוכלוסיה הערבית למצוא אחיזה באזורים שנחשבו עד עתה לטריטוריה יהודית בלבד: נצרת עילית, כרמיאל, רחובות, חדרה ונהריה, וכן התפשטות ניכרת בחיפה ותוספת אוכלוסין בירושלים. ההתיישבות הערבית מתרחבת באופן מסיבי ממרגלות ההרים במזרח לכיוון מערב כמו בכביש כבר־ייגור, כך גם באיזור ואדי ערה. הריבוי הטבעי הדרשנתי של הערבים „מכסה" מספרם של היהודים – 60 אלף – אשר התנחלו בשטחים שנכבשו בשנת 1967. ההישגים הערביים עומדים באור חמור אף יותר אם ניקח בחשבון את ההגירה של מאות־אלפי ערבים לכל רחבי ארץ ישראל היהודית בכל ימי השבוע להוציא שבתות.

פרופ', ארנון סופר, מזכיר שגוש אמונים והשר משה ארנס מתבננים להרחיב את ההתנחלות היהודית בשטחי יהודה ושומרון עד סוף העשור הבא. תחזיתם מדברת על מיליון יהודים. בעוד שמשרד הפנים צופה למחוז הצפון תוספת של 181 אלף יהודים עד 1995 (בתקופה שבין 1972־1985 הסתכמה תוספת האוכלוסיה היהודית בצפון ב־95 אלף נפש בלבד), פרופ'

התחזית הדמוגרפית לשנת 2000 משרטטת מדינה דו־לאומית, בין הים לירדן, שאוכלוסייתה מתחלקת ביחס של 45:55, יהודים לעומת ערבים

סופר סבור שתחזיות אלה אינן מציאותיות. במצב הנתון, לפחות עד שנת 2000, אין שום סיכוי מצד היהודים – אפילו במקרה של עליה גדולה – לשנות את המפה והערבים ימשיכו להיות רוב ברמת הגולן, בגליל המרכזי, בכל שטחי יהודה שומרון, כולל המשולש ורצועת עזה וכן בנגב.

הדבר עשוי להוביל לדינמיקה הרת אסון. אצל הערבים תגבר כאמור הנטיה להיפרדות מישראל ואילו אצל היהודים יגברו התיסכול והאימה מן השד הדמוגרפי הערבי הגואה – תחושה שתרחיק חלקים מן האוכלוסיה ליתר קיצוניות אשר תזין בכל הנראה את ההקצנה גם בצד השני והזור חלילה.

„אם האוכלוסיה הערבית הכוללת של שני מיליון נפש בכל רחבי ארץ ישראל איננה נותנת מנוח אפילו ליום אחד מאז 1967", אומר פרופ' סופר, „מה יקרה כאשר היא תוכפל ותתעצם גם מבחינה כלכלית ותסגור את הפערים עם היהודים". במצב כזה, צופה פרופ' סופר, תעסוק החברה היהודית רק בערביי ארץ־ישראל ולא תתפנה לשום נושא אחר, כלומר תהיה הידרדרות באיכות החברה הישראלית וזו עלולה להתבטא בהתמוטטות הדמוקרטיה. כמו כן עלולה להתגבר הנטיה של הנוער החילוני – תוך הגיגת הבטחונית והאיכותית של ישראל – לרדת מהמדינה, יגדל מספר החוזרים בתשובה, תגדל השפעת החוגים הדתיים־קיצוניים וכהם הלא ציוניים, וייווצרו תנאים למלחמת תרבות. המאמץ הבטחוני־פנימי לא יאפשר פריצת דרך כלכלית וזו תוסיף להעכיר את חיי החברה הישראלית. המדינה תקבל צביון קלריקלי ותאבד את האשראי שנהנתה ממנו עד היום בעולם הדמוקרטי המערבי, מה גם שבפועל תהיה זו מדינה דו־לאומית.

פרופ' ארנון סופר מצדד בנסיגה בנוסח דומה ל„תוכנית אלון". הברירה בידי ישראל, הוא אומר, לשלוט בשנת 2000 על 1.2 מיליון ערבים בתוך הקו הירוק או להיוותר עם אוכלוסיה ערבית שתהווה כ־20 עד 22 אחוז בלבד מאוכלוסייתה. עם נתונים דמוגרפיים של גבולות „תוכנית אלון" תוכל מדינה יהודית־ציונית להתמודד ואף לצעוד בזהירות לקראת פלורליזם. במקרה של נסיגה מן הגדה תצטרך ישראל לעמוד בפני שאלות של עימות אלים עם חברי גוש אמונים והנספחים אליהם. יהיה צורך לפנות כ־50 ישובים שחלקם „ישובי רמה". „אם עומדת השאלה של עימות עם קבוצת מיעוט לחמנית זו מול חורבן מדינת ישראל, הבחירה מובנת ועל אף הכאב הנורא יש לפתור אותו בנחישות". המחיר שישלמו הערבים במסגרת פתרון זה יהיה אובדן חלקי השלטון על ירושלים, גוש עציון, איזור תוכנית אלון ותיקונים קלים בקריית ארבע וליד קלקיליה. מחיר זה הוא פרי סירובם העיקש מאז 1937 לעשות פשרה טריטוריאלית עם היהודים.

פרופ' ארנון סופר חושש שלא רק במחנה הימין מסרבים לקרוא את המפה הדמוגרפית ולהבין את התהליכים המתרחשים בעקבותיה בישראל; גם השמאל בפוליטיקה הישראלית מתעלם מסוגיה זו ומקל בה ראש. רק המעטת

במצב הנתון אין סיכוי, אפילו בסיועה של עליה גדולה, שהיהודים יצליחו לשנות את המפה הדמוגרפית. הערבים ימשיכו, לפחות עד שנת 2000, להיות רוב ברמת הגולן, בגליל המרכזי, בכל שטחי יהודה ושומרון, במשולש וברצועת עזה

גודלו של האיום, הוא טוען, משמש להצדקת עמדות יוניות, כביגוי הצעדים המנסים לקרם את פני „השד הדמוגרפי" גם בתחומי ישראל – דוגמת המאמץ לייהד את הגליל.

„מי שמאמין שהמדיניות הנוכחית מובילה לאסון בקנה־מידה לאומי, אומר פרופ' סופר, חייב להצטרף לקהל המסבירים ליהודי ארץ־ישראל כי עליהם להשתחרר משבי התיזות שחלפו מן העולם. אם לא נמצא אוזן קשבת והסיפוח הזוחל יימשך כי אז לא ייוותר אלא לאמץ את דבריו הקשים של יהושפט הרכבי: „אני מכיר בזכות הדמוקרטית של היהודים בישראל להביא על עצמם התאבדות לאומית. אם כך יקרה, אלך עימם, אולם בכל אשר לאל ידי אבקש להזהירם מכך".

מישל חדאד. חוקר משתחרר / נתן רועי

לא ביקשו ממנו להשאר

„עמוד השדרה של כל חקירה הוא היושר וההגינות... שיטת החקירה שלי היא להציג בפני החשוד את החומר ולנסות לעורר אצלו ניצוץ אנושי, לנסות לשכנע אותו שיתיר את לשונו"

אחד המעשים הראשונים שעשה פקד מישל חדאד אחרי שיפשט את מדי השוטר הוא להופיע בפני תלמידים ערבים במועדון האורתודוכסי ביפו. הוא לא ידבר לא על השרות במשטרה ולא על פיענוח מקרי רצח. הוא לא יספר על כך שאף לא אחד ממפקדיו לא ביקש ממנו להישאר, לא לפרוש. הוא גם לא ידבר על המרירות שהצטברה ושהובילה אותו להחלטה לפרוש דווקא בתקופה שבה הוא בשיא כשרו כחוקר. הוא בוודאי לא ידבר על החקירה המשטרתית הפנימית נגדו, שארכה שלוש שנים ונסתיימה לבסוף במשפט משמעתי בלבד. גם מסע קידום מכירות למשרד החקירות הפלילי־כלכלי שהוא פותח הוא לא יקיים בהזדמנות זאת. חדאד ידבר על דו־קיום בשלום, על שוויון חובות ושוויון זכויות של המיעוט הערבי בארץ.

מבחינות רבות ההרצאה בפני התלמידים של המועדון האורתודוכסי היא חלום שהתגשם וראשיתו בכפר הולדתו מזרעה שבגליל המערבי. מישל נולד כלב סביבה יהודית־נוצרית, לא הרחק משבי־ציון, למשפחה ערבית־נוצרית שבה 6 בנים. הוא למד בבית הספר היסודי בכפר ואת לימודיו התיכוניים סיים בבית הספר טרה־סנטה בעכו. כשהגיע לגיל 18 שקל להתגייס לצה"ל כמו אחיו, אלכס. "מאד רציתי להתגייס כמו אלכס ליחידת המיעוטים בצה"ל. אחרי סיים קורס מ"כים ולא ראיתי שום סיבה למה לא אוכל להיות חייל", הוא אומר. אבל המצב המשפחתי בבית, מחלת האב, והקשיים הכלכליים הובילו אותו לתחומים שיהיה בהם כדי לפרנס את אמו. כשסיים את לימודיו התיכוניים ניגש לבחינות בצי הסוחר, במשרד החינוך והתרבות, ובמשטרת ישראל. הוא עמד בהצלחה בכל הבחינות, ואילו המשטרה היתה מאחרת אך במעט לשלוח לו תשובה חיובית, הוא היה היום מורה בכפרו או קצין בצי הסוחר הישראלי. הוא מתוודה שהמשטרה היתה פתרון אידיאלי בעבורו: הוא יכול היה להשתכר כסף ובאותה עת לתרום למדינת ישראל, כפי שרצה.

הוא התגייס למשטרת ישראל ב־1968, שנה לאחר מלחמת ששת הימים. הוא אומר שאווירת הנצחון לא עוררה נגדו רגשות לאומניים. ארדרבא, הוא זכה לשיתוף פעולה טוב מצד השוטרים היהודים. בחודש הראשון לגיוסו שירת בהרצליה. שם פגש לראשונה במציאות הישראלית. הנער בן ה־18 ראה את הרצליה הבורגנית ואת הרצליה השניה, שמתגוררים בה הישראלים שלא "גומרים את החודש". אחר־כך נשלח לקורס השוטרים, וכשחזר מהקורס הוצבה לתחנת משטרת רפיח, שם שירת שנה וחצי. „לא הסתובבתי ברחוב והודעתי לכולם שאני ערבי־נוצרי מהכפר מזרעה אבל החברים הקרובים, השוטרים, ידעו שאני ערבי־נוצרי", הוא אומר.

אחרי 12 שנים של שרות במשטרת ישראל הותר לו לחקור. בשנת 1979 הוטל עליו, והוא קצין בדרגת מפקח, לחקור פרשיית סחיטות שהיה מעורב בה עבריין ושמו מרציאנו. הפרשייה פוענחה ומישל זקף לזכותו ולזכות הצוות שלו הצלחה ראשונה.

אבל לכל הצלחה יש טעמי לוואי. במהלך החקירה שלו הולתן העבריין שמישל הרביץ לו ופגע באשכיו. „תמיד התנגדתי להפעלת כוח בחקירה, אף שהפעלת כוח מוצדקת מקובלת עלי ואני לא נחשב לרחמן גדול בתחום זה. אבל העלילה הזאת לא נתנה לי מנוח", הוא מספר. „החלטתי ללכת לאשתו של העבריין ולשאול אותה כמה שאלות. נכנסתי לביתה עם עוד שוטר ושאלתי: בעלך קובל על כאבים קשים באשכים. האם ידוע לך במה העניין? האשה ענתה ללא היסוס: הוא מתאונן על כאבים כאלה כבר זמן רב. מיד החתמנו אותה על עדות והלכנו לרופא המשפחה של מרציאנו כדי לגבות ממנו עדות. הרופא, אכן, העיד שמרציאנו נמצא בטיפולו זה זמן בגלל כאבים באשכים. כך הוכחתי שטענותיו של העבריין היו עלילה וזהו לא."

באותן שנים היה מפקח מישל חדאד בראשית דרכו כחוקר. הוא שמר על פרופיל נמוך מבחינה תקשורתית וקשר קשרי חברות וידידות עם יהודים בהרצליה. ב־1977 נסע לקרובי המשפחה ברמאללה. במשפחה אמרו לו שאחת מבנות המשפחה, שנמלטה מלימודי המשפטים באוניברסיטת ביירות, הגיעה לפרקה ומוכנה לנישואין. „רעייתי ואני קרובי משפחה. אמא שלה ואבא שלי הם בני דודים אבל הדבר לא הפריע לי. נפגשנו, שוחחנו והגענו – שנינו – למסקנה שאנו רוצים להינשא. הוריה עברו דרך ארוכה מאד. הם השתקעו בלבנון. ב־1977 היגרו לארה"ב וב־1978 שבו לרמאללה כדי למכור את אדמתם וביתם. ואז עקרו סופית לארה"ב. נישאנו. הייתי בן 28 ורעייתי בת 24. אז לא היה לי כסף לרכוש דירה וגם היום אין לי דירה. אז לא הסתדרתי עם המשכורת של השוטר וגם בימים שלפני פרישתי מן המשטרה לא יכולתי להסתדר עם המשכורת". בני הזוג התגוררו בהרצליה והתפרנסו ממשכורתו של חדאד.

בשנת 1984 פנו אליו בבקשה להתמנות לראש מחלק פשעים במשטרת מרחב דן. מישל, נבוך מן ההצעה המכובדת, שאל לפשר מינויו ונענה: "אנחנו לא מחפשים את הזוהר שבך אלא את המפקד". זו היתה ברכת הדרך. בתחילת אותה דרך, החקירות היו שוליות אבל רבות. היו ימים ש־40(!) חוקרים ובכללם בעלי דרגה זהה לשלו פעלו וחקרו תחת פיקודו. הוא אומר שלכל תפקיד במשטרת ישראל הגיע עם דרגה ולא ציפה להתקדם בדרגות בסיום תפקידיו. אבל, ראה זה פלא, הוא אומר, כמה מן הפקודים שלו התקדמו לדרגות גבוהות משלו. אף־על־פי שלא יכלו להציג חקירות מוצלחות. כשלו ולא היו בעלי נסיון כשלו בתחום הסיור והחקירות.

ב־19 ביוני 1983 חל המפנה. בתחנת משטרת רמת־גן התקבלה תלונה על העדרה של אחות ושמה כרמלה בלאס. המתלוננים, בני המשפחה, אמרו שהאחות נעלמה באורח מסתורי ויותר לא הוסיפו כלום. ב־24 ביוני 1983 נמצאה לא הרחק מאוניברסיטת בר־אילן ברמאללה גוויה רקובה ושרופה של נערה. שרשרת הזהב שהיתה על פרק ידה היתה זהה לתאור השרשרת של כרמלה בלאס כפי שתארו אותה בני המשפחה בחקירה במשטרה. החקירה הוחלה במשטרת המחוז הדרומי אך מכיוון שהתלונה הוגשה במשטרת מרחב דן הועברה התלונה לחקירת מחלק הפשעים במשטרת מרחב דן. אחרי שהתברר שחלק מן החקירה יצטרך להתקיים בשטחים הוחלט להטיל על מישל חדאד לחקור בעניין זה באופן אישי ולהסתייע בעוד חוקרים, כרצונו.

שיטת החקירה של מישל חדאד כוללת יצירת "סביבת חשודים" מיד לאחר מציאת הגוויה. "סביבת החשודים" כוללת את כל מיודעיה הרחוקים והקרובים של המנוחה. בין המקורבים נכללים אנשים שאיתם היתה בקשר כלשהו בחודשי חייה האחרונים, בני משפחה וידידים קרובים. לגבי חדאד כל "סביבת החשודים" היא יעד לחקירה. בשיטת האלימינציה והחיתוך סוננו ה"חשודים" ולבסוף הגיע חדאד לחבר קרוב של האחות כרמלה בלאס, עורך דין שמעון חרמון. מישל חדאד מספר, שבמהלך שהותו של שמעון חרמון בחו"ל צותתה המשטרה לטלפון של אחיו מאיר.

במהלך אחת השיחות העביר ב„קוד" מאיר חרמון לאחיו את מספר הטלפון שבו הוא יימצא כדי שיוכלו לדבר בלי האזנות. כשטילפן שמעון חרמון למאיר הוא אמר לו בין היתר: „אתה זוכר את שלושת הערים.... זה שמעבר לירדן... לקחתם אפשרות כזאת". חדאד, ערבי־נוצרי, הבין שחרמון משתמש בביטויים הקשורים לדת היהודית. הוא פנה לחברו, רב, ושאל אותו – בלי להגיד לו במה מדובר – לפשר המילים האלה. הרב ענה שמדובר בעניין חמור ביותר: הביטוי מתייחס לערי מקלט, הנהוגים לגבי רוצחים שרצחו בשגגה. חדאד הבין שהוא עומד בחקירתו – על קרקע מוצקה. חודש אחרי מציאת הגופה סמוך לרמאללה שב עורך הדין חרמון לישראל ומיד נעצר. הוא הובא בפני שופט והחומר החסוי שהובא נגדו כלל את שיחות הטלפון על ערי המקלט. עורך הדין

מישל חדאד. לכל הצלחה יש טעמי לוואי

שמעון חרמון העדיף לשמור בחקירה על שתיקה. במשך שעות רבות ישב מולו מישל חדאד ושאל אותו אלפי שאלות, אבל חרמון חזר ואמר: אני שומר על זכות השתיקה המוקנית לי על־פי חוק. בכל חקירה היו לחדאד ראיות

„תמיד שאפתי שהחשוד יהיה מאושש בחקירה ולא ממוטט. אני מעדיף נחקר שקול על־פני נחקר היסטרי"

חדשות שאנשי צוות החקירה אספו ושחרמון לא ידע עליהן. חדאד הציג בפניו את הראיות החדשות בשלבים כדי לנסות לשכנעו להגיב. הוא פנה אל המצפון של עורך הדין שמעון חרמון אך ללא הועיל. היום אומר חדאד: "לא רציתי לראות אותו מתמוטט. שאפתי תמיד שהחשוד יהיה מאושש בחקירה ולא ממוטט. אני מעדיף נחקר שקול על־פני נחקר היסטרי". משפט־חרמון עשה היסטוריה והפך לדוגמה קלאסית של משפט ראיות־נסיבתיות. חרמון, שהורשע על־ידי בית המשפט המחוזי בתל־אביב ברצח האחות כרמלה בלאס, עירער לבית המשפט העליון ועירעורו תלוי ועומד.

כשחדאד נשאל על שיטת החקירה שלו, הוא ענה: „עמוד השדרה של כל חקירה הוא יושר וההגינות אף על פי שענף החקירות מתקשר לעתים קרובות לתחבולות למיניהן. אני פונה אל החשוד ואומר לו: אלה ואלה הממצאים שלי ומחכה לתגובה שלו. אספר לך מקרה שיכול להדגים את השיטה. התקבלה תלונה במשטרה על אב המקיים יחסי מין עם בתו בת ה־14 מזה ארבע שנים. היה לי קשה מאוד לקבל את המקרה. אף־על־פי־כן הזמנתי אלי את החשוד. כשהוא נכנס למשרד החקירות נתקפתי חרדה. עמד מולי גבר נאה שכל בחורה צעירה היתה נופלת לרגליו. הוא מקיים יחסי מין עם בתו!? למרות זאת אמרתי לה תראה, הגיע אלי חומר כזה ואני רוצה לאמת אותו אתך. הצגתי בפניו את החומר. הוא התמוטט והתפרץ בבכי: „כן, עשיתי את זה. אני לא יודע מה קרה לי..." . זו השיטה: להציג בפני החשוד את החומר ולנסות לעורר אצלו ניצוץ אנושי. אני מאמין שבכל עבריין יש ניצוץ אנושי ושבאמצעות שכנוע נבון הוא יתיר את לשונו. אני לא חושב ששמעון חרמון הוא פסיכופאט – אני חושב ששמעון חרמון הוא אדם וכך חשבתי גם בזמן החקירה. זו אולי הסיבה שפניתי לא אחת אל מצפונו כדי שיודה. לא הפעלתי נגדו כוח. היו לו דרישות שנאלצנו לעמוד בהן גם אם היו בניגוד לחוק, כמו שיתוף עורך הדין שלו באמת החקירות. לא חסכנו שעות חקירה שבמהלכן נתנו לחרמון הזדמנויות לא מעטות לענות על החשדות נגדו. במהלך החקירה נתקלתי בקשיים לא מעטים. אני לא תכננתי תיק של ראיות נסיבתיות, אבל במהלך החקירה הבאתי את הממצאים שנאספו בפני הצוות והם השתכנעו ואז החלטתי: אם הם משתכנעים מדוע שבית המשפט המחוזי לא ישתכנע. הלכנו עם כל חומר החקירה לדבורה ברלינר, הפרקליטה במחוז. היא השתכנעה והגישה כתב אישום נגד חרמון. אין לי ספק ששמעון חרמון ביצע את הרצח, אבל אף אחד לא יודע איך הוא ביצע את הרצח הזה. ביום ששמעון חרמון יתיר את לשונו נדע כיצד הוא רצח את כרמלה בלאס."

במהלך החקירה של רצח האחות כרמלה בלאס נאלצה המשטרה לשגר למעבדות הסקוטלנד־יארד שערה של כלב שנמצאה במושב האחורי של מכונית עורך־הדין חרמון.

„מערכות גדולות כמו המשטרה צריכות לטפל בעובדים שסרחו. המשטרה צריכה לדאוג ששורותיה יישארו נקיות ושעובדיה יהיו ללא רבב. אבל המקרה שלי הוא לא המקרה של חוקר שסרח"

חדאד שכנע את הממונים עליו לשלוח את השערה לבדיקה למרות ההוצאה הגבוהה. הוא השתכנע שהשערה היא בעלת ערך ראייתי גבוה מאד ושחשוב לשלוח אותה לבדיקה. היום הוא אומר על מאמציו אלה: „המשטרה איננה אטומה. צריך לדעת לשכנע את הממונים עליך. אני אחד החוקרים שיודע לנצל את האמצעים לרשותי כחוקר. יש למשטרת ישראל אמצעי זיהוי פלילי מן הטובים בעולם. המעבדות הן מעולות. אם יש צורך לבדוק שערת־כלב בחו"ל צריך לשכנע את הממונה שאין אפשרות לבצע את הבדיקה בארץ ושהשערה היא ראיה בעלת משקל גבוה. לאחר שאנשי המז"פ שכנעו נמצא ההסדר עם אנשי הסקוטלנד־יארד שאיפשר בדיקת שערת הכלב בסקוטלנד־יארד."

בסיום משפט־חרמון עלה שמו של מישל חדאד בכל אמצעי התקשורת. האם אנשי משטרה שעבדו עימו קינאו בו? הוא עונה: "מעולם לא רציתי להתמודד עם המשטרה אלא לעשות איתה ביחד נגד העבריינים. התקשורת החמיאה לי אבל לא הרגשתי אף פעם שאני צריך להתמודד עם קנאה מבית. התחלתי לעבור שבעת מדורי גיהנום של חקירות פנימיות רק אחרי תלונת הבעל הקנאי ואשתו." כשהוא מדבר על התלונה הזאת אתה חש שהוא ועמו בדרכו השקטה.

כיום הוא גר בשכונת נווה־שרת בתל־אביב. הוא הגיע לכאן מדירה שכורה ברמת־גן. שכר הדירה הגבוה שיכנע אותו לפנות לחברת "עמידר" שסידרה לו דירה קטנה לזוגות צעירים. בשנת 1981 נולדה בתו הבכירה אמירה. הבית הקטן לא הספיק לו והוא פנה לחברה העירונית־ממשלתית "חלמיש" שסידרה לו דירה בשכר חודשי בשכונת נווה־שרת. מרלן, בתו השניה, נולדה בסוף שנת 1985, בעיצומה של חקירת שמעון חרמון.

את הבנות שלו לגן ילדים דתי, של אגודת ישראל. "אשתי דיברה עם הגננת וסיפרה לה שאנו נוצרים אבל אין לנו לאן לשלוח את הבנות. הגננת נאותה לקבל את הבנות ואני שמח שהן התחנכו בגן הזה, אף על פי שבמרוצת הזמן הן עמדו על כך שנדליק נרות־שבת... והיה צריך להפסיק את זה. החינוך בגן הזה היה בהדר". למרות המרחק מן הבית במזרעה הוא שומר על קשר עם הכפר. מדי פעם בפעם הוא נוסע צפונה להורים. ההורים, הוא אומר, לא שאלו אותו מעולם מה הוא עושה אבל היו תקופות שאשתו היתה מספרת לאמו שהמצב הכלכלי בכי רע, שמשכורתו של הבעל נמוכה ואז אביו של מישל עוזר בסכום לא גדול. מישל אומר שעניין המשכורות של השוטרים הוא עניין קשה למרות שמעולם לא חשב שייעשה למיליונר במשטרת ישראל. „זה מטריד אותי מאד שעבור חקירה כמו חקירת חרמון קיבלתי שתי משכורות שערכן כ־1000 דולר, ואילו עורכי הדין קיבלו לא פחות מ־150,000 דולר על ההגנה על שמעון חרמון". נער שליחויות, לדבריו, יכול להשתכר 1000 דולר לחודש. פקד במשטרה משתכר פחות מ־1000 דולר.

הוא מתכוון, כשהרוחות יירגעו, להוציא לאור את ספרו על משפט יערי־גרנות. הוא איננו רוצה להיכנס לעניינים הרכילותיים. מעניין אותו הצד המקצועי של עבודת החוקר. הספר יהיה מעין ספר הדרכה. בעת האחרונה פנה אליו נסים דיין וביקש ממנו להשתלב בסרט שהוא מתכוון להסריט. סרט המסתמך על ספרו של גבריאל שטרסמן, "המערוך". הוא לא רוצה להופיע בתפקיד החוקר. הוא סומך על מכרם חורי שנבחר לגלם את דמותו. „מכרם חורי", הוא אומר, „שחקן מעולה. ראיתי אותו ב„מישל עזרא ספרא ובניו" וברור לכולם, אני חושב, שהוא שחקן טוב מאד. אולי אדריך אותו בעבודה כדי שהכול יהיה קרוב ככל היותר למציאות. לא הייתי רוצה שדמותי תסולף."

למרות ההצלחה הגדולה כחוקר והתייחסות האוהדת של הסביבה היהודית אל הצלחותיו במשטרה נותר בפיו של חדאד טעם רע בסיום השרות במשטרה. וכך הוא מספר: "אני אשקר אם אומר שאני משתחרר מהמשטרה בלי טעם רע בפה. אולי אקדים ואומר משהו. מערכות גדולות, כמו המשטרה, צריכות להיות מסוגלות לטפל בעובדים שסרחו. מערכת כמו המשטרה צריכה לדאוג ששורותיה יישארו נקיות, ושהעובדים יהיו בלא רבב. אבל המקרה שלי איננו המקרה של חוקר שסרח. כל אדם יכול היה להיקלע למצבי. בעל של אשה, שהיו לי איתה קשרים ידידותיים, הרגיש נפגע אחרי שהתבררו לו פרטי היחסים. הוא, כאמור, נפגע ומצא את דלתות המשטרה פתוחות בפניו כדי לנקום באיש מן המערכת המשטרתית. הוא לא האשים אותי בעניין היחסים עם רעייתו אלא ניסה להכפיש את שמי בכל מיני סיפורים שמשתמעות מהם עבירות על החוק. נפתחו נגדי חקירות פנימיות שכללו 15 אפיקי־חקירה מן הסוג הפלילי ובכללם קבלת טובות הנאה. בסיום החקירות, לאחר שלוש שנות עינוי דין, העמדתי לדין בבית דין משמעתי. אם היו ראיות להעמידני לדין פלילי, היועץ המשפטי לממשלה היה מורה להעמידני לדין בעניינים פליליים. הרבה מאד דברים שאמר הבעל הקנאי התבררו כלא נכונים. בשנת 1984 הייתי צריך להיות מועלה בדרגה אבל המשטרה סחבה את החקירה הזאת כמה שנים. לפני כמה חודשים קיבלתי הודעה בע"פ על קיום משפט משמעתי נגדי. אני הייתי מוכן ללכת לבדיקת פוליגרף בתנאי שהמתלונן היה הולך אף הוא לבדיקת פוליגרף. המשטרה היתה חייבת לשלוח אותו לבדיקה מכיוון שחובת ההוכחה היא עליו."

בינתיים, במהלך החקירה של רצח התיירת מלה מלבסקי, נפגע חדאד בתאונת דרכים ואושפז בבית החולים "איכילוב" בתל־אביב. הוא נפגע קשות ונאלץ ללכת בסיוע קביים. נקרעה לו רצועה ברגל ועיניו נפגעו. לפני שלושה חודשים הופיע בפני ועדה רפואית והוחלט שמישל חדאד יפרוש מן המשטרה. "יכולתי להיאבק כדי להישאר במערכת אך לא עשיתי זאת מכיוון שאף אחד מקציני המשטרה במחוז תל־אביב, לא ביקש ממני להישאר", הוא אומר. „לעולם לא אשכח את מכתבי העובדים הקודמים במשטרה שכתבו: מישל תישאר. אם העזיבה תהיה זו אבידה למשטרת ישראל".

נשים בישראל ה' / אבירמה גולן

יעל ברקוביץ' זיכרון-יעקב: דבש

"האדם אינו אלא קרקע ארץ קטנה", אמר המשורר – "האדם אינו אלא תבנית נוף-מולדתו", והתבנית היא מה שנראה לנו כתבנית, וכל אדם נראה לנו, קשור בתבנית כל שהיא. כל הנשים שפגשתי איתן עד עתה קשורות היטב למה שנראה לי תבניות חשובות שעיצבו את חייהן. תאמרו מערכת ערכים, תאמרו רקע צמיחה, תאמרו דור. עכשיו חיפשתי אשה צעירה, שמביטה בעיקר אל ההווה ואל העתיד ופחות מסכמת את העבר. חיפשתי את החוט הדק אשר עובר, אם אכן הוא עובר, בין דין התנועה של רחל וה"צריך" של תמה והמעורבות החריפה של מרים עד שהוא מגיע אל ה"מה אני עושה" של אשה צעירה.

חשבתי שאמצא מישהי שהטעם והמשמעות לחייה נובעים הרבה יותר מעולמה הפנימי ומרצונותיה האישיים והרבה פחות מגיעה במקום ובחברה וממחוייבות. כשנסעתי לפגוש את יעל, צלמת בת עשרים ושבע מזיכרון-יעקב, הייתי בטוחה שמצאתי. כשחזרתי הביתה הבנתי שנפלתי בפח הלשון השונה: גם אם יעל אומרת "אני" ולא "צריך", וגם אם היא עוסקת, לכאורה, באמנות אישית מאד, הרי הטעם לכל מה שהיא עושה קושר אותה בתפר נסתר אל הנשים האחרות: יעל צמחה באדמה של זיכרון ושם נעוצים השורשים שלה, וכל מה שהיא עושה, רואה, קולטת, יוצרת ומרגישה חוזר לאותו מקום. עצים ואנשים ואדמה. בסופו של דבר היא משרתת אותם יותר משהם משרתים אותה.

"הקצב האיטי נותן לי משהו, אני לא כל הזמן בלחץ. אבל רגע אחד, שיהיה ברור, אני עובדת כל הזמן, וכמו חמור, אני לא יושבת כאן בלי לעשות כלום"

תמונה: עליה תלולה מכביש החוף אל זיכרון. מרחף המסמין בדרך החשופה נכנסים אל אשלולית ירוקה בת מאה שנה. הדרך הולכת וצרה, ומתפתלת, ומגיעה עד ליקב. היינו כאן בטיול שנתי. זוכרים את הקרירות ואת הריח החמוץ. עכשיו היקב נראה כמו סתם בניין גדול בשמש. לידו עצים זקנים ובית זקן, כתום. עוד תמונה: הדלת נפתחת ויעל עומדת בפתח. גבוהה, בחצאית רחבה. בבית הישן התריסים מוגפים מפני החום. התקרה מאד גבוהה. עוד תמונה: מטבח ישן, רחב-ידיים, והוא מרכז הבית, ובתוכו שולחן גדול וכבד וקנקן מלא חלב עיזים. יעל, שאלה מיושנת, את אוהבת את זיכרון?

"לא שאלה טיפשית. חונקת. כמו לשאול אם אני אוהבת את אמא. איזו שאלה. הכל מתחיל כאן ונגמר כאן, אבל לא בגלל מההתחלה. בתור ילדה את פשוט חיה, זה מה שיש לך, ואת לא מנתחת מה נובע ממה. אחר-כך הלכתי לבית-ספר חקלאי בפרדס-חנה, וכאן נקשרו החוטים הראשונים, מפני שמסביב היה הקשר לאדמה, לחקלאות, לאהבה לחקלאות ולקשר המיוחד שיש לי עם אבא שלי, שממנו בעצם הקשר העמוק לחקלאות. אחר-כך הצבא. כשהתגייסתי אמרתי שלום כזה הגיגי, בקול רם – אני מתגייסת ואתם יכולים לשכוח ממני, והייתי דווקא בבסיס כזה, במירון, שאיפשר לי שוב להרגיש את כל המשיכה לטבע, ואת הגעגועים. המשיכה לטבע היא שמחזירה אותי תמיד לכאן. וחזרתי הביתה, למרות שלא התכוונתי לכך ממש, אבל לא רציתי להמשיך לרוץ במסלול של לימודים-צבא-לימודים כל-כך מהר, למרות שהיה לי ברור מה אני רוצה ללמוד".

מה?

"מה, ציור, כמובן, אבל אולי הייתי מוכרחה שנה שקטה לאיסוף כוח, למחשבה. שנה שלמה עשיתי רק מה שאני אוהבת – למדתי רקמה תימנית, תפירה, כל מיני קישקושים, ציירתי, עזרתי לאבא שלי בקטיף האגסים... התמסרתי לעשייה נעימה: כמו הרקמה, הייתי עטופה בתוך עצמי. גולם. לא התפתחתי מי יודע מה בשנה הזאת, אבל זה היה לקראת. ספיגה".

תמונה: על הקירות, בין צילומי הנוף של יעל והפורטרטים הישישים-נושנים, שהיא מדפיסה מחדש (דודה שלי על עגלת התבואה, 1920) כמה ציורי ילדים צבעוניים: שמש, פרחים.

"אלה ציורים של ילדים שעלו מאתיופיה. עבדתי איתם במשך שנה כשהייתי במדרשה. בכלל לא היו צריכים אותי. רק נתנו להם צבעים ונייר והכל יצא. ישבו שם שנה במלון הנסיכה בנתניה, בתנאים נוראים, אבל זה סיפור נפרד. ציור. זה דבר שגדלתי איתו. אמא שלי היתה מורה לציור בזיכרון במשך עשרים שנה. אני חושבת שאבא שלי אמן. הוא לא למד שום דבר, אבל יש לו את זה בנשמה. אמיתי לגמרי. אחותי ואני, היינו תמיד ילדות שמחפשות לעשות משהו, ליצור משהו, ואמא עזרה בכל, הינחתה, *למעשה בציור היא רק עזרה. מה זה* עזרה – לא בהוראות, באמצעים. אני זוכרת איך היינו נכנסות לחנות צבעים או חוטים ואמרה לנו – תבחרו. בשביל זה תמיד היה כסף. לעומת זאת – בגדים, זה לא היה עניין. חשוב להיות מסודרות ונקיות, אבל לא צריך הרבה בגדים או צעצועים. בכלל היינו יוצאות דופן. אני אף-פעם לא הרגשתי עם זה כל-כך נוח. הייתי רצינית כזאת, יותר מדי רצינית. קיבלתי כל הוראה ככתבה וכלשונה. עד היום אני מתייחסת כך לדברים. המורה אמרה. מה זאת אומרת לערער? אם כתוב שאסור להיכנס, אז לא נכנסים. אולי עכשיו אני מתחילה להשתחרר מזה קצת, אבל עדיין קשה. והיה עוד משהו, הקשור, אולי, ברצינות הזאת: הזמן תמיד היה יקר מאד. לא מבוזבז לעולם. מה זה מבוזבז? לשבת סתם לקשקש זאת לא עשייה. אני תמיד מצאתי לי כל מיני עיסוקים. הייתי יושבת שעות ומציירת, מארגנת לי כל מיני פרוייקטים. כולם יצאו למתנ"ס ולטיולים, ואני לא. ככה הסתדר, איך שהוא, שאני לא כל-כך רציתי, וגם ההורים שלי לא סמכו על "מבבי", אז ישבתי לי בבית וציירתי. עד היום נשארה לי ההרגשה שצריך לעשות משהו ואי-אפשר סתם לזרוק זמן, אבל היום נוסף פן חדש, והוא הקשר לאנשים. אפילו לשבת ולדבר ולשמוע אנשים לא נראה לי עכשיו בזבוז של זמן. אנשים זה דבר חשוב".

"מי שמתחנך כך, דור רביעי לעובדי אדמה בזיכרון – ואבא שלי גר עד היום בבית שבו הוא נולד, ועובד את האדמה שאביו וסבו עבדו – קשור לחקלאות ולאדמה באופן פנימי מאד. אתה גדל עם התחושה ועם הידיעה של הבנת המהות: אתה רואה כל חייך מניין צומחים הדברים"

תמונות: צילומים שהוצגו בביאנלה בעין-חרוד: החצר בבית הוריה של יעל. עוד צילום של החצר. עיזים. תרנגולות. כלב קטן. הבטחנו, שיעל קוראת לו החבורה שלנו. ידיים מגויירות בתוך רגבי אדמה. אותן ידיים ופנים רזים, שזופים, חרושי-קמטים כמו האדמה. אבא של יעל והאדמה.

"התלבטתי קצת לפני שהתחלתי ללמוד אמנות. תמיד אהבתי מאד חקלאות, וגם הייתי טובה בזה, והחקלאות שאני גדלתי בה, עם הקשר הרגשי לאדמה, היתה למעשה שורש היצירה. תראי, מי שמתחנך כך, דור רביעי לעובדי אדמה בזיכרון – ואבא שלי גר עד היום בבית שבו הוא נולד, ועובד את האדמה שאביו וסבו עבדו – קשור לחקלאות ולאדמה באופן פנימי מאד. אתה גדל עם התחושה ועם הידיעה של הבנת המהות: אתה רואה כל חייך מניין צומחים דברים. לא בתיאוריה: במוחש. זה כמו לגדול בבית דתי עם הכרה עמוקה, ותשווי את זה לרדידות של חוזרה בתשובה, או כמו להיות צמחוני מלידה, כמוני, כמו הבית של הורי. ואבא שלי הוא חקלאי רגשי, מה זה חקלאי רגשי? זה מישהו שאין לו שום הבנה ושום משיכה לעסקים וכלכלה ובורסות. וכל זה. בגלל זה מעולם לא היינו עשירים מחקלאות. תמיד נכנסו שיקולים שנגדו כל הגיון: את העץ הזה אני לא אעקור כי אבא שלי נטע, או את העז הזאת לא אמכור כי היא שלנו, וזה עמד כאן תמיד וכו'. גדלנו עם המון אהבה לאדמה, לעצים, לציפורים, לחיות, עם המון רגישות לכל מה שחי וצומח ונושם. קראת את "ברכת האדמה" של קנוט המסון? אז תקראי. אני חושבת שאבא שלי קצת קיווה שאני אלמד להיות אגרונום, אבל בסופו של דבר נסעתי למדרשה ברמת השרון ללמוד מה שידעתי תמיד שאלמד: ציור. והתחילה תקופה נורא יפה, אבל מטורפת. במרכז העניינים: זה מה שחשבנו לפחות. רצנו כמוכי אמוק מתערוכה לתערוכה. המוטו היה – אסור להפסיד שום דבר. רפי אמר שצריך לראות. את מבינה? צריך! והולכים לתיאטרון, וקוראים ביקורות, וכל הזמן מדברים רק על התערוכה והתערוכה התערוכה, כאילו חוץ מזה לא קיים עולם. אחר-כך נרגעים קצת מכל ההרהרה, ומתחילים טיפה להבין מה קורה. ואז עוברים, בשנה השנייה התחלתי לצלם. לא כל-כך רציתי, ולא הרגשתי בטוחה. זה היה חדש, עד שיום אחד ביקשו שנצלם מקום שקשורים אליו, ואני צילמתי את החצר של הורי בזיכרון. ואז התחיל לי רומן של צילום עם זיכרון. היו אומרים לאנשים במדרשה – אתה לא מגובש, אתה צריך למצוא לך אמירה, את יודעת, כל מיני דברים כאלה. לי אף פעם לא היתה בעיה. לא הבעיה של נושא, של עניין. שלא תחשבי שבגלל זה העבודה נשלפת לי מהשרוול. זה עובר כמה תהליכים, ומוכרח להיות כן מאד, ואמין. אבל מעולם לא היה לי ספק שאני מספרת משהו שהוא אני, משהו שמגיע מהמקור של הדברים הכי קרובים, הכי פשוטים, וגם הכי בעייתיים. ומעניין, כל השנים האלה במדרשה לא צילמתי את תל-אביב, ופעם, בשיעור רישום, שלא הייתי בו כל-כך טובה, יצאנו החוצה וציירנו עצים, ופתאום ידעתי מה אני רושמת והמורה אמר לי: יעל, את פשוט אוהבת עצים. אולי העולם שלי מוגבל. אני רוצה, למשל, לנסוע לפריס, אבל אני לא בטוחה שאצלם שם. אולי כן, ואולי גם שם אמצא לי משהו שיש לו קשר לאותם דברים שצמחו כאן. אולי זה באמת מוגבל, אבל אני אוהבת לעבוד כך: אני מתרפקת על הנוף הזה, אני מלטפת אותו במצלמה. אני יוצאת לטייל בזיכרון בשעות בין הערביים, כשהאור רך יותר, כשמתהלכים כאן פחות אנשים. אז אני יכולה להקשיב טוב יותר, לשמוע טוב יותר, הכל מאהבה.

"וככה ניהלתי רומן כפול במשך כמה שנים. הייתי באה לשישי-שבת לזיכרון, מצלמת-מצלמת-מצלמת, ואחר-כך חוזרת העירה ומפתחת ומתרפקת ומתגעגעת, עד שלבסוף הרגשתי שמיציתי את העיר ודי. ידעתי את העיר, ומה עכשיו, צריך לעשות משהו בחיים, וחזרתי לזיכרון. הדחיפה לחזור לזיכרון באה מאמא שלי. איתה אני מנהלת תמיד שיחות על מצבו של האדם. בהתחלה נבהלתי נורא והרגשתי לגמרי מחוץ לעניין וחשבתי שעשיתי טעות נוראה, ומה הכי הדאיג אותי? אוי ואבוי, לא תהיה לי עבודה, לא תהיה לי עבודה, מה יהיה. אחרי שבוע הגעתי למחלקה לנוער, ומאז אני מפעילה כאן חוגים אחרי הצהרים. לאט-לאט גם נכנסתי כאן לעניינים, ועכשיו כבר חודש אני עוסקת מחדש בצילום...".

"ולא שאני לא חולמת להציג פעם במוזיאון תל-אביב. אני כן, אבל זה לא דחוף לי. חשוב לי לקלוט, לשמוע, להגיד, לתת, להסביר"

תמונות: תמונות ישנות שכל מיני אנשים מביאים ליעל להגדלה והדפסה מחדש: שומר על סוס וזוג על הגורן וילדה במראמאן מדליקה נר של חנוכה בחנוכיה העשויה משני קילשונים והפוזים נעוצים בהם. זיכרון קמה לתחייה בתמונות ישנות שבעליהן מביטים בהן עכשיו מחדש. לא נראה כמו נוסטלגיה רביקה. נראה כמו ההפך משיבה; ההפך מזיכרון קצר.

"אבל מה שחשוב לי לא פחות זו היא העבודה עם הילדים. ההרגשה הנהדרת הזאת כשאני יורדת מהאוטובוס והם רצים אלי ומקיפים אותי ומחבקים אותי, יעל, יעל, נו כבר, רוצים לצייר. למה זה חשוב לי בכלל? זיכרון שחזרתי אליה עכשיו היא המקום היפה ביותר שראיתי בחיי, אבל אין בה עוד שום דבר. לא שאני חושבת שצריך לדחוף לילדים את כל ההעשרה הדחוסה הזאת וכל החוגים למחוננים והמי-יודע-מה, אני משוכנעת שלא זה מה שחשוב, אלא המגע, הקשר, הדברים האמיתיים, אבל יש כאן ילדים שחסרים הרבה, שההורים שלהם חסרים הרבה, ולהם צריך לדאוג. אני לא מדברת על חשיפה לאמנות וכל המילים היפות, לא לכל דבר מוכרחים להחשף תיכף בילדות. אני הגעתי לעיר בגיל די מאוחר ופחדתי מהקצב והאנשים והרעש אבל לא הרגשתי אף פעם נחותה. וגם אם רואים פיקאסו בגיל עשרים ושבע ולא עשר אז לא קורה כלום. הנה, דווקא את פיקאסו ראיתי בגיל עשר. אמא שלי סחבה אותנו העירה. תאמיני לי שאני לא זוכרת שום ציורים ושום דבר. אני זוכרת כמו היום את הנסיעה ברכבת, ואיך ישבנו בחוץ והוצאנו לחמניות ואכלנו, ואיך היה שם איש אחד גבה בכיסא גלגלים שביקש עזרה במדרגות. כשהייתי בתיכון נסעתי עם משלחת נוער לחו"ל וכל הזמן הייתי דבוקה לחלון, ראיתי המון אורות מהבהבים, כל-כך התרגשתי. אלה שבאו מתל-אביב התרגשו פחות. אחר-כך, כשהגעתי לתל-אביב, שוב ראיתי המון אורות. אבל מעולם לא הרגשתי שחסר לי משהו. לא זה מה שחסר. צריך לתת לילדים אפשרות לראות ולעשות, לשמוע ולקלוט, לעשות את זה במסירות ובבנות ובאהבה. לא רוצה להגיד מילים יותר מדי מפוצצות אבל הקשר איתם חשוב לי מאד-מאד".

תמונה: יעל לוקחת סל והולכת למכולת לקנות קמח מלא לעוגה. יום שישי. מרכז המושבה הומה אנשים. כל מיני – בני מושבה בבגדי עבודה, למשל, ונשים משכונות הקטנים, למשל, זאת שגרה בבית הכי יפה וזאת שגרה בבית הכי גבוה, וכמה זקנים שמביטים בהן קצת בחשדנות וקצת בתימהון. פחות חם, והרבה יותר לאט כאן מאשר בתל-אביב.

"אז את חושבת שאני בורחת כאן מן התחרות וההתמודדות של העיר? אולי. אז מה, בעצם? אולי הפרופורציות שלי פשוט השתנו. באותו זמן שבו אני עובדת עם הילדים, צייר בעיר יעשה תערוכה. הקצב האיטי נותן לי משהו, אני לא כל הזמן בלחץ. אבל רגע אחד, שיהיה ברור, אני עובדת, כל הזמן, וכמו חמור, אני לא יושבת כאן בלי לעשות כלום. אבל מבחינת הקריירה, או השד יודע איך תקראי לזה, הקצב שלי איטי: אני לא מוכרת את עצמי כל הזמן ולא דוחפת ולא מפגיזה תערוכה כל כמה חודשים. אני הולכת לא במירוץ הזה של 'להגיע'. להגיע למה, אלוהים אדירים, למה להגיע? ולא שלא חשוב לי להציג עבודות שלי, בטח שכן, אבל כסיכום תקופה, כבדיקה איך אני רואה את כל החיים, את כל התמונה, את השלמות. וחשוב לי שכל החברים וכל האנשים הקרובים לי יוכלו להתחלק איתי בזה. לא שאני לא חולמת להציג פעם במוזיאון תל-אביב. אני כן, אבל זה לא דחוף לי. חשוב לי לקלוט, לשמוע, להגיד, לתת, להסביר, למשל לאנשים, איך למרוח על כוויה דבש."

דבש?

"כן, דבש, לא ידעת? וזה חשוב לא פחות מעוד צילום, מעוד ציור, וזה בעצם לא תמיד כך, כי כשהתכוננתי לביאנלה הייתי לגמרי משוגעת, והסתגרתי לי נורא במעבדה ושכחתי [illegible]

תמונה אחרונה: יעל מראה לי את החצר של הוריה, ואת הבוסתן המתוקע מריב עצי בשל ופרי מבשיל, הגפן חית והתאנה. כאן אני אבנה לי פעם בית, היא אומרת. אולי יותר מכל דבר אחר אני מרגישה כמה זמן פרוש לפניה. אבל למי שנטוע באדמתו כמו עץ תמיד יהיה זמן מאשר לאלה הרצים להספיק את הזמן. לפני שירדתי בחזרה אל כביש החוף מצאתי בכיסי פתק תזכורת: לקחת מיעל דבש.

לקותי.

יעל ברקוביץ'. כוורות ודבש. תצלום – מלי כהן

סר לורנס אוליביה. כל העולם במה / דליה שרון, לונדון

לורנס איש שקספיר

"אני עצמי איני בטוח מתי אני משחק ומתי לא, או ליתר דיוק מתי אני משקר ומתי לא. והרי מהו משחק טוב אם לא שקר משכנע? לורנס אוליביה פרש השבוע מן הקולנוע. בדברים החשובים, מתברר, הוא לא משקר את עצמו

את יום הולדתו ה-80 של אוליבייה ואת מלאת 30 שנה להקראותיו ברדיו, בחרו הבי.בי.סי. ולורנס אוליבייה לציין בקטע שנכתב במיוחד לאוליבייה לכבוד המאורע, קטע ושמו "אין קץ לחלומות", שכתב פיטר ברנס. ההקראה, שנמשכת למעלה מחצי שעה, היא מונולוג של נתן יבוק, יהודי פולני-אמריקאי בן 88. יבוק, שמשוחח עם הפסיכואנליסט שלו, מספר לו על חלום שחוזר וחלום בילדותו. "רציתי לספר לך על חלומי. רק חלום אחד. אדם אחד וחלום אחד, אבל זהו חלום מיוחד במינו. החלומות, כך סופר לנו, הם המנבאים את עתידנו...".

בשבוע שעבר הוקרנו גם סרטים אחדים בהשתתפותו של אוליבייה, והוצגה גם תוכנית דוקומנטרית שבמהלכה ראינו שחקנים ובמאים רבים שעמם עבד במשך השנים, ביניהם דיים פגי אשקרופט, ופיטר הול. תכנית זו צולמה בתיאטרון "אולד וויק" שם שיחק אוליבייה לראשונה בתפקיד "המלט" בשנות השלושים, ושבו ייסד את התיאטרון הלאומי בשנות השישים. אך אוליבייה עצמו ראה את גולת הכותרת של חגיגות ה-80 שלו דווקא בתסכית ששודר ביום ששי, יום הולדתו, ושבו, בקולו הנפלא, מתמצת לורנס אוליבייה את דמות היהודי הזקן.

נתן יבוק מתאר, בהגמור יהודי אופייני, את ימי ילדותו בקרקוב, את העוני שבו גדל, את המאכלים שבישלה אמו, את אווירת החג והקדושה ששרתה בביתו עם התקדש השבת, את הרבי והאמונות שבהן חיו היהודים, ואת העזרה ההדדית בין אנשי הקהילה. "זהו קטע ריאליסטי מאוד המאפשר התבוננות אמיתית אל תוך המסורת היהודית", אומר אוליבייה בראיון. "לקטע קסם מיוחד והיה נהדר לקרוא אותו". אוליבייה, הידוע ברדיפתו אחרי השלמות ובתשומת הלב המיוחדת שהוא מקדיש למבטא וקצב הדיבור, עבד שעות רבות על טון הדיבור של יבוק היהודי-פולני-אמריקאי. בגלל מצב בריאותו הרעוע הוקלט השידור בביתו שבססקס, בנוכחות המחבר, פיטר ברנס. במשך הקריירה הארוכה שלו שיחק אוליבייה, הן על הבמה והן בסרטים, תפקידים יהודיים רבים. החל בשיילוק, על הבמה, דרך אביו של אל ג'ולסון בסרט "זמר הג'ז", וכלה בצייד נאצים בסרט "הנערים מברזיל". אוליבייה אהב תפקידים "יהודיים" והוא היטיב לשחק אותם.

לורנס אוליבייה נולד ב-22 במאי 1907 בדורקינג, ליד לונדון, לאב שהיה כומר קתולי, ולאם שהיתה, על פי עדותו, כל עולמו אך נפטרה כשהיה בן 12. הצורך באהבה מצא ביטוי, כך התוודה, לאורך כל השנים. במשך חמש שנים שימש נער מקהלה בכנסיה, והכנסיה, לדבריו, הטביעה חותמה על ילדותו וההרגשה הדתית היא שליוותה אותו לאורך כל חייו.

מגיל צעיר הופיע אוליבייה על הבמה. אחרי שסיים את לימודיו בבית הספר המרכזי לאומנות הדרמה, החל להופיע, בתפקידים משניים, בבירמינגהם ובלונדון. תפקידו הראשי הראשון היה בסרטו של נואל קווארד "חיים פרטיים". קווארד בחר בו בגלל צורתו החיצונית המושכת. קווארד גם "ריפא" אותו ממחלה שממנה סבל אוליבייה ושגרמה לפיטוריו מתפקידים אחרים: היתה לו נטייה לפרוץ בצחוק על הבמה בלי שיוכל לעצור בעצמו. "נואל קווארד", מספר אוליבייה, "הצחיק אותי בכוונה בחזרות עד שלמדתי להתגבר עליו". התפקידים הראשונים שבהם הצטיין היו אלו ששיחק לסרוגין עם ג'ון גילגוד: מרקוצ'יו ורומאו ב"רומאו ויוליה". אוליבייה ייזכר כשחקן הראשון ששיחק תפקידים שקספיריים בסגנון ריאליסטי ויום-יומי. משנת 1937 הקדיש עצמו לתפקידים שקספיריים. את המלט שיחק במצודת הלסינגור בדנמרק, ובתפקיד אופליה היתה ויויאן לי. הצגה זו גרמה קרע בנישואיו לג'יל אדמונד, אשתו הראשונה, ולתחילת הרומן והחיים המשותפים עם לי.

בשנת 1944 נישאו השניים וחזרו לאנגליה, לעזור במאמץ המלחמתי. ללורנס לא ניתן לנצל את נסיונו כטייס (הוא למד לטוס בארה"ב) אך הופיע בסרטי תעמולה של חיל האוויר המלכותי להעלאת המוראל של החיילים.

משנת 1944 שיחק, ביים והפיק אוליבייה מחזות שקספיריים ואחרים, וזכה ב-9 פרסי אוסקר ובפרסים אחרים. הקריא ברדיו והשתתף במחזות טלוויזיה, שהאחרון בהם היה "המלך ליר" שאותו שיחק אוליבייה בגיל 75. אוליבייה פרש מן התיאטרון בשנת 1973.

במשך 20 השנים האחרונות נאלץ אוליבייה להתמודד עם מחלות קשות כמו סרטן, ניוון שרירים קשה ואבדן זיכרון. את "המלך ליר" הסריטו בקצב של כמה דקות בכל יום, כאשר אוליבייה מתגבר על כאביו. סצינת הסערה המפורסמת בוצעה באולפן הטלוויזיה. ליצירת הגשם נשפכו 4000 ליטר מים מ-40 פתחים. המפיקים הציעו, מתוך התחשבות בגילו ובמצבו של אוליבייה, להשתמש במים חמים, אך אוליבייה עמד על כך שלמען האותנטיות יישפכו עליו מי קרח.

צמאונו לאהבה היה, ככל הנראה, הסיבה לטיפוח ולזמן שהקדיש לשחקנים צעירים. אהדה זו היתה מהולה לא אחת בקנאה. מספרים שאחרי שמילא דרק יעקובי – אותו "גילה" אוליבייה וטיפח – את תפקידי אדיפוס ופר גינט של שרידן בערב אחד, כמעשה רבו בזמנו, קיבל מברק מאוליבייה: "ברנש חצוף שכמוך...".

הערבוב בין חייו הפרטיים לחייו הבימתיים היה לאוליבייה טבע שני. כל מכריו, ובכללם שלוש נשותיו, תיארו אותו כאדם שאינו מסוגל לחדול לשחק, בבית או בציבור. חבריו אומרים שהוא אדם שונה בכל פעם שהם פוגשים אותו. אשתו השלישית, ג'ואן פלואורייט, נשאלה כיצד היא מבחינה אם בעלה משחק או לא. תשובתה היתה:

"לארי? הוא משחק כל הזמן. לארי עצמו אמר פעם: 'אני עצמי איני בטוח מתי אני משחק ומתי לא, או ליתר דיוק מתי אני משקר ומתי לא. והרי מהו משחק טוב אם לא שקר משכנע?'"

אחת מהצגות "אותלו", בשנת 1960 בתיאטרון הלאומי, היתה מוצלחת כל כך עד כדי כך שהשחקנים מחאו לו כפיים מאחורי הקלעים. אוליבייה נכנס לחדרו וטרק את הדלת. השחקנים חששו שפגעו בו ושלחו את פרנק פינלי לברר זאת. דרך חור המנעול שאל אותו פינלי: "לארי, מה העניינים? זה היה גדול!" התשובה לא איחרה לבוא: "אני יודע, אבל איך אוכל להיות בטוח שאוכל לחזור על כך שוב?"

את דמותו של אדם רגיל, העיד על עצמו אוליבייה, אינו מסוגל לשחק. הוא משחק תפקידים לא כדי לבטא את עצמו אלא כדי למלא צורך פנימי להציג.

את ספר זכרונותיו כתב אוליבייה בעצמו כדי למנוע מאנשים זרים להיכנס לפרטי חייו ואישיותו או לשנות מן האמת כפי שראה אותה בעצמו. אם כי אמר לחבריו שתמיד שאף להיות איש התיאטרון הראשון שיקבל תואר אבירות, היה דרוש שכנוע רב ושנתיים תמימות כדי שיסכים לקבל תואר אבירות מידי הרולד וילסון.

סר לורנס אוליבייה החליט השבוע לפרוש מן הקולנוע. הוא ימשיך לקרוא שירה וימשיך להשתתף בתכניות רדיו וטלוויזיה, הודיע סוכנו, לארי אותם.

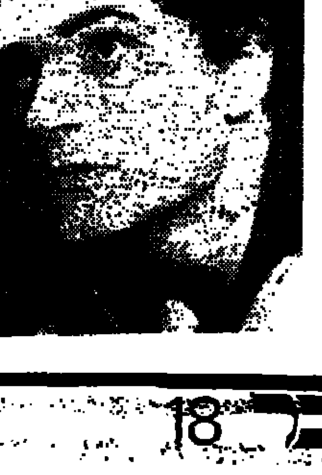

יורם בן־מאיר

ועוד. במאד. לירושלים

1
ירושלים קשה לנשים. אמרה לי
ידידתי בהתכתבה
לזה.
אני אומר בזה, בכבנה:
משיר אל שיר ירושלים מתקשה יותר
ויותר
להיות
שיר

2
דבר אחר הוא להגיד
ירושלים.
משהו תמיד מאחר. וארע. ונגבר. בכי.
כבכי רע. הדבר
שהיה עלי לומר
נשאר
בשולים. ולא אמר. מן העולם ועד העולם אינני
בא אל תוכבי
ירושלים. לכן
בירושלים אני משורר מר
מאד

3
במר לי
ירושלים זקוקה לרחמים.
ליתר דיוק לרחמה
המתוק, הלחמי, של
ידידתי.
שאהיה זורע בה
רוח
ושר. ושר. ויר. תהר. היא
הר. היא עיר
שתאר
תרחו
ושיר

4
פתחיה הם פתחי
עולם. לעולם לא תהיה
פתוחה.
את ירושלים אי אפשר לשתק
אי אפשר לדבר את
תוך
תוכה

5
עוטה אור
כשמלה.
או פושטת צורה (שמעולם אמרה
בה.)
אם לובשת. אם פושטת
נפשי מבקשת לדעת
אותה.
היא לעולם אינה
אותה, או
עונה
ירושלים היא מלה של
שתיה.
בציה.
היא שותתת. מן השתיה.
מן השתות. אל
מעלות
השיר

6
את עירי היפה, שהדומיה יפה
לה.
דומם דומם אשיר
בשירי שיר שאין דומה לו
להשאיר לה
שארית
לירושלים עירי שאין דומה לה
שאין דמי לה

7
ירושלים לעולם תשב
בהקשב
מתוח אל
הרוח לעולם לא
ישב. וזרע אל
קצים. וזרה הרבה
גבי
קיצים או
אל איש רוח יבא מחשב
קצים
ירושלים היא קלף מקלף
אך
פתוח
שהרוח יגלף
בו.

8
חוה
אני.
ואגלה.
ואפשיט ממני כסותי. ואת
השלים.
ואת ערוה. שריד גבוה. ואת
פשוטי
לבבד עוד מעט
ואשגלך מן הפשט אל המלים
הנבונות. לשמע איזו לאם. לאם השל ילה.
שעשועי שלו שלה
ישליך
הו, בת ירושלים

עיתון 77
לספרות, אמנות ועיון

חדר ירושלים

מאת אהרן מירסקי

החדר הזה שאנו עומדים בצל קורתו, נועד להיות עד לתודה שחוות הנוער הציוני מבקשת לתת למר ש"י קרויטנר על פעלו למען בניין המוסד הזה, להתפתחותו ולקיומו, כפי שהעריך את פעולתו הד"ר ישראל גולדשטיין זכרונו לברכה. וזאת אות להכרת טובה על מה שעשה קרויטנר בבניין ארץ־ישראל, שחוות הנוער הציוני בכללה, על חלקו במפעל התחייה של העם, וחלקו – עבודת תמיד, בלי הפסק ובלי רפיון. שנות חיים של עבודה כיום שכולו ארוך. כפועל המשכים לעבודתו ועושה את מלאכת חוקו, כן קרויטנר כל הימים.

העבודה הציונית כפי שנעשתה בראשונה, וכפי שעושים אותה עושיה היום, צריכה גם עמל הגוף ויגיעת הנפש ואימוץ הרוח. אבל עדיין אין די באלה: עוד היא צריכה אל מידה אחת גדולה: זו האמונה. זו מידה, כפי שאנו יודעים, קשה להחזיק בה. וביותר – בעתות אכזבה ומכשול. ביום משבר טבע האמונה שהיא מתרפה ונצמקת ונכמשת ונפוגה. ואין היא מתקיימת אלא במי שמשים על לבו לאחוז בה בחוקת היד והנפש, וללפפות אותה במיצוי כל הכוחות. כדוגמת יהושע וכלב בעת המסה והמריבה במעשה המרגלים, שהיו יחידים בין הרבים, ולא נמס בסתותם, אלא עמדו כאבנים בפני גלי ים. באין האמונה לא יכון המעשה הציוני, ולא תיכון ארץ־ישראל. האמונה בעם ישראל ובגאולתו, בגאולה המובטחת לו, ומצפה לו, המשתוקקת אליו, זו האמונה אשר רוחו של קרויטנר הקיפה עצמה כבחישוקים של ברזל, וחיזקה את כוח ידיו, ונתנה קיום למה שעשה.

השם "שיבת ציון" ערכו היום כשקל ישן, כך ברוב העתונות ובמכשירי השמע והחוזות הנלווים, המראים את אחוריה של ארץ־ישראל ומסתירים את פניה, וכך בעיני אלה הבאים בעלילה על ארץ־ישראל וקושרים מריבה עמה. אבל שיבת ציון זה הערך שאין זהב באוצרות העמים ובמדינות לשקול כנגדו. כי שיבת ציון משמעה גם שיבת עם ישראל וגם גאולת השכינה מגלותה כפי פשטות משמעה וכפי סמליה שסימלה אותה באמרונה שאין גבול לגובהה. ואין מכיר בערך הזה אלא מי שדבק באמיתותו. וזו אמונת אומן שהאמין ש"י קרויטנר בתקופת חייו, וקשר את נפשו בנפש הרעיון הזה. בכל תקופה מחייו נתן לארץ ישראל את כוחו שנתפרש בו. והעת שארץ־ישראל היתה במצור ובמצוק, יצא לשמור עליה והגן על ירושלים בגופו וברוחו. וההגנה על ירושלים שהיתה אותה שעה, בשנת תש"ח, קרובה וקמוטה ומרוטה, וההגנה עליה זו צורת הרוח הגריבה, אשר "חדר ירושלים" משמש לה אות.

ירושלים – אדמתה דרוכת רגלי אבות האומה מקבליה ומקדשי עפרה ואבניה, הם התחננו עליה לקנותה קנין עולם, הנחילוה לבניהם ובניהם לבניהם עד עצם היום הזה. מדרך לארץ אמר משה לבני ישראל (דברים יב, ט): כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר ה' אלוהיך נותן לך. את מלת "נחלה" דרשו חז"ל בספרי: נחלה – זו ירושלים. הנחלה הזאת שמשית היא, היתה בימי הגלות עטופה בכיסופים של בעלי הערגה הגדולים, אסירי אהבה חולי הגעגועים, ששאפו להגיע אליה, ויש מהם שזכו ויש שלא זכו. את טכסם של אלה ומרי לבם וכלות נפשם אמר ר' יהודה הלוי בשירו "ציון הלא תשאלי לשלום אסיריך". את דברי השיר הזה תרגם ביאליק לאידיש. ובתרגומו נתן להם סבר לקרבנו אל השיר. והרי כמה דלתות בלשון הידיש של ביאליק. ואלה דבריה:

ביינקסט אויך נאך דיינע קינדער, טוכטער ציון,
ווי זיי, צעווייט און צעשפרייט, ביינקען?
הילסט אויך, ווי זיי שוין דיר, א ליבן גרוס באקומען?
דאָ האסטו איינס א גרוס פון באהענטע און ווייטע –

פון די וואס זאָפּען אן, ווי טוי דיין חרמון,
די פרעגערע בערג מיט ברעמבערגינע טרערען
און שטארבען אין דער פרעמד פאר ליבטע און פארביינקטע.

אלה האנשים שהמה לבם אל ירושלים, עקבותיהם רשומים בתולדות עם ישראל וחקוקים בדרכים הנפתלות והעקולות שהלכו בהן עד הגיעם עד כאן. ומי שלא זכה להגיע צידה שממקום שכלו צעדיו, משם יוסיפו אחרים וילכו ויביאו את ערגתם ויציבוה בירושלים. ש"י קרויטנר יצא להתחקות על שרשי רגליהם של שלשה, אישי ישראל, כל אחד יחיד ברורו, שגמרו בלבם, כל אחד בלבו, לקטע את הגלות, ולעשות מרכבה לגאולה, לגאולת ישראל ושכינתו, ולהביאם מגלותם, מטומאת ארץ העמים, אל ירושלים. שלשה אלה הם: הרמב"ן שהיה במאה השלש־עשרה, ורבי יהודה החסיד בן המאה השבע עשרה, ור' ישראל מרוז'ין מן המאה התשע עשרה. איש איש מהם נשא את משאת הנפש ומשא הסבל של האומה הישראלית, של אותה אומה איומה, וכפי שצייר את דמותה הפייט ר' אלעזר הקליר בקינתו ("אז במלאות ספק"):

אשה יפת תאר מגולה.

אלה האנשים אבירי ישראל נכנסו לכל הסכנות שזימן להם שרו של עשיו, המופקד על יסודי עם ישראל שלא ייפסקו, ולנעול בפניהם את שערי הגאולה. אלה השלשה לא היה פחד המשיחות המוות עליהם, לפי שכל עצמם של חייהם לא נחשבו להם אלא ככלי לקרב את הפורקן ואת המשיח, וזה כל תכליתם. בספר "ערגת ירושלים" כל אחד מאלה מתואר ופרק היסטוריה עמו. השבילים הצרים של חיי עם ישראל, וחיי האומות שאין להם שום גדר של איסור ומוסר, תמונות של אנשים יהודים ופרנסי קהילה משיבי גזירות: שלל צבעים של נוגי שדה ושוקים, חשכת בית אסורים, ורעיונות מסתורין נישאים, ותפילות, רקומים כפרקי הספר. ושם דברי און של שלטונים ונבליהם, ומילי אמונים של רוך ושל זוך מפי תפארת אדם, אשת ברית התומכת צעדי אלוף נעוריה, בבאתו לילך על עברי פי תהום.

אנו אין בידינו תמונות צייר של פני האנשים האלה, אבל מי שקרא בספר, גם אם ישכח לאחר ימים את פרטיו, תישאר בלבו התמונה הזאת: פנים גרומות שעורם צפר עליהם מרוב משא של סבל, עיניים גדולות ושמורותיהן יורדות עליהן וכוסות תציין מחמת מאווי געגועים, וגבות עיניים מתוחות כלפי מטה מכוח תוקף ההולכה, כשל קברניט הצופה מרחוק על משברי ים וסכנה, ושפתיים חומלות רוכות של ידיד נפש ואב רחמן. ואף על פי ששלשה הם האנשים, ופרצופותיהם נראי היו שנים זה מזה – דמות אחת להם, כדמות האחת של כנסת ישראל בכל דורותיה שתואר אחד לה: זו הרעיה של שיר השירים.

ופרס יפה הניתן לספרים היחידים במעלתם, ניתן לש"י קרויטנר על ספרו זה. הוא קיבל את כתב התהלה השופטים ונימוקיהם שגילו דעתם על חשיבותו ומדרגתו וכשרון בעקבה של מחברו. אבל כיוון שמר קרויטנר היה עושה בקרן היסוד, על כן משום נקיות הדעת לא ניתן לו סך בכסף המגיע למקבל הפרס. נמצא שנתנו לו את הפרס ולא נתנו, ממש כמו היום שנותנים לו חדר אבל אין נותנים...

אבל חדר ירושלים זה שהוקם לשם ש"י קרויטנר משמעות רבה לו. רגלינו עומדות בירושלים, בתוך חדר ירושלים, בתוך תוכי ירושלים, האם יש רשות להשתמש בלשון מליצה, אומר: בתוככי ירושלים. לפני שכאן נקוו רגשי האהבה והדבקות והשאיפה לראות את ירושלים, כפי שכינוה חז"ל "אמם של ישראל", גבוהה מכל עיר עולם. וכשתרצה ירושלים לדבר עם ידידיה, ולהתייחד עם שואלי שלומה אוהביה בחיריה, יעלה על לבה תמיד המקום הזה: חדר ירושלים.

(דברים במקום הנוכה "חדר ירושלים", בחוות הנוער הציוני בירושלים)

זמירה אלפי, "הדרך לירושלים" (ציור שמן 70x100 מתוך ספר האוסף הקבוע של המוזיאון לאמנות מודרנית בסן־פרנציסקו).

אלזה לסקר־שילר

ירושלים

כבין בתי־קברה אני הולכת
מאבנה עירנו עיר הקדש.
באפיקי אגפיה השתים נחים חלוקי־אבן
כבקום משיי המים* שנבעה: עלות וכלות.

צוללות מקשות בבהי בערתך –
והוא בקשי לילותיה טובע.
יש בי יראה שלא אכל לה.

אלו רק באת –
עטה שלמת־שרימי** אורית –
ושעת בין ערבי מפני נשאת –
הה, איפוא רחוים, תמסגרך זרועי.

כקדם, עת עגה חשוך לבי –
ושתי עיניה עננים כחולים.
הן נשאוני משדרות עצבי.

אלו רק באת –
לארץ האבות –
כלתינוק היית לי מעיר:
ירושלים, שובי חיי, העירה!

נושאים לנו שלום
הדגלים החיים של "האל המיוחד",
ידי ירקות, שנשמת החיים הן זרועות.

* בגירוק היהודי Wasserseiden – "משיי המים" – מהרהורים מיתרי מים Wassersaiten, זמני הגיאות והשפל Wasserzeiten ואולי גם לשון אבות שבייידיש ("ויידע").

** לא נראה שנתכוונה המשוררת לזרי האלפים וקרוב שחשבה על אותן שדות, האלבות או אלפין, הפוקדות אדם בלילה ומעיקות על שנתו (מכאן Alptraum או Albtraum – סיוט לילי).

★

פעם שאל מישהו את אלזה לסקר שילר רשות לתרגם משיריה לעברית. השיבה בתמיהה: "וכי למה? הלא הם כתובים עברית" אם צריך, וחזקה עליה שצדקה במובן מסוים, הרי כל נסיון של תרגום הוא בבחינת עזות מצח והביצוע ממילא אינו תרגום אלא גילגול (טרנספורמציה) של נוסח. בגלגול שלי לא שמרתי על מתכונת החריזה ועל הטעמת המקצב בדיקה השתדלתי להמירם באמצעי מצלול ומקצב אחרים, ואני מקוה, כרוחם.

לשון השיר נעה בין פשטות וגבהות, כמו המתח בין האני השר, ה"עיבוד", הוא הנודד הנצחי – ונצח ירושלים. הוספתי הערות לשתי מלים מוקשות, וכאן ארחיב. 1) מיתרי המים כורכים את זכירת ציון על נהרות בבל; הגאות והשפל – את מחזוריות "עלות וכלות" של עיר הנצח; הזירוק – את שלשלת הקבלה מימי אבות בארץ אבות; ולבסוף, המשי עצמו, סמל לעידון ולאצילות, צושן בין גלי קפליו המיית רשרוש מסתורי. 2) אדרת האלפים היא שלמת שד או שדה. שלמה על דרך "עוטה אור כשלמה" (תהל' קד). איני יודע מה עניין רכסי ההרים היפים שבמרכז אירופה לכאן, אלא אם כן המשוררת מרמזת לאיזה קשר הקיים לה בשוויצריה (שאמנם שהתה בה והיו לה שם ידידים). ואילו עניין חלום הביעותים נראה לי קרוב יותר לעולמה ולשירה זה. הרי גם הקושמאר – מילולית: רבירת הסוסה (Nightmare) [illegible] שלבנונו שמה מאגרות צאצאות שבמרחב האשכנזי בין שנתגלגלו מספר "הזהר" ("אל תקרא מאורות אלא מארות" – והן ישויות נקביות מזיקות). הישות הנכספת (אלוהית או אנושית?) של אלזה לסקר־שילר עוטה, איפוא, שלמת שרים (או שרות). יבואו הקוראים וישפטו.

תרגום והערות: ידידיה פלס

איתן קלינסקי

ירושלים

ירושלים,
נביאים השיקו
צדק באור מתנגיה
אמונה באור חלציה,
לסמטותיך בקשר
ילדי ישמעאל
וילדי יצחק
פולסים ארחם מישור,
בו –
זאב עם כבש
נמר עם גדי
עגל כפיר
ומריא יחדו
ונער קטן
נהג בם.
אך יש מאחזי
מעריבים בין ערב
קרית אבות חרב
יוקדת אבוקה בעלט
מסמינים להבת נגהך
שנביאים הציתו בלבבי.

משוררת ירושלמית

מאת לאה שנהר

אסתר אטינגר, "לפני המוסיקה", הוצאת הקיבוץ־המאוחד וספרי סימן קריאה, תשמ"ז, 84 עמ'.

ספרה של אסתר אטינגר, "לפני המוסיקה", עשוי תווים של געגועים, תיבות מוסיקליות של תיעוד לידי לאהבה בלתי־אפשרית. אתה קורא בו פרטיטורות צבעוניות, שומרות על גוון רגיש ומעודן, מרמז למצולות, ולגובה. בבחינת נסיון להתמודד עם הזמן, עם חילופיותיו ועם שתיקתו האכזרית. קו מובהק של הגיון פנימי רצוף, מאחד את השירים בקשר בלתי מנותק שבין האשה לזמן ולמקום.

בשיר "לפני המוסיקה", שהוא אף שם הספר, כותבת המשוררת: "בלילה על עיני וקו רק / במשיחות מכחול / מול הראי אני עושה / לפני המוסיקה". הנה הוא המקום המאפיין את כתיבתה. אשה בביתה פנימה. מוקפת בהפציה, מתבוננת במראה, משמע מכוונת עצמה למחוזות שהם בעלי כפלי־פנים, בעלי כפל־זמן, ורואה בה את פניהן של נשים אחרות, מתבוננות למוסיקה, רוצה לומר, מכוונות עצמן, לגעגועים. בהתבוננות שהיא אמביוולנטית במובהק של יחסי אמת ובדיה, אפשר ואי־אפשר, הלוך־נפש של מוחש נמוג בהויה, והצלילים המתבקים אותה הם בבחינת אפשרות רגעית להגן על הלב מפני נחרצותו של הזמן המסמן התפקחות מוחלטת, וכאב בלתי נמנע הנובע משבירתם. "אחר כך הצל על עיני יהודה, הדק רק / יכסה אותי באוחת בשקט" (שם).

משתי נקודות מוצא עשוי המקום, הן נכרכות לכלל מערכת כוללת אחת. מצד אחד הנתונים הממשיים, ומצד שני המראות הנכספים לחוקיות אחרת משל עצמה, שמהותה מנוגדת לעולם הקונקרטי הממשי. לעולם קיים כפל־הראיה, הוא המאפשר החלפת פנים ומערער על קיומו של מה שבנראה, כשקפו נופי נפש שבנסתר, שהם הממשות האמיתית, שמהם נפתחות אפשרות ליצירת עמדת התבוננות חדשה. ואכן מן הבחינה הפואטית נראה כי רבים מן השירים מסתיימים במשפטים אליפטיים משוללי נקודה. הרזברת בשירים מרבה להתבונן מן הפנים החוצה: "פרפר לילה מגשש / על שמשת חלון סומא מאושר" ("פעמונים במטבח") ועוד. תוקית זו המאפיינת בשירים רבים כבת המלך כבודה פנימה, אך לבה יוצא אל החוץ – נביעתה ממערכת של יחסים פנימיים המתהווים תוך נסיון לטשטש מחיצות שבין פנים לחוץ, תוך נסיון להיפתח אל יסודות מנוגדים, לצורך הבלטת איזו כמיהה להרמוניה, שבה מוגנת מראש אפשרות שבירתה של כמיהה זו. ניכר הצורך לחשוף אפשרויות קשר שבנסתר, הפקעת הקונקרטי מידי פשוטו, אף אם כאמור, נגזרים מכך מעושקי־שוקה. "ידידי הולך בשורך הרחוב / מתוך חסרת הולכים עמו ללוות/ספק אם הוא יודע שאני מביטה / מבלכתו כמור הרחוב (...) עד תיבת המכתבים המאדימה / שם גם עיני נפרדות, נסות". (שיר פרידה).

השיר "השנה, הרגע" הוא, אולי, הביטוי הגבישי ביותר לאופן זה של התבוננות, המצרף זמן חיצון להלוך־נפש שנביעתו מן הפנים, מן היום־יומי; מן הקרוב והסוריאליסטי ביותר. צירוף ההופך את ההויה הרגשה למשהו מורם, יחודי ומפתיע על פי דרכו הנעלמה. "מבין השנה נמלט ממני / כבר סבת, אבל השכם בבוקר / גרמה בערפילי סיון. / ענפי הדולב חשופים פרע וזה סימן,/ מצלותיו עלי חלודה וכתם/ אצבעות מראה כתם. לא ארע / את נפשי בלי הדולב / איפה אני בכלל / – אני חורסת את הרגע הזה, בתי מגננת פסקליה של הגורל/ ערמת כלים עצומה בכיור, כולם אכלו. / הטלפון שקט תמיד, מה נותר הוין/ מטהרת הזמן, לבהות מול הכלים/ לא באין אונים, המוסיקה עושה להם/ מעשים שקפים, שוטפת. / עכשיו אתה צריך להתקשר לשאול לשלומי טוב / רגע אגיד לך" ("השנה, הרגע").

בשיר "אפילראבר" ניתן לאתר כעין הצהרת כוונות לגבי מכלול שירי הספר הזה: "כל שירי הם שירי אהבה / איני יודעת לכתוב / על משהו אחר / (...) אפילו אבן / שהיא כלולה ביופיה, עודקיה וזוהרה/ מסמנת דרך / אבן מאבני המקום, ציצתה מיטיבה לעודך / ללחייך, הופכת את השיר לשיר אהבה". ואמנם, כמתוך איזו צלילות מופלאה והשלמה עם הבחירה בעמידה פנים־אל־פנים מול הכאב, נבנה ההגיון הפנימי של השירים. אך אלה שירי מתאה או ויתור והשלמה עם הניתוק מן האהוב. הכרח לדבר בזכרונות, הכרח להעלותם, לציירם בחמימות, בצבעוניות, בדקות, לבארם באופנים שונים, ולחשוף את מישורי התפוררותם, מישורים שהם בבחינת ודאות של פרידה בגלגל. וודאות של קיום מתמיד מעבר לזמן, בנסתר. ולפיכך, ההיזכרות נתפסת כאילו היא שבה והווה כאן ועכשיו, חרף המודעות להיותה בלתי־ממשית עתה, ובלתי ניתנת להשבה. מכאן, אולי, אף נימתם האלגית של מרבית השירים, שבהם מושווה האהוב לחילופיות העונות: "את פניך המשתנות אני אוהבת כעונות.../ וכסוכת הצמחים, במקום בו היו יושבים בעבר, / אינך כאן לחלוק עמי את ספל הקפה".

שיריה של אסתר אטינגר יש בהם יסוד בארוקי מעודן, בכל הנוגע לעיצוב נפרטבע, ואופן הפיכתם תחת עטה ממישורי הקונקרטי למישורי המופשט מעלה יופי מפני יופי, יוצר אופן של חיבור בין הטקסט לבין הקורא, שאין בו מחיצות. חילופיות העונות וצבעיהן, מגלמים בישירות את כוחה של האהבה לברוא שלימות, ולהדהד בנפש בחום וברכות, ובהתמכרות לקשר שרק לאוהבים לבדם יש כוח למצות את סגולותיו המושלמות. ואולם כמקבילה לטבע המשנה פניו, כן האהבה טהורה זו ביש הבלתי־אפשרי, היא בת־חלוף, מרומה, קיימת ומנותקת כשתי ישויות השוללות זו את זו, ובכך מצביעות על קיומן: "בראשית האביב, את השסק הם מלהוכיר / (...) ובסופו התות השחור, פרי עגבים / משחים את שפתיך אחר ועוד אחר/ ומסך נעלם יורד על מה שנותר / ארגמן מן היזכרון". ("אז הבאתי לך"). כמהלכים על פי תהום, מסומנת אינטנסיביות אהבתם בתודעת של פרידה. והשירים עשויים תבניות של קשר ושבירתו. חיבור וניתוקו. זה מתוך זה. זה כפועל יוצא מזה. שורות שהן אלגיה עיתים מרה, עיתים אירונית, אך לעולם כמסמרת מימר חושני המולך על הקורא קסם כמעט פיוטי: "ישבנו על משהו חם / (...) אכלנו רבלים למתוק/ גרגרת דרדי צדוק". ("אז הבאתי לך"). ובמקום אחר, "(...) איש ואשה, התרחקות גב מגב, והכאב" ("סיפור"). זכרונות האהבה סימנם בתודעה האלגית של ההתפכחות, בביטוי של חרון עצמי על קוצר הרואי, ועל מוגבלותה של ההשגה לשלוט באירועים, לכוונם על פי כוונת הלב: "הקורים הקושרים את לבי, ועל שמורות עיני" ("שיר אביב"). ויש איזו אכזבה מן המציאות הנטענת כלפי האהוב. בבחינת מי שהבטיח ולא שיער כי אין בכוחו לקיים: "הבטחת לי הצבים באלול / כאילו הם ציוו של העולם / כאילו דבר לא ישתנה" ("עונת הצבים") והנה הכל נשתנה, דבר לא נותר על מקומו. ומה שהיה בבחינת נוחם בסתיו הבא אחר קיץ מעיק, הפך לסתיו נפשי, שהתצב בו הוא נר זכרון לאהבה, עד אירוני לאי־אפשרות מימושה.

אסתר אטינגר היא משוררת ירושלמית, שהמוסיקה המשוגנת בין שורותיה ומופארת בכשרון ליצור תיזמורי את אוירותה של ירושלים, בהאותיה, ריחה, תבניותיה נפשה הפנימיות, כאילו היתה העיר נפש חיה. טבעה בתחום התחושות המופשטות והמוחשיות כאחת: "ברחוב של האקדמיה, מוסיקה/ תלויה בטורגים,..." המתקשרת עם באך ועם האהוב העולה לבדו מן ההרצה. ירושלים היא טעמה המפריך של עוגיה מזרחית שמגיש המלצר, או תחרות קרמיקה ארמנית ב"אמריקן־קולוני" והמלצר שגה מן העבר מימי המנדט מאיר את השולחן בעששית מימי פלורנס נייטינגל. מתוך נימה אישית, אינטימית כמעט, מוסרת המשוררת את גוני הקשר הדקים הטווים כחוט עדין וגמיש בינה לבין העיר, שהיא בת שיחה באמצעות אנשיה, הרהורי האבנים והעצים, אצילות השלג. הנסמכא עין ביופיה, ומסמא את הלב מלראות בצרת ידידה "והרכה מבפנים" ("יום שלג"). זה לקראת זה זורמים הקונקרטי והמופשט בתהליך היזכרות חושי, הנהפך לרוחני, ומאפשר להרגיש בכך את חיותה של העיר, הבעירה תנועות נוחם וחיבור, ומאפשרת להתבונן בהויה מתוך עוסק המשול לה ולזכרונותיה.

אחרים מן השירים שעניינם בבני משפחתה הקרובים, סימנם באהבה שאינה מיוסרת, המבט קרוב, נוגע, ממשי, אינו מאויים על ידי הויה אפשרית של ניתוק: "איר שב הביתה ממשחקיו / בסבך הרוזמרין נחבא נאחז / כל הבית הריח אז / נתמלא כולו רוזמרין" ובמקום אחר הפגישה בין דמות הדוד־המלך הארמוני לבין בנה, שאף הוא אדמוני, שיש בה יסוד של הפתעה ומקוריות, לפעמים אפשר לראות את דוד / נשען אל דלפק הגבינות.../ (...) האצבעות היוזרות וספקות". הגבל עובר בהן הלא בבנה היא רואה את רוח, ועבר בחזוה נגולל, בחזיות מופלאה של כוחה הכרמה, המשוררת.

לעיתים נדירות קורה אותך כמעט אושר, שעה שאתה מדפדף בספר שירים ומוצא עצמך שוקע בו וכל שיר יפה תבכן מקודמו, והוא אשר אירע לי במפגש עם "לפני המוסיקה". הרהרתי בכוחן של המילים ליצור מכאמורפוזות. ביכולתן לנצח את קהות הזמן. לצייר בתוסניות נדירה מצבי־נפש המשכנים זה מתוך זה את חוית הפרא ואת מופנמותה המעודנת. ואת כוחו המטלטל של הכאב האמור במשי דק ורגיש למגע: "איני רוצה לערן את היסורים ואת הדם / רק לספר לך על תבנית היופי שהיא היתה / שהגיע להתפעמות כשהגיעו את הילד על כיבנה / ואני עמדתי שם בביתי איתו בכי ראשון / נקי מאושר, נקי מכאב / על טהרת הבכי" ("האמן לי"). ואם יורשה לי להשתמש כפראפרזה על שורותיו האחרונות של שיר נפלא זה, אפשר שהיית אומרת, שהילכתי, ועורתי הולכת בין דפי הפרטיטורה של אסתר אטינגר, כמי שמהלכת מיופי ליופי, כמו אומרת: הלוך ובכה הלוך ובכה.

אסתר אטינגר

הרובע והבית

מאת אהרן בי"ר

"ירושלים של מעלה", "ירושלים של מטה", "שבעים פנים לירושלים", "שבעים שמות לירושלים", "ירושלים עיר הקודש", "ירושלים עיר הבירה", וכך הלאה הלאה תורים לה הרשימה של שמות החיבה לירושלים.

השם ירושלים, המורכב משני חלקים, "שלם" – השם הקדום ביותר של העיר, ו"ירו" (יראה), עליו בלבד ניתן לכתוב ספריה שלמה, ומובן שיש לכלול בזה את שמות העיר בשפות הזרות. ואם "ספריה" על שם העיר בלבד, כמה ניתן לכתוב על העיר עצמה? נדמה שאין לדבר סוף: תולדות העיר, תיאורה, התפתחותה, מלחמותיה, חומותיה ושעריה, בעייה וישביה, חלוקה בקרב סביבתה, בעיות המים והחקלאות, עידיהבתים וה"היגנולאגר" שלה, אלה רק מקצת הנושאים שעליהם אפשר לכתוב, כאמור, ספרים רבים.

הספר הנסקר הפעם: "הרובע היהודי בעיר העתיקה ירושלים", העורך – מרדכי נאור, יצא לאור על־ידי החברה לשיקום ולפיתוח הרובע היהודי בעיר העתיקה בירושלים, בהפקת מוסד ביאליק (מהדורת "ידיעות אחרונות").

עשרת מאמרי־מחקרי הספר, הכתובים בידי מחברים שונים, נכתבו במיוחד לספר הזה. כל מחבר ומחבר ידוע ממחקרים קודמים שלו, וכך כבר עבר את "טבילת האש" הציונות. כל המאמרים עוסקים, בהיבטים שונים, כמעט רק ברובע היהודי, פרט לאחד: "מוסדות תורה ותפילה בין החומות", העוסק גם באלה המוסדות שהיו – וחלקם שוב שוקמו – ברובע הנקרא "מוסלמי" ואלה שהיו באזורים אחרים בין החומות.

הספר, המודפס בגודל אלבומי ומלא במאות תמונות, חלקן צבעוניות, אינו אלבום פלוס טקסט, אלא מחקרים המלווים להמחשה בתמונות, מפות, שרטוטים, צילומים ועוד. ההמחשה של האיורים מכניסה את המעיין והקורא לתוך הנושא גופא, וכך מתקבלת תמונה מושלמת יותר של הנושא.

סדר המאמרים הוא, פחות או יותר, כרונולוגי: המאמר הראשון – החפירות הארכיאולוגיות ברובע היהודי, בעקבות הריסת הרובע, כמחולק הגדול, על־ידי הערבים, יכולנו ב"ה (לא עלינו) לערוך חפירות ארכיאולוגיות בחלקים נרחבים של שטח זה, והתוצאות היו מפתיעות, והן גלומות במאמר הנידון. תולדות הרובע עוד מימי בית־המקדש הראשון ואילך, מקבלות כאן לראשונה ביטוי, וזאת בחפירה של חוקרים יהודים, דבר בלתי מקובל עד מלחמת השחרור. מאמר אחר נושאו ההיבט הגיאוגראפי־אורבני. הדרכים השערים, החומות המגורים, השלטון הבריטי והכיבוש הירדני – והעיר המאוחות הכוללת את הרובע היהודי, מוצאים כאן מקומם. ומכאן עוברים למאמר – הרובע היהודי בשיאו, שבו נמצא גם יציאה מהרובע וחדירה לרבעים אחרים בין החומות.

מאמר ארוך מתאר את הדעיכה של הישוב היהודי. עדיין היה לב הישוב היהודי (אחרי היציאה מן החומות בשנת כת"ר) בין החומות, אך אט אט, בגלל מאורעות בין החומות וכן מלחמות בעולם, דעך יישוב זה, שהיה בחלקו ברובע היהודי ובחלקו ברובע שנקרא "מוסלמי", אף כי היה מעורב, והתורכים קראו לו "הרובע המעורב". רק הבריטים, עם חלוקת העיר לרבעים, קראוהו, אחרי שנת תר"פ, בשם הרובע המוסלמי. מאמר זה מפורט ביותר, והסטאטיסטיקות שבו מלמדות הרבה מאוד.

מערכת תש"ח שבין החומות היא המלחמה שלא הוכרעה, לפי דעת המפקד האחרון של העיר העתיקה. לא היתה כאן כניעה וכיבוש, אלא בשעת המשא־ומתן בין היהודים לערבים פלש, פשוט כמשמעו, הלגיון הירדני אל תוך החלק שהוחזק עוד בידי היהודים, ובכך הוכרעה המערכה.

מאמר ארוך ומסכם, הדומה מבחינה אחת לאלבום תמונות, ומצד שני לפירוט שיקום הרובע, הוא מאמרו של עורך הספר. בעיות רבות שהתעוררו בעת שיקום הרובע מוצאות כאן פומבי מפורט לראשונה, ובין אלה: "רחבת הכותל המערבי", פרשת ה"חורבה", פינוי משפחות ערביות אחרונות מהרובע, פרשת הציון, שיקום הקארדו ועוד. אמנם הגיעו חלק מנושאים אלה לתקשורת, אך תמונה כוללת עם סיכום נמצא כאן.

שלושת הפרקים האחרונים – אגודות הרובע היהודי; תומה של אתניות; וביבליוגרפיה מוערת, הם יותר ה"רוח" ולא החפירה, המלחמה השיקום, דברי הימים המעוטרים. הבל להעיר, כי הביבליוגרפיה המוערת של ירושלים העתיקה והרובע היהודי חסרה מאוד, והמבחר אינו ברור.

עד כאן סקרנו מעט את המאמרים ותוכנם, והקשר שבין המאמרים לבין עצמם, והמאמרים והרובע. נראה לנו, ללא "קומפלימנטים", כי הפעם הצליחו בספר אחד להחזיק את הצרובה במעט, למרות כ־550 עמודי הספר הגדולים והמלאים. העובר על הספר ימצא את הסיכום המלא של כל שנתפר ונחקר עד כה, והכל במקום אחד. הכל על נושא אחד שנושא, והוא תולדות הרובע מימי קדם עד ימינו, ולא רק דרך החפירות הארכיאולוגיות והמבצעים, אלא מבחינה אורבאנית, כולל מספר תושבים, שטח הרובע וכו' וכו'. ידוע שיש קושי בדבר, ובמיוחד שיש תקופות שבהן היה היישוב קטן ועירה, עד כדי שני אחים שקנו את רשות הצביעה בעיר מן המושל, ושם יהודי נוסף לא גר אז בין החומות. אך לאחר המחקרים הרבים שנערכו בנושא זה, היה מותר לתת נוסף על מאה־מאתיים השנים האחרונות, גם אלפי־אלפים שנה, אפילו אך בקיצור.

התמונה העולה מן הספר, כי היישוב היהודי גר היה בעיקר במה שנקרא "הרובע היהודי", היא קצת מוטעית, כי עיקר היישוב היה דווקא ב"רובע המוסלמי", ומהרובע, במאורעות תר"ס, פ"א ופ"ט, ובעיקר בסיום תרצ"ז – שאז חרב לחלוטין – נבנה חלק גדול מן הרובע היהודי. אמנם בנושא זה יש מספר חולקים, כי הסטאטיסטיקה בספרים השונים של בעלי הנסיעות לארץ הקודש שונות מספר לספר, אך יש אפשרויות לבחון, במידה רבה, גם את אלה.

★

גרם יד אישה שרוף היה הממצא המרשים ביותר את הארכיאולוגים, כאשר חפרו ברובע היהודי בירושלים שבין החומות. הגרם המוחש לפניהם את חורבן ירושלים, כחודש ימים אחרי חורבן בית־המקדש השני. לאחר החפירה נמצאו במקום שרידים רבים, והכל סביב שרוף, לבית, שהוכשר ביתתיים כמוזיאון, קראו "הבית השרוף".

זהו מקור הרומן שמביא לנו יעקב גורן, בלווית איורים של הילה חבקין (מודן, הוצאה לאור בע"מ). המחבר מתאר את המרד הגדול של היהודים נגד הרומאים, כ־4 שנים לפני חורבן בית־המקדש השני. התיאור מתפרש על הגליל, הדרך לעיר־הקודש ועיר־הבירה ירושלים, ועל עיר המקדש עצמה. דרך תיאוריו של יריב איש הגליל, שהוא לוחם ומנהיג, וגם איש שלא בוחל באהבה, מתואר המרד, דרכי הלוחמה, דרכי השמירה, התגנבות יהודים בין הרומאים, קצת תיאורי נוף והתיישבות והרבה כמיהה וערגה לירושלים ולהצלחת המרד.

הסיפור שוטף ומתאר בצורה של יומן שכותב יריב, כאשר רוב המאורעות הצירתיים בספר מתרחשים בשנה הראשונה למרד, ורק עשרת העמודים – מתוך 180 עמודי הספר – מתארים עשרה ימים בחודש אב, שנת שבעים, מט' באב ועד י"ט בו.

מלבד תיאור הגליל והדרך לירושלים, מתאר המחבר, כאמור, את ירושלים ואת המשפחה סבה מתארת יריב

(המשך בעמוד הבא)

על כל הפשעים

נובלה מאת אהרן אפלפלד

פרק אחרון

תיאו יצא מן הבגהרה בקלות ומיד טיפס ועלה על הרכב. אורות ערב כחולים פרושים היו על המישור. העשב לרגליו היה ירוק וסמיך אך לא רכוב. הוא התקדם בנקל. כמו הותרו רגליו באזיקים.

מכאן יכול היה לראות את הבקעה, עטופה בעצים ומעלה מתוכה המייה של מים רבים. צפרים לא נראו אבל לפרקים היתה מסתננת בשם איזו יבבה דקה וכחרידה. בראשו של תיאו הלכה תפקפה איזו ערות, ערות מאירה. כמו נמתחו יריעות הרקיע והוא עצמו מוגבה ורואה את הדרך הארוכה, המתלתלה, מראשיתה, מאז נטש את חבריו ואת שערי המחנה. כל הנתיב כולו לאורך הבקעות והרכסים, הגזעים, הארגזים, המכלים, הקופסאות, הקפה והסיגריות. ברור היה לו, כי הכל אירע אך לפני חודש, אך בנפשו היה הזמן ארוך הרבה יותר. וככל שעמד הלכו הפנים וקמו לחיים. איש בפינתו, איש ליד גזע עץ או ליד המדורה. אך בבהירות רבה ראה את בגדל דורף, עטוף טלית ותפילין ועומד בלא נוע. כמו חנטה אותו התפילה. „בגדל", ביקש לקרוא לו, „למה אתה פונה לי עורף", אך מיד הבין שבגדל אינו יכול לזוז עוד. הוא והתפילה היו לאחד. מכאן ואילך לא יתנבלו לו עוד. וכמו לאחר מאמץ נמשך הס גם תיאו איזו רווחה בגופו. הוא שמח על שנחלץ מן הבקעה וכן האנשים שרבצו שם. פניה של האשה נמחו מזכרונו, אבל העצירים בתוך השוחה השטוחה עוד עמדו לנגד עיניו. ידיהם הארוכות, המפרויות, אשר פשטו אל עבר קופסאות הסרדינים, האופן שבו נגסו ולעסו. האופן שבו ישבו בלא לנוע.

הערב ירד פתע והתקמר על ראשו. הצבעים הכחולים הכירו את גוניהם והחלל הצטמצם לכדי מנהרה אפלה שהלכה וסגרה כעליו. רגע ביקש להיחלץ ממנה, היה מאוחר. הוא התכופף. מיד שבו ונגלו לו הפנים, פנים ברורות, שכופות תבהתן, כל אלה שהיו עדים לרצח. גם את הקורבן ראה. הוא הקיץ בעלפונו ושאל: „אתה מתכוון להזור לעירך".

„נכון".

„לכה אתה הולך להתנצר. כל הדמים שבי רותחים. אינני דתי אבל המחשבה שאתה מתכוון להתנצר בנסרת את בשרי. אינני יודע כיצד להסביר לך זאת, אבל אתה הרי נבון ומבין את ההבדל בין מחשבה לנסירה".

„אני הולך למקום שכאב שוכן בו. מקום שכאב שוכן בו דומה למקדש. לי אין מקום אחר בעולם. עכשיו אני עולה אליו ברגל".

„זוהי רשעות. רשעות גדולה כזו קשה לתאר. אינני אדם דתי, אך המחשבה שאתה חוזר לעירך כדי להתנצר, עושה אותי יהודי קדמון".

„לא תוכל לעצור בעדי גם אם תקטע את רגלי".

„אתה לא תגיע לשם לעולם", אמר האיש וצנח. כפי שצנח כאשר תיאו הדף אותו מעליו.

אותו לילה ישן תיאו בשדה הפתוח. שינה בלא בראות ובלא חלומות. הוא היה עם גופו כפי שלא היה כאז המלחמה. החשכה חיתלה אותו ולא היה לו קר.

כשהתעורר למחרת שוב לא היה בטוח אם אמנם נהג כשורה בכל אלה שפגש בדרכו הארוכה. לאמיתו של דבר, לא ביקשו דבר, ביקשו רק לתת לו. אך הוא התעלם בשחצנות מן הידים התרודות והמושטות. אפילו לא מלה אחת של הכרת טובה.

עתה ידע, כי משהו בו השתבש. האיבה, למשל, ליידיש. יידיש במבטא של יוצאי טראנסילבניה והנגינה היידישאית הולכת ומשתררת עליו, אך אז היה רעב וכבד, העבודה מפרכת ורק לקראת השחרור ידע בברור כי המבטא בפיו נשתבש להלוטין, והוא יצטרך לעמול הרבה כדי להשיב להבעתו את הנגינה הנכונה. או לראשונה חש, כי מסתו כפנימיותו נסתלק. כשעזב את המחנה ויצא לדרך לא ביקש אלא לעקור מתוכו את המלים שדבקו בו. מלים כמו טוטין ולמך. הוא ידע, שאם יפגוש את אמו היא תנזוף בו על המלים הזרות שדבקו בו. האם היתה רגישה למלים, למבטא, לטרד הנבון. אפילו בבית הדין לגירושין ביקשה לתקן את הגרמנית שבפי הדיינים, דבר שעורר עליה את חמתו של הדיין הראשי. הדיין הראשי קרא ממקומו: „אין זו האקדמיה ללשון הגרמנית אלא בית דין לצורכי גיטין. אין מתקנים, גברתי, את שפתו של הדיין. יקבלו אותנו בעולם הבא גם בלא דקדוק גרמני".

גם אביו הקפיד על נקיון השפה אלא שהיתה זו הקפדה אחרת: הדיוק התחבירי. עתה ידע: השפה נסתלקה ממנו, יידיש של המחנה כילתה אותה, מכאן ואילך ידבר רק יידיש של המתנות. הפחד הזה, שאמו נכנעה בו מינקותו, מילא אותו שוב.

המחשבות עיכבו אותו אך הוא התעשת והתקדם. הדרך היתה צרה, לאמיתו של דבר שביל. כרים סובבים השתרעו לאורך קילומטרים רבים, בכל המראה השלו הזה נעדרו בעלי חיים והדבר עשה את הדממה לכזובת.

„קפה. כוס קפה". נפלטו המלים מפיו בקולה של אמו. המלים של אמו הפיחו בו תמיד רצון חיים, נמסכה מהם איזו חיות חזקה. לאמיתו של דבר לא היתה זו גרמנית אלא שפתה שלה שנשמעה גרמנית. האנשים התקשו להבינה. אבל לגביו היתה שפתה גלויה ומשעשעת. קפה, כוס קפה, מה יכול להיות פשוט מזה. אך היא ביטאה את המלים הפשוטות הללו באופן ששום אדם אחר לא ביטא אותן.

„מה היא אומרת", היו לעיתים שואלים אותו בסאנאטוריום.

„אני מבקשת לעמם את האור, האור חשוף מדי". זה היה נכון. זו היתה כוונתה.

הוא התקדם. לא היה איש במרחב השומם רק כרים. הריקות הקיפה אותו מכל העברים והטילה בו פחד, הפחד להישאר לבד ובלא סיגריות. הסיגריות הלכו ואזלו והדבר העסיק את מחשבותיו. מאז תמה המלחמה קשה לו בלא סיגריות.

„בפונדק אקנה לי סיגריות", אמר משום־מה. אך דווקא הסחת דעת זו העלתה לנגד עיניו את פני אמו. לא אמו משנים אלא זו שהלכה לבדה אל גורלה, לבושה במעיל הפרווה ובכובע הפרווה ובנעלים עם עקבים גבוהים. מי קידם אותה ברכבת. הרי היא הלכה אל גורלה בלא תרמיל ובלא חבילה. בלא כלום הלכה כדרך שהולכים אל תיאטרון. עלה בדעתו כי בעומדה בפתח הקרון, נדחסת פנימה בגסות, אמרה בקולה: „אינני אוהבת את המהומה הזו". זה היה המשפט. זה ולא אחר. הוא שמח כי מצא, סוף סוף, את המשפט שהשמיעה לפתחה של התהום.

ובעוד הוא עומד בתוך הדממה הסמיכה גילה על קו האופק צריף. היה זה צריף ארוך שהעלה מיד על דעתו את הצריפים הארוכים של המחנה. חודשיים לפני התבוסה הוסיפו שמונה צריפים. כולם בטוחים היו שעומדים להביא עובדי פרך חדשים. היה זה חשש שהוא. התבוסה היתה שלמה ומי שנשאר בחיים הרים את רגליו ויצא לדרך. המחשבה, כי אולי מצויים שם פליטים דחפה אותו הצידה, אך הוא היה עייף וצמא וכבר יומיים בלא קפה ובלא סיגריות, ועל כן החליט, יהיה מה שיהיה.

קו האופק, מסתבר, לא היה רחוק. בצלעו של הר עמד צריף נמוך, כן הנוסח שהגרמנים בנו ליד בתי המלאכה. כשקרב נדמה היה לו, כי הצריף מלא פליטים ומיד ביקש לסגת. הפעם טעה אך לא לחלוטין. ששה פליטים, ארבעה גברים ושתי נשים, רבצו באחת הפינות.

„מי כאן", קרא תיאו משום מה.

„את מי אתה מחפש".

„שעות", אמר ופנה הצידה.

„היכנס, יש לנו קפה וסיגריות".

„חבל לי על הזמן".

„רק פינכה אחת, לא נעכב אותך".

הם ישבו על הארץ, עוד לבושים בבגדי אסירים, מוקפים קופסאות. האור שחדר מסדקי הצריף האיר מקצת פניהם. לא היה לו שום רצון לשבת בחברתם והוא פנה להם עורף.

„למה אתה בז לנו" קרא האיש בקול צורם. „האמן לי, לא עשינו רע לאיש. אנחנו אולי לא צדיקים אבל גם לא נבזים. סבלנו די במתנות".

„מה אתה רוצה ממני" פנה אליו תיאו ברעד.

„למה אתה בז לנו. הרי גם אתה היית במחנה ויודע, כי לא יכולנו לנהוג אחרת. אחרים אולי לא יבינו זאת אבל אתה היית במתנות. אסור לך לבוז לנו. יש בתוכנו אנשים שמסרו את נפשם על קידוש האדם. האיש האילם הזה, שיושב לידי, היה נותן מפרוסתו הדלה לשני אנשים חולים. אסור לך לבוז לי".

„אינני בז לך".

„אם כן, למה אתה בורח מאיתנו. אסור לנו לברוח ולהשאיר את החולים ואת החלשים. אתה צריך לקחת את אחד החולים ולהוביל אותו למקום מבטחים. לא לרוצחים ומינר".

„אני הולך הביתה", קרא תיאו בקול כאל חרש.

„אתה יודע היטב כי איש אינו מצפה לנו בבית. קח את אחד החולים והבא אותו למקום מבטחים. וזה יהיה שכרך".

„מה עשיתי לך. למה אתה מייסר אותי".

„סלח לי, לא התכוונתי לייסר אותך. דיברתי אליך כאל אחי. כל כך מעטים נשארנו בחיים. מהמחנה שלי רק שלושה, רק שלושה. היינו מאה ועשרים וארבעה אנשים, אנשים בריאים ושלמים, עברנו בכל העבודות. החורף היה בעוכרינו. אלמלא החורף היו נשארים יותר. רק שלושה נשארנו. אתה תופס"

עתה ראה תיאו מה שלא ראה כל הימים: הוא ואביו בשורה אחת, מלפניהם האחים הקשישים זק"ש, מאחוריהם הזוג זיגלבאום. בסך הכל שטה. מוקפים המון שוטרים. הם יצאו את בנין המשטרה והלכו לאורך רחוב שטיפטר, רחוב מוצל. בחלונות עמדו נשים וילדים ועקבו אחר צעידתם באלם. איש לא קרא ואיש לא פצה פה. הם הלכו כבתהלוכה בלא למעוד. באוויר עמד שקט של סתיו. בקצה הרחוב יצא אחד מקבלני הסיד וקרא בקול: „מוות ליהודים, מוות לרוצחים". בית הכנסת, נטוש כבר שנים מאין מתפללים, היה אותה שעה אחוז בלהות. הוא בער בשקט בלא לסכן את הבנינים הסמוכים.

ברחוב שימר עמדו כמה נשים על המרפסות ומעיניהן חלחלה איזו שמחה לאיד. הקשישים אשר הלכו מלפניהם מעדו ונפלו, אך התגברו וקמו והמשיכו ללכת. כשהתקרבו אל תחנת הרכבת ניגש אחד הפועלים וסטר על פניה של גברת זיגלבאום. הגברת זיגלבאום כרעה על ברכיה כעומדת להצטלב. המראה המשונה הזה עורר או את צחוקם של הסובבים.

מכאן ועד לתחנת הרכבת לא היתה הדרך רבה. בפתח התחנה נצטוו לכרוע על ברכיהם. הם זחלו לאט אך בלא למעוד. ברחבה פקד השוטר: „עכשיו להתפלל".

„אנחנו לא דתיים, אנחנו לא יודעים להתפלל", דיבר האב.

„אם כן, אתם כופרים".

„אנחנו לא דתיים".

„בני עוולה", אמר השוטר וכעס בו.

לאחר מכן נכנסו השוטרים למזנון והסיכו את לבם בבירה. מדי פעם היה אחד מהם יוצא וקורא: „להתפלל כופרים". אורות הלילה הלכו ודעכו ועל פני הרחבה פשטה קרה לחה. הקשישים רעדו מקור. לפנות בוקר נעצרה, סוף סוף, הרכבת והם נצטוו לזחול פנימה.

„על מה אתה חושב"

„לא כלום", אמר תיאו.

„יש בתוכנו כמה אנשים חלשים שאסור לנו להפקירם במעבר זה. לא איבדנו את צלם האדם. אנחנו חייבים לעשות את המוטל עלינו. לא כך".

„מה צריכים לעשות", שאל תיאו, לא בקולו.

„לעודד אותם. אם אנחנו לא נשמור עליהם מי ישמור עליהם". היתה איזו טורדנות בקולו של האיש. כמו שינן את הפסוקים הללו. „אינני אדם דתי ולעולם לא אהיה כנראה, אבל אני מרגיש כי בלא הושטת יד אנו דומים לרוצחים".

„אני מסכים עמך", אמר תיאו, רק כדי להשתיק את קולו, אבל דווקא הסכמה זו עוררה באיש את הדיבור והוא המשיך לדבר על הצורך בהושטת יד, על אחים אומללים הנפוצים על פני הדרכים השוממות, על התחייבות ועל האחריות. המלים הגלויות והפשוטות הללו, חדרו אמנם אל ראשו של תיאו אבל לא דיגעו אותו.

אותה שעה נתברר לתיאו מעל לכל ספק, כי לעירו לא יגיע עוד. מכאן ואילך יתנהל עם הפליטים. השפה, שאמו הנחילה לו באהבה רבה, תאבד לו לעולם. אם ידבר, ידבר רק בשפת המתנות. הידיעה הבהירה הזו העציבה אותו עד אימה.

„על מה אתה חושב" שב האיש להטרידו.

„לא כלום".

„לנו אסורה המחשבה. המחשבה מטרפת את הדעת. אלינו לעשות את הטוב ככל האפשר". היה משהו ברור ונקי בדבריו של האיש ובכל זאת לא נעים.

„מה עלי לעשות" שאל תיאו בקול של אסיר.

„שב רגע ושתה פינכה של קפה. נכין לך סנדוויץ'. כמה ימים כבר לא שתית. אדם צריך לשתות. בלא שתיה נתמוטט. כמה ימים אתה בדרך".

„מתי שחררו אתכם"

„כבר למעלה מחודש נדמה לי".

„אותנו שיחררו בחמישה עשר באוגוסט. לפני חודשיים בדיוק. האיש היושב לידך הוא אילם. הוא נתאלם מהקור אבל הוא שומע ומבין. שמו היינריך".

תיאו הרכין את ראשו כלמראה יד קטועה.

„לאן התכוונת להגיע".

„לעיר מולדתי, לבאדן באדן".

„אין טעם ללכת לשם. שב כאן. יש לנו הכל. הצריף מלא מיצרכים. אין טעם לבקש דבר שאין להשיגו. את המתים לא נחיה, ואת הרי אתה מבין. כאן אנחנו ביחד. לא אעלים ממך, לא תמיד זה נוח, אבל בכל זאת ביחד".

תיאו גמע פינכה אחר פינכה. הנוזלים החמים חלחלו בו ומלאו אותו חום. עייפות וחוסר אונים צררו אותו יחד. הוא הניח את ראשו על החבילה, קיפל את רגליו, וכמו לאחר מריבה [illegible] באשה, עצם עיניו ונרדם תחתיו.

דפדוף ראשון

ספרים חדשים

מאת אבי סנא

ביוגרפיות

אחרי הלוויינים

קנאת דוד – הקרקע הבוער/ מאת שבתי טבת/ שוקן/ 501 ע'.

הכרך השלישי בסידרה של טבת מקיף את השנים שבין 1931 ו־1942. ראשיתו איפוא בקונגרס הציוני הי"ז וסופו בתכנית בילטמור. בין לבין, המעבר של בן־גוריון מהנהגת ההסתדרות להנהלה הציונית ולראשותה, התפתחות הקונפליקט בינו לבין וייצמן, מאורעות תרצ"ו ועדת פיל, פולמוס החלוקה, ומעל לכל הקרקע הבוער מתחת לרגלי היהודים באירופה לקראת מלחמת העולם השנייה והשואה. תחושת הקרקע הבוער, כך טוען טבת, היא שהניעה את בן־גוריון להגיע להסכם עם ז'בוטינסקי (שלא זכה, כידוע, לאישור) והיא שעמדה ביסוד הקרע בינו לבין טבנקין (שהתגלגל, כידוע, לפילוג במפא"י). כמה וכמה שאלות הנדונות בספר נוגעות, כמסתבר, לשורשי בעיותינו עד עצם היום הזה וראויות לפיכך להתייחסות נרחבה. שוחרי פיקנטריה יתבשמו מן הסתם מן הגילויים הנוגעים לחייו האישיים של גיבור העלילה. יוזכר עוד שלספר הזה קדמו שני ספרים אחרים מאת טבת – אחד על רצח ארלוזורוב ואחר על בן־גוריון וערביי ארץ־ישראל.

תעודה

הציונות הלוחמת

זכרונות (ו)/ מאת דוד בן־גוריון/ עם עובד/ 608 ע'.

חרף השם, אין כאן זכרונות במובן המקובל. אם הכרכים הקודמים בסידרה היו בעצם קובצי תעודות (וארבעה מביניהם הוכנו בידי בן־גוריון עצמו ואפילו הופיעו בעודו בחיים), קל וחומר הכרך הזה שכונס מן העזבון בידי גרשון ריבלין ומאיר אביזוהר, נערך והוער בידי מאיר אביזוהר והובא לדפוס בידי ישעיהו אבורך. עניינו בשמונת החודשים הראשונים של 1939, מאז [illegible] ועד פרוץ מלחמת העולם השנייה. לפיכך יש כאן, בין השאר, על ועידת סנט ג'יימס, על פגישות עם צ'מברליין, על מאבקים עם וייצמן, על ספר המעל (הלא הוא הספר הלבן הנודע לשמצה), על הסכם עם ז'בוטינסקי, על תכניות התבצרות בחיפה ועל הקונגרס הציוני של ערב המלחמה. בראש הספר מבוא משל אביזוהר על הציונות הלוחמת.

סיפורת

סיפורים ירושלמיים

כתונת אור/ מאת חוה אסתר/ הקיבוץ המאוחד/ 143 ע'.

ספר שני למחברת ובו שישה סיפורים ירושלמיים שגיבוריהם ואווירתם עטים מעין כתונת אור – רוצה לומר, צמודים לאו דווקא לריאליה. אשר על כן יש בהם קטעים כמה „פעם נעלמה. לא היונה. מצאו אותה יושבת בגיא בן־הינום קפלי שמלתה מבכים את התמוז וה„רומיציניר" משקיפה ממול בעין גדולה משונה. השמש לה שחורה. ליקוי חמה". הסיפור „לילה קצר כמותה הארוך" פורסם לראשונה ב„מאר".

שירה

ברוך אתה המתעורר

אקסיון אסטי/ מאת אודיסאוס אליטיס/ תירגם מאנגלית אלון מרגלית/ ספריית פועלים/ 78 ע'.

„אקסיון אסטי", משמע ראוי בפני האלוהים, או מבורך, הרי זה מונח הנקוב בתפילות ביזנטיות. זו הפעם מדובר בפואמה או בסטה לירית שיצאה מתחת ידי המחבר ב־1959 וצויינה כעבור 20 שנה, כאשר הוענק לו פרס נובל לספרות, כחשובה שביצירותיו. יסודה בביוגרפיה של המחבר על רקע ההיסטוריה של יוון המודרנית. חלקה הראשון, „בראשית", הוא סיפור התבגרותו („לפני שמיעת מזמור הרוח / יצאתי למצוא את דרכי") לקראת מאבק בלתי נמנע בפאשיזם. החלק השני, „יסורים", כולל מקראות, המנונות ושירים שעניינם במלחמה נגד האיטלקים באלבניה, בכיבוש הנאצי של יוון, בפעילות המחתרתית תחת עול הכיבוש הזה ובמלחמת האזרחים שלאחר המלחמה. החלק השלישי, „התהילה", הוא שיר הלל („ברוך אתה ההולך והעקבות נעלמים/ ברוך אתה המתעורר והנסים נולדים") לעולם הקיים ולאדם בתוכו. התרגום נעשה על־פי המקור היווני בידי מטילדה בן־חור. בשולי הדפים הערות מאלפות.

חינוך

בית־הספר הקיבוצי

היחיד והיחד/ מאת ראובן פורת/ יד טבנקין והקיבוץ המאוחד/ 335 ע'.

אומר המחבר בפתח ספרו: „נושא עבודה זו הוא תולדות בית־הספר הקיבוצי מאז נוצרו כיתותיו הראשונות בתחילת שנות העשרים ועד סוף מלחמת העולם השנייה. הנושא יידון על רקע התרחשויות שאירעו בתקופה הנידונה במישור החברתי והלאומי והשפיעו על התנועה הקיבוצית ותודעתה החינוכית. הוא יקיף את פעילותם של שלושת הזרמים הקיבוציים ויתייחס להבדלים שסררו ביניהם ולמשותף לכולם". בהתאם לכך יש בספר על מערכת החינוך הכללית חרם העובדים, על מוסדות חינוך ראשונים בארץ, על המוסד החינוכי במשמר העמק ועל בית החינוך המשותף בעמק הירדן, על עצמאות הקיבוץ בתוך המערכת הכללית, על סמינר הקיבוצים שהוקם בסוף שנות השלושים ועל קהילות וכפרי נוער לא קיבוציים (כמו בן שמן ומאיר שפיה). בסיכום מוצגת מערכת החינוך הקיבוצית כתנועה חינוכית שייחודה ניכר בשישה היבטים.

מסעות

נופי ספרות ויהודים

בין עכשיו ואתמול/ מאת מרדכי אבישי/ ספרית מעריב/ 333 ע'.

ספרד, [illegible] וסאן־מארינו, מקסיקו, צרפת, תורכיה ויוון – כל אלה קסמו למרדכי אבישי שיצא לשוטט בהן ולראות נופי ספרות ועקבות יהודים. עכשיו כינס את רשמיו עלי ספר שיש בו פרקים כמו בורגוס של אל־סיד, בעירו של שלמה אבן־גבירול, שורשים יהודיים של בני כפר אינדיאני, סיגטה – וביתו של פטוריקה בארצו, פרדה של אריוסטו ושל גני פינצי־קונטיני, טאראסקון של טרטארין, בפאריס ובבאזל בעקבות הרצל, שרידי תרבות עתיקה באסיה הקטנה, קנוסוס וארץ כפתור אינן רק אגדה. בין הדפים רישומים משל ג'ורג' יונג.

צבא

מיסמך יוצא דופן

הצד השני של הגבעה/ מאת ב.ה. לידל הארט/ תרגמה מאנגלית גבי אלדר/ מערכות/ 336 ע'.

אומר האלוף אהוד ברק בפתח הספר הזה, המיוסד על שיחות בין מחברו לבין גנרלים גרמנים ממלחמת העולם השנייה: „מסמך יוצא דופן. אחד מהוגי הדעות של לוחמת היבשה המודרנית משוחח עם ראשי הצבא שהקדים והיטיב מכל האחרים ליישם את הרעיונות ולמרות זאת הובס, לאשרנו... ניתוח מאיר עיניים של תהליך בניין הכוח וצמיחתה של תפיסת הלוחמה הניידת, בצד תיאור השיקולים האסטרטגיים... וכן הכחנות אופרטיביות מקטיות, ולעתים אף טכניות או לוגיסטיות... בחזית העיקרית... הרוסית... הקריאה בספר הזה... קשה ומכאיבה במיוחד לקורא הישראלי. למרות זאת... חיוני שנרע לשאוב מכל מקורות הניסיון הבו הרלוונטי ללוחמתנו". סיכמו המחבר: „הגנרלים הגרמנים מלחמה זו היו התוצר המוג והשלם ביותר של מקצועם. הם י להיות טובים עוד יותר, לו ו מבטם מקיף יותר והבנתם עמ יותר. אולם אם היו הופכ לפילוסופים, היו מפסיקים להי חיילים". הספר יצא במסגרת סד מלחמת העולם השנייה ש „מערכות".

מקבץ

„קשר"

גליון ראשון של כתב „קשר", שנועד להיות בטאו „המכון לחקר תולדות העו היהודית" באוניברסיטת ת"א, אור בימים אלה בהו אוניברסיטת ת"א (תכנית לל עיתונאות) ובעריכתו של ד"ר נ נאור.

בפתח החוברת כותב רוזנפלד, ראש התכנית לל עיתונאות, כי „קשר" „יביא מן התחום הזה שקראתי לו, על גבי לבי. תחילה ייעשה לא זיקה למתודה מחקרית כ ואולי ברבות הימים כשיקום על תלו ותיעשה בו עבודה בפיקוחה של ועדה אקז מוסמכת, נשנה בהתאם את הג של כתב־העת".

בחוברת הראשונה – בעיצוב של רותי בית־אור – מאמ ורשימות מאת: ד"ר מנחם ג („העיתונות העברית – ההתחלות"), צבי לביא („ה העורכים" – המיתוס והמצי יצחק קרמן (העיתונות, הג ונושאי רווחה), אליקים רובינ (הדיונים על עתון „ביונ" בשנות ה־20 וה־30), אהרן א (איתמר בן אב"י ו„דואר הי גבריאל צפרוני („דרור" – עברי המודפס משמאל לימין), מרדכי נאור (על „אשנב"), גרשון קרץ („תיק הלבנון" בס הפנים הצרפתית), ר"ד י.ת. בי ועל ה„צוקונפט"), רחמים א („איגרות" עיתונאיות על הפל ולמענם), שלמה שבא („ה„תח ה„הבלית" והקריקטורה העברי".

„זמנים" 24

במאמרו של חגי הורביץ על „ וגזענות במורשת ארצות־הב פותח את החוברת ה־24 של „מ הרבעון להיסטוריה, בעריכת יעבץ ועזרית ארסל.

מאמרים אחרים: על „ה ובגידה" בארה"ב במלחמת ה הראשונה (ארנון גוטפלד), אדוארד גיבון (יוסף מאלי), המסע לאווריינט בכתבי נ אנגליות במאה הי"ט (ביילי מ על זנגביל והלאומיות היהו המודרנית (דוד ויטל), על הקו של האנטישמיות הלאומית הגמ (חגי ארליך), על גורלו של ק ישראלי־יהודי נפוך בפרבואר 0 (אילן פפה) ועל מערכת סיני (גב בראון) וחותמת את החוברת ביק ספרים.

„מאזנים" חדש

בחוברת „מאזנים", שראתה בימים אלה שירים של מ. כ משה דור, אגוד אלדן, ישו ברטונוב, ורדה גינוסר, צב שטרנפלד (מגע ראשון) ואחו קטע מרומן של „נעמי פרו הסיפורים מאת יותם ראובני, בוד שמעון בלס, עזרא המנחם, מ ברבג, דוד מלמד ואחרים; מסות צבי לוז על יעקב אורלנר, רא דותן על אגוד אלדן, ועדה את על נשים ביצירתו של טל בלו.

בחוברת קרוב מיוחד ל האירית אחרי ייטס ובה שירים כ שיימוס היני, פטריק קוונה, תו קינסלה, דרק מהון, בעורך זה נ מאת ג'יימס סקלודי על שירת בי באירלנד וסבינה מטנ על המשור האיריים אחרי ייטס. שירו של " „האי אינספרי" משמש הפעם הגרור השואות תרגומי שירה.

תקשורת, דמוקרטיה וירושלים – ב„האומה"

מאמרו של שמואל שני „תקשורת מודל 1987" ומאמרו ד"ר מרדכי ניסן „עת לעש לדמוקרטיזה" פותחים את חוב אביב תשמ"ז של „האומה", רב למחשבה לאומית.

מדור מיוחד מוקדש לציון שנה לשחרור ירושלים ומדור א למלאות 25 שנה למותו של אב אחימאיר.

בחוברת גם ראיון של הר ובלפור חקק עם אהרן אפלפ ומאמר ביקורתי חריף של בצלאל על דוד בן־גוריון.

שני צדי המטבע

מאת טליה רפפורט

מיכל נאמן, גלריה גזלי מ., רח' גליקסון 7, ת"א.

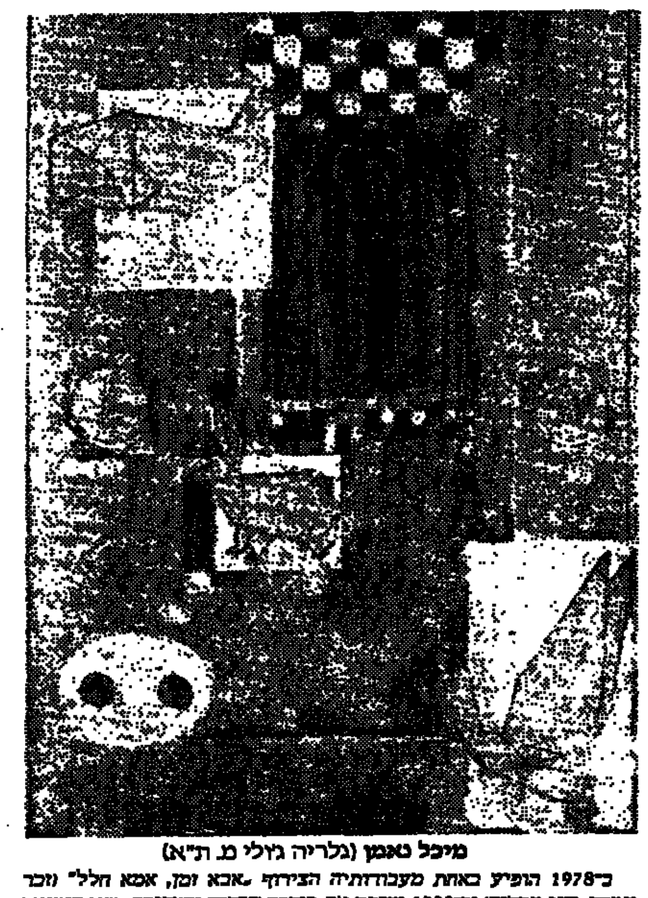
מיכל נאמן (גלריה גזלי מ. ת"א)

מיכל נאמן מפתיעה בכל פעם מחדש, וכל תערוכה שלה שונה לגמרי בתכנים, בדימויים, בצבעוניות ובאמצעים הציוריים שלה, אך תמיד ניכרת הגישה האמנותית היחודית והמורכבת שלה.

מהרגון הסכולי האינטלקטואלי בשלב המושגי שלה לפני כ־12 שנים עדיין נותרו כמה תכונות קבועות: התמונות עדיין מכילות חידות רעיוניות, יחסי גומלין בלתי־שיגרתיים בין מרכיבים שונים וכתיבת מלים או ביטויים בתוך הציור. הקשר בין המלים לדימויים המצויירים אינו פשוט וקל. המלים אינן מתפקדות ככותרות שמזהות, מפרשות או מוסרות מידע ישיר על המתרחש בציור, אלא כעוד מרכיב פעיל שאנחנו אמורים לחבר למרכיבים הציוריים ובעזרת כולם יחד לנסות לפענח את התהליכים המחשבתיים והאסוציאטיביים הסבוכים הטמונים בעבודות.

גישה זו מזכירה מאוד את מארסל דישאן, אבי ה„שכל" באמנות, אם אפשר לומר כך. והחן באבת מרחפת בתערוכה הזו ללא הרף, כולל בשחק השחמט, שלו הקדיש חלק משמעותי מחייו (ואף הכריז בשלב מסויים שהוא מפסיק לעשות אמנות ומתרכז רק בשחמט) וכולל הדרמיניזת. האנדרוגיניות והעיסוק בכפות בין שני המינים הם יסודות חשובים ביצירתו, עד כדי כך שהוא יצר לעצמו ואף הצטלם כאישיות נוספת, נשית, בשם רוז סלאבי (שם רב־משמעי: „אלה הם החיים"). גם מיכל נאמן עוסקת בעבודותיה כל הזמן במשחקי כפילויות־השוואה, הקבלה, השלמה, הנגדה, סימטריה וכו'.

אפשר לראות בציורים שלה, לצד הרבה דימויים נוספים, כמוטיב חוזר מעיל, ולעתים שני מעילים ריקים מאדם, הניצבים מעל ומתחת ללוח שחמט צבעוני. שמצוייר לרוב בטכניקה ציורית ובהירות מאוד. לעתים מיכל נאמן מכסכסת את לוח השחמט ולעתים היא הופכת אותו לדגם אריג משובץ. הוא עובר מטאמורפוזות רבות. יש שאחד המעילים נראה גברי והשני יותר נשי ויופקי, כך שהם עשויים לייצג את מאבק, או משחק, שני המינים והאריג הסקוטי (גם המלה סקוטי רשומה באחת העבודות) מעלה באסוציאציה דמות גבר בחצאית, כסוג של שילוב שני המינים. הסקוטי מתקשר גם עם מטבעות הכסף, שהרי אחד הביטויים שרושמת מיכל נאמן בעבודתה היא „הסקוטי והכסף" (באנגלית).

מוטיב קבוע נוסף בתערוכה זו הם שני מטבעות של חצי שקל, שמצויירים בגודל משני צדדי כל עבודה (כציר רוחב לעומת ציר האורך של שני משחקי השחמט). הם נראים כשתי עיניים, אך נושאים עוד שפע של משמעויות. גם הביטוי „עיניים סלי" מופיע באחת העבודות (יש לזכור שאחת מעבודותיה הראשונות של מיכל נאמן היתה „העיניים של המרינה") ולצידו צורה שמזכירה שתי עיניים בפרצוף. שני המטבעות וגם האסוציאציה של שתי עיניים מביאים שוב כפילות ובעצם רוב אברי גופנו הם זוגיים, כולל המוח המחולק לשניים, כך שהתפיסה שלנו כפולה אף היא – רציונאלית מצד אחד ואינטואיטיבית מצד שני – ועבודותיה של מיכל נאמן פונות אל שתיהן.

שני המטבעות מעלים בתודעה את הביטוי הידוע „שני צדדים למטבע" שמכיל, כמובן, את הדואליות הבסיסית הקיימת בכל דבר, מה שנקרא „חוק השניים". גם הבחירה דווקא במטבע המסויים הזה אינה מקרית. על צידו האחד של חצי השקל מופיע הנבל – סמל עתיק של רוח (וסמלו של אפולו, אל ההשראה והחכמה במיתולוגיה היוונית וגם של אורפיאוס ודוד המלך) ואילו בצידו השני המציין את ערכו הכספי מבטא את החומר והסימן 1/2 (חצי) שמופיע עליו, גם הוא, כשלעצמו, מבטא כפילות, הן במשמעותו (חצי מתוך שלם), הן בהרכבו המספרי (הכולל את שתי הספרות הראשונות) והן בצורתו החזותית ושני סימנים באותו סימטרי משני צדי קו מרכזי). המיבנה הבודד של הסימן 1/2 מזכיר את הקומפוזיציה של העבודות עצמן, שבהן ממוקמים שני המעילים מעל ומתחת לאלמנט אמצעי – לוח השחמט – שמפריד ביניהם אך גם מפגישם, וכמו שלוח השחמט הוא בגדר משחק אינטלקטואלי, כך גם פועלות עבודותיה של מיכל נאמן.

אם נזכרים, לרגע, במספר ציוני־דרך בולטים לאורך 15 שנות הקאריירה האמנותית של מיכל נאמן מתגלה קו המשכי מעניין. ב־1975 היא „שידכה" זוג בלתי־אפשרי – פינגווין ונוזיה – שהם אמנם זכר ונקבה, אך פרט לדמיון החזותי המקרי (בשחור־לבן) אין להם שום נקודת מפגש כך שהזוג צורתי „במודיע", כמעט סוריאליסטי (כדברי המשורר הפרה־סוריאליסטי לוטראמון: „יפה כמו המפגש המקרי של מכונת תפירה ומטריה על שולחן הניתוחים"...).

ב־1977 הכליאה מיכל נאמן דג עם ציפור (מים ושמיים, למטה למעלה) והוסיפה להם גם שני מושגים מופשטים מנוגדים – תבונה ואמונה. גם הקומפוזיציות שלה אז היו דיפטיכוניות, בין אם לאורך או לרוחב, מה שמזכיר את ג'אספר ג'ונס, אחד מאבותיה הרוחניים של מיכל נאמן.

ב־1978 הופיע באחת מעבודותיה הציורף „אבא זמן, אמא חלל" (זכר ונקבה, שני ממדים) וב־1980 עשתה את סידרת הברווז והארנבת. שני דימויים אלה מבטאים (כבר אצל ויטגנשטיין) את האפשרות שאותה צורה, כשהיא מופנית לכיוונים שונים, מייצגת שני דימויים שונים וכך נוצרת דו־משמעות.

ב־1981 בעבודה בשם „משפחת האדם", לצד אותה צורה שהיא ראש ארנבת בהיותה זקופה וראש ברווז כשהיא מונחת על צידה, מופיעים גם ציורים של מוח ולב – שני האיברים החיוניים ביותר, שהם גם סמלי השכל והרגש, שני היסודות של אישיות האדם.

ב־1983 עסקה מיכל נאמן בתודעה ובתת־תודעה – שני רבדים שונים מאוד במהותם אך משלימים זה את זה, כך שלאורך כל הדרך גם בתערוכה הנוכחית מצטייר ביצירתה עולם מפוצל מצד אחד ומלא הרכבות וצירופים מצד שני, עולם של הכלאות פרי ההיגיון והדמיון (עוד צמד הפכים משלימים), שמנסים לחבר קצוות. הזיווגים הללו נעים על כל המישורים (למטה ולמעלה, חומר ורוח, גוף ונפש) ומנסים ליצור אחדות הומוגנית, שלמות בלתי־מפוצלת.

במקרים רבים הזיווגים הללו גם נושאים הקשר מיני, שהרי המין הוא שמקשר בין שני המינים ומביא ליצירת יצור שלישי, המייצג את האחדות שביניהם. בנקודה זו כדאי לזכור שגם יצירתו של מארסל דישאן, האינטלקטואל הצנחי, היתה חדורה כולה בארוטיקה מרומזת, החל ב„עירום יורד במדרגות" מ־1912 עד ל„כלה מופשטת על ידי רווקיה אפילו" מ־1923 (שכונתה בין השאר „מכונת האהבה") וגם מאוחר יותר. מסתבר, איפוא, ששני כוחות מנוגדים, כביכול, מין ואינטלקט, או בכלל יצר ושכל, אינם בהכרח הפכים והם מתמזגים יפה גם בעבודות של מיכל נאמן, ובעניין זה, אגב, מארסל דישאן עצמו אמר פעם שמשחק שחמט עם אשה עירומה – הוא השלמות בהתגלמותה – אינטלקט וארוטיקה.

אם נחזור לתערוכה הנוכחית של מיכל נאמן ולשתי הישויות המרומזות שמשני צידי לוח השחמט, הקומפוזיציה הזו העלתה בדמיוני גם את תמונת מארסל דישאן המשחק שחמט עם אשה עירומה, אך גם את דישאן יושב מול מאן ריי, ידידו לאורך יותר מ־50 שנה, ושוב יש כאן דואליות של יחסי גבר־אשה ויחסי גבר עם גבר. עם זאת, אפשר לדמיין בציורים הללו גם את נוכחות שתי הישויות של מארסל דישאן עצמו – זו הגברית וזו הנקבית (קיימות, כידוע, בכל אדם).

גם חלק מהמלים הרשומות בגוף העבודות מרמזות לעניין שני המינים, למשל השאלה (הכתובה אנגלית ומחוקה למחצה): „האם זה בן או בת?" או הביטוי (גם באנגלית) „איפיונים מיניים משניים" והמלה „משני" מכילה בתוכה שוב אסוציאציה של שניות.

בעבודה אחת מופיעות המלים "Geomater & Husband" וכאן צצות ועולות משמעויות אפשריות רבות. המלה "Geomater" מזכירה, כמובן, את המלה „גיאומטרי" – מושג שנראה לי כי הוא נושא עמו קונוטאציה זכרית בשל הזרות והנוקשות הגלומות לו, אך היא מכילה גם את "mater" שנושאת אסוציאציה נשית כפולה: גם חומר באנגלית (matter) – והאשה נחשבת למייצגת הצד החומרי של החיים – וגם אמא בלאטינית (mater) והאם הדיה סמל הנשיות בשיאה. המלה "Geomater" הזכירה לי כאסוציאציה נוספת גם את גיאה, אלת האדמה הקדומה במיתולוגיה היוונית, אותה אמא אדמה ראשונה, אם כל חי. לצד כל המשמעויות הנשיות למחצה הללו מופיעה המלה בעל (husband), המבטאת את הזכריות בהתגלמותה המוחלטת להשלמת תמונת הדואליות המהותית של יחסי אנוש. ייתכן שחלק מפירושים אלה לא היו מכוונים והם פרי מוחי שלי, אך זה בדיוק מה שמרתק בעבודות הללו, המשמשות כקרש קפיצה מצוין לתודעה שלנו.

אלו הן רק דוגמה אחת או שתיים לשפע הרמזים, התכנים, המושגים, הרעיונות הדימויים המצויים את העבודות הללו. לא תמיד הם ברורים ניתנים לניסוח מילולי מפורש, שאם לא כן היתה מיכל נאמן בוחרת בכתיבה ולא בציור. לצד המטענים התרבותיים והתהליכים המחשבתיים פועלים כאן גם האינטואיציה הדמיון, אך בכל מקרה היצירות האלו אינן מיועדות לצופה פאסיבי, אלא דורשות מצרכן האמנות גם ידע מסויים וגם נכונות ויכולת לחפור, לגלות, לחבר ולעתר מוקשר להקשר.

מלבד כל הדברים הרעיוניים, ראוי לציין שגם שבשנים האחרונות ציוריה של מיכל נאמן התעשרו מאוד גם מבחינה ציורית וצבעונית, כך שגם לחושים יש הרבה מה לספוג כאן וההפעלה הכפולה הזו של המוח והחושים – גם היא חלק מן השניות, שהיא בעצם הנושא המרכזי של מיכל נאמן.

עיצוב פלוס

תצוגת המחלקה לעיצוב קרמי ב„בצלאל", גלריה „מימרי", רח' פינסקר 27, ת"א.

אמנם יש בתערוכה זו גם איזהו קיר דקוראטיבים, קערות וקמקומים, אך אחרים משפע פריטים הנודעים את גלריה „מימרי" מתפקדים כפיסול לכל דבר, ומי שיש לו עדיין איזו סטיגמה ביחס למלה קראמיקה, צריך לזכור שבראש מחלקה זו עומדת ציונה שמשי, שיצירתה שלה הוכיחה מעל לכל ספק, כי אפשר לעשות אמנות גם בקראמיקה.

הבעיה היא שיש לציונה שמשי כמה תלמידים טובים מדי, שמחקים את פסלי מורתם באופן ישיר ובולט מאוד. כמו, למשל, הדיוקן ארך־הרגליים של שרון עמיר וגם זה הגמלוני היושב על הרצפה של אורי אבן. הפורטרט המשפחתי בצורת ארבע טורסו מחוספסים, מעוקמים ופעורי־פה, הניצבים במעגל על כיוהם מזכיר מדי את ה„צועקים" של ציונה שמשי וגם הפורטרט הכיתתי של ג'נט רוזמן המורכב מקבוצת דמויות גדולות, שמוחות ומעוותות על גבי שולחן מזכיר יותר מדי את „תמונת המחזור" המפורסמת של ציונה שמשי. אמנם עיצוב הדמויות שונה, אך הנושא והקומפוזיציה קרובים מדי. השפעה וחיקוי הם „מחלות ילדות" ידועות, כך שיש מקום לקוות שתלמידים טובים אלה יירפאו מהן בהמשך דרכם.

ביטוי פיסולי יותר עצמאי אפשר לראות בראש השחור הענק, חסר תווי הפנים של אהליה אשרוב, שיש לו נוכחות הבעתית מגושמת אך חזקה. סוג אחר של הבעה, קלילה וגרוטסקית יותר, אפשר לראות ב„אוסקרים" (דמויות זעירות בעלות ראשי חיות צבעוניים) של דינה בליך.

שלושת האובייקטים המסוגננים של גידי טינם מזכירים באופיים האלגאנטי־מוכר את הכדים הצבעוניים האחידים בתערוכה „ניו־יורק עכשיו" במוזיאון ישראל בירושלים. להפתעתי, גיליתי שהם מוצגים בתערוכה תחת הכותרת „תשמישי קדושה" ואף כי לא ברור לי למה הם משמשים, הם מוכיחים חוש אסתטי מפותח ויכולת עיצוב גבוהה.

בתחום העיצוב השימושי כדאי להזכיר עוד בקצרה מנורת פינה מעניינת בצורת עמוד קלאסי־מודרני בשחור־לבן, מנורת קיר המורכבת משורות של גופי תאורה מלבניים ולבנים, המזכירה אמנות מינימאליסטית וכן תרשימים וצילומים של מיתקן גריל מקורר וכרודה ספיראלית מסגנית.

הפריט היפה ביותר, לטעמי האישי, הוא מערכת קפה מאוד לא שיגרתית בשחור־לבן, שלכל אחד מספליה צורה לא סימטרית ואחידה וכל אחת מהצלחות מעוטרת בדגם הנדסי זעיר אחר. הפריט המכוער ביותר לטעמי הוא הנגד, העשויה גושי קראמיקה מגושמים וצבועים באופן גס, כשנערות ביאנן מקשרות ביניהם.

מכל מקום, מעניין לראות באמצעות תצוגה מקצת ומגוונת זו מה מתרחש היום בתחום העיצוב הקיראמי ולהיווכח שיש בו לא מעט אפשרויות, גם שימושיות וגם אמנותיות.

הרובע והבית

(המשך מהעמוד הקודם)

איש הגליל, זהו הבית, לפי תיאורי המחבר, הנקרא „הבית השרוף". כדי להמחיש יותר את התקופה ולשון העם בימים ההם, באים שמות האנשים בספר בשמות מן הימים של בית־המקדש השני, גם חלקים בספר כתובים בסגנון אותה תקופה, אם כי בדרך כלל הלשון היא בת ימינו.

שמות הרומאים באים בשמות המתאימים לימי המרד, והמחבר מצליח לתת תיאור חי למרד של מרד ובילוש, ריגול והתראות פנים.

עם כל נסיונו של המחבר לתת לנו תמונה חיה של המרד, של השתתפות רוב העם במרד זה, תמונה הדורשת להמחיש את העומד על נפשו, הרואה מול עיניו לא רק אויב זר־פעמי, אלא אויב הבא להחריב את הארץ, הכלכלה, התורה, הבירה והמקדש, תמונה זו אין המחבר מצליח למסור לנו, למרות כמה משפטים נוקבים פה ושם. הרומן יותר מדי דק, יותר מדי תיאורי, ודווקא מפני שהוא רומן, חייב היה להיות כתוב יותר רשמי, יותר תקציבי, ודברים עיקריים – כאילו – של לוחם חירות, ולא מחשבות ותיאורי דברים שבזמן מרד אין מקום לרשמם. אף־על־פי־כן ולמרות הכל יש כאן נסיון ספרותי לתאר את ימי המרד הגדול ברומאים, את הארץ, את העם היושב בציון, את סוף המרד ואת החורבן הגדול ירושלים והארץ, המקדש והבירה וגם, ובמיוחד בג הספר, את חורבן המשפחות. המשפחה, הוא האח ביותר בתורה היהודית, נפרץ, איש לדרכו. „עלה בו בהלוגתינר", הארץ הופכת שממה, הבירה שוממ והמשפחות שוממות.

הרוצה להתרשם מן החורבן הגדול, השריפה הגד שנשרפה ירושלים העיר, כחודש לאחר החורבן של באב שנת 70 לספירת הנוצרים, ילך אל הבית השר שהוכרנו בראשית דברינו, יראה את השרידים של הבי שהיה בבית ערב החורבן, ולעמת זאת את שרידי הא בכל אתר ואתר, שריפה של עיר, שריפה של ב ושריפת אדם.

★

תמונה אחרת לחלוטין של ירושלים מוצגים אנו בספרו של שמחה רז „ירושלים לדור והדור", פרקי אג ומדרש (בית הוצאת „כתר").

בארבעת שערי הספר מעביר לפנינו המלקט מדרש ואגדות על העיר בתפארתה, על חורבנה ונחמה, על אנש ומנהגים, ועל אחרית־הימים – קץ הימים. ייחודו ש הספר, שהמובאות חולקו לנושאים, פוסקו, מלים: קטעים בלתי ברורים באורו, ולמוסר צורש איורים הבא לתת מעט „טעם" למדרשים ולאגדות. 176 עמודי הס מלאים חיבת ירושלים, גם אם מחבר בפרקי וחרבו.

תוכן נאה בלבוש נאה על עיר נאה.

RS שרותי כח אדם
השרות המומלץ 1987

למחלקה לבכירים ומחשבים
דרושים:
* מהנדס מכונות "בכיר"
— 10 שנות נסיון והנהלת בתחום יציקות לחץ
— מקום עבודה — אזור ת"א
* מהנדס תעשיה וניהול
* מהנדס מכונות
* מהנדס אלקטרוניקה
* מהנדס מכונות
* טכנולוג
* איש שיווק בכיר
* ביו־כימאי מתחיל
נא להתקשר לאו.אר.אס
כיכר אתרים 134, ת"א.
לאסתר טל. 03-202460.
נא להביא קורות־חיים ב־2 העתקים.

למושב נעמה בבקעת הירדן
דרוש/ה
מרכז/ת משק - גיזבר/ית
לעונת 8־1987
פרטים בטל' 922098, 922898
02-922930
בין השעות 8:00—13:00

אורין משלחי מטען 1985 בע"מ
נציגי
PAN AM Cargo
דרושים
1. נציגי שיווק
2. מזכירה אנגלית / עברית

לחברת אי.אס.אי.
מיכשור מדעי לישראל בע"מ
דרושים
1. **מהנדס מכירות** לציוד כימי אנליטי מתקדם
2. **מזכירה** למנהל מכירות לציוד מדעי
3. **מרכזנית**

דרושים
רוצה להשתכר מעל 3,000 ש"ח לחודש!
דרושים
מקדמי מכירות ורוכשי מודעות
בכל חלקי הארץ
03-337129-337125-333650

לחנות בדי ריפוד ווילונות
מוכר/מוכרת
רצוי עם ידע בעיצוב פנים
נא להתקשר 03-611878
בשעות העבודה.

קרליידה שרותי כח אדם
למוסר פיננסי גדול דרושים
טלרים/טלריות
("כספרים") בתל־אביב
03-240281/2
053-338901
קרליידה. הכוח שלנו הוא כוח אדם

למפעל בתחום הפלסטיק בראשל"צ
דרוש
מהנדס אחזקה
מועמדים ישלחו קורות חיים בכתב
ת.ד. 4272 ראשל"צ 75141.

עמלות נכוחות במיוחד ל:
אנשי מכירות
(רצוי נסיון)
פקידה
קו חדש — 650911, 5201895

אם אתה אנרגטי,
בעל יוזמה ומוכשר,
אנו זקוקים לך!
לחברת שווק ארצית המובילה בתחום המזון
דרושים
מנהל מכירות — לחיפה והצפון
מנהל מכירות — לגוש דן
מנהל מכירות — לשוק הערבי
מקדמי מכירות — לגוש דן
תנאים טובים למתאימים
נא לפנות בכתב לת.ד. 1258 בת־ים עבור מחלקת כ.א.

LASER תעשיות לייזר
למחלקת הייצור דרושים:
1. מהנדס תעשיה וניהול
2. מהנדס תעשיה וניהול
3. פקידת תפ"י
תעשיות לייזר – קרן אור לקידום האנושות

ש.שבח שרותים בע"מ
דרושים
לסניף תל־אביב:
* מאבטחים
* שומרים
* סדרנים וקופאים
* עובדי/ות נקיון
לסניף חיפה:
* פקידה
לסניף לוד:
* שומרים

מלונות אילת
מוריה
למלון מוריה אילת
דרושים
קפטנים ומלצרים
בעלי נסיון עבודה
דיור מובטח במקום
נא לפנות למנהל כח־אדם
טלפון: 059-72151-6

לקרית חינוך ע"ש דוד בן־גוריון — עמק־חפר
דרושים מורים
לחטיבה העליונה:
* אנגלית * חינוך גופני
* ביולוגיה * פקידות
* היסטוריה * חשמל
* תנ"ך * אלקטרוניקה
* חשבונאות * הנדסאי מכונות
לחטיבת הביניים:
* ספרות * חינוך (ז'-ח')
* לשון * מלאכה
* מתמטיקה

RS שרותי כח אדם
השרות המומלץ 1987

דרושים
* כרסמי C.N.C.
* חרטים קונבנציונלים
* כרסמים קונבנציונלים
* רתכים
* עובדים בעלי רקע טכני
* מלחימות
* מסקיחים/ות עיוורים
* מאבטחים
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לציפי או אבי בימים א' — ה'
בין השעות 08:30 — 16:00
או.אר.אס כבר אתרים 134, ת"א.
טלפון 03-202460.

קבוץ מפלסים
מחפש
גננת
לפנות לאילנה בראודה
במזכירות 051-804111
בבית 051-804491

עירית תל־אביב־יפו
לתיאטרון הסימטה ביפו העתיקה
דרושים/ות
1. מקדם/ת מכירות
2. חשמלאי – תאורן

טבח
טכנאי קירור
מוכרת
פקידה
03-330153

להברה לייבוא ושיווק בכל הארץ
דרוש
חשמלאי

למפעל פלסטיק גדול בבני ברק
אחראי משמרת

למטבחי סמל סניף חולון
דרוש
איש מכירות
בעל יוזמה ליום עבודה מלא
טלפון: 03-5610664, 03-5612026

אנוש מערכות פרויקטים וניהול
דרושים
מהנדסי תעשיה וניהול
מנוסים
נא לפנות לת.ד. 45289 ת"א 61452

באיזור חיפה דרוש
מנהל
למפעל לשיווק ועיבוד בשר

RS שרותי כח אדם
השרות המומלץ 1987

לעבודה קבועה
במשרדי החברה
דרושות:

מעבדות תמלילים

★ מעבדות תמלילים מנוסות על י.ב.מ.
תוכנה וורדמיל בשפות עברית אנגלית
★ תנאים טובים למועמדות המתאימות

או.אר.אס כבר אתרים 134 תל־אביב
טל: 03-202460

טכנאי שרות + מתקינים

למערכות בריזה וקשר פנים
לפנות שמרד ז'בוטינסקי 21 ר"ג
03-7514143

נתור לחברת נתור
דרושים:

לשכת המנכ"ל
מזכירה עברית אנגלית

הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית
ידיעת השפות אנגלית עברית על בוריין
הפעלת מעבד תמלילים WORDSTAR
נא לפנות לחנה בין השעות 13.00-15.00 טל' 03-5149194.

פקידה למחלקת OPERATION
ביצוע טיולים
נא לפנות בין השעות 13.00-15.00

למפעל פלסטיק חדיש
בראשל"צ דרושים

א. אחראי משמרת
• בוגרי בי"ס מקצועי
• בעלי רקע בתעשיה ובאחזקת מכונות של שנתיים לפחות
• העבודה בשלוש משמרות

ב. מפעילים לציוד אוטומטי חדיש
• בעלי נסיון בתעשיה
• העבודה בשלוש משמרות.

לשטיחי כרמל דרושים
מקדמי מכירות
באזור המרכז
בעלי נסיון במכירה ליחידים
למשרה חלקית (גיל 30-35) לשעות אחה"צ.
נא להתקשר בין השעות 9.00-15.00 לטלפון 03-362451-4, לאורנה.

★ **מנהל/ת חשבונות**
סוג 3-2
שנתיים נסיון, למשרה מלאה, עבודה מעניינת לאזורי פתח תקוה ותל־אביב.

★ **קלדניות**
מנוסות בהכנסת נתוני הנהלת חשבונות למחשב.
נא להתקשר החל מיום ראשון לתאום פגישה
03-201711 - 203123 ללא התחייבות:

רוברט הלף ROBERT HALF
החברה המובילה בעולם המתמחה
בהשמת כח אדם במחשבים ובחשבונאות
סודיות מובטחת

מחפש חברה דינמית?
רוצה אתגר בעבודה?
הצטרף למפעלנו המתרחב בבת־ים

מחסנאי*
מנהל קו ייצור*
אפשרות לטכנאי/הנדסאי מכונות
מנהל עבודה*
אנשי אחזקה*
מסגרים מכונאים חשמלאים
לבורנט/ית*
אפשרות להכשרה במקום
מלגזנים*
נהג
רשיון מעל 15 טון
תרכיזן
מנהל/ת חשבונות
דרגה 3 או 4
מרכזנית
קלדנית
* עבודה במשמרות
נא לפנות לטל' 03-5518332 או בכתב לת.ד. 1268 בת־ים עבור מחלקת כ"א.

דרושים
תשלובת מפעלי מתכת גומי ופלסטיקה בתחומי שינוע
דרוש/ה
נציג מכירות
החדרת מערכי מוצרי ואביזרי שינוע
השכלה ונסיון מתאימים
יכולת עבודה עצמאית, מעל גיל 24
בעל רכב
מקום עבודה — ת"א
תנאים כספיים הולמים להצלחה.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 50005 ת"א 61500.
— סודיות מובטחת —

לספריה המקצועית
דרוש/ה
עוזר/ת לספרנית – בחצי משרה
הכישורים הדרושים:
• בוגר/ת אס"י או אסמ"י
• דובר/ת ומדפיס/ה עברית אנגלית, רצוי ידיעת גרמנית.
תתקבלנה גם פקידות עם השכלה על־תיכונית וידע בשפות הנ"ל.
המעוניינים/ות מתבקשים/ות להתקשר טלפונית 03-425221 לקביעת ראיון.

מרכז הבניה הישראלי
המוסד של משרד הבינוי והשיכון
רח' האוניברסיטה 40, רמת־אביב

אשת
מיון ואיוש מזכירות בכירות

עבור אחד מלקוחותינו
חברה מובילה בתחום הפרמצבטיקה
דרוש:
מנהל/ת מוצר
התפקיד: אחריות על קבוצת מוצרים מן האספקט השיווקי, התמחות בחומר מקצועי ובדרישות השוק, הדרכה, מעקב ודחיפת השיווק.
מקום העבודה: מרכז הארץ
הכישורים הדרושים:
• השכלה אקדמאית באחד מתחומי מדעי החיים.
• נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה בתחומים אלה.
• שליטה באנגלית.
• בעל עניין מיוחד לעבודה בתחום השיווק.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון בעבודה למכון ארם, רח' פינסקר 21, תל־אביב 63121.
סודיות מובטחת

דחפון
24 שעות שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיסי אשראי ויזה, ישראכרט, דיינרס
03-611001

דחף ירושלים · דחף חיפה · ת"א דחף אלנבי · ת"א דחף בן יהודה · ת"א דחף דיזנגוף · ת"א דחף מרכז · ובעוד 50 סניפי דחף בכל רחבי הארץ
דחפון 03-611001
לפרסם מודעה? ב־דחף תקבל יותר ובמחירי העיתון
לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דחף

هكذا من الاصل

صكنا من الاهل

סיטק
גיתם מערכות תדמית בע"מ
דרושים
למשרה מלאה

יחסי ציבור ואירועים
הכרחי נסיון של מספר שנים בארגון אירועים. עדיפות לבעלות נסיון במחלקת יחסי ציבור במשרד פרסום

מנהל/ת חשבונות
הכרחי נסיון של מספר שנים בעבודה עם לקוחות וספקים באמצעות מחשב. עדיפות לבעלי נסיון במשרד פרסום.

ביצועיסט/ית
נסיון של 3 שנים לפחות במשרד פרסום – הכרחי.

פקידה לעבודות משרדיות
לעבודה בעבודות משרדיות מגוונות.

מועמדים/ות מתבקשים לפנות בכתב־יד בלבד, בצירוף פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 33263 ת"א.
סודיות מובטחת

חוגלה
חוגלה כימיקלים
דרושה

פקידת כספים מעולה

כישורים: ידע נרחב ונסיון בטיפול מעשי בכספים; נכונות לעבודה אחראית ומגוונת מעבר לשעות המקובלות; 12 שנות לימוד; נסיון בעבודה עם מסוף מחשב – יתרון.
* שעות עבודה 08.00 – 16.30. יום ו' עד 13.00 *
מועמדות מתאימות עד גיל 30, לאחר שירות צבאי, מתבקשות לפנות טלפונית אל ריקרדו – 03-921121/7 (שלוחה 158) או בכתב־יד, בצירוף קורות־חיים ונסיון קודם, אל ת.ד. 3953 פתח־תקווה 49517.
סודיות מובטחת

לחברת נסיעות גדולה
דרושים:
1. **פקיד/ת נסיעות**
למחלקה מסחרית
נסיון קודם – חובה.
2. **פקיד/ה**
למחלקת תיירות יוצאת
לפנות לדני 03-209766
3. **TOUR OPRATUR**
למחלקת F.I.T בתיירות יוצאת.
אנגלית הכרחית. נסיון קודם – חובה.
לפנות לגדעון 03-209741.

דרוש
טכנאי מזון
רצוי ידע בענף החלב.
באיזור חדרה, אפשרות לעבודה חלקית, בצרוף פרטים לפנות בכתב לת.ד. 5723 ת"א

שמאי אלמנטרי
שכר + אחוזים + רכב צמוד
סודיות מובטחת
ת.ד. 22016
ת"א 61220

לעבודה במפעל יצרני באזור חדרה
דרושים
1. **מהנדס מכונות מתחיל**
לעבודות שטח בתחום האחזקה.
2. **הנדסאי מכונות**
לעבודות אחזקה במשמרות.
3. **אנשי אחזקה**
בעלי נסיון, לעבודה במשמרות.
4. **מסגרים**
בעלי נסיון.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב־יד בציון קורות־חיים ונסיון (אם יש), אל ת.ד. 142, חדרה 38104.
סודיות מובטחת

FEL מערכות זמן ותדר בע"מ
חברת בת של תדיראן ו־F.E.I ארה"ב

מנהל/ת חשבונות

כישורים נדרשים:
1. דייקנות, מסירות
2. ראש פתוח.
3. נסיון במערכת ממוחשבת
סוג 3 בהנה"ח
5 ימי עבודה בשבוע
...
מועמדים מתאימים יפנו בצרוף קורות חיים, ונסיון מקצועי לת.ד. – 1792 חולון – 58117

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

U-MAN
אחת מלקוחותינו
חברה ארצית ותיקה ומבוססת
מחפשת לכל האזור:

אנשי מכירות מעולים
בעלי נסיון מוכח במכירות לחנויות, דינמי ורב אתגר, הכולל קשר עם חנויות, משרדים, מוסדות וקבלנים. יכולת טובה בניהול מו"מ ויחסי אנוש מעולים – הכרחיים. אפשרויות לרווחים גבוהים למתאימים
מ.ש.ה 122/1

מוכרים/ות בחנות
בעלי מרץ והתמדה לעבודת מכירה בחנויות החברה. יחסי אנוש מעולים ויכולת לעבודה עצמאית – הכרחיים. עניין, אתגר ותנאים טובים למתאימים/ות.
משרה 122/2

לפנות ליהודה בטל': 03-295694.
סודיות תשמר בקפידה.

שילנה
חברה ישראלית לשילוח בינלאומי בע"מ

לעבודה אצל אחד מלקוחותינו בצפון הארץ, אנו מחפשים אדם אשר ימלא תפקיד של

מתאם משלוחים

הגדרת התפקיד:
* תיאום ועריכת משלוחי יצוא
* תיאום משלוחים פנים ארציים
* גיבוי למחלקת יבוא
* תיאום משלוחי בלדרות לחו"ל ולארץ

כישורים:
* אדם דינמי המוכן להשקיע יום עבודה ארוך
* בעל נסיון קודם ביבוא/יצוא – יתרון
* ידע סביר של השפה האנגלית.

לפנות בכתב יד לת.ד. 619 מגדל־העמק 10556 עבור "מתאם משלוחים".

החברה המובילה בישראל לשילוח בינלאומי

לחברה ציבורית בירושלים
ד ר ו ש / ה
מהנדס/ת אזרחי
עם נסיון של 5 שנים לפחות בעבודות פיתוח ותשתית
להתקשר אל חוה 02-383333

לשני מחשבים בע"מ
דרוש
מהנדס תוכנה מנוסה
עם נסיון בפיתוח בסיסי נתונים מבוזרים ופיתוח בשפות C, PASCAL.
הפיתוח יעשה על I.B.M PC לצרכי יצוא
– סודיות מובטחת –
04-337781-2-3

לוגוטקס ישראל בע"מ
ביצוע גרפי באמצעות מחשב
דרושים:
1. **אנשי מכירות**
* נסיון קודם חובה
* הבנה ונגישה בשטח הגרפי
* בעלי רכב
2. **מפעיל מסוף גרפי**
* רקע בשרטוט – גרפיקה
* ידיעת אנגלית
* עבודה במשמרות
לפנות לחני 03-703702, 03-703705.

לחברה לשילוח בינלאומי
דרושה
פקידה כללית
הדפסה עברית־אנגלית, ידע באנגלית
03-376121 למר לוי

תדיראן בע"מ
מעגלים מודפסים בע"מ
למפעל באזור קרית־מלאכי
העוסק ביצור מוצרים מתוחכמים
בטכנולוגיות מתקדמות
ד ר ו ש י ם :

מדפיסי רשת (משי) למעגלים מודפסים

תאור התפקיד:
* הפעלת מכונות הדפסה למעגלים מודפסים.

דרישות התפקיד:
* בוגרי בתי־ספר מקצועי תלת־שנתי. (רצוי במגמת מכניקה)
* או בעלי נסיון בהדפסת רשת (אפשרי מתחום הדפוס)

* ניתנת לך הזדמנות להשתלב במפעל תעשייתי הנמצא בתנופת פיתוח.

* אם אתה מחפש תפקיד עם אתגר, עניין מקצועי, סכויי קידום, תנאי עבודה ושכר הוגנים, שלח פירוט קורות חיים אל ת.ד. 333, קרית־מלאכי מיקוד 70900 וציין עבור "מנהל כח אדם".

– המשרות מיועדות לגברים ולנשים –
– סודיות תשמר בקפידה –

קוד קוד
שרותי כח אדם
רח' דיזנגוף 34 ת"א 03-286111

עבור אחד מלקוחותינו – מפעל מזון בתל־אביב

* **סגן מנהל מחסן תוצרת**
תאור התפקיד: – אחראי על פעילות צוות המונה כ־50 עובדים וכן על ניהול מלאי תוצרת בהיקף גדול.
כשורים: – השכלה תיכונית לפחות, ידע ונסיון מוכח בניהול מחסנים באמצעות מחשב. יכולת לנהל צוות עובדים גדול ונכונות לעבודה במשמרות.

* **מחסנאי טכני**
תאור התפקיד: – לעבודה במחסן חלפים המנוהל בעזרת מחשב.
כישורים: – נסיון מוכח כמחסנאי טכני. ידע ובקיאות במערכת מחשב בהוקלאות, שליטה באנגלית טכנית. רשיון נהיגה לרכב פרטי. רצוי בוגר קורס מפעיל.

* **טכנאי כימיה / לבורנט**
תאור התפקיד: – בדיקות דגימות מזון במעבדה.
כישורים: – טכנאי כימיה לבורנט. רצוי נסיון בתחום המזון, ונכונות לעבודה במשמרות.

המשרות קבועות
* 5 ימי עבודה בשבוע * תנאים סוציאליים

עובדה על עבודה עם קוד קוד:
שרותי כח אדם למגוון רחב של מקצועות

חבר
מיסודה של חבר המתרגמים
מקצועות עם המילה

1. בתרגליה – מזכירת מנוסה דו־לשונית + הדפסה במעבד תמלילים י.ב.מ. פ.ס.
2. בתרגליה – מזכירה עברית מנוסה + ידע בהדפסה י.ב.מ. פ.ס.י. 5 ימים בשבוע יום עבודה מלא.
3. קלדנית מנוסה י.ב.מ. + דאטה + אלבטיס. אפשרות לעבודה במשמרות.
4. בתנגבות למעבדי תמלילים י.ב.מ. – וורדסטר, וורדספאר, אייבי, איישבייון ווגנס – נסיון קודם בעבודה של שנה לפחות.
5. בתנגבות עברית/אנגלית מנוסות לעבודה מידית.
נסיון קודם חובה, תנאים טובים – שכר גבוה, עבודה מגוונת ורוב אישי.

המחלקה המשרדית
תל־אביב, בן יהודה 100, טל: 03-221214

Carmel
PRODUCE OF ISRAEL
דרוש/ה
רואה חשבון
דרישות התפקיד:
* ידע במערכת הנה"ח ממוחשבת רב מטבעית.
* נסיון וחברון בשוק יצוא – יתרון.
* נסיון בניהול צוות עובדים.
* 6 ימי עבודה בשבוע – נכונות לעבוד בשעות נוספות.
נא לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים ורקע מתאים, לרח' הארבעה 20 ת"א 61071, עבור רואה חשבון.

לפרוייקט פרסומי מצליח
דרושים
נציגי/ות מכירה
מעולים
ליום עבודה מלא
הכשורים הדרושים:
* השכלה תיכונית
* הופעה מרשימה
* בוגרי צבא
נא לפנות מיום א'
טלפון 03-622567

למפעל למוצרי נייר
באיזור התעשיה חולון
דרושים
* **סוכן מכירות מנוסה**
למכשירי כתיבה ומוצרי נייר, להפצת מוצרי המפעל בכל איזורי הארץ, רצוי עם רכב מסחרי, משכורת ועמלה – סודיות מובטחת.
* **בחורים יוצאי צבא**
עד גיל 30 לעבודה קבועה במכונות למוצרי נייר תנאים טובים.
* **בחורות**
מגורים באיזור חולון לעבודה באריזות למוצרי נייר שכר לפי שעות – שעות עבודה גמישות.
נא לפנות לטלפונים: 03-807627, 03-804293

עד 1000 ש"ח נטו
+ הסעות
למאבטחים במתקנים בטחוניים
* עד גיל 35 * פרופיל 65 ומעלה * יוצאי יחידות קרביות * אבטחה ממוגנת במשמרות.
מגורים: אשדוד, קרית גת, קרית מלאכי, שדרות, אשקלון והסביבה.
ועדת קבלה תתקיים באשדוד, מגדל המים הישן, מרכז א', ביום שני 1.6.87 החל משעה 08.00
נא להביא פנקס מלואים, תעודת זהות ושתי תמונות.

קוד קוד
שרותי כח אדם
רח' דיזנגוף 34 ת"א 03-286111

לאחד מלקוחותינו – מפעל טקסטיל גדול במרכז הארץ,
טכנולוג טקסטיל
* לעבודה בסריגים ואריגים הכוללת צביעה ואשפרה.
* בקרת ופיקוח על ספקים.
* פיתוח מוצרים חדשים.
כישורים אישיים:
* נסיון 5 שנים בתחום הטקסטיל
* יחסי אנוש טובים
תנאים טובים למועמד המתאים.

עובדה על עבודה עם קוד קוד:
שרותי כח אדם למגוון רחב של מקצועות

אור־יהודה
המועצה המקומית
ד ר ו ש :
מנהל מחלקת תחזוקה
מכרז פנימי/חיצוני

תאור התפקיד:
ניהול מערכת התחזוקה העירונית הכוללת את התחומים הבאים:
* ביוב ומים
* חשמל
* צי הרכב
* כבישים ומדרכות
* גינון
הכישורים הדרושים:
נסיון בניהול מערכת תחזוקה בהיקף דומה.
יכולת הפעלת עובדים בתחומים הנדרשים.
כושר הבעה בכתב ובע"פ.
הצעות יש להגיש בכתב יד בצירוף המלצות וניסיון קודם למזכיר כיא במועצה המקומית אור־יהודה. מועד אחרון להגשת מועמדות 15.6.87
ראש המועצה יצחק בוכובזה עו"ד

לחברת שיווק ארצית למוצרי־צריכה חשובה לקונצרן תעשייתי גדול דרושים
אנשי שיווק בכירים
לאזורים: באר־שבע, המרכז וחיפה

דרישות התפקיד:
* יוצאי צבא עד גיל 30.
* השכלה תיכונית לפחות, רצוי השכלה אקדמית או מקבילה.
* בעלי רשיון נהיגה.
* תושבי האזורים המצויינים לעיל.
* נכונות לעבודה קשה ורצון לקידום.

התפקיד מתאים במיוחד לבוגרי כלכלה, שיווק וניהול המעוניינים לצבור נסיון מעשי במכירות ובשיווק בחברה המובילה בתחום זה – לצורך קידום עתידי.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל ת.ד. 3953, פתח־תקווה 49517, עבור "איש שיווק", תוך פירוט קורות־חיים, גיל, השכלה, מספר טלפון להתקשרות ונסיון קודם בעבודה שקדם.
סודיות מובטחת.

למשפחה באזור בוסטון
דרושה **מטפלת לתינוק**
אם אתּ: * צעירה, לאחר שרות צבאי, * בעלת נסיון בטיפול בתינוקות (עדיפות לקיבוצניקית, עם רקע בבית ילדים) * דוברת אנגלית שוטפת, עם נכונות להתקשרות ממושכת (שנה לפחות).
פני לטלפון: 03-796469.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

DB
בן זאב בע"מ
לעבודה מענינת בתחום איסוף מידע
דרושה
מנתח/ת עסקים
הכישורים הדרושים:
1) שליטה בשפות עברית ואנגלית
2) כושר ביטוי טוב בעברית ובאנגלית (דיבור וכתיבה)
3) מגורים באזור המרכז
4) נכונות לעבודה מאומצת
* רצוי רקע בנושאים כלכליים והשכלה אקדמית.
יש לפנות בכתב יד לדן אור ברודסקי (ישראל) בע"מ, השמואים 101 תל־אביב או טלפונית: 03-216121 מתאמים יעני.

חיל האויר
מציע לקצינים ולאקדמאים מחפשי אתגר ועניין מקצועי - תפקידים בתחומים הבאים:
* **מהנדסי חשמל** - זרם חזק.
* **מהנדסים אזרחיים** - בנין.
* **מהנדסי יצור/תעשיה וניהול.**
* **מהנדסי מכונות.**
* **מהנדסי כמיה/חומרים.**
* **כלכלנים** - בוגרי תואר ראשון בכלכלה או מנהל עסקים או חשבונאות.
* **סוציולוגים** - בוגרי או לקראת סיום תואר שני, ב-התנהגות ארגונית או סוציולוגיה ישומית או לימודי עבודה או תעשיה וניהול. (התפקיד באזור הדרום)
* **פסיכולוגים/עובדים סוציאליים** - בוגרי או לקראת סיום תואר שני בפסיכולוגיה קלינית ובעלי ידע בהנחיית קבוצות ובסדנאות לפתוח משאבי אנוש (בעלי נסיון)
* **אנשי מדעי ההתנהגות** - פסיכולוגים, סוציולוגים, בוגרי עבודה סוציאלית בעלי תואר שני ובעלי ידע בתחום מערכות מידע ו/או מערכות הדרכה במחשב ו/או סימולציות.
* **קצינים בדרגות סגן/סרן שיוכשרו לתפקידי ק. בטחון שדה.**
* **מורים** - להוראת מתמטיקה/מחשב/אלקטרוניקה. (באזור באר שבע) בעלי תואר ראשון ונסיון בהדרכה.

הכישורים הנדרשים: א. פרופיל רפואי - כנדרש בכל מקצוע
ב. עד גיל 30
ג. יוצאי צבא בעלי עבר צבאי תקין

* לזכאים ינתן סיוע בדיור
* משובצים ביחידות "שדה" יזכו בתוספת שכר יחודית
* מעבר מבדקי קצונה בהצלחה הנו תנאי לגיוס חוגרים לתפקידי קצונה

המעוניינים יפנו בצרוף תעודת שחרור/פנקס מילואים (אין צורך בתאום מראש) לרח' אבן גבירול 12, תל-אביב, או לטלפונים 03-693801, 03-234736 - בין השעות 08.00-17.00

*** למועמדים לתפקידי הוראה בלבד תנתן האפשרות להתגייס במעמד א.ע.צ.

לצה"ל דרושים
באזור הצפון לשרות קבע:
1) **צלם גרפי**, התמחות בעבודות קו ורשת
2) **דפס חצי גליון** - התמחות בעבודות צבע.
3) **שרטט** - אחראי חדר שרטוט
הנתונים הדרושים:
בוגרי בתי ספר מקצועי - לאחר שירות צבאי וניסיון של 3 שנים לפחות
המעוניינים ישלחו בכתב יד קורות חיים לד צ. 02090 צה"ל עבור א.א.

מרכז יחידת הסרטה במרכז הארץ העוסקת בהפקת סרטי הדרכה, הכשרת כח אדם ורכש ציוד חדיש להפקת סרטי הדרכה לכלל צה"ל.
כישורים נדרשים:
* בוגר ביה"ס לקולנוע
* נסיון בהפקת סרטים.
* כושר ארגון וניהול.
* רצון ונכונות לעבודה קשה ובעלת אתגר.
לקביעת ראיון נא להתקשר לטלפון:
03-488377, 488839, 488640 ולבקש את עזרא או מורי

עורכי דין עד גיל 30 בתחום המשפט הפלילי והאזרחי.
נא לפנות בכתב תוך ציון קורות חיים ומספר אישי לד צ. 02329 עבור סא"ל דור אופיר.

---

1. **מורים מוסמכים**
המחפשים אתגר ושנוי, להוראת מבוגרים ברמה של חטיבת ביניים או תיכון בכל המקצועות.
בתי־הספר ממוקמים בצפון, במרכז ובדרום הארץ.
המעוניינים יפנו בדחיפות בכתב יד לד.צ. 01188 – מדור לימודים תיכוניים, בצרוף תולדות חיים, השכלה, נסיון קודם בהוראה, כתובת וטלפון.

2. **קצינים במיל'**
בדרגות סגן–סרן לשרות קבע בתפקידים בתחום החינוך:
א. קצינים בעלי ניסיון בתחום החינוך המשלים והכשרה אקדמאית בתחום מדעי החברה או הרוח.

ב. קצינים בעלי רקע פיקודי לעבודה עם חיילים בעלי השכלה נמוכה.
המעוניינים יפנו בכתב יד לדואר צבאי 01188 – ענף שלישות, בצרוף תולדות חיים, פרטים אישיים (מ.א., כתובת, טלפון).

דירות

וילות ובתים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 1–1½ חדרים

דן

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות למכירה 2–2½ חדרים

חולון–בת־ים

דירות למכירה

לזכאי משרד השיכון:
חברת "פלוס אמיליו בע"מ" בונה בבתים בפסגרה תכנית הבניה של משרד הבינוי והשיכון דירות 4־3 חדרים במחירים ותנאי תשלום נוחים. פרטים בשטח. בלפור 132 בת־ים,
03-5519882
(23601) 03-992450

בחולון אלופי־צה"ל 3+ גג מרוצף+ חדר על הגג במצב מצוין בסטנדרד של 4 חדרים+ מטבח אמריקאי חדש+ תוספות
(4267) 5562685

דרושה
מזכירה
לנהל משרד יועצים שפועל בחו"ל
טלפון: 255173

למפעל גדול באזור פ"ת
דרוש
חשב שכר
דרישות התפקיד:
★ נסיון של 3 שנים לפחות בהפעלת מערכת ממוחשבת.
★ ידע בהנהלת החשבונות.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 587 פ"ת עבור משרה "10".
– סודיות מובטחת –

ביה"ס תיכון מקיף יהוד
דרושים:
מורים
מכניקה:
1. עיבוד שבבי
2. ריתוך
3. מקצועות טכניים (שרטוט, טכנולוגיה, פרקי מכונות ואוטומציה).

למחלקה המשרדית מתל־אביב
דרושים ות
* **קלדנית**
עם נסיון בעיבוד תמלילים למשרה מלאה 5 ימים בשבוע שנתיים נסיון בעבודה דומה ולאחר שרות צבאי לעבודה מיידית באזור רמת החייל.
* **כתבנית עברית מעולה**
למשרה מלאה 5 ימים בשבוע ולאחר שרות צבאי. לעבודה מיידית באזור רמת־החייל.
* **מעבדת תמלילים**
עיברית אנגלית רצוי שפת אם אנגלית למשרה מלאה 5 ימים בשבוע לעבודה באזור רמלה.
* **מזכירה עברית**
לעבודה עצמאית ואחראית לרבית גן משרה מלאה.
* **מנהלת חשבונות**
עם עבודה במחשב למשרה מלאה בתל־אביב.
* **מזכירה**
אחרי צבא עם בגרות מלאה לעבודה קבועה במפעל ביטחוני גלה.
למתאימות שכר הולם הסעות וארוחות צהרים ותנאים סוציאלים מלאים.
12 שנות עבודה ונסיון לרשותך
דנאל
החברה לשירותי כח אדם
תל־אביב • ירושלים • באר־שבע
רחובות • אשדוד

בהוד־השרון ברחוב ישו־רון דירות 5 חדרים מ־פוארים החל מ־87.500$ דולר כולל מע"מ ומיתה מסירה קרובה! פרטים "רסקו" טלפון 03-627811-822
(26204)

ברמת־השרון ברחוב ביאליק דירות 5, 4 חד־רים ופנטהאוזים, במחי־רי מבצע לתקופה קצרה "אלדם" 03-203341
(24520)

שרון

בנוה־הרצליה של "אוזר־ים", הרצליה הצעירה, שכונה יוקרתית חדשה, דירות 6־5 חדרים מ־פוארות, פנטהאוזים מ־חירים מיוחדים לתקופה מוגבלת. לקבלת פרטים: 050-22214, משרד המ־כירות פתוח באתר בין השעות 10.00־14.00, המשך רח' רבי־עקיבא, הרצליה הצעירה
(23589)

דירות גן פנטהאוזים וקוטג'ים בבניה בתנאים נוחים 03-5523305
(23863)

בשיכון ל' דירות לאי־כלוס מיידי 5 חדרים ומד לו־אשכול 40 לפרטים חברת "אביב"
(10378) 03-7512203

במגדל דיזינגוף דירות לוקסוס 2־3־4 חדרים "ישראום" 03-295303
(26968)

דירות 6 חדרים מפוארות ומושקעות בפרויקט מא־רק הירקון של אוחדים
03-496228
(26383) 03-5400663-4

בנינות שיכון קוטג'ים באלפי מנשה וילות מרהיבות בתכולה בתים דו־קומתיים במחירי מבצע!! "אברהמי ובניו"
03-9644222
(23305) 052-441461

בצפון השקט, יהושע בן־נון, דירת לוקסוס (שתי דירות מחוברות עם מדרגות פנימיות) 6 חדרים 3 שרותים, סלון גדול, מטפחת מור, מר־פסת גינה, ק"ג ללא מע־לית לרציניים בלבד ללא מתווכים 180,000 דולר טל' 03-5461891
(24498)

עתה הזמן לקנות דירות 4 חדרים ופנטהאוזים לוק־סוס מלאו בניה לשני־תיים אנגלו־סכסון
(23361) 03-286181

ברמות־צהלה, 4, שקטה מרווחת 140,000$ אנג־לו־סכסון 03-424310
(23351) 422190

בפתח־תקוה דירות ל־איכלוס מיידי 4 חדרים ברח' רוטשילד 18 — 20 לפרטים חברת "אביב"
(13964) 03-7512203

ת"א–יפו

וילות ובתים

דירות להשכרה

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

וילה גדולה במבשרת ציון מטופחת 053-96629
(20882)

עסקים מציעים

ברוך דיזינגוף, בין הכיכר לנורדון, למכירה בית 3 קומות, כולל חנות של 170 מ"ר. טל.
(23375) 03-222668

לרציניים בלבד בפתח־תקוה פנטהאוז מיוחד בשטח כולל 350 מ"ר 230,000 דולר עזרן־גנים
(6316) 03-908170 62

صكنا من الاجل

למסעדה עובדים בתל-אביב קופאית מ-15.00- 10.00 03-263220 03-258936 (22864) לדן, רפי

1200.- ש"ח לחודש!! משכורת קבועה!! לצי-עירים/ות "עידנים" הג-בג 4 תחנה מרכזית. (23088)

דרושים בעלי ענדרים לעבודות אחזקה ופוע-לים טל. 03-346682 (23704)

לחברה יבוא גדולה דרו-שה מרכזנית טלקס דובר-ת צרפתית ו/או אנגלית 5 ימי עבודה בשבוע מ-13.00 עד 18.00 פעם בשבוע ביום שישי לפנות 03-627111-110 (26258)

דרושים עובדים מנוסים לרדיאטורים למכוניות 03-255694 בת"א (22105) 03-218477

לחברה בבורסת היהלו-מים דרושה מזכירה מ-קודרת ומאורגנת בעב-רית השולטת בעברית ואנגלית 6 ימים בשבוע (23736) 052-83746

מסבויי דיו ממטי לעב-דה בשעות אחה"צ, תנ-אים טובים למתאימים "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה' 14.00 03-284128 8.00- (22697)

לחברה הביטוח "איי-לון" למשרדה הראשי בתל-אביב דרוש/ה עו-רכ/ת ומנסח/ת פוליסות בענפי הביטוח האלמנ-טריים, נדרש נסיון מו-כח של 3 שנים לפחות בחברת ביטוח. ידע בהפ-עלת מסוף יתרון. לפ-נות החל מיום א' לאבי כהן 03-622523, (22618) 03-623211

לחברת שיווק רצינית דרוש איש מכירות מעו-לה בערים המפורטות: כפר-סבא, הרצליה, רענ-נה, רמת-השרון 052-20157 לשלמה (22083)

עובדים כלליים לרשתות השיווק באזורים: כ"ס, הרצליה, ת"א רמת-אביב ובת-ים. (23010) 03-286111

רוחות גבוהים! לבחו-רים/ות במכירת ספרים בשעות הערב. 03-7525902 (+בשבת) (23560)

"לקרידה" דרושות מז-כירות עברית/אנגלית ל-משרות קבועות מאזור פתח-תקוה (23646) 03-240291-2

ל"זיכון" דרושות מרכי-בות ומלחימות למעגלים אלקטרוניים 5 ימים בש-בוע תנאים טובים למתאימות 03-9232734-5 (22045)

דרוש יוצק זהב ומנקה יציקות דייקן, מסור, ישר ובעל חוש עבודה למפעל תכשיטים בת"א 03-228111-2-3 (24656)

ליוצא קיבוץ המוכן לע-בודה קשה ומעניינת הזדמנות יוצאת דופן ללמוד מקצוע חדש!! למתאים הדרכה מקיפה ואפשרות לשכר גבוה. העבודה קבועה. גיל מעל 25 (רצוי בעל משפחה). "יהודה" 865 משרה 03-295694 (23542)

פקידים/ות

למשרד בשיווק דרוש/ה פקיד/ה מורשה נסיון של שנתיים. רק באלה 03-652368 (21753)

קלדניות מנוסות בעב-רית על אלביט בבנק, באזור ת"א, תנאים טו-בים למתאימות. "מנפאו-אר" בן-יהודה 12 ת"א א'-ה' 14.00 08.00 (23426) 03-284128

כתבנית עברית לחברה גדולה בת"א לעבודה קבועה (תנאים טובים) (23341) 03-286111

פקידים/ות בוגרי תיכון, יוצאי צבא, לעבודות לתקופות ממושכות וקצ-רות, שכר גבוה וכל התנ-אים הסוציאליים בחוק. "מנפאואר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה', 14:00 03-284128 ,08:00 (23313)

אם את/ה צעיר/ה דינ-מי/ת חושב/ת כ"ד את עבודה זו בשבילך ער הדרכה בקף התקשר/י עכשיו לאבי 03-914258 (23533) 03-901351

דרושים להכנסה נוספת רציניים בגיל 45 -25 (24583) 03-910188

תנאי העסקה מעולים שכר בסיסי +אחוזים 5 ימי עבודה בשבוע השי-תלמות בחו"ל מוצעים לך בגיל/ת אם את/ה עד גיל 27 בעל/ת הופ-עה טובה וכושר ביטוי טוב מיום א' 03-812193 תל-אביב 04-660575 חיפה 052-72039 באר-שבע 02-246044 ירושלים (24557)

קוטאים/ות לרשתות שי-ווק באזורים: פ"ת, ר"ג, ת"א, רמת-אביב, בת-ים והרצליה 03-286111 (23398)

מלחימות/מחווטות, ומרכיבות מעגלים לחב-רות אלקטרוניקה למ-שרות באשמורות, שניה, באזורים: פ"ת בני-ברק וחולון 03-286111 (22560)

אם אתה מובר או מרכיב לחברת מלודה בוא הנמכר את הבעבודה הטובה ביותר והרווחית הרבה יו-תר! 03-5560658 (24510) 03-778607

מוקדי אנומות לעלוי-זית מנוסים בלבד +רי-שיון הנהגה 03-201051 (23826)

לחברת "מוסטלה מאוי" הכשירי טיפוח ואיפור דרושות יועצות יופי בכל רחבי הארץ הכשרה תינתן למתאימות ת"א 03-238804 235229 רעננה כ"ס 052-444717 גבעתיים ר"ג 03-719632 נתניה 053-330272 חולון 03-846253 ראשל"צ 03-941773 פתח-תקוה 03-919904 לוד רמלה 08-244793 קרית-גת 051-881203 (23244)

מלחימות/ים מחווטות/ים בעלי נסיון לעבודה מיידית באיזור הרצליה, רמת-השרון, ר"ג. שכר גבוה תנאים מעולים "חבר" שירותי כח אדם 100 221214, בן-יהודה (23814)

למשרד ביטוח פקידת אלמנטרי+ תביעות. נסי-ון בעבודה במשרד ביטוח 03-293599 (26205) 03-293318

עיבוד תמלילים, כתב-נות, מזכירות והנה"ח תלמוד בבי"ס שגיא בר-מת-גן 03-774931 (26183) 03-774212

פקידה -כתבנית בעלת נסיון בעבודה עם מעבד תמלילים, להפקיד מעני-ין ואחראי במשרד עו"ד בתל-אביב. שעות העבודה 8.00 - 15.00 שכר הולם למתאימה. יהודה 869 משרה 03-295694 (24700)

ל"זיכון" מפעיל למכונת הלחמה גל למעגלים אלקטרוניים עם נסיון (22403) 03-9232734-5

52.- ש"ח לשעה "ני-לי" דקנאסי 9 רמת-אביב'. (22361)

צבעי תעשיה מנוסים לעבודה מיידית באיזור יבנה תנאי שכר מעולים למתאימים "חבר" שירותי כח אדם בן-יהודה 03-221214 100 (23807)

מבקר/ת איכות מנוסה ל-ביקורת רכבים/ כרטי-סים תנאים מעולים למתאימים "חבר" שירו-תי כח אדם בן-יהודה 03-221214 100 (23798)

צבעים מנוסים לעבודה מ-יידית באיזור יבנה תנ-אים מעולים. "חבר" שירותי כח אדם (23791) 03-221214

בונדי מבניקה עדינה לעבודה במשמרות באי-זורים: רחובות, ת"א ופ"ת. 03-286111 (23119)

להברת "המלונאי" מלצרים מקצועיים לע-בודות "אקסטרה" של-פון: 03-237457 (23111)

אנשי שירות ידע במכו-נות תעשייתיות מסגרות וחשמל כללי באזור חו-לון 03-5562910 (23718)

מחשבים

מעבדות תמלילים לא-ניר, מנוסות בלבד, לע-בודה בשעות הצהרים. תנאים טובים למתאי-מות. "מנפאואר", בן-יהודה 12, ת"א א'-ה' 14:00 08:00 (23326) .03-298877

מורים ומורות

קיבוץ לחופי הכנרת מחפש מורה לכיתות א, ב ו-ו לשנת הלימודים הקרובה בעבודה 04-858711-427 בערב 04-858704 04-858617 (13922)

מרכזנית תלקס מנוסה ואדיבה, לתקופות קצ-רות וארוכות, שכר גבוה למתאימה וכל התנאים הסוציאליים בחוק. פני אליעך בדאי לך. "מנפאו-אר" בן-יהודה 12 ת"א, א'-ה' 14:00 08:00 (23132) .03-284128

דרושה מזכירה עצמאית למחלקה לשירותי מש-רד. נסיון בכח אדם יתרון. יום עבודה מלא (23830) 03-221214

לעבודה מעניינת -בקי-דה מנוסה +דקע בהנה"ח והדפסה. יום עבודה מלא +ידיעת השפה האנגלית. (23824) 03-221214

דרושות כתבניות עברית מנוסות לעבודות מיידי-ות +שכר גבוה. "חבר" בן-יהודה 100 ת"א טל' (23818) 03-221214

עוזרות ומטפלות

מגרשים

מחסנים

אולמות

חנויות

הצעות עבודה

לעבודה מעניינת דרו-שים מראיינים בגוש-דן שעות עבודה גמישות 03-232156 03-235148 (10262)

הזדמנות ללמוד מקצוע מבוקש בתחום הטכס-טיל! אם אתה אחראי וחרוץ -תוכל לעבוד ב-אוירה נעימה, בתנאים טובים מאוד, עם אפש-רות להתקדם לאורך קר-סים מנוסה יתרון ואפש-רות לקידום מהיר מקום העבודה באזור רחובות יהודה 03-295694 משר-ה 885 (13905)

לימודי עבודה וכשי מק-צוע בענף האלקטרוני-קה תנאים טובים 03-203052-3 "א.ו.ת" (26473)

מתקין מבשירי קשר לע-בודה ברעננה תנאים עו-בים "א.ו.ת" (26454) 03-203052-3

למעבדת אופטיקה מוסמך עם נסיון 03-379910 ובערב 052-32373 (26379)

עסקים

למכירה מבולות קרור בכל גודל לכל טמפרטו-רה מבנים ומחסנים. הנ-אי השלום נוחים, ישר-ראמרין 055-61074 055-25504 055-61075 (26505)

להשכרה, בדיזנגוף, בין הכבר לגורדון, 170 מ"ר +50 מ"ר ק"א עם עליה מתוך החנות. אפשרי גם מכירת כל הבנין 3 קו-מות. טל. 03-222668 (23229)

משרדים

מבני תעשיה

תברות אזורים רוגבין מ-ציעות בגבעתיים בדה הפרוצו-ישראל מבני תעשיה ומלאכה קלה עד 430 מ"ר. כניסה ב-אוגוסט 87. לפרטים: 03-745964 באמר. ימים א'-ה' בין השעות 13.00 ,10.00 17.00 .15.00 יום ו' 13.00 (23789) 10.00

ביקוש דירות

דירות בגבעתיים

חדרים מרוהטים

דירות בשכירות

במגדל דיזנגוף שיא ה-לוקסוס +בריכה, מבחר דירות "ישראהום" (27440) 03-295303

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 3-3½ חדרים

כמו 3½, בשטרנהובס-קי, ק"ד, (בלי) חזית (7170) 587708 דוד"ש

דירות למכירה 1-1½ חדרים

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות גג

דירות מרוהטות

ברמת-גן בנטהאוז גדול ומפואר עם מרפסת שקט ומרכזי 03-7514616 לא בשבת (22087)

דרוש

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

טבחים – קונדיטורים

מטפלת/גננת עם לינה לתינוקת, ילדה, ליום שלם. עזרה קלה בבית. תנאים טובים. (22032)

גזירה/תפירה

דרושים תופרים/ות מנוסים. למכבסים. לתנאים מעולים. שכר גבוה (13918) 03-820969

ל"נועשק" דרושה תופרת דוגמאות, בעלת נסיון בכל התנאים הסוציאליים. 03-337725 (13902)

למפעל גועקס בבני-ברק דרושות תופרות מקצועיות 5 ימי עבודה, הסעה מאורגנת כל התנאים הסוציאליים ארוחות צהריים במפעל. 03-706158 03-706342 (10304)

תפורת שכר גבוה תנאים מקצועיות לבגדי ערב (26496) 03-289497

דרושה מודליסטית מעולה לבגדי ילדים ונוער עם נסיון רב תנאים טובים למתאימה 03-839324 03-829063 (26342)

ל"ברגר אופנה" הדמן/ית להגבות גזרות והגדלות, נסיון בתעשיה הבגדים, ידע בכל הלוכי הייצור, משרה מלאה, 5 ימי עבודה, לפנות לע"ליזה 03-660427 (26255)

דרושה תופרת מודליסטית. לתפור באלגנטי תנאים טובים 03-285557 (23649)

ל"קידום" תופרות מנוסות לעבודה קבועה כ-1000 ש"ח 5 ימים (23621) 03-225545

תופרות בעלות ידע ונסיון להפקד בבית "הדמית" 03-722343 (23568)

למשקס דרושה תופרת דוגמאות למחלקה הלבנה ציוד גזרן מקצועי עם כל התנאים הסוציאליים 03-337725 (23199)

שרטוט וגרפיקה

דרוש מנוסה לבית מלאכה, עבודה קבועה, נסיון. (22987) 03-813025

עובדי דפוס

לדפוס מולטיגון היינה דרוש דפס מעולה על ½ גיליון הידלברג +מרווה תנאים טובים למתאים 03-834628 (23518) 03-820510

דרוש מונטז'/ית מעולה נסיון רב בהרכבה (23256) 052-448964

(22212) 03-446251

חשמל ואלקטרוניקה

תשמלאים מוסמכים ועוזרי חשמלאים מנוסים לעבודה מיידית 03-203052-3 "א.נ.ת" (26468)

אלקטרונאי מנוסה בבדיקות ויזואליות לעבודה מיידית תנאים טובים 03-203052-3 "א.נ.ת" (26443)

הנהלת חשבונות

פקיד חשבונות +נסיון בשלד בבנק לעבודה מיידית אב"א 03-287817 (23820)

טכנאים הנדסאים

דרוש מכשירן לתיקון מכשירי מדידה לעיבוד המתכת 03-252725 (23156)

ספרים/יות

נגרים

נהגים

עובדי יהלומים

ל"נועשק" דרושה מוכרת לבוטיק הופעה נאה, כל התנאים הסוציאליים, משרה מלאה. (23208) 03-337725

עבור חברת טקסטיל ישראלית דרוש/ה מנהל/ת חנות בניו-יורק 2000 דולר נטו +אחוזים, רצוי נסיון בענף. 03-242012 247727 (22695)

דרושים מודעות עצמאים לרבעון בענף התיירות +נסיון בכל ארץ 03-7510632 (26512) 052-913777

לחברת "יזמס" יצרנית דלתות "שריונית" דרושים מקדמי מכירות בעלי כושר שכנוע המעוניינים להרויח משכורת בסיס גבוה+ אחוזים +בונוסים. טלפון 03-803170 למוני או דני (26210)

תנאים מצויינים! משכורת ואחוזים ל"שניים סוכנים בעלי רכב (רצוי מסחרי) לשוק אביזר מבוקש למכוניות, לחנויות לאביזרי רכב, בכל הארץ 03-5515036 טל. 5518722 (23803)

מוכרים/ות

לא.י.ק שיווק תמרוקים בחולון דרוש מחסנאי רצוי +נסיון 03-804894 (22277)

סוכנים – מקדמי מכירות

מחסנאים

למפעל לג'ינס דרושים סוכנים מעולים +נסיון בענף +רכב בלבד, לכל רחבי הארץ! 03-662958 לצביקה. (22666)

לחברה ארצית למשאבי אנוש דרוש מקדם מכירות עצמאי צעיר דינמי ומנוע בעל כושר ביטוי וארגון, קשרים בבנקאים+ רכב (22089) 03-289597

מפעילי ציוד מכני

פועלים/ות

פועלים הדרושים לעבודה בחולון, ת"א ופ"ת גם במשמרות. "א.נ.ת" (26479) 03-203052-3

עובדי נקיון

עובדי מתכת

מכונאי אחזקה מנוסה בתעשיה לעבודה מיידית תנאים טובים 03-203052-3 "א.נ.ת" (26432)

דרוש רתך צנרת מיכלי לחץ, לחברה תעשייתית בנתניה משרד ראשי (24537) 03-9233959

בפתח-תקוה מסגר עם ראש פתוח 03-9220883 מיום ראשון (23564)

ל"קידום" חנט/כרסם מנוסה לעבודה קבועה כ-1800"-2000 ש"ח+ לשעת נירוסטה מנוסה כ-2,200 ש"ח 03-222874 (23531)

רתך CO2 לעבודה קבועה באזור פ"ת (שכר גבוה) 03-286111 (23336)

עובדי מוסך

כרסמים מפעילי C.N.C (נסיון שנתיים לפחות) לעבודה בחולון. (23002) 03-286111

צעירים מעיירות פיתוח לעבודה קבועה במפעל מתכת בבני-ברק עידוד מגורים בערב בעבודה 03-481103 (22877) 03-444427

שומרים

שרותי אחיות

עובדי סעד

שליחים

דרוש שליח רצוי עם קטנוע לעבודה באזור המרכז 03-472455 (22267, 03-5366119

אשדוד

חברת אזורים מציעה בשכונת אזורים בנתניה דירות 3½ חדרים לזוגות מעיירות הפיתוח ולמשפחות צעירות ומכירה חופשית. לפרטים 03-745964 בימים א'-ה' 10.00-13.00, 15.00-17.00 וביום ו' (23776) 10.00-13.00

באר שבע ודרום

אילת

מכוניות

אאודי

אודי 80 +1987 +1988 +תוספות ושכלולים! 03-442832 (23070) .03-447924

אודי 80, 5.1987 הילרים 0 ק"מ, צבע מיטלי, מסירה במקום אפשרות החלפה+ אפשרות בתשלומים, יעקב מיולוש "מכוניות הצומת" 03-333054 03-330142 (17321)

אוטוביאנקי

מכירה

דירות

אוסטין

אופל

אינוצנטי

אלפא רומיאו

אמריקאיות

ב.מ.וו.

לאספקה מיידית ב.מ.וו 316 +318 1987 03-442832 (23042) .03-447924

ג'יפים

דייהטסו

דלתא

וולבו

[illegible]

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר

דבר ראשון בבוקר

וידאו טייפ

[illegible]

מערכות קול

[illegible]

מכונות כתיבה

[illegible]

חיות בית

[illegible]

הלבשה והנעלה

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

הלוואות

[illegible]

הלוואה מיד אצלך ביד לעובדי בטחון, חינוך ושירותים 052-543202 03-456565 03-346069 (10122)

הלוואות לשבירים עד 3000 ש"ח ת"א 03-623278 03-622042 חיפה 03-623279 (23822) 04-535795

לבעלי/ות הכנסה קבועה! הלוואות מהיום ליום 03-770326 (22679) 03-5740298

חוגים

[illegible]

חקלאות

[illegible]

הקדם תרופה למכת תמותת עופות בלולים לציבור החקלאים למניעת תמותת עופות בלולים חברת שלום וינשטיין פיתחה חומר מיוחד בשיתוף עם הסכינון ומשרד החקלאות לשם הורדת טמפרטורה בלולים "מלבין גג" החומר לא רעיל לא קורוזיבי לא נוגע בחלקי הגוף... 06-390673 06-390664 06-399068 (10303)

איתור דבר גוב

"גל-גלים" איתור רכב גנוב, 50 ש"ח פרס למוצא (22867) 03-625160

בתי"ס לנהיגה

[illegible]

חלפי רכב משומשים

[illegible]

"יהושוע" חלפים משומשים, קניית רכב לתיקון ולפרוק (23102) 03-370249

רוצים לקנות

[illegible]

רהיטים

[illegible]

מקררים

מקררים מקוחרים!! מקור ויטרינה למעדניה +מקפיאים 03-380796 (10183) 03-382198

רנו

[illegible]

אופנועים וקטנועים

[illegible]

פיאט

[illegible]

פיג'ו

[illegible]

פיג'ו טנדר 79/ 404 אר-גז תנאי ראשונה "הפור-ביק", וידיאו וחלקי רכב 08-222582 03-377744 (23018) בבית.

סיאט

[illegible]

סיטרואן

[illegible]

פורד

[illegible]

סימקה-קרייזלר

[illegible]

פולקסווגן

[illegible]

קורונה 1,800 דצמבר 86, מעלי, 43,000 ש"ח 057-422540 (23021)

ג'יפסי 1987 1000 10,000 ק"מ וויבת להמכרו!! אפשרות לתשלומים!! 03-235608 (22465)

לאסקה מהודרה! סיירה 1987 1600 כל הדגמים! 03-442832 (23092) 03-447924

סוזוקי

[illegible]

סוסיתא

[illegible]

מסחריות

[illegible]

סאאב

[illegible]

סובארו

[illegible]

1800 אוטומטית +מזגן 70,000 ק"מ 1982 (10110) 03-340895

המרכז לשיפוץ מנועי סובארו ב"סובארו חולון" מורשה יפאוטו (26275) 03-805050

ציריה מחודשת באחריות 130 ש"ח "מוסך שגיא" לוינסקי 86, (26216) 03-382307

מרצדס

[illegible]

84 סי.אל. 2000 אוטומ' קי 51,000 במצב מצוין (22669) 03-5563799

טלבוט

1100, דר' שימושית 83, 170.000 ק"מ (מחוברה) (26499) 03-650281

טנדרים

סובארו טנדר 700 1983 יד ראשונה! 03-912468 (23289) 053-698333

לנציה

[illegible]

אחזות דביקות

שותפים

בת זוג

בן זוג

הכרויות

שוק המציאות

דירות

זיבות גאות

מנעולים

סיוד וצביעה

שטיחים

תנורי אפיה

פוליש וניקיון

מחשבים

ציוד תקשורת

ציפוי אמבטיות

קיט ונופש

בתי אבות

קרוואנים ונגררים

קוסמטיקה

טרקטורים

טלוויזיות

טיולים

בתי כנסת

סידות

מזגני אויר

מכונות תפירה

מכונות גלידה

הגיע מלכת מכונות הגלידה "קטבריגה". מכירה, שרות ע"י "קידוד קול" גם בתשלומים והחלפות. פרישמן 6 ת"א (10258) 03-246853

מלגזות ושינוע

ריפוי והרזיה

לאולמי ארמוי בלוד דרוש

שף טבחים, טבח

תושב לוד והסביבה

08-227433

לחברה מסחרית מבוססת
דרושים:

איש מכירות
מנוסה

פקיד מכירות

דרישות התפקיד:
★ רקע בענף הכימיה – יתרון.
★ ידיעת השפה האנגלית.
★ גיל 25 – 35.
★ רשיון נהיגה.

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, לת.ד. 3196 ת"א, מיקוד 61031.

לחברה באפריקה המערבית
דרוש

מנהל חשבונות

לעבודה מיידית, ידיעת צרפתית על בוריה חיונית.

לפרטים נא לטלפן 04-645980 אחרי חג השבועות

לחברת הדרותה לעובדי בזק בתל-אביב
דרושים:
מנהל/ת חשבונות
פקידה קלדנית קופאית
עובד/ת מעדניה
זבנים
קצב

לפנות לא. אמיתי הבזר – 03-9231775

לחברה קבלנית
דרוש
מנהל עבודה
בעל ותק 5 שנים לעבודות בנין
טלפון: 02-812024
02-812037

שוקו ישראלי
דרושים מחסנאים טכניים מסמליים
באזור אשדוד
נא להתקשר לטלפון 08-234896

לחברת יבוא ושיווק
דרושה
מזכירה כתבנית
אנגלית עברית
הדפסה והפעלת טלקס למשרה מלאה
03-810947

דרושים/ות בחודש יוני
חיילים, סטודנטים, תלמידים
להפצת פרוספקטים בבתי ספר – בבקרים
בת"א, ר"ג, ק. אונו, חולון, בת-ים, הרצליה, פ"ת
נתניה, כ"ס, רחובות, ראשל"צ, אשדוד, אשקלון.
לפנות ביום א' 15.00 – 08.00, 03-730432

לבתי ההבראה של קופת-חולים
דרושים:

לבית הבראה בגורי בזכרון יעקב –
טל. 04-384622

מנהלת משק

לבית הבראה מבטחים בזכרון יעקב –
טל. 063-90995

מנהלת משק טבח מקצועי

לבית הבראה ביתדמן בזכרון יעקב –
טל. 063-90945

אחראית לחדר אוכל

טבח מקצועי עוזר לטבח

באיזור הצפון –

אחראית לחדר אוכל

על המועמדים המתאימים לפנות ישירות למקומות או למרכז קופת חולים רחל קצין טל. 03-433442.

קולור גרף
מעבדת צילום
לחברה לאוסטט בע"מ
דרושים:
★ צלם
★ מתמחים מתחילים
טלפון 03-837155

לחברה גדולה בענף התקשורת
דרושות

עובדות קבועות

למשרה מלאה או חלקית.
אפשרות גם עבודה במשמרות.
דרושה ידיעת אנגלית בסיסית.
להתקשר החל מיום א'
טלפון 03-630070.

מאיר חברה למכוניות ומשאיות
יבואני VOLVO בישראל
לאגף ציוד מכני כבד,
טרקטורים ומנועים
למוסך המרכזי
דרושים

מכונאי צ.מ.ה.

בעלי נסיון ויכולת עבודה בצוות
מקום עבודה: קרית אריה, פתח-תקוה
לפרטים: טלפון 03-9230123-4-5

התעשיות האלקטרוכימיות (פרוטארום) בע"מ
אזור התעשיה הדרומי עכו, ת.ד. 2357
דרושים

מכשירן – למחלקת אחזקה

★ בוגר בי"ס טכני/מקצועי במכשור ובקרה תעשייתית.
★ עדיפות לנסיון בתעשיה הכימית.

פחח מבורד

★ נסיון של 5 שנים בעבודות בידוד, צנרת ומיכלים.

המעוניינים יפנו מלפנות אל שרט באחזקה 04-912221
בימים 14.00-8.00 או בכתב למחלקת אחזקה.

לחברת בניין ארצית
דרוש

מהנדס ביצוע
מנוסה

לניהול פרוייקט גדול באזור המרכז
★ נסיון מוכח 5 שנים לפחות בביצוע פרוייקטים גדולים
★ כושר מו"מ עם נציגי המזמין ועם קבלני-משנה
★ ידע מושלם בהתחשבנות עם המזמין ועם קבלני-משנה

לפנות: ת.ד. 20259 ת"א 61202 ולציין לאגף ארגון ומינהל "עבור מהנדס".

רשות שדות התעופה בישראל

נמל התעופה בן-גוריון
דרושים

בחורים

לעבודה במחלקה למניעת עבירות וביקורת טיב
לתפקיד מעניין – בחצי משרה

הכישורים הנדרשים:
★ השכלה של 12 שנות לימוד לפחות
★ שירות צבאי מלא במסלול פיקודי
★ ידיעת השפה האנגלית
★ פרופיל 76 ומעלה
★ עד גיל 28
★ מגורים באיזור גוש-דן – חובה
– העבודה במשמרות ומתאימה גם לסטודנטים

למעונינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה בנמל התעופה בן-גוריון, בבנין הטרמינל – אגף כוח-אדם, חדר 321, ביום ב' 1.6.87 בין השעות 10:00 – 08:00.

על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, תעודת מילואים, תעודת שבי"ו ותעודת שחרור מצה"ל.

לחברה קבלנית באפריקה המערבית
דרושים:

1. מהנדסי בנין
– בעלי רקע בתעשיה טרומית עם נסיון של 3 שנים לפחות בבניה טרומית למגורים לתפקידים הבאים:
א. מנהלי פרוייקטים ד. מנהלי ייצור
ב. מהנדסי ביצוע ה. מנהלי עבודה
ג. מהנדסי ייצור

2. חשב
– בעל רקע של עבודה בחברה קבלנית
רצוי נסיון בעבודה בחו"ל.
ידע טוב בשפה האנגלית – הכרחי.

3. מנהל מוסך
– בעל רקע בציוד בניה וציוד מכני כבד.
מנועי דיזל

4. מנהלי עבודה
– לבניה קונבנציונלית.
הערה: דרוש ידע סביר באנגלית.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 44411, חיפה.

למפעל דפוס גדול בצפון הארץ
דרושים

★ דפס אופסט
★ עוזר דפס

לאולטורה 5, 2 צבעים

להתקשר לטל. 04-916621
קו פנימי 2224 מ-16.00-22.00

לגבים תעשיית מערכות בע"מ
כפר סבא
דרוש

עובד מחסן קניין

התפקיד כרוך בנסיעות. רשיון נהיגה הכרחי

נא לפנות בכתב לת.ד. 87 כפר סבא
מיקוד 44100

למפעל באזור מרכז דרוש

אחראי לתפעול מח' ייצור
(90 עובדים)

★ מהנדס מכונות תעשיה וניהול

בעל ניסיון מוכח בתפ"י

נא לפנות בכתב-יד, בצירוף קורות חיים לת.ד. 23120 ת"א ולציין על גבי המעטפה "עבור תפעול ייצור"
סודיות מובטחת

היית איש/אשת מכירות טוב וכעת...
מדוע לא תבנה ותפעיל עסק עצמאי משלך!!
לחברת יבוא – קוסמטיקה בינלאומית
דרושים/ות

רכזים/ות
מכל רחבי הארץ

אנו מחפשים אנשים עצמאיים, בעלי יוזמה, כושר ניהול ושיכנוע עם יכולת לנהל ולפקח על צוות מכירות. (קרוב למקום מגוריך).

המעוניינים יפנו בכתב-יד ובפירוט מלא לת.ד. 3195, תל-אביב 61031
– סודיות מובטחת –

לדניה סיבוס בע"מ
דרושים

קבוצת רצפים ושייחים מעולים

לעבודה באזור ת"א
בפרטים לפנות בשעות העבודה
טלפון: 03-357191

לחברה לציוד תקשורת

סוכני מכירות

בעלי נסיון + רשיון נהיגה
03-240039

אם הכסף קובע!!!
אנשי/נשות מכירה

ברכש מודעות

★ מנוסים ★ חרוצים ★ בעלי כושר שכנוע
★ הופעה נאה
למתאימים – פרוייקט מעניין במיוחד –
יקנה הכנסה מעניינת במיוחד!
לבקש את ניצה 03-297304

דרושים

מאבטחים

למתקנים בטחוניים בגוש דן

1000 ש"ח נטו+נסיעות
★ עד גיל 35 ★ פרופיל 65 ומעלה ★
יוצאי יחידות קרביות ★ אבטחה ממוגנת
במשמרות ★ מתאים גם לסטודנטים
מגורים גוש דן, כפר-סבא, רעננה לוד ורמלה

ועדות קבלה תתקיימנה ברח' שפר 16 ת"א בקרבת "שוק הכרמל" כל השבוע בין השעות 10.00–15.00
נא להביא פנקס מילואים, תעודת זהות ושתי תמונות.

תדיראן בע"מ

לחטיבת הסוללות
בקרית-עקרון (סמוך לרחובות)
דרושים:

1. מפעילים
★ להפעלת מתקנים תעשייתיים.
דרישות התפקיד:
★ בוגרי בית-ספר מקצועי במגמות:
מכונות, מכונאות, מכניקה, מיכשור ובקרה.

2. עובדות ייצור
★ לעבודה בתהליכי ייצור מתקדמים.

– תנאי עבודה טובים, אוירה טובה,
ארוחות חמות, הסעות מאורגנות.–
נא לפנות טלפונית
08-444435 או 08-444399

למדריך תיירות בירושלים
דרוש/ה

מנהל/ת מכירות

עדיף בעל/ת נסיון בענף הפרסום

סוכנים/ות

לתיאום ראיון נא להתקשר 03-653698

לישיבה תיכונית במרכז הארץ
דרושים

מורה לפיסיקה
רכז הדרכה
מדריך

עדיפות לבוגרי הסדר.
משה 053-339722
ת.ד. 18153 תל-אביב סודיות מובטחת

ל"פילקר" מיזוג אוויר לרכב
דרושים

★ עובדי הרכבה
(חשמלאי רכב)
★ מסגר רתך
★ עובדי ייצור

לקבלת פרטים לפנות לטלפון
03-9242049 03-9242018
סודיות מובטחת

למועצה האזורית בקעת-הירדן
ולמועצה המקומית מעלה אפרים
דרוש/ה

רופא משפחה

בדבר פרטים נוספים יש לפנות למרכז קופ"ח מחוז ירושלים לד"ר עדה בן ששון, טלפון 02-667151.

לש.ר.ש. – חשבונאות וייעוץ בע"מ
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות בכיר/ה

עדיפות לבעלי נסיון בתחום המוניציפלי
מקום מגורים: כרמיאל, צפת או הסביבה
טלפון: 03-291029
–סודיות מובטחת–

מאיר חברה למכוניות ומשאיות בע"מ
יבואני VOLVO בישראל
דרושים
למוסך המרכזי בפתח-תקוה

★ פחחים
★ צבעים

שעות העבודה 16.30 – 07.30
לפנות לטלפון 03–9224514
או במקום לבני

למלון גני חמת בטבריה
דרושים ות

★ מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
ניסיון מעשי של 5 שנים לפחות בתפקיד חשבונאי ת בכיר ה, סוג 3 ומעלה.

★ מזכירה כתבנית
נסיון מעשי בהדפסה עברית אנגלית, ידיעת השפה האנגלית על בוריה.

★ טבחים – אחראי משמרת
בוגרי תדמור או דביר. ניסיון מעשי של 3 שנים בעבודה בבתי מלון.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב למחלקה כוח אדם, ת.ד. 22, טבריה 14100.

"אודיסול" בע"מ
לחברה צעירה העוסקת בפיתוח מוצר חדשני המשלב ידע בתחומי ברחב
דרוש

הנדסאי אלקטרוניקה
★ 3–5 שנים נסיון
★ ידע בפיתוח מערכות אנלוגיות רחבות סרט (וידאו)
★ הכרת מחשבי I.B.M–PC – יתרון
★ רקע בעיבוד תמונה – יתרון

מהנדס תוכנה/מתכנת
★ 3 – 5 שנות נסיון
★ הכרת מחשבי I.B.M–PC
★ הכרת שפות תוכנה C ו-PASCAL
★ רקע בפיתוח תוכנה בסביבת זמן אמת
★ נסיון בתוכנה גרפית – יתרון.
תנאים טובים למועמדים

נא לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 286 לוד 71188
או לטלפונים: 08-238504, 08-242762
– סודיות מובטחת –

לבית אריזה לפרחים "פרחי העמק"
דרוש

איש שדה

בוגר פקולטה לחקלאות, ידע בגידול פרחים

06-593490, 06-522959 לעמוס

להרמוניקה מפעלי מתכת בע"מ
דרושים

1. פקידה כללית
2. סוכנים

בעלי רכב, להפצת מוצרים בענף הבניין – לכל הארץ.

להתקשר אחה"צ למרדכי, טל' 03-351677

לחברת שיווק למוצרי קוסמטיקה
דרושים

אנשי מכירות
לאיזור המרכז

לפנות לשוקי, טל. 03-5460407,
בין השעות 8.00-10.00

לסוכנות ביטוח גדולה בת"א
דרושה

פקידה בכירה

למחלקת תביעות בענף אלמנטרי, בעלת נסיון.
5 ימי עבודה
★ שעות עבודה 08.00–15.30 ★

נא לפנות טלפונית 221889, 03-225082
סודיות מובטחת.

לחברה לשיווק רהיטים
דרושים:

1. מנהל חנות בירושלים
2. מנהל חנות בת"א

כישורים:
★ נסיון בניהול ומכירות
★ ידע בשרטוט
★ שליטה בשפות
★ ידע בעיצוב פנים
– תנאים טובים למתאימים –
נא לכתוב בכתב יד בצרוף המלצות לת.ד. 32347 ת"א

לחברה מסחרית בירושלים
דרושה

מזכירת הנהלת חשבונות

הכישורים הדרושים:
★ בוגרת 12 שנות לימוד
★ ידע בהנהלת חשבונות סוג 1 לפחות
★ נסיון בעבודת מחשב וקלדנות
★ גיל עד 40 שנה
★ ידיעת השפה העברית כולל הדפסה
המעוניינות מתבקשות לפנות לת.ד. 1416 חיפה בצרוף קורות חיים וממליצים.

לחברה ותיקה וידועה
בתחום התקשורת הבינלאומית
דרושים

אנשי מכירות

★ ידע במכירות ★ הופעה מטפחת ★ רכב פרטי חובה
טלפון 03-241888 – 03-233558

אופאל טכנולוגיות בע"מ

לחברה צעירה בשלבי התארגנות והתפתחות

מזכירת צוות פיתוח

שליטה באנגלית ועברית. ידיעת הדפסה
גמישות ונכונות לעבודה מאומצת
רצוי אקדמאית
אזור מגורים ראשל"צ-רחובות
למשרה מלאה בלבד - 5 ימי עבודה בשבוע

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
אופאל טכנולוגיות בע"מ. ת.ד 69. נס-ציונה
סודיות מובטחת

למפעל "אדרת" הרצליה
אזור התעשיה
דרושים

1. פקידת הנהלת חשבונות,
לגביית כספים מלקוחות, בעלת נסיון, (משרה מלאה)

2. קלדנית למחשב N.C.R
בעלת נסיון קודם. (משרה מלאה)

נא לפנות במקום או טלפון 052-354446
למחלקת כוח אדם

Systematics
סיסטמטיקס בערבון מוגבל
לנציגת חברת ESRI המובילה בתחום בסיסי נתונים גאוגרפיים (GIS)

מומחה למפוי ממוחשב ובסיסי נתונים גאוגרפיים (GIS)

לתמיכה וניהול פרוייקטים במערכת ARC / INFO בסיסי נתונים גאוגרפיים
• השכלה במדעי הגאוגרפיה/קרטוגרפיה
• נסיון בעבודה עם מחשבים ובסיסי נתונים
• ידע בקרטוגרפיה ממוחשבת יתרון

למועמד שיתקבל יוצעו תנאי עבודה מצוינים והיכולת להשתלב בחברה מובילה בשוק העולמי
סיסטמטיקס בערבון מוגבל, בית הקרן
ביאליק 157 / 155 רמת-גן 03-7510351

اصكنا من الاجل

„למען הדורות הבאים". בית הספרים הלאומי / נעה גל

להיגנז בין איינשטיין למרטין בובר

„כל פרי רוח ישראל". תצלום – ניצן שורר

„זהו אישי", אומר יוסל בירשטיין ומצביע על הכרטיסיות הצבעוניות הסדורות בעגלה ליד שולחנו

בקצה המדשאה בקמפוס גבעת רם עומד בניין בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי. מבנה שיש מוצק, שעמודים עגולים תומכים את חזיתו.

משב רוח של השיבות, כובד ראש ותרבות המנותקת מהבלי היום־יום מאלץ אותך להחליף שם את טון הדיבור ולעבור ללחישה, כמעט ללכת על בהונות. לתת למקום את הכבוד המגיע לו.

בשבועות האחרונים הטרידה התקשורת את מרגוט כהן ממחלקת כתבי־היד של בית הספרים, שהכל קוראים לה כאן גב' כהן, בעניין ארכיונו של אלברט איינשטיין. פרסום הכרך הראשון על אלברט איינשטיין בניו־יורק, ובו מכתבים לאהובתו, הקפיץ את העתונות בארץ ובעולם.

ברצמבר 1982 הגיעו 40 אלף פריטי ארכיונו של פרופ' אלברט איינשטיין למרתפיו האפלוליים של בית הספרים בירושלים. הארכיון – מכתבים שכתב וקיבל, מאמרים מדעיים וספרים – הגיע לירושלים, על־פי צוואתו מאוניברסיטת פרינסטון בה עבד עד שנותיו האחרונות. אוסף איינשטיין בבית הספרים הלאומי כלל עד אז העתק של „תורת היחסות" ששלח כמתנה ב־1925 לפתיחת האוניברסיטה העברית ואת אוסף האוטוגרפים שהיה ברשותו.

ארכיון חי. לגב' כהן, חנה כצנשטיין וקטי שטיינשניידר – שתי האחרונות עושות מלאכתן בהתנדבות – הן „יקיות" עם „קולטורה". העיסוק היום־יומי בקטלוג ובבדיקת האוסף, בהכנת רשימות מפורטות ועיבודן למחשב, גורם להן סיפוק מיוחד, כמעט אושר.

„התאהבנו והערצנו אותו מאוד", הן אומרות במבטא שאינו חולף עם השנים. „איינשטיין היה אדם מיוחד ולא רק פיסיקאי. אדם צנוע. איש עם חוש הומור", ומחייכות בביישנות, כנערות ברלינאיות מבית טוב המדברות באהוב שלא יוכלו להשיג. הנה אלברט איינשטיין, עכשיו הוא בתיקים המסודרים, בספרים, במכתבים.

מתוך אחד התיקים הן מוציאות מכתבים מתוך התכתבות שהתנהלה בינו לבין מלכת בלגיה או מכתב ששלח לזליג ברודצקי, המתימטיקאי והמנהיג הציוני או תגובה של איינשטיין על ראיון עתונאי מ־1933 עם ג'ורג' ברנארד שאו בעניין הציונות ובית לאומי ליהודים. נמצא כאן גם יומן שכתב לאחר ביקור שערך בארץ ב־1921.

ארכיון איינשטיין נחשב „ארכיון חי". ארכיון שאיסופו לא נשלם והוא צובר עדיין מסמכים ומאמרים, וההתעניינות בו אינה פוסקת. 32 שנה לאחר מותו מרתקים אליהם עבודתו ודמותו של איינשטיין חוקרים רבים.

שלושת הגברות אינן נלהבות מן הפרסום האחרון שנקשר בשמו. „לעתונות יש עניין בסנסציה וברכילות. אין זה לכבודו של בית הספרים הלאומי לפרסם דברים כאלה", הן אומרות. „היו לו גם קשרים רומנטיים, אבל זה איננו העיקר ולא רק זה נחשב באישיותו".

בשולחן הסמוך יושב יוסל בירשטיין, הסופר. שבע שנים הוא טורח על ארכיונו של המשורר מלך ראוויטש, אביו של הצייר יוסל ברגנר. „את רואה, זה אישי", אומר בירשטיין ומצביע על הכרטיסיות הצבעוניות, הסדורות בעגלה ליד שולחנו. „כשהגיעה המשאית עם החומר, אמר לי רפי (ויזר, מנהל מחלקת כתבי־היד): יש כאן עבודה לחמש שנים לארכיונאי במשרה מלאה. גו, ואני עובד כבר שבע שנים בחצי משרה, או נותרו לי עוד שלוש", אומר בירשטיין ומחייך.

ב־1936 עלו יוסל ויוסל על אניה הפליגו לאוסטרליה לפגוש את אבא ראוויטש באוסטרליה. כשהגיעו לחוף ירד גשם, המזוודה נפתחה וכל ניירותיו הכתובים של מלך ראוויטש התגוללו בגשם. בירשטיין אסף את הניירות וארבעים וארבע שנים מאוחר יותר מצא בירושלים את טביעות אצבעותיו על המכתבים והיומנים, לאחר שיבשו בשמש האוסטרלית.

זמן הפוך. בכל בוקר מגיע בירשטיין לבית הספרים. הוא עוקב אחרי המודעות והביקורות בעתוני וארשה משנות השלושים. הוא קורא ומתרגם מיידיש את זכרונותיו של מלך ראוויטש שהלכו איתו מהעיירה בפולין לקנדה ומשם לאוסטרליה. „זה נותן לי איזון פנימי־אחר", אומר יוסל. „הזמן כאן הוא הפוך". הוא שואף אוויר מלוא ראותיו. „זו נשימה ארוכה שמתחילה בבוקר ונגמרת בסיום יום העבודה. לפעמים, בהפסקה, אני יוצא החוצה לשמש וקונה עתון. „זה אמר כך", „זה ענה לו כך". כל הלכלוך והסתמיות של היומיום. ואחר־כך אני חוזר לאפלולית וחושב, מה הם עושים שם בחוץ? במה הם עוסקים? איזה הבל".

מחלקת כתבי־היד והארכיונים הפועלת כבר 20 שנה היא הגדולה והמכובדת בין המחלקות. לאורך המסדרונות הארוכים תחת תקרה נמוכה עוברת מנהרת הזמן אל קומת המרתף התחתון. שם, בטמפרטורה שבין 18 ל־20 מעלות ובלחות יחסית של 55 אחוז, ומוגנים בפני אש, שמורים 30 אלף ספרים נדירים.

לאחר השואה יזם דוד בן־גוריון צילום כתבי־יד עבריים מספריות העולם, אוקספורד, קמברידג' והוואתיקן, למשמרת, מקום מיוחד במחלקה שמור לאוסף האוטוגרפים והתמונות הגדול והמיוחד של ד"ר אברהם שבדרון (1878–1957), סופר שהתבלט בהשקפות לאומיות קיצוניות. משך שלושים שנה אסף שבדרון כתבי־יד, אגרות, תעודות ותמונות שנמסרו לבית הספרים. במחלקה מצוי גם אוסף כרוזים ארץ־ישראלי בעל חשיבות היסטורית ותרבותית: מודעות על קונצרטים, נשפי פורים, טקסי ט"ו בשבט, כרוזי מחתרות. מצויים כאן ארכיוניהם של רבניצקי, פרופ' קלויזנר, אחד־העם, הראשון לציון הרב אלישר, עגנון, מרטין בובר ואורי צבי גרינברג.

להיגנז בספריה הלאומית של העם היהודי בין איינשטיין למרטין בובר זהו כבוד שאינו נופל בחלקו של כל אחד. רבים שולחים את ארכיוניהם למנוחה הנכונה הזו, מבחינתם.

ספרים נדירים. גולת הכותרת בגנזי בית הספרים הם הספרים הכתובים ביד וה„אינקונבולים", ספרים שנדפסו מראשית עידן הדפוס, במאה הט"ו. שמורים כאן 85 „אינקונבולים" עבריים, ו־60 לועזיים. בין 10,000 כתבי־היד, שכל אחד מהם יחיד ומיוחד, בולטים „כתר ארם צובא". התנ"ך שנכתב ב־1260 תולין מדמשק ו„משנה תורה" לרמב"ם שנכתב ב־1351 בפרובנס. אוספים אלה הם אוצרות הפתוחים בפני חוקרים, סטודנטים ומשוגעים לדבר המתקלים במגון משונה: ריח הדבק, הדשדש, והמגע בהיסטוריה המקופלת בספרים.

רבקה פלסר, ספרנית במחלקה, אשה נמרצת ונרגשת בעלת דיבור מהיר. זו הממלכה שלה. היא שולטת בחומר ומתמצאת בתוכנו. כשאתה מדבר עם עובדי בית הספרים הלאומי על העבודה, אתה חש מיד כי הם יודעים שזהו עיסוק בעבר למען העתיד. תכופות הם משתמשים במונחים כ„למען הדורות הבאים", „עבודה למען הנצח", „שימור חלק מתרבות והיסטוריה ואורח חיים של עם". משפטים הנאמרים כאן כלשון חולין.

„נושא קשה בחרת לך", אומר יוסל בירשטיין. „איך אפשר להעביר את מה שנמצא כאן למילים כתובות?"

בחדר צדדי במרתף העליון נמצא חדר השחזור. במכונה מיוחדת הקרויה רקשוד, פרי המצאה ישראלית משקמים את הנייר באופן מכני. במעבדה הזו משחזרים גם כריכות. את הספר העומד בפני שחזור מפרקים ומפרידים את דפיו. מסירים את הדבק, ופורמים את חוטי התפירה. רוחצים את דפיו במים, מסירים את הלכלוך בסכין מיוחדת ומייבשים באוויר.

כשחסר דף מצרפים דף ריק במקומו כדי לשמור על מספרם המקורי של דפי הספר. אין מוסיפים כתב או דפוס. לא יוצרים ספר חדש, אלא משמרים את הקיים, בעיקר כדי למנוע צילומים לצורך זיוף. וכדי שהשחזור לא ייראה כמקור.

כל אות עברית. בין באי הספריה הלאומית תמצא גם רבים לבושי קפוטות וחובשי כיפות שחורות, מעיינים בספרי יהדות, בסידורים, מחפשים דבר מה מעל מסכי האור שבמחלקת כתבי־היד. שנה אחת לאחר הקמתו של בית הספרים בגלגולו המוקדם מאוד ב־1875, התנגדו חוגים חרדים קיצוניים לקיומו, בשל חשש לכינוס ספרי „מינות ואפיקורסות" וספרי „שירי עגבים" בין כתליו. עם השנים חזרו בהם, הכירו בערכו של הבית והתחילו לפקוד אותו.

על־פי חוק מנדטורי כל מו"ל מפקיד בספריה הלאומית שני עותקים מכל ספר שהוצא לאור. הספריה מכנסת ואוספת כל דבר שנכתב בארץ ובעולם באות עברית. המרכז הזה לשימור כל כתבי התרבות היהודית נושא משא כבד, אולי כבד מדי ליסודות בניין אחד.

בקומת הטרקלין נמצאים אולמי הקריאה. שניים מכל עבר. עתונות, מדעי היהדות, אולם קריאה למוסיקה ואולם קריאה מרכזי. שורות שורות של כסאות, שולחנות ארוכים ומעליהם מנורות אישיות וגלריה גדולה לאורך האולם עמוסה בספרים במאונך ובמאוזן כבספריה ביתית של הוגה דעות.

בחזיתו המזרחית של הטרקלין קבוע קיר הויטראז'ים של אורדן השואב את השראתו מחזון השלום של ישעיהו הנביא. על קיר אחר בטרקלין, באותיות מוזהבות כתוב: „בית עקד ספרים לאומי. בירושלים עיר קודשנו ייבנה בית גדול רם ונישא ובו ייאצר כל פרי רוח ישראל מיום היותו לגוי. ואל הבית הזה יבואו רבנינו, חכמינו וכל משכילי עמנו". שורות אלו כתב ד"ר יוסף חזנוביץ ב־1899.

חזנוביץ, רופא ליטאי, אחד מפעיליה של תנועת „חיבת ציון", שביקר בארץ ב־1890 ומאז נכבש להקמת בית ספרים לאומי. במשך חמש שנים אסף בארצות שונות ספרים, רבים מהם יקרי מציאות. כשהגיע האוסף לכדי תשעת אלפים ספרים העבירו ארצה. אחר־כך הוסיף המשיך לאסוף ולשלוח עד שהאוסף מנה 16 אלף כרכים.

ב־1884 התכנסה בירושלים חבורת משכילים ובראשה אליעזר בן יהודה, והחליטה על הקמת „בית הספרים לבני ישראל". תחילה שוכנו הספרים בבית פרטי ובשני חדרים ברחוב יפו. הספריה מנתה אז אלף ספרים, שפעלה בפיקוחו של ספרן, אולם רק לאחר כינוסה של לשכת „בני ברית" בירושלים, שעם חבריה נמנו יואל מיכל פינס, דוד ילין ואב יעבץ, הוחלט להקים את „בית ספרים מרכזי לספרות ישראל ולכל המתייחס לה גם בשפות אחרות, למען יהיה לקניין לאומי גדול ונכבד".

הספריה נקראה ע"ש דון יצחק אברבנאל, מנהיג גולי ספרד שבאותם ימים (1892) מלאו ארבע מאות שנה לגרושם. ספריית „בית הספרים בני ישראל" וספריית „מדרש אברבנאל" צורפו לספריה אחת.

לאחר מיונו וקטלוגו של המשלוח הראשון מספרי חזנוביץ, כבר היה בירושלים הגרעין לבית הספרים הלאומי, והוחלט להקים לו בית משלו. במגרש שנרכש ליד רחוב החבשים בעזרת תרומות שנאספו בארץ ובעיקר בגולה, הוחל ב־1900 בבניין הספריה, והמילים „גנזי יוסף" נוספו לשמה כאות הוקרה לד"ר יוסף חזנוביץ.

ב־1920 הועבר בית הספרים מידי לשכת „בני ברית" לרשות ההסתדרות הציונית העולמית, אשר מינתה בשנה זו את שמואל הוגו ברגמן, שהיה ספרן במקצועו ועבד בספריה האוניברסיטאית בפראג, למנהל בית הספרים הלאומי בירושלים.

הזכרון הקולקטיבי. עם ייסוד האוניברסיטה העברית ב־1925 הועלה הרעיון כי בית הספרים הלאומי ישמש גם כבית ספרים אוניברסיטאי. בניין הספריה ברח' החבשים וחמישה בניינים נוספים שסופחו אליה, לא יכול היה להכיל את אוצר הספרים שנאסף. העברתו למשכן קבוע בתחומי האוניברסיטה הפך חיוני ביותר. כספי עזבונו של הנשיא השני של ההסתדרות הציונית, דוד וולפסון, שימשו להקמת בניין הספריה על הר הצופים, וחנוכתו נערכה באפריל 1930.

קירות האבן החזקים עמדו במבחן ההפגזות במלחמת העצמאות ורק מקצת הספרים נפגעו. עד מלחמת ששת הימים היה בניין בית הספרים בשטח שבבעלות ישראל, אך מנותק מירושלים העברית. השיירות הדו־שבועיות הגניבו בין דפנות כלי הרכב המשוריינים ספרים אחרים בכל נסיעה. הספריה הלאומית המשיכה בינתיים לפעול ברחבי העיר: כבית הבריאות ע"ש שטראוס, בספריית ישורון, ובבניין טרה־סנטה.

ב־1954 נורתה אבן הפינה לקרית האוניברסיטה בגבעת רם. בלב הקריה יועד מקום לבית הספרים החדש ובסוף 1960 עבר בית הספרים הלאומי למשכנו האחרון.

פרופ' מלאכי בית־אריה מנהל את הספריה הלאומית זו השנה התשיעית. מומחיותו של פרופ' בית־אריה היא בספרות ימי הביניים ובכתבי יד עבריים של תקופה זו. הוא מרצה באוניברסיטה ובוגר בית הספר לספרנות של האוניברסיטה העברית. הוא אינו מצטייר כמי שמסתגר במשרדו בתפקיד ייצוגי רשמי בלבד.

לדעתו של פרופ' בית־אריה תהיה בעתיד חשיבות לספריה לאומית יהודית, בעת בירור שאלת הזהות היהודית. „אינני יודע אלה כיוונים יהיו בעתיד לזהות היהודית הישראלית, אבל מה שברור הוא שאחד התנאים החיוניים בבירור הזה הוא שיישמרו כל התעודות האינטלקטואליות, העדויות והזכרון הקולקטיבי של העם היהודי, שעתיד להזין את הכיוונים והפנים שיהיו לויכוח. אפשר להציע פרשנויות שונות, בחירות שונות, אבל לצורך זה יש צורך במרכז צבירה של העם היהודי".

העובדה שהמדינה אינה מממנת באופן ישיר את הספריה מקשה, לדברי פרופ' בית־אריה, על מימוש התפקיד הלאומי שלה. האוניברסיטה העברית אינה מסוגלת לעמוד במעמסת התקציב. „אין בכוחה של האוניברסיטה לכסות ולו שליש מהפונקציות של הספריה", אומר פרופ' בית־אריה. „המצב חמור במיוחד ברכישות שמעבר למעגל הצר של חומר יהודי. כל אותם פרסומים עשירים של מדעי הרוח הכלליים בפרסומים הרבים הקשורים לארצות שיהודים חיו בהן: כל הקונטקסט הלאומי שעד לפני עשר וחמש עשרה שנים הספריה היתה עשירה בו, נגרע כתוצאה מההתכווצות התקציבית ועלייתם המסחררת של מחירי הספרים בעולם. תקציב הרכישה של הספריה הצטמק לשליש מהתקציבה בעבר.

„בית הספרים אינו מצליח היום לעמוד בתחרות עם אספנים פרטיים על רכישת פריטים נדירים וכתבי־יד העומדים למכירה", אומר פרופ' בית־אריה. „לעתים נמצאים מדי פעם תורמים, יהודי סגולה, שמוכנים לממן את אוצר בית הספרים הלאומי של מדינת ישראל".

לא למבקרי־מוסיקה לבנים / אמיר רותם

הזליג של הג'אז

„אני חייב להשתנות, זו מין קללה בזאת", הסביר פעם דיוויס מיילס. כיום מתקשים לקבל את המוסיקה שהוא עושה, אבל אין איש שיהיה די טיפש לתקוף אותו על הבחירות שלו. הוא מעולם לא טעה, אז למה שיטעה דווקא עכשיו?

דייוויס בז לנו, ללבנים שמנסים לתהות, להתקרב, להגדיר. דייוויס, מיילס דייוויס, גדול בכבה מספרים כן הז'רגון בשחוק: „אגדה", „נסיך הכאפליה", „פורץ דרך". כל אלה ביטויים לבנים. גם „גאון". דייוויס סולד מן המלה הזו, שלדעתו בריחה מגזענות. איש קשה דייוויס, יהיר, נוטר. מגוחך בעיניו שמבקרים לבנים מבקרים את המוסיקה שלו. „זה כמו שאירופאי ינסה לבקר מוסיקה סינית. הם לא יודעים כלום. אני הייתי את מה שניגנתי". דייוויס של שנות ה־80, קומוניקטיבי יותר. אחרי שש שנות אלם – מבעבר. הוא מתראיין לטלוויזיה, לעיתוני פופ בצעירים וגם לגלי צה"ל. לפני חודשיים התפרסם ראיון גדול עם מיילס דייוויס בכתב העת „מיוזישן" האמריקאי ובו סיפר באריכות סיפורים מן העבר. באותו ראיון גם אמר: „אם נמשיך בכיוון של שימור דברים ישנים שעשינו, נחזיר את השחורים לשדות הכותנה. הכל כבר משומר בתקליטים הישנים. האם לא זו הסיבה שבגללה המציאו את התקליט? אני לא יכול לחזור אחורה וללבוש מכנסיים מתרחבים. ואני לא נוהג באדסל. יש לי פרארי". יש לו גם בית נאה במאליבו ואשה יפה, השחקנית סיסלי טייסון.

„אבי היה רופא שיניים, ואני עבדתי אצלו בהכנת שיניים תותבות. היו לו שלושה תארים אקדמיים בגיל 24. הוא דילג על כיתות בתיכון המשיך לקולג'. הייתי מסתכל יום אחרי יום וחושב, איך הצליח לעשות זאת – ועוד ב־1924? ידעתי, בכל מקרה, שאני לא מעוניין לשבת במשרד עם מיזוג אוויר. כשאמרתי לאבי שאני רוצה ללכת ללמוד בג'וליארד הוא אמר, אתה יכול ללכת. תעשה מה שאתה רוצה – אבל תעשה את זה היטב".

עוד לפני ג'וליארד הספיק לנגן בלהקתו של בילי אקשטיין, עם עדית מהפכת הביבופ צ'ארלי פארקר, דיזי גילספי ודקסטר גורדון. ג'וליארד היה פורמאליסטי מדי בשביל רוחו המשולחת של מיילס. הביבופ, ריאקציה נסיונית לעיבודים הנוקשים של הסווינג של שנות ה־40, קסם לו יותר. היתה זו חזרה לקבוצות קטנות יותר של מנגנים ששבו והסתמכו על שורשי הבלוז, על סקסטורות המקצבים האפריקאיים ועל הרבה הרבה אילתור. מדוע בחר, בעצם, בחצוצרה שבה הוא נושף למעלה מארבעה עשורים, שאל הסופר השחור אמירי בארקה את דייוויס. „בגלל איך שנראו נושפי החצוצרה כשניגנו. אהבתי את זה. רציתי להיראות כמותם. אהבתי את הצורה שבה החזיקו את החצוצרה". דייוויס, בן 61, מופיע מאז היה בן 16. תמיד אהב להיראות טוב. בניגוד לתדמית הסגפנית שיש סליחה על הכיסוי – לג'אז כאן – בגדים הם עניין חשוב. בהודעה לעיתונות מטעם פסטיבל ג'אז בראנדאל איילנד, אוקטובר 1959, נכתב: „מיילס דייוויס, וירטואוז החצוצרה הנודע בעולם כולו, יהיה חזיון מרהיב בהופעתו בברוקלין פאראמונט. הוא ילבש חליפת ג'אז שעוצבה במיוחד בעבורו ונתפרה באיטליה מבד קל, רך כקשמיר אך חזק כמו הצלילים שמיילס מפיק. הוא ידגים מקטורן ומכנסיים חדשים ברוחב שישה אינץ'". וכדי להבין את גודל השפעת אלילי הג'אז על קהלם יסופר שדיזי גילספי, האיש שהביא את הבארט לג'אז, צולם בשוגג כשרוכסן קדמת מכנסיו פרום. בן־לילה הופיעו עשרות צעירים בכל פינות ארה"ב כשהם מאווררים את חלציהם בטכניקה דומה.

ג'ון קולטריין, ביל אוואנס, קאנונבול אדרלי, הרבי הנקוק, צ'יק קוריאה, קית ג'ארט, ויין שורטר, ג'ו זווינול, ג'ורג' בנסון, ג'ון מקלאפלין, סוני ויליאמס, בילי קובהאם. אלה רק כמה מהגדולים שזכו לחשיפה משמעותית ראשונה תחת כנפיו החוסות של מיילס דיואי דייוויס השלישי. „קאנונבול וכל האחרים החלו משתמשים בפסנתרי פנדר. אנחנו לא העתקנו את הצליל, פשוט אהבנו מה ששמענו. בעיקר מכיוון שג'ו (זווינול) ניגן יפה כל־כך על הפנדר. קית (ג'ארט) ניגן גם הוא יפה כל־כך שהייתי חייב לתת לו במתנה שני פסנתרים. הוא היה מנגן בפראות. הייתי אומר לו, היי קית, איך הרגשה להיות גאון?"

„למדתי הרבה על תזמור במשך השנים, הרבה מן החמישייה של פול הינדמית, „קליינה קאמרמוזיק". בכלל למדנו הרבה ב־1948. היינו גיל אוואנס ואני, גרי מאליגן, ג'ורג' ראסל, וגל קאריסי. נהגנו לקרוא תווים יחד וכל זה. גיל ואני חברים מאז. וגם (תלוניוס) מונק לימד אותי הרבה. השאלה היתה, „איזו אקורד זה?" משום שאצל מונק היו אקורדים שהיית חייב לדעת איזה צליל יוצר אותם ואיזה פותר אותם. היית חייב לדעת לאן אתה הולך".

שנות ה־50 בחוף המערבי של ארה"ב אופיינו בקיטוב גזעי. עיתונות המוסיקה תרמה את חלקה כאשר הגדירה את החוף המזרחי כ„הוט" ואת המערבי כ„קריר" – „קול", באנגלית. המערבי, הכתוב בקפדנות, נקי ורב רציבלים, ינק הרבה מן המורשת האירופית אך בעיקר השפעה מהצליל של אלבומו של מיילס „לידת הקול". מיילס הנהיג אז להקה בת תשעה נגנים, הרכב הטובה שלו, הרכב שמבנהו יוצא הדופן וצליליו הקטיפתיים זכו לתהודה רבה אצל המוסיקאים, אך לא סייע להם למצוא במה שעליה יוכלו להופיע יותר משבועיים.

שנים אחר כך זוהה דייוויס עם ראשוני המשלבים רוק בג'אז, הצליל החשמלי שהזניק את הג'אז למהירויות, לעוצמה ולמהלכים חדשים. מיילס, הזליג של הג'אז, צץ כל פעם בגילגול אחר. „חייב להשתנות, זו מין קללה כזאת", הסביר פעם. היום מתקשים לקבל את מה שהוא עושה, אבל אין איש שיהיה די טיפש כדי לתקוף אותו על הבחירות החדשות שלו. הוא כמעט לא טעה עד היום, אז למה שיטעה דווקא הפעם.

במשך ארבע שנים בשנות ה־70 לא עזב מיילס את דירתו בניו־יורק. כמו מתבודדים אחרים, מי שפגש אותו שם עם סיפורים על מצב בריאותו. מיילס מת, אמרו. גוסס מסרטן, מחלת פה נדירה תמנע ממנו לחזור ולנגן. סיפרו שטיפח יבלות על אצבעותיו שמונעות אותו מלנגן עוד, ושהוא אוכל באובססיביה וגדל לממדים מפלצתיים. ב־'78 רווחו שמועות שמיילס חזר להקליט, אבל רק ב־'81 עשה את ה„קאם בק" וב־5 ביולי אותה שנה הופיע בהופעת בכורה פומבית. הודות לרעייתו הצעירה, סיפר, ולרפואת הדיקור הסינית, התאושש מתחלואיו (השונים מההשערות שנפוצו). מיילס חדש בא לעולם. פיל קולינס, יואי לואיס, להקת ג'ורני וקני לוגינס, מבצעי פופ מהדרגה הפחותה, זכו לדברי הערכה חמים שלו. ויותר מכל בולטת הערצתו לפרינס, בן הטיפוחים האחרון של עתונות הרוק. „הוא שלח לי מכתב ובו טען שעלי להיות בסביבתו משום שאנשים צריכים לגלות מי אני. אחר הוא חתם: 'אלוהים'".

כיום מקליט מיילס קטעים שכתבה סינדי לאופר, מביע התפעלות מניק קרשו (עלם חמודות בריטי שלא השכיל להלהיב כאן את ההמונים לפני שבועות לא רבים). „אני לא יודע מה הנשים שלהם אומרות להם, אבל הטיפוסים הלבנים האלה כותבים בלדות נהדרות".

כתב „מיוזישן" שאל את דייוויס אם יש לו גיבורים מחוץ לעולם המוסיקה, למשל, פוליטיקאים כלבבו. דייוויס השיב בשלילה. „אני מקשיב לג'סי ג'קסון, בנג'מין הוקס, ג'יימס בולדווין, אנשים כאלה. אם הם אומרים את הדבר הלא־נכון, אני תוקף קופץ. אני לא מאמין באי־אלימות. זה אף פעם לא עובד. הם פשוט מנצלים אותנו".

מיילס דייוויס הוא גאון מוסיקלי, תכונה שאי אפשר להבהיר במספר שורות בעתון. „האם נאלצת לעמוד בלחצים גדולים בגלל שתמיד היית ראשון, או אחד הראשונים, להיות סופרסטאר?" שאלו אותו ב־'82.

„אני סופרסטאר? לא ידעתי".

„למה, לדעתך, כולם כל כך נרגשים מהעובדה שאתה חוזר לנגן?"

„חשבתי שהם אוהבים את המוסיקה".

מיילס דייוויס ● „אני סופרסטאר? לא ידעתי"